



ŽIL  
VERN



# Lovci na meteore



Antikvariat  
Phoenix

ŽIL VERN

# LOVCI NA METEORE

Preveo:  
KOSTA MIHAILOVIĆ



Naslov originala:  
LA CHASSE AUX MÉTEORS  
Par  
JULES VERNE

# Glava I

KOJOJ SUDI JA DŽON PROT ISPUNJAVA JEDNU OD  
NAJPRIJATNIJIH DUŽNOSTI SVOGA POZIVA PRE NO ŠTO SE VRATI  
U VRT

Nema nikakvog razloga da krijemo čitaocima da se varoš, u kojoj počinje ova čudnovata priča, nalazi u Virdžiniji, u Sjedinjenim Američkim Državama. Ako oni baš žele, nazvaćemo ovu varoš Uaston, i stavićemo je u južni deo države, na desnu obalu reke Potomak, ali nam izgleda sasvim uzaludno da određujemo bliži položaj ovog grada, koga bi uzaludno tražili čak i na najboljim geografskim kartama Unije.

Ove godine, 12 marta ujutru, oni stanovnici Uastona koji su u pogodnom trenutku prolazili Ekseter ulicom mogli su da opaze jednog elegantnog konjanika, kako jaši sitnim hodom, uz i niz veoma strmu ulicu, da bi se najzad zaustavio na trgu Konstitucije, blizu centra grada.

Ovaj konjanik, čistog Jenki <sup>1</sup> tipa, tipa koji se ničim naročitim ne odlikuje, jedva ako je imao trideset godina. Bio je visine iznad osrednje, lepog i snažnog sastava, pravilnog lica, smeđe kose i kestenjaste brade, čiji je vrh produžavao njegovo lice sa naušnicama brižljivo izbrijanim. Prostrani ogrtač prekrivao ga je sve do listova nogu i širio se na konjskim sapima. Jahao je dosta živo ali i sa isto toliko umešnosti i čvrstine. Sve je u njegovom držanju odavalо čoveka od delovanja odlučnog čoveka i onoga koji je delao na prvi potstrek.

On se sigurno nikad nije dvoumio između želje i straha, što je osobina kolebljivih karaktera. Tako je posmatrač lako mogao utvrditi da se pod njegovim hladnim izgledom krije rđavo prikrivena urođena nestrpljivost.

Zašto se ovaj konjanik nalazio u gradu gde ga niko nije poznavao, gde ga niko ranije nije video?... Da li će samo proći kroz grad, ili namerava da u njemu ostane izvesno vreme? ... Ako se radi o tome da nađe hotel, neprilika bi bila jedino u tome koji da izabere. Uaston je u tom pogledu mogao da posluži za primer. Ni u jednom gradu u Sjedinjenim Državama ili drugde, putnik neće dobiti bolji doček, bolju uslugu, bolju hranu i udobnost tako savršenu uz pristojne cene I doista je za žaljenje što je na kartama tako nejasno označeno mesto koje ima tolike prednosti.

Ne, izgleda da ovaj stranac nije bio raspoložen da se na<sup>^</sup> stani u Uastonu, i primamljivi osmesi gostioničara nisu na njega imali nikakvog dejstva. Zamišljen, ravnodušan prema svemu što ga okružava, jahao je sredinom ulice što vodi na kraj trga Konstitucije, čiju sredinu zauzima prostrana uzdignuta zaravan, i ne sumnjajući da je potstakao radoznalost sveta.

A bog samo zna kako je ona bila potstaknuta! Od trenutka kada se konjanik pojавio gazde i sluge su vodili ovakve razgovore:

- Kojim je putem došao?
- Ekseter ulicom.
- A odakle dolazi?
- Kako kažu. došao je putem iz predgrađa Vilkoks.
- Već čitavo pola sata njegov konj obilazi oko trga.
- To je zbog toga što nekog očekuje.
- . — Najverovatnije. I to sa izvesnim nestrpljenjem.
- Ne prestaje da gleda u pravcu Ekseter ulice.
- Sigurno će tim putem doći ono koje očekuje.
- Kako to »ono«. On ili ona?
- Eh! Eh! vere mi, on dobro izgleda.
- Dakle, neki sastanak.

— Da, sastanak... ali ne u smislu kako to vi očekujete.

— Šta vi o tome znate?

— Već tri puta se ovaj stranac zaustavio pred vratima gospodina Džona Prota...

— I, kako je gospodin Džon Prot sudija u Uastonu...

— To znači da ova ličnost ima neki spor...

— A njegov protivnik je zakasnio.

— Imate pravo.

— Dobro! sudi ja Prot će ih pomiriti dok treneš okom.

— To je vrlo vešt čovek.

— I pošten čovek u isto vreme.

I doista, moguće je da je to bio pravi razlog što se u Uastonu nalazio ovaj jahač. Stvarno, u nekoliko mahova, zastao je, ne sjahavši, pred kućom gospodina Džona Prota. Gledao je u vrata, u prozore, stajao nepomično kao da je očekivao da se neko pojavi na pragu, sve dok ga njegov konj, koji je od nestrpljenja kopao nogom, ne bi naterao da ponovo pođu.

I tako, kada se još jednom zaustavio pred kućom, vrata se otvorile širom i jedan se čovek ukaza na tremu koji je gledao na ulicu.

Tek što je opazio ovog čoveka, stranac mu se obrati, skinuvši šešir.

— Gospodin Džon Prot, ako se ne varam?

— On glavom — odgovori sudija.

— Dozvolite mi samo jedno pitanje, koje zahteva samo »da« ili »ne« kao odgovor.

— Izvolite, gospodine.

— Da li je neko došao ovog jutra kod vas da vas pita za gospodina Set Stanfortha?

— Koliko ja znam, nije.

— Hvala.

Izgovorivši ovu reč i skinuvši šešir po drugi put, konjanik spusti ruku i pojaha sitnim kasom uz Ekster ulicu.

Sada — a to je bilo opšte mišljenje — nije više bilo sumnje da je

nepoznati imao posla sa gospodinom Džonom Protom. Po načinu kako je postavio svoje pitanje, on lično je bio taj Set Stanfort i prvi je stigao na zakazani sastanak. Ali jedno novo goruće pitanje se postavljalo. Da li je čas rečenog sastanka već protekao i da li će nepoznati konjanik napustiti varoš da se više nikad u nju ne vrati?

Lako je poverovati da je to doista tako, pošto se nalazimo u Americi, što će reći među ljudima koji se najviše klade na ovom svetu. Opklade su bile sklopljene, jedni su se kladili da će se stranac uskoro vratiti, a drugi da je konačno otišao. Opklade su iznosile pola dolara, ili svega pet ili šest centi, ne više, sklopljene između hotelske posluge i radoznalaca koji su se zaustavili na ulici, ali opklade koje će gubitnici sigurno isplatiti, a dobitnici naplatiti, pošto su svi bili pošteni ljudi.

Što se tiče sudije Džona Prota, on se ograničio da pogledom prati konjanika dok se peo. ka predgrađu Vilkoks. Ovaj sudija Džon Prot bio je filozof, sudski znalač, koji je imao za sobom pedeset godina mudrosti i filozofije, iako nije bio stariji od pola veka — pošto je to način, da se kaže da je on već pri dolasku na svet bio mudrac i filozof. Dodajte tome da je kao neženja — dokaz više njegove mudrosti — vodio život bez ikakvih briga, što, mora se priznati, uveliko olakšava da se čovek bavi filozofijom. Rođen u Uastonu, on je veoma retko ili nikada, čak 1 u svojoj prvoj mладости, napuštao Uaston, tako da je bio koliko poštovan, toliko i voljen od parničara, koji su ga znali kao čoveka lišenog svakog slavoljublja.

Osećanje pravičnosti uvek ga je vodilo. On se uvek pokazivao milosrdan prema slabostima, pa čak i prema greškama drugih. Rešiti sporove koji su iznošeni pred. njega, vratiti protivnike koji su izašli pred njegov skromni sud pomirene, izgladiti nesuglasice, podmazati točkove, ublažiti sudare neminovne u svakom društvenom poretku, ma kako on bio savršen — eto kako je on shvatio svoju dužnost.

Inače je Džon Prot uživao u izvesnoj slobodi. Što je vršio svoje dužnosti sud je, to je činio zato što mu se sviđalo, ali nije ni pomišljao da dođe do viših položaja u sudstvu. On je voleo mir kako za sebe tako i za druge. On je ljude smatrao kao drugove u životu sa kojima

treba živeti u dobrim odnosima radi opšteg interesa. Dizao se rano, ali je i legao rano. Iako je čitao i neke omiljene pisce Starog i Novog Svetog, zadovoljavao se jednim čestitim i ispravnim varoškim novinama, *Uaston Njusom*, u kome su oglasi zauzimali više mesta nego politika. Svakoga dana šetnje od jednog ili dva časa, za vreme koje su šeširi služili za pozdravljanje, što ga je primoravalo da čisti šešir svakih tri meseca. Sem ovih šetnji i vremena posvećenog svom pozivu, ostatak je provodio u svojoj tihoj i ugodnoj kući, gajio cveće u svom vrtu, koje mu je vraćalo uloženi trud oko njega svojim svežim bojama, rasipajući svoje slatke mirise.

Ocrtavši njegov karakter u nekoliko reči, stavili smo sliku gospodina Džona Prota u njen pravi okvir, pa će se razumeti da rečeni sudija nije bio i suviše zainteresovan strančevim pitanjem. Da se ovaj, umesto što se obratio gospodaru kuće, obratio staroj s lukavci Keti, možda bi ona htela da više dozna. Ona bi se raspitivala o tome Set Stanfortu, tražila bi da zna šta treba da kaže ako bi neko za njega pitao. I sigurno poštovana Keti ne bi propustila, da dozna da li će se stranac bilo prepodne, bilo poslepodne vratiti kući gospodina Džona Prota.

Ali Džon Prot ne bi dopustio sebi takvu radoznalost i indiskretnost, koji se mogu oprostiti služavci, pošto ona pripada ženskom rodu. Ne „gospodin Džon Prot nije čak opazio ni radoznalost koju su dolazak» prisustvo i odlazak strančev izazvali kod besposličara na trgu pa je, pošto je zatvorio vrata, nastavio da zaliva u svom vrtu ruže, perunike, zdravce i rezede.

Radoznalci nisu sledovali njegovom primeru, već su nastavili da osmatraju.

Međutim se konjanik popeo na kraj Ekster ulice, sa koga mesta se pružao izgled na zapadni deo varoši. Došavši do predgrađa Vilkoks, koje ova ulica spaja sa centrom Uastona, on zaustavi konja i, ne sjahavši\* pogleda oko sebe. Sa ovog mesta njegov pogled je mogao da obuhvati okolinu za čitavu milju i da prati krivudavi put koji silazi dužinom od tri milje do varošice Stil, s one strane reke Potomak, čiji

se zvonici ocrtavaju na horizontu. Besumnje nije otkrio ono što je tražio. Zbog toga stade da pravi žive pokrete nestrpljenja koji se prenese i na konja, pa on poče da kopa nogama.

Prođe deset minuta, pa se konjanik, laganim hodom, uputi Ekseter ulicom trgu i po peti put.

»Na kraju krajeva, ponavljao je u sebi, pošto je pogledao u sat, još nije u zakašnjenju... Ugovorili smo za deset časova i sedam minuta, a sad je jedva devet i po... Razdaljina koja odvaja Uaston od Stila, odakle ona treba da dođe, ista je kao i ona između Uastona i Briala, odakle sam ja došao, i može se preći za dvadeset minuta.. Put je dobar, vreme lepo, i nisam čuo da je most odnesen vodenom bujicom. Nema, dakle, ni smetnji, ni prepreka. .. Pod ovim uslovima, ako ne dođe na sastanak, to je zato što nije htela... Uostalom, tačnost zahteva da se bude u određeno vreme na mestu, a ne da se dođe mnogo ranije. Uistinu, ja sam netačan, pošto sam poranio što ne bi učinio tačan čovek... Ali je isto tako istina, da mi, bez obzira na druga osećanja, učitivost nalaže da prvi dođem na sastanak«.

Ovaj monolog je trajao za sve vreme dok je stranac silazio Ekseter ulicom, i prestao je tek kada kopite konja udariše ponova o kamen na trgu.

Naravno, oni koji su se kladili da će se stranac vratiti, dobili su opkladu. Zbog toga su ga, dok je prolazio duž hotela, dočekali nasmejana lica, dok su ga oni koji su izgubili pozdravili sleganjem ramena.

Najzad otkucaše deset časova na opštinskom satu. Zaustavivši konja, stranac izbroja deset udaraca i uveri se da je gradski časovnik išao tačno sa njegovim satom koji je izvukao iz džepa na prsluku.

Ostalo je još svega sedam minuta do tačnog vremena za sastanak, a posle bi utvrđeno vreme već prošlo.

Set Stanfort se vrati na početak Ekseter ulice. Jasno se videlo da ni on, ni konj, ne mogu da se drže mirno.

Dosta se sveta u to vreme nalazilo na ulici. Na one koji su se peli ulicom, Set Stanfort nije obraćao nikakvu pažnju. Svu je pažnju

posvetio onima koji su silazili, i pogledom ih je obuhvatao Čim bi se pojavili na vrhu uspona. Ulica Ekseter je toliko duga da pešaku treba dvanaest minuta da je pređe, ali kolima koja idu brzo, ili konju kasom, nije potrebno više od tri do četiri minuta.

Naš konjanik se nije interesovao za pešake. On ih čak nije ni opažao. Mogao je njegov najbolji prijatelj proći peške pored njega, on ga ne bi opazio. Osoba koju je očekivao mogla je doći samo kolima ili na konju.

Ali, da li će doći u zakazano vreme?... Ostalo je samo još tri minuta, tačno onoliko vremena koje je neophodno, da se siđe Ekseter ulicom, a nikakvo prevozno sredstvo nije se pojavljivalo na vrhu ulice, ni motocikl, ni bicikl, čak ni automobil, koji bi, idući brzinom od osamdeset na sat, stigao pre vremena određenog za sastanak.

Set Stanfort baci poslednji pogled na ulicu Ekseter. Nešto kao munja sinu u njegovim zenicama, dok je šaputao tonom nepokolebljive odlučnosti:

»Ako ne bude ovde u deset časova i sedam minuta, neću se njom oženiti«.

Kao odgovor na ovu izjavu, začu se u tom trenutku galop nekog konja na vrhu ulice. Konja, divnu životinju, jahala je mlađa žena koja je njime upravljala sa isto toliko ljupkosti koliko i sigurnosti. Prolaznici su se sklanjali ispred konja, i sigurno neće naići ni na kakvu prepreku do trga.

Set Stanfort poznaće onu koju je očekivao. Njegovo lice povrati ravnodušnost. On ne izgovori nijednu reč, ne učini nijedan pokret. Pošto je pritegao dizgine svom konju, on se lagano uputi sudijinoj kući.

To još jednom uzbuni radoznalce, koji se približiše, iako im Iranac nije poklanjao ni najmanje pažnje.

Nekoliko trenutaka docnije, jahačica izbi na trg i njen konj, sav u beloj peni, zaustavi se na dva koraka od kapije.

Stranac skide šešir i reče:

— Pozdravljam gospodjicu Arkadiju Volker...

— A ja gospodina Set Stanforta, — odgovori Arkadija Volker, klimnuvši ljupko glavom.

—/Može nam se verovati da stanovnici grada nisu gubili iz vida ovaj par, koji im je bio sasvim nepoznat Oni su među sobom vodili ovakav razgovor:

— Ako su došli zbog nekog spora, poželjno je da se on reši u obostranu korist.

— Tako će se i rešiti, inače gospodin Prot ne bi bio vešt čovek kakav je ustvari.

— A ako on nije oženjen, ni ona udata, najbolje bi bilo »da se to svrši venčanjem«.

Tako su govorili jezici, tako su se izmenjivale misli. Ali izgleda da ni Set Stanfort ni Arkadija Volker nisu obraćali pažnju na ovu neprijatnu radoznalost čiji su bili predmet.

Taman se Set Stanfort spremao da siđe s konja da bi zakucao na vrata gospodina Džona Prota, kod se ona otvoriše.

Gospodin Džon Prot se pojavi na pragu, ali ovoga puta i stara služavka Keti iza njegovih leđa.

Oni su čuli bat konjskih kopita pred kućom, pa su, on napustivši svoj vrt, a ona svoju kuhinju, želeli da vide šta se događa.

Dakle; Set Stanfort osta u sedlu i reče, obraćajući se sudiji:

— Gospodine sudijo Džone Prote, ja sam Set Stanfort, iz Bostona, država Masučusets.

— Vrlo mi je drago što sam vas upoznao, gospodine Set Stanforde.

— A ovo je gospodica Arkadija Volker, iz Trentona, država Nju-Džersi.

— Za mene je velika čast što se nalazim u društvu gospodice Arkadije Volker.

I gospodin Džon Prot, pošto je osmotrio stranca, prebaci svu svoju pažnju na strankinju.

Gospodica Arkadija Volker je bila toliko dražesna osoba, da će nam biti vrlo teško da je sa nekoliko poteza ocrtamo. Imala je dvadeset četiri godine; oči bledo plave boje; kosu zatvoreno

kestenjastu; svež ten koji je dnevna žega jedva dotakla; savršeno pravilne i bele zube; stas malo viši od srednjeg; očarava i ući stas; hod retko elegantan, gibak i nervozan u isti mah Pod odelom za jahanje u koje je bila obučena; podavala se ljupko pokretima svoga konja, koji je, po primeru onog što ga je jahao Set Stanfort. kopao nogama. Ruke; u lepim rukavicama, igrale su se uzdama, i dobar poznavalac otkrio bi u njoj veštuhahačicu. Cela njena ličnost imala je u sebi nečeg sasvim osobitog, nečeg »ne znam šta«, što bi je razlikovalo od viših klasa u Uniji, onih klasa koje bi se mogle nazvati američka aristokratija, kad ovaj naziv ne bi bio u opreci s urođenom demokratijom u Novom Svetu.

Gospodica Arkadija Volker, rodom iz Nju-Džersija, pošto je imala samo udaljene rođake, slobodna da radi šta hoće, nezavisna u materijalnom pogledu, obdarena avanturističkim duhom mladih Amerikanki, vodila je život kakav joj se sviđao. Pošto je putovala nekoliko godina i posetila najvažnije evropske krajeve, bila je u toku onoga što se događa u Parizu, Londonu, Berlinu, Beču i Rimu. A o svemu onome što je videla i čula za vreme svog neprekidnog putovanja, ona je mogla razgovarati sa Francuzima, Englezima, Nemcima i Italijanima na njihovom sopstvenom jeziku. To je bila osoba puna znanja, čijim je obrazovanjem rukovodio staralac, koga više nema na ovome svetu, veoma brižljivo. Ali joj u isto vreme nije nedostajao ni smisao za praktične stvari, a dokaz je bio da je upravljala svojim imanjem sa velikim smislom za svoje interese, Ovo što je rečeno za gospodicu Arkadiju Volker moglo se doslovce — a to je baš prava reč — primeniti i na gospodina Set Stanfortha. Isto tako slobodan, voleo je putovanja, prošao ceo svet i nije se rado zadržavao u Bostonu, svom rodnom gradu Zimi je bio gost Starog Sveta i velikih prestonica u kojima je često sretao svoju zemljakinju Let! se vraćao u svoju rodnu zemlju, na kupališta gde su se skupljali bogati Jenki. Tamo su se on i Arkadija Volker ponovo susretali.



*Gospodin Džon Prot uze hartiju, stavi na nos naočare..*

Iste sklonosti su malo pomalo približile jedno drugom ova dva mlada i valjana stvora, koje su radoznalci, a osobito radoznalci sa trga proglašili da su stvoreni jedno za drugo. I, doista, oboje željni

putovanja, oboje uvek u pokretu da bi se našli tamo gde je neki politički ili vojnički događaj privukao opštu pažnju, kako da se jedno drugom ne svide Zato nije za čuđenje što su malo pomalo gospodin Set Stanfort i gospodica Arkadija Volker došli na misao da ujedine svoja bića, što ne bi ni malo promenilo njihove navike. To ne bi bile dve lađe koje zajedno plove, nego jedna jedna, i, može se to poverovati, savršeno sagrađena, opremljena. uređena da može ploviti svim morima na svetu.

Ne! Set Stanfora i Arkadiju Volker nije pred sudiju ovog mesta dovela ni parnica, ni spor, ni uređivanje nekog posla. Ne! pošto su ispunili sve potrebne formalnosti pred vlastima u Masačusetsu i Nju-Džersiju, oni su zakazali sastnak u Uastonu za ovaj dan, 12 mart. u ovaj čas, deset časova i sedam minuta, da bi izvršili čin, koji je po rečima ljubitelja najvažniji u životu ljudi.

Pošto je pretstavljanje gospodina Set Stanfora i gospodice Arkadije Volker izvršeno onako kako smo rekli, gospodinu Džonu Protu je ostalo samo da upita putnika i putnicu koji ih je razlog doveo pred njega.

— Set Stanfort želi da postane muž gospodice Arkadije Volker, — odgovori on.

— A gospodica Arkadija Volker želi da postane žena gospodina Set Stanfora, — dodade ona.

Sudija se pokloni, rekavši:

— Stojim vam na raspoloženju, gospodine Stanfort, 1 vama, gospodice Arkadija Volker.

Dvoje mladih se sada njemu pokloniše.

— Kada želite da se izvrše formalnosti vašeg venčanja?

— upita gospodin Džon Prot.

— Odmah... ako ste slobodni, — odgovori Set Stanfort.

— Jer želimo da napustimo Uaston čim ja postanem gospođa Stanfort, — izjavi gospodica Arkadija Volker.

Svojim držanjem Džon Prot pokaza koliko je njemu, kao i celoj varoši, žao što ne mogu duže da pruže gostoprivrstvo u Uastonu ovom

dražesnom paru, koji je ovog trenutka počastvovao prisustvom grad.

Zatim on dodade:

— Stojim vam sasvim na raspoloženju, — uzmaknuvši nekoliko koraka, da bi oslobodio kapiju.

Ali ga gospodin Set Stanfort zadrža pokretom.

— Da li je zbilja neophodno, — upita, — da gospođica Arkadija i ja sjašemo s konja?

Gospodin Džon Prot razmisli jedan trenutak.

— Niukom slučaju, — potvrdi. — Može se sasvim dobro izvršiti venčanje i na konju, kao i stojeći.

Teško bi bilo naći pogodnijeg sudiju, čak i u ovoj nastranoj zemlji Americi

— Samo jedno pitanje, — produži gospodin Džon Prot.

— Da li ste sve formalnosti koje nalaže zakon ispunili?

— Jesmo, — odgovori Set Stanfort.

I on pruži sudiji dve dozvole u savršenoj zakonskoj formi, koje su bile potvrđene u sudu u Bostonu i Trentonu, po naplati zakonske takse.

Gospodin Džon Prot uze hartiju, stavi na nos naočare sa zlatnim okvirom, i pažljivo pročita overene dozvole snabdevene taksenim markama.

— Ove su hartije u redu, pa sam spremam da vam izdam uverenje o venčanju.

Ne treba se čuditi što su se radoznalci, čiji se broj povećao, približili paru, kao mnogobrojni svedoci jednog sjedinjavanja izvršenog a uslovima koji bi izgledali malo čudni u svakoj drugoj zemlji. Ali ovo približavanje nije učinjeno da bi ma u čemu smetalo verenicima, ili da bi dali izraza svome nedopadanju.

Gospodin Džon Prot pope se uz nekoliko stepenica svoga trema, pa, glasom koji je svako mogao čuti, upita:

— Gospodine Set Stanforde, vi pristajete da uzmete za ženu gospođicu Arkadiju Volker?

— Da.

— Gospodice Arkadija Volker, vi pristajete da uzmete za muža gospodina Set Stanforta?

— Da

Sudija se uozbilji za nekoliko trenutaka pa svečan kao fotograf kad izgovara »ne mrdajte«, progovori:

— U ime zakona gospodine Sete Stanforte iz Bostona i gospodice Arkadija Volker iz Trentona, oglašavam vas mužem i ženom.

Dva supružnika se približiše jedno drugom i uzeše se za ruke kao da su time hteli da zapečate čin koji su izvršili.

Zatim neko od njih pruži sudiji novčanicu od pet stotina dolara.

— Kao nagrada, — reče gospodin Set Stanfort

— Za siromahe, — reče gospođa Arkadija Stanfort.

I oboje, pošto su se poklonili sudiji, obodoše konje, koji jurnuše u pravcu predgrađa Vilkoks.

— Pa lepo!... Pa lepo!... — jedva progovori Keti, kojoj se jezik bio oduzeo od čuđenja, tako da je izuzetno deset minuta čutala.

— Sta si htela da kažeš, Keti, — upita gospodin Džon Prot.

Stara Keti pusti kraj svoje kecelje koju je od nekog vremena uplela kao pravi užar.

— Moje je mišljenje, — reče ona, — da su oni ludi, gospodine sudijo.

— Besumnje, poštovana Keti, besumnje — potvrdi gospodin Prot, uzevši ponovo svoju miroljubivu kantu za zalivanje — Ali čega neobičnog ima u tome? Zar nisu svi koji se žene i udaju uvek pomalo ludi?

## Glava II

KOJA UVODI ČITAOCA U KUĆU DINA FORSAJTA I UPOZNAJE S  
NJEGOVIM NEĆAKOM FRENCISOM GORDONOM I NJEGOVOM  
GUVERNANTOM MICI

— Mici! Mici!

— Mali moj!

— Šta je sa mojim ujakom Dinom?

— Ne znam ništa o njemu.

— Da nije bolestan?

— Ali, ne! no ako ovako produži, sigurno će postati.

Ova pitanja i odgovori izmenjivahu se između jednog mladića od dvadeset tri godine i žene od šezdeset i pet, u trpezariji u kući u Elizabetinoj ulici, baš u onom istom gradu u Uastonu, u kojem je izvršeno ono originalno venčanje po američkoj modi.

Ova kuća u Elizabetinoj ulici pripadala je Dinu Forsajtu. Gospodin Din Forsajt imao je četrdeset pet godina i izgledalo je kao da ih doista i ima. Velika čupava glava, male oči sa veoma jakim naočarima, ramena malo pogrbljena, snažan vrat, dvostruko obavijen u svaku dobu maramom koja mu je dopirala do brade, prostran i izgužvan redengot, mekani prsluk čija su donja dugmeta uvek bila nezakopčana, vrlo kratke pantalone koje su jedva dopirale do veoma širokih cipela, kapica sa kićankom zabačena unatrag na prosedoj i razbarušenoj kosi, lice sa hiliadu bora završavalo se odomaćenom bradicom Amerikanaca sa severa, naprasitog karaktera uvek na granici besa. —

tako je izgledao Din Forsajt o kome je govorio Frencis Gordon, njegov nećak, staroj služavci Mici, u podne 21 marta.

Frencisa Gordona, koji je izgubio roditelje još kao sasvim mali, odgajio je gospodin Din Forsajt, brat njegove pokojne majke. Iako je mogao očekivati od svog ujaka izvesno imanje, ipak nije smatrao da je razrešen obaveze da radi. A isto tako je mislio i gospodin Forsajt. Nećak, pošto je završio društvene nauke na slavnom Harvardskom univerzitetu, dopunio ih je pravnim naukama, i sada je bio advokat u Uastonu, gde udovica ili siroče nisu imali odlučnijeg branioca. On je odlično poznavao zakone i ljude a govorio je lako toplim i prodornim glasom. Svi njegovi drugovi, i mlađi i stari, poštivali su ga, i on nije među njima stekao nijednog neprijatelja. Lepog izgleda, lepe kestenjaste kose i crnih očiju, elegantnog ponašanja, duhovit bez zajedljivosti, uslužan bez hvalisavosti, vešt u raznim sportskim granama kojima se sa žarom predaje otmeni američki svet — kako ne bi zauzeo dostoјno mesto među cenjenim mlađim ljudima u gradu i zašto ne bi zavoleo onu dražesnu Dženi Hadelson, kćer doktora Hadelsona i njegove žene, rođene Flore Klariš?

Ali je suviše rano da privlačimo pažnju čitaoca na ovu gospodžicu. Najbolje je da je представимо u krugu njene porodice a za to još nije došlo vreme: Ali će to, uostalom, ubrzo biti učinjeno. Za sada je potrebno držati se pravilnog izlaganja ove priče, koja zahteva najveću tačnost.

Što se tiče Frencisa Gordona dodaćemo da je stanovao u kući u ulici Elizabete, i da će je napustiti jedino na dan venčanja s gospodžicom Dženi... Ali, još jednom, ostavimo gospodžicu Dženi Hadelson tamo gde se nalazi, i reći ćemo samo da je stara Mici bila poverenica nećaka svoga gazde, i da ga je volela kao svog sina, ili još bolje, kao unuka, pošto staramajke uživaju glas da imaju najviše materinske ljubavi.

Mici, služavka za ugled, kojoj bi sličnu danas uzaludno tražili, vodila je poreklo od one već iščezle vrste, koja potiče u isto vreme i od psa i od mačke: od psa, pošto je vezana za gospodara, i od mačke,

pošto je vezana za kuću. Kao Što se bez muke može zamisliti, Mici je sa gospodinom Dinom Forsajtom razgovarala otvoreno. Ako on ne bi bio u pravu, to bi mu jasno rekla, iako malo neobičnim govorom, čiju osobitu fantastičnost nije moguće, čak ni priblžno preneti na francuski jezik. Ako mu se njen govor ne bi sviđao, ostajala mu je samo jedna stvar: da se izgubi, ode u svoju radnu sobu i da se dva puta zaključa.

Uostalom, gospodin Din Forsajt nije trebalo da se boji da će u njoj ostati sam. Bio je siguran da će u njoj naći jednu drugu osobu, koja je na isti način izbegavala prekore i razgovore stare Mici.

Ova osoba se odazivala na ime Omikron. Čudnovato ime, koje je dugovala svom osrednjem stasu, jer bi inače bila nazvana omega, da nije bila suviše malog stasa. Pošto je u petnaestoj godini bila visoka svega četiri stope i šest palaca, od toga doba nije više rasla. Pravo ime joj je bilo Tom Vogf a došla je u kuću gospodina Dina Forsajta u tom dobu svog uzrasta, još u vreme kada mu je bio živ otac, kao mladi sluga i pošto je danas imala preko pedeset godina lako je izračunati da je već trideset pet godina bila u službi Gordonovog ujaka.

Važno je reći u čemu se sastojala njegova služba: da pomaže gospodinu Dinu Forsajtu u njegovom radu, za koji je osećao toliku strast kao i njegov gospodar.

Znači li to da je gospodin Din Forsajt radio?

Da, kao amater. I čitalac će se uveriti sa kakvim oduševljenjem i zanosom je to radio.

Čime se bavio gospodin Din Forsajt? Medicinom, pravima, književnošću, umetnošću, kao toliki građani slobodne Amerike?...

Nijednom od njih.

Pa čime onda? upitaćete. Naukama?

Niste pogodili. Ne naukama u množini/već naukom u jednini. Jedino, isključivo onom uzvišenom naukom što se zove astronomija.

On je sanjao samo o planetarnim i zvezdanim otkrićima. Izgleda da ga nije zanimalo ništa što se događa na površini zemlje, već je živeo u neizmemim prostranstvima. Međutim, kako tamo nije nalazio ni doručak ni ručak, morao je bar najmanje dvaputa da siđe s tih

visina. Ali ovoga jutra nije sišao u uobičajeni sat, već je dozvolio da ga čekaju, što je izazvalo Mici da grdi, okrećući se oko stola.

— Zar neće doći? — ponavlja je.

— I Omikron nije ovde? — upita Frencis Gordon.

— On je uvek tamo gde mu je i gospodar, — odgovori služavka.

— *Ja više nemam nogu*, — da, baš ovako, uistinu, izražavala se poštovana Mici, — da se penjem u njegov kokošarnik.

Kokošarnik u pitanju bila je ni manje ni više kula, čija je gornja galerija nadvišavala kućni krov za jedno dvadesetak stopa, opservatorija ako hoćemo da je nazovemo pravim imenom. Ispod galerije nalazila se kružna soba, čija su četiri prozora gledala na četiri strane sveta. U njenoj unutrašnjosti valjalo se pod njihovim nogama nekoliko durbina i teleskopa dosta velike jačine Pošto ih za momenat nisu upotrebljavali, ne znači da ih uopšte ne upotrebljavaju. Naprotiv, ono čega se trebalo bojati jeste da gospodin Din Forsajt i Omikron ne izgube oči - stalno ih upotrebljavajući za gledanje ovim instrumentima.

U ovoj sobi su njih dvojica provodili najveći deo vremena dana i noći, istina smenjujući se. Oni su gledali, posmatrali, bludili po međuzvezdanim prostorima, gonjeni stalnom nadom da će izvršiti neko otkriće koje će biti vezano za ime Dina Forsajta Kada bi nebo bilo vedro, to je išlo lako; ali to nije bio uvek slučaj iznad trideset sedmog uporednika koji prolazi kroz državu Virdžiniju Bilo je oblaka, cirusa, nimbusa, kumulusa, <sup>2</sup> kolikogod ste ih hteli, a sigurno više nego što su ih želeti gospodar i njegov sluga. Zbog toga je bilo toliko kletvi toliko pretnji protiv nebeskog svoda po kome je vetrić terao pramenove magle.

Određenije govoreći baš ovih poslednjih dana marta strpljenje gospodina Dina Forsajt stavljeno je više nego ikada na probu Već nekoliko dana nebo je uporno bilo pokriveno oblacima na najveće očajanje astronoma.

Ovog jutra 21 marta, jak zapadni vетар terao je, gotovo po površini zemlje, čitavo more oblaka koji su bili do očajanja neprozirni.

— Kakvo vreme! — uzdahnu po deseti put gospodin Din Forsajt, posle poslednjeg bezuspešnog pokušaja da prodre kroz gustu maglu — Imam predosećanje da gubimo jedinstvenu priliku, da prolazimo pored jednog senzacionalnog otkrića.

— To je sasvim moguće. — odgovori Omikron. — "To je čak vrlo verovatno, jer sam, pre nekoliko dana, kad se malo razvedrilo, opazio...

— A ja, ja sam video, Omikrone.

— Obojica, dakle, obojica u isto vreme.

— Omikrone!... — negodovao je gospodin Din Forsajt.

— Nesumnjivo vi prvi, — složi se Omikron sa značajnim klimanjem glavom. — Ali, kada sam mislio da sam opazio stvar koja je u pitanju, učinilo mi se da to može biti... da je to...

— A ja, — izjavи gospodin Din Forsajt, — ja tvrdim da se radilo o meteoru koji je dolazio sa Severa na Jug...

— Da, gospodine Dine, upravno u smeru sunca.

— U njegovom prividnom smeru, Omikrone.

— U prividnom, to se samo po sebi razume.

— To se dogodilo 16.ovog meseca

— 16.

— U sedam časova trideset sedam minuta i dvadeset sekundi.

— Dvadeset sekundi, — ponovi Omikron, — kao što sam to utvrdio na našem zidnom časovniku.

— Više se nije pojavio odonda, — uzviknu gospodin Din Forsajt. pružajući k nebu preteču ruku.

— Kako bi se mogao pojaviti? Oblaci!... Oblaci!... Samo oblaci! Već pet dana nema na nebu ni toliko plavetnila koje bi se moglo pokriti džepnom maramicom.

— Ovo je namerno, —<sup>1</sup> uzviknu gospodin Din Forsajt lupnuvši nogom, — i verujem da se ovo događa za inat meni.

— Nama, — potvrди Omikron, koji je sebe smatrao k^o sudelevača u radovima svoga gospodara.

Pravo govoreći, svi stanovnici u ovom kraju imali su ista prava da

se žale što su gusti oblaci pokrili nebo. Ako sunce si ja ili ne sija, to je za ceo svet.

Ali, ma koliko da je ovo pravo svakom dato, niko nije smatrao da ima prava da bude tako zle volje kao gospodin Din Forsajt kada bi varoš obavila ova gusta magla protiv koje ni najjači teleskopi, ni najsavršeniji dogledi ne mogu ništa. A takve magle su česte u Uastonu, premda varoš zapljuškuju čiste vode Potomaka, a ne mutne vode Temze.

Ali, bilo kako bilo, šta su 16 marta, kada je nebo bilo vedro, opazili, ili verovali da su opazili, gospodar i njegov sluga? Ništa manje nego jedan meteor okruglog oblika, koji se kretao sa severa na jug velikom brzinom, i sijao takvim sjajem da se takmičio sa difuznom sunčevom svetlošću U svakom slučaju, pošto se nalazio udaljen za dosta veliki broj kilometara od zemlje, bilo bi moguće da se za izvesno vreme, prati njegov put i pored sve brzine, da neželjena magla nije sprečavala svako posmatranje.

Otada su se stalno nizale žalbe zbog zle sreće. Da li će se ponovo javiti ovaj' meteor na nebu Uastona? Da li će se moći izračunati njegovi elementi: odrediti veličina, težina, njegova priroda? Da ga možda neki drugi astronom bolje sreće ne otkrije na nekom drugom delu neba? Da li će Din Forsajt koji ga je samo za trenutak opazio svojim teleskopom, biti zaslužan da svojim imenom potpiše ovo otkriće? Da ne pripadne, na kraju krajeva, sva čast nekom od naučnika Starog ili Novog Sveta, koji provodi svoj život u istraživanju nebesnog prostranstva i danju i noću.

— Zakupili su nebo! — negodovao je Din Forsajt. — Nebeski razbojnici.

Celog tog jutra, 21 marta, ni Din Forsajt, ni Omikron nisu mogli da se odluče, i pored rđavog vremena, da se udalje od onog prozora koji je bio okrenut severu. I njihov gnev je rastao ukoliko je vreme prolazilo. Sada nisu vise ni razgovarali. Din Forsajt je preletao pogledom prostrani horizont koji je ograničavao s ove strane čudljivi obris Serborskih brežuljaka, iznad kojih je dosta jak veter terao

sivkaste oblake. Omikron se izdizao na prste da bi povećao vidik koji mu je njegov majušni stas smanjivao. Jedan je skrstio ruke i kršio stisnute pesnice na grudima. Drugi, zgrčenih prstiju, udarao je po prozorskem naslonu. Nekoliko ptica proletelo je kao strela, cvrkućući, kao da se potsmevaju gospodaru i slugi koje jedino njihova osobenost dvonošca zadržavaše na zemljinoj površini... Ah! kada bi oni mogli pratiti ptice u njihovom letu, kakvim bi skokom preskočili oblake, i možda bi tada uspeli da opaze meteor kako produžava svoj put u zaslepljujućoj sunčevoj svetlosti.

U tom trenutku neko zakucu na vrata.

Din Forsajt i Omikron, zadubljeni, nisu ni čuli.

Vrata se otvoriše i na pragu se pojavi Frencis Gordon.

Din Forsajt i Omikron se i ne okrenuše.

Nećak se približi ujaku i dodirnu ga za ruku

Gospodin Din Forsajt - baci na svog nećaka tako dalek pogled da je izgledalo da dolazi sa Sirijusa ili, u najmanju ruku, sa Meseca.

— Šta je? — upita.

— Ujače, doručak vas čeka.

— Ah! doista, — reče Din Forsajt, — doručak čeka? Pa dobro, i mi takođe čekamo.

— Vi čekate... šta?

— Sunce, — izjavи Omikron, čiji odgovor potvrdi njegov gospodar jednim pokretom.

— Ali, ujače, nadam se da niste pozvali Sunce na doručak, i da se može sesti za sto i bez njega.

Šta da se na ovo odgovori? Ako se Sunce ne pojavi celog dana, da li će gospodin Din Forsajt tvrdoglavu pristati da gladuje do večeri?

Možda, i pored svega, i hoće, jer je izgledalo da nije raspoložen da posluša poziv svoga nećaka.

— Ujače, — navaljivao je ovaj, — Mici je nestrpljiva, obaveštavam vas.

Odjednom se gospodin Din Forsajt vrati u stvarnost. Dobro je poznavao nestrpljivost dadilje Mici. Pošto mu je poručila da se žuri,

znači da je situacija ozbiljna, i trebalo je bez oklevanja poslušati.

— Koliko je, najzad, sati? — upita.

— Jedanaest sati i četrdeset pet minuta, — odgovori Frencis Gordon.

Toliko je sati doista pokazivao zidni časovnik, dok su obično nećak i ujak tačno u jedanaest sati sedeli jedan prema drugom za sto.

— Jedanaest sati i četrdeset pet minuta! — uzviknu. gospodin Din Forsajt sa negodovanjem da bi sakrio svoju zabrinutost. — Ne razumem da je Mici toliko netačna.

— Ali, ujače, — primeti Frencis, — mi već po treći put uzaludno kucamo na vrata.

Ne odgovorivši, gospodin Din Forsajt se uputi stepenicama, dok Omikron, koji je obično posluživao za doručkom, ostade posmatrajući, da bi uhvatio sunčev povratak.

Ujak i nećak uđoše u trpezariju.

Mici je bila tu. Ona pogleda svog gazdu u lice, i ovaj obori glavu.

— A prijatelj Kron? <sup>3</sup> upita ona, pošto je Mici, u svom neznanju, tako označavala peto slovo grčke azbuke.

— On je zauzet tamo gore, — odgovori Frencis Gordon. — Mi ćemo doručkovati i bez njega ovog jutra.

— Sa zadovoljstvom — izjavи Mici nabureno. — Fino! on može ostati u svojoj *osevatoriji* toliko koliko mu se svidi. Sve će ovde ići bolje bez ovog *zamazanca* prvog reda.

Doručak poče. Usta su se samo otvarala radi jela. Mici, koja je obično rado pričala donoseći činije i menjajući tanjire, nije ni otvarala usta. Ovo ćutanje je bilo teško, uzdržavanje je smetalo. Frencis Gordon, želeći da to okonča, upita, da bi rekao ma šta:

— Jeste li zadovoljni, ujače. provedenim jutrom?

— Ne, — odgovori Din Forsajt. — Stanje neba nije bilo povoljno i ovo nevreme mi je danas bilo osobito dosadno.

— Da li ste na tragu nekog astronomskog otkrića?

— Jesam, Frencise. Ali ne mogu ništa da tvrdim, dok novim posmatranjem ..

— Dakle time se vi bavite, gospodine, — prekide ga Mici suvim tonom; — već petnaest dana, od kada ste bacili koren u onoj vašoj kuli, i otkada se dižete noću. . Ha! prošle noći sam vas tri puta čula, hvala bogu, *nisam šašava*, zar možda jesam! — dodade ona u vidu odgovora na jedan pokret svoga gazde i da bi mu dala do znanja da ona nije još gluva.

— Doista nisi, dobra moja Mici — priznade gospodin Din Forsajt pomirljivim tonom.

To je bila samo izlišna blagost.

— Otkriće *astrokomično*, — produži poštovana služavka s negodovanjem. — A kada budete *izgubili život*, kada, gledajući kroz vaše cevi, budete dobili zapaljenje bubrega, iskrivljena leđa i ugnute grudi — to će vam baš biti dobro, da li će vaše zvezde doći da vas neguju, ili će vam možda doktor naređiti da ih progutate mesto pilula?

Pošto je početak razgovora dobio ovakav obrt, Din Forsajt je shvatio da će bolje biti ako ne odgovara. Produžio je s jelom čuteći, ali tako uzbudjen da je nekoliko puta uzimao čašu mesto servijete i obratno.

Frencis Gordon se trudio da održi razgovor, ali je to bilo kao da govori u vetar Njegov ujak. još uvek natmuren, izgledalo je da ga i ne sluša.

Kad se ne zna o čemu bi se govorilo, onda se priča o vremenu: kakvo je bilo, kakvo je sada i kakvo će biti. Neiscrpan izvor razgovora, pristupačan svakoj inteligenciji. Ova vremenska pitanja su, uostalom, zanimala gospodina Dina Forsajta. Tako. u jednom trenutku kada je. naoblačivši se još jače, trpezarija bila gotovo u mraku, on podiže glavu, pogleda kroz prozor, i pustivši da mu iz nemoćne ruke ispadne viljuška, povika:

— Da li će jednom ovi prokleti oblaci nestati s neba, pa makar padala kiša potocima?

— Nipošto — izjavlji Mici, — posle tri sušne nedelje to bi samo dobro čamio usevima u zemlji.

— Zemlja!... Zemlja!..., — mrmlja je gospodin Din Forsajt sa

tako savršenim preziranjem, da je naterao staru služavku da mu odgovori:

— Da, zemlja, gospodine. Mislim da ona više vredi nego nebo, s koga vi ne možete da siđete... čak ni kad je vreme doručku.

— Ali, vidite, dobra moja Mici, — pokuša Frencis Gordon ulagajućim glasom.

Uzaludan trud. Dobra Mici je bila u takvom raspoloženju, da nije dopuštala da se razneži.

— Nema tu »moja dobra Mici«, — produži ona istim tonom, — zar vam je gledanje u mesec *pomerilo pamet* pa ne znate da u proleće pada kiša. Ako ne pada u martu, pa kada će onda da pada? Pitam ja vas?

— Ujače, — potvrди nećak, — istina je da smo u martu, na početku proleća, i o tome se mora voditi računa. Ali će uskoro nastati leto, pa ćete imati čistije nebo. Tada ćete moći produžiti svoje radeve pod najboljim uslovima. Samo malo strpljenja, ujače.

— Strpljenja, Frencise? — odgovori gospodin Din Forsajt čije čelo nije bilo manje namršteno, nego samo nebo, — strpljenja. Ali ako ovakvo vreme bude tako dugo potrajalo, da ga više ne mogu opaziti? A ako se on više ne pojavi na horizontu?

— On? — umeša se Mici. — Ko je to on?

U tom se trenutku začu Omikronov glas:

— Gospodine!... Gospodine!...

— Nešto se dogodilo, — uzviknu gospodin Din Forsajt, odbacivši naglo svoju stolicu i uputivši se vratima.

Još nije bio ni stigao do njih, kada jedan sunčev zrak prodre u sobu kroz prozor i obasja sjajnim šljokicama čaše i flaše koje su ukrašavale sto.

— Sunce!... Sunce!... — ponavlja je gospodin Din Forsajt penjući se što je mogao žurnije stepenicama.

— Bog mi je oduzeo pamet, — reče Mici, sevši na jednu stolicu.

— Otišao je i, kada se zatvori duplim ključem sa svojim priateljem *Kronom u oservatoriji*, može čovek da ga zove. *Luda govori, vetar*

*nosi.* A što se tiče doručka, on će se sam pojesti, uz pomoć *pet duhova* (svetog duha)... I sve to zbog zvezda!

I tako, svojim slikovitim jezikom, davala je sebi oduška izvrsna Mici, iako je njen gospodar nije mogao čuti. Li ostalom, i da ju je čuo, ne bi ništa više postigla.

Gospodin Din Forsajt, zaduvan penjanjem, uđe u svoju osmatračnicu. Jugozapadni vetar raščistio je i poterao oblake ka Levantu. Veliko vedro parče neba dopuštalo je da se, čak do zenita, vidi onaj deo neba na kome je meteor primećen. Soba je bila osvetljena sunčevim zracima.

— Pa onda, — upita gospodin Din Forsajt, — šta ima novog?

Sunce, — odgovori Omikron, — ali ga neće dugo biti, jer se sa zapada pojavljuju novi oblaci.

— Ne sme se nijedan minut izgubiti, — uzviknu gospodin Din Forsajt, zgrabivši dogled, dok je sluga dočepao teleskop.

Sa kakvom su strašću čitavih četrdeset minuta rukovali svojim instrumentima. Sa kakvom su strpljivošću podešavali zavrtnje da bi imali bolji vidik. Sa kakvom su strpljivošću pregledali svako parče ovog dela neba. Oni su bili sigurni da su i prvi put sa istim takvim penjanjem i otstupanjem radili kada su opazili meteor, koji je onda prošao kroz zenit Uastona.

Ali ničega, ničega na tom mestu! Pust je bio taj deo neba, koji je pružao meteorima veličanstveno polje za šetnju. Ničeg što bi se moglo primetiti u tom pravcu. Nikakav trag meteora.

— Ničeg, — reče Din Forsajt, — brišući oči pocrvenele od krvi koja mu je podišla pod trepavice.

— Ničeg, — potvrди Omikron kao žalosni odjek.



*Nismo u to isuviše sigurni, jer su ga i drugi mogli videti kao i mi.*

Bilo je suviše dockan da se izlaže novim naporima. Oblaci su se vraćali a nebo se iznova zamračivalo. Svršilo se sa vedrinom na nebu, i ovog puta za ceo dan. Uskoro su oblaci obrazovali jedinstvenu

prljavosivu masu, i pretvoriše se u sitnu kišicu. Trebalo se odreći svakog posmatranja, na veliku žalost gospodina i sluge.

— Ali ipak, — reče Omikron, — sigurni smo da smo ga videli.

— Kada bi bili u to sigurni!... — uzviknu gospodin Din Forsajt, podižući ruke nebu.

I, glasom u kome se mešala briga sa ljubomorom, on produži:

— Nismo u to isuviše sigurni, jer su ga i drugi mogli videti kao i mi. Zašto bi mi bili jedini Sigurno će tvrditi da ga je i on opazio, on,.. Sidni Hadelson!

## Glava III

U KOJOJ SE GOVORI O DOKTORU SIDNI HADELSONU, NJEGOVOJ  
ŽENI GOSPOĐI FLORI HADELSON O GOSPOĐICI DŽENI I GOSPOĐICI LU,  
NJIHOVIM DVEMA KĆERIMA

— Samo da ga onaj smutljivac Forsajt nije opazio!

Tako se izražavao doktor Sidni Hadelson ovog jutra, 21 marta, govoreći sam sebi u samoća svoje radne sobe.

Jer on je bio doktor Iako nije vršio lekarsku praksu u Uastonu to je zbog toga što je prepostavljaо da svoje vreme i svoju inteligenciju posveti uzvišenijem zanimanju. Iako je bio prisni prijatelj Dina Forsajta. bio mu je u isto vreme i takmac. Obuzet istom strašću, on je kao i ovaj imao pogled samo za neizmerna nebeska prostranstva i. kao i njegov prijatelj upotrebljavao je svoj um jedino za rešavanje astronomskih zagonetki Svemira.

Doktor Hadelson imao je lepo imanje, kako svoje tako i svoje žene gospođe Hadelson, rođene Flore Kleriš Pošto je njime pametno upravljaо, ovo imanje mu Je osiguravalo budućnost, kako njemu tako i dvema kćerima. Dženi i Lu Hadelson, koje su imale osamnaest i četrnaest godina Što se doktora tiče — da se izrazimo književnim jezikom — da bismo doznali njegove godine. Reći ćemo da već četrdeset i sedma zima posipa sneg po njegovoј glavi. Ova ljupka slika na nesreću nije na svom mestu. pošto Je doktor Hadelson bio tako čelav da je prkosio svakom brijaču i najveštijeg Figara.<sup>4</sup>

Astronomsko suparništvo, koje je, iako skriveno, postajalo između

Sidni Hadelsona i Dina Forsajta, ipak je unekoliko pomutilo odnose između dve porodice, uostalom veoma prisne. Jasno je da se nisu svađali oko neke planete, zvezde ili zvezdice, čiji su prvi pronalazači većinom nepoznati, i koje su pripadale celom svetu, ali se dosta često događalo da njihova meteorološka i astronomска posmatranja budu razlog za diskusije, koje su se brzo pretvarale u svađe.

Ono što bi moglo da pogorša njihove svađe, i da izazove, u datom trenutku, događaje za žaljenje, bilo bi da je postojala neka gospođa Forsajt. Srećom, ona nije postojala, pošto je onaj koji je trebalo da se njome oženi ostao neženjen, i pošto nije pomicao, čak ni u snu, da se ženi. Dakle, pošto nije postojala gospođa Dina Forsajta da potstakne vatru pod izgovorom pomirenja, i, sledstveno, time je data mogućnost da se svaka nesuglasica između dva amatera astronoma stiša u kratkom roku.

Nesumnjivo je zato postojala gospođa Flora Hadelson. Ali je gospođa Flora Hadelson bila izvrsna žena, izvrsna majka, izvrsna domaćica, vrlo mirne prirode, nesposobna da kaže o nekom ružnu reč, ne hraneći se za doručak ogovaranjem, a za ručak klevetama, kao što čine i većina veoma cenjenih žena u raznim društvima Starog i Novog Sveta.

I, neverovatno čudo, ova uzor supruga trudila se da umiri svog muža, kada bi se vratio, glave sve u vatri, posle kakve rasprave sa svojim prisnim prijateljem Forsajtom. Tako isto čudnovata stvar, gospođa Hadelson \*je nalazila da je sasvim na svom mestu što se gospodin Hadelson bavi astronomijom i što živi u nebeskim visinama, pod uslovom da odatle siđe kada ga ona za to zamoli. Daleko od toga da podražava Mici, koja nije davala mir svom gospodinu, ona nikad nije uznemiravala svog muža. Ona se nije bunila kada on ne bi došao u određeno vreme za ručak. Nije proklinjala nikad kada bi zakasnio, i nije joj bilo teško da jelo održava toplo. Poštovala je njegovu zauzetost, kada je bio zauzet. Ona se brinula čak i o njegovim radovima, i njeno dobro srce uvek mu je davalo ohrabrujuće savete, kada je izgledalo da se astronom izgubio u beskrajnim prostranstvima

i da nije u stanju da nađe svoj put.

Evo žene koju bi poželeli svakom mužu, osobito ako je on astronom Na nesreću, takve žene postoje samo u romanima.

Dženi, starija kći, obećavala je da će poći tragom svoje majke, da istim korakom korača u životu. Očigledno je Frencis Gordon, budući muž Dženi Hadelson, bio osuđen da postane najsrećniji među ljudima. Ne želeći da kudimo američke devojke, dozvoljeno je reći da bi se u celoj Americi teško mogla naći još jedna dražesnija, privlačnija i obdarena svim ljudskim savršenstvima devojka. Dženi Hadelson bila je ljupka plavuša, plavih očiju, sveže puti, lepih ruku, nogu i stasa, sa toliko isto ljupkosti koliko i skromnosti, sa toliko isto dobrote koliko i inteligencija. Frencis Gordon ju je isto toliko cenio koliko i ona Frencisa Gordona. Uostalom, nećak gospodina Dina Forsajta uživao je poštovanje porodice Hadelson, tako da se ova uzajamna naklonost ispoljila u ženidbenoj ponudi, koja je vrlo dobro bila primljena. Ova dva mlada bića su se tako lepo slagala. Biće sreća Dženin ulazak u porodicu sa svojim porodičnim osobinama. Što se tiče Frencisa Gordona, on će dobiti miraz od svoga ujaka, čije će mu bogatstvo jednog dana pripasti. Ali, ostavimo na stranu ove izglede o nasledstvu. Ne radi se o budućnosti, već o sadašnjosti, koja je bila puna uslova za savršeno blaženstvo.

Dakle. Frencis Gordon je bio veren s Dženi Hadelson, a Dženi Hadelson verena s Frencisom Gordonom, pa će svadba, za koju će biti uskoro određen dan, biti obavljena od strane poštovanog O'Gartia, u Sent-Andreu, glavnoj crkvi ove srećne varoši Uaston.

Možete biti sigurni da će biti mnogo sveta na ovoj svadbenoj svečanosti, jer obe porodice uživaju poštovanje koje je jednakoj njihovom poštenju, a tako isto možete biti sigurni da će tog dana najveselija, najživilja, najrazdraganija biti mala Lu. koja će biti počasna dama svojoj sestri. Lu još nema četrnaest godina i ima prava da bude mlada. Ona će to iskoristiti, uveravam vas. U fizičkom pogledu to je neprestani pokret, a u moralnom mali nestaško koji se ne ustručava da ismejava »tatine planete«. Ali njoj sve praštaju, njoj je

sve dozvoljeno Doktor Hadelson će se prvi nasmejati, i, kao jedinu kaznu, poljubiti sveže obraze devojčice.

U suštini je gospodin Hadelson bio čestit čovek, ali veoma tvrdoglav i vrlo osetljiv. Izuzev Lu, kojoj je dopuštao naivne šale, svako je poštovao njegove strasti i navike. Iako je bio veoma zagrejan za svoja astronomsko-meteorološka izučavanja, veoma uporan u svojim dokazivanjima, vrlo ljubomoran na svoja otkrića koja je učinio ili nameravao da učini, ipak je sasvim tačno da je bio čestit pošto je. i pored svoje stvarne naklonosti za Dina Forsajta, ostao u prijateljstvu s takvim strašnim protivnikom. Dva lovca na istom lovištu, koji se optimaju o tako retku divljač! Zbog toga je često dolazilo do hladnih odnosa, koji su pretili da pređu u zavadu, da nije bilo ublažavajućeg posredništva dobre gospođe Hadelson, uostalom uvek potpomognute u svom poslu izmirenja svojim dvema kćerima i Frencisom Gordonom. Ova pomirljiva četvorka polagala je velike nade u navedenu vezu, da će ona prorediti čarke. Kada brak Frencisa Gordona i Dženi bude prisno spojio obe porodice, ove prolazne bure biće ređe i manje strašne. Ko zna neće li ova dvojica astronoma-amatera, ujedinjena u srdačnoj saradnji. produžiti u zajednici svoja astronomска istraživanja? Podeliće bratski otkrivenu, iako ne ulovljenu, divljač sa prostranih polja prostora.

Kuća doktora Hadelsona bila je od najuđobnijih. Kuću lepšeg izgleda uzalud bi tražili u celom Uastonu. Ova lepa građevina, koja se nalazila između dvorišta i vrta. sa lepim drvećem i zelenom rudinom, zauzimala je sredinu ulice Moriš. Imala je prizemlje i prvi sprat, sa sedam prozora s lica. S desne strane krov je nadvišavala neka vrsta četvrtaste kule, visoke oko trideset metara, koja se završavala terasom sa ogradom. Na jednom uglu, dizao se jarbol, na kome se uzdizala, nedeljom i praznicima. zastava sa pedeset i jednom zvezdom Sjedinjenih Američkih Država.

Najviša soba u ovoj kuli određena je da služi specijalnim radovima njenog sopstvenika: u njoj su stupali u dejstvo doktorovi instrumenti, durbini i teleskopi, ako ih ne bi, za vreme lepih noći, iznosio na terasu,

odakle je slobodnije mogao pretraživati nebeski svod. U njoj je doktor Hadelson, uprkos savetima gospođe Hadelson, dobijao najteže kijavice i gripove.

»Na kraju će tata, — rado je ponavljala gospođica Lu, — učiniti da njegove planete dobiju kijavicu«.

Ali se doktor nije na to obazirao, i prkosio je hladnoći do sedam ili osam stupnjeva ispod nule za vreme velikih zimskih mrazeva, kada se nebeski svod pojavljivao u svojoj čistoti.

Sa osmatračnice u ulici Moriš lako se raspoznavala kula u ulici Elizabet. Jedva ih je odvajalo pola milje, a između njih se nije uzdizao nikakav spomenik, nijedno drvo nije širilo svoje grane. Ne upotrebljavajući jači teleskop, lako je bilo raspoznati i običnim durbinom ličnosti na tornju i kuli. Nesumnjivo, Din Forsajt je imao prečeg posla nego da posmatra Sidni Hadelsona a Sidni Hađelson nije želeo da gubi vreme posmatrajući Dina Forsajta. Njihovi pogledi su bili upereni više, mnogo više. Ali je bilo sasvim prigodno da Frencis Gordon poželi da se uveri da li se gospođica Dženi nalazi na terasi. i' često su razgovarali pogledima kroz doglede. Mislim, da u tome nema ničeg ružnog.

Lako je bilo uspostaviti telegrafsku ili telefonsku vezu između dve kuće. Žica raspeta sa tornja do kule prenosila bi prijatne razgovore Frencisa Gordona sa Dženi, i Dženi sa Frencisom Gordonom. Ali Din Forsajt i doktor Hađelson, pošto nisu imali potrebe za izmenom takvih nežnosti, nisu imali u projektu sprovođenje žice. Možda će, kada verenici postanu supruzi, ova praznina biti ispunjena. Posle supružanske veze. električna veza će još prisnije spojiti dve porodice.

Poslepodne istog dana, kada je izvrsna ali džandrljiva Mici pružila čitaocu primer svoje slikovite rečitosti, Frencis Gordon je učinio svoju uobičajenu posetu gospodi Hadelson i njenim kćerima — zapravo samo jednoj, kako ga je ispravljala Lu, praveći se uvređena. Primili su ga, dopušteno je reći kao nekog kućnog boga. Istina on još nije bio

Dženin muži Ali je Lu htela da on već bude njen brat, a ono što bi ona smislila u svojoj glavi, to bi bilo smišljeno.

Što se tiče doktora Handelsona, on se bio zatvorio u svoju kulu još od četiri časa ujutru. Došavši sa zakašnjenjem na doručak, isto kao Din Forsajt, naglo se vratio na terasu, isto kao i Din Forsajt, čim se sunce pomolilo iza oblaka. Isto tako zauzet kao i njegov suparnik, izgledalo je da nije raspoložen da ponovo siđe.

A, međutim, nemoguće je bilo rešiti veliko pitanje koje se raspravljaljalo na opštem skupu.

— Vidi! — uzviknu Lu, čim je mladi čovek ušao na vrata od salona: — Evo gospodina Frencisa, večitog gospodina Frencisa!... Časne ma reči, ovde se samo on vidi! ,

Frencis Gordon se zadovolji što zapreti prstom devojčici, i, kako je seo, razgovor poče, pun prirodne i iskrene srdačnosti. Izgleda da se nisu od juče odvajali, i, zaista, bar u mislima, dvoje verenika se nikako nisu razdvajali jedno od drugog. Gospođica Lu je šta više tvrdila da je »večiti Frencis« uvek u kući. čak, praveći se da. odlazi kroz ulična vrata, on je to činio da bi ;se vratio kroz baštenska.

Razgovarali su o onome o čemu su govorili svih ovih dana i Dženi je slušala Frencisa, sa ozbiljnošću koja joj nije ništa oduzimala od njene ljupkosti. Pogledali bi se, stvarali planove za budućnost, čije ostvarenje nije bilo daleko. Zbog čega bi, zaista, mislili o zakašnjenju? Frencis Gordon je već bio našao u ulici Lambert jednu krasnu kuću koja je savršeno odgovarala mladom domaćinstvu. Ona se nalazila u zapadnoj četvrti, sa izgledom na reku Potomak, i ne mnogo udaljena od ulice Moriš. Gospođa Hadelson obećala je da će posetiti tu kuću, i, ako bi se dopala budućoj gazdarici, uzeće je pod zakup kroz osam dana. Na svaki način Lu je imala da prati svoju majku i sestru. Nije mogla da zamisli da se to svrši bez njene ocene.

— U pravi čas! — uzviknu ona odjednom — a gospodin Forsajt? Zar on neće doći danas?

— Ujak će doći oko četiri časa — odgovori Frencis Gordon.

— Zar je njegovo prisustvo neophodno da bi se rešilo pitanje — primeti gospođa Hadelson.

— On je obavešten, i neće izostati.

— Ako ne dođe — izjavi Lu i pruži malu ruku preteći — imaće samnom posla, i neće olako proći.

— A gospodin Hadelson? ... — upita Frencis. — On nam je isto toliko potreban koliko i moj ujak.

— Otac je u svojoj kuli — reče Dženi. — Sićí će čim ga izvestimo.

— Ja to uzimam na sebe — izjavi Lu. — Brzo ču se popeti na šesti sprat.

Neophodno je bilo, doista, da gospodin Forsajt i gospodin Hadelson budu prisutni. Da se nije radilo o utvrđivanju dana venčanja? U načelu, venčanje je bilo predviđeno u najskorijem vremenu, ali pod uslovom da počasna gospođica ima vremena da joj se sašije lepa haljina — duga haljina za gospođicu, ako vam je po volji, koju će ona prvi put obući ovog nezaboravnog dana.

Zbog toga je Frencis Gordon primetio, šaleći se:

— Ali ako ona ne bude gotova, ta čuvena haljina?

— U tom slučaju će se svadba odgoditi — izjavi ova stroga ličnost.

I ovaj odgovor bi dočekan takvim gromoglasnim smehom da ga je morao čuti i gospodin Hadelson u svojoj visokoj kuli.

Za to vreme je kazaljka na časovniku prelazila minut po minut, ali se gospodin Din Forsajt nije pojavljivao. Uzalud se Lu nagnjala kroz prozor odakle je mogla videti ulazna, vrata, gospodina Forsajta nema! Trebalо se naoružati strpljenjem — oružjem kojim Lu nije umela da rukuje.

— Ujak mi je obećao da će sigurno doći — ponavlja je Frencis Gordon — ali, ima već nekoliko dana, ne znam šta mu je.

— Nadam se da gospodin Forsajt nije bolestan? — upita Dženi.

— Ne, ali zabrinut... prezauzet. Ne može se od njega izvući ni deset reči. Ne znam šta mu je u glavi.

— Komad zvezde! — uzviknu devojčica.

— Isto je to i sa mojim mužem — reče gospođa Hadelson. — Izgledao mi je ove nedelje zamišljeniji nego ikad. Nemoguće ga je

otrgnuti sa njegove osmatračnice. Mora da se nešto neobično događa na nebu.

— Vere mi, — odgovori Frencis Gordon — primoran sam da isto to mislim, po ponašanju svoga ujaka. On više ne izlazi iz sobe, zaboravio je kad je vreme obedima...

— Ala je Mici time zadovoljna! — uzviknu Lu.

— Ona besni — izjavи Frencis — ali to ništa ne pomaže. Ujak, koji se dosad pribajavao prekora stare služavke, ne obraća na njih više nikakvu pažnju.

— Isto je to i kod nas — reče Dženi smešeći se. — Izgleda da je moja sestra izgubila svoj uticaj na tatu... a znalo se koliko je on...

— Zar je to moguće, gospodice Lu? — upita Frencis istim tonom.

— To je zaista tako — odgovori devojčica — ali, strpljenja. .. strpljenja. Svršiće se time da će tata i ujak ipak dati za pravo meni i Mici.

— Najzad — produži Dženi — šta se to moglo obojici desiti?

— Sigurno su izgubili neku važnu planetu — uzviknu Lu. — Daj, bože, da je pronađu pre svadbe!

— Mi se šalimo — prekide je gospođa Hadelson — i mi čekamo, ali gospodina Forsajta nema.

— A sad će otkucati četiri i po časa — dodade Dženi.

— Ako moj ujak ne bude ovde kroz pet minuta — odluči Frencis Gordon — otrčaću da ga potražim.

U tom trenutku zvonce na ulaznim vratima i zazvoni.

— To je gospodin Forsajt — potvrdi Lu. — Evo! on produžava da zvoni! Kako samo. zvoni! Izgleda kao da osluškuje let neke komete pa i ne opaža da zvoni.

To je doista bio Din Forsajt. On gotovo u isti mah uđe u salon, gde ga Lu dočeka živim prekorima.

— U zakašnjenu! u zakašnjenju! Želite dakle da dobijete grdnju?

— Dobar dan, gospođo Hadelson, dobardan, draga moja Dženi — reče Din Forsajt zagrlivši mladu devojku — dobar dan ponovi tapšući po obrazima devojčicu.

Sve ove učтивости činio 'je sa rasejanim izrazom. Kao što je Lu i prepostavljala, gospodina Forsajta su, kao što se kaže »misli bile daleko«.

— Ujače — prihvati Frencis Gordon — mislio sam, pošto sam video da vas nema u zakazani čas, da ste zaboravili na naš sastanak.

— Priznajem, da sam zaboravio, i izvinjavam se, gospođo Hadelson. Na nesreću, Mici me je na to potsetila na njen način.

— I dobro je učinila — izjavi Lu.

— Ne optužujte me, mala gospođice... Vrlo važna prezauzetost... Možda sam na tragu jednog od najinteresantnijih otkrića.

— To je isto kao i kod tate... poče Lu.

— Šta! — uzviknu gospodin Din Forsajt digavši se jednim skokom, tako da je izgledalo da je neka opruga prsla u fotelji 7 — kažete da doktor...

— Ne kažemo ništa, dragi moj gospodine Forsajte — požuri se da odgovori gospođa Hadelson, stalno se plašeći, i ne bez razloga, da se ne pojavi neki nov uzrok suparništva između njenog muža i ujaka Frencisa Gordona.

Zatim produži, da bi prekinula neugodni položaj:

— Lu, vidi šta je sa tvojim ocem.

Laka kao tičica, devojčica se ustremi ka tornju. Naravno, pošto se poslužila stepenicama, mesto da uzleti kroz prozor, to je zbog toga što nije htela da se posluži svojim krilima.

Minut docnije pojavi se i gospodin Sidni Hadelson u salonu. Ozbiljna lica, umorna oka, lica podlivenog krvlju tako da je izgledalo da će ga udariti kap.

Gospodin Din Forsajt i on stegoše jedno drugom ruku bez srdačnosti, ispitujući jedan drugog kosim pogledima. Posmatrali su jedan drugog krišom, kao da jedan drugom nisu verovali.

Ali, i pored svega, dve su se porodice sastale da bi odredile dan venčanja ili, — da upotrebio reči male Lu — veze zvezda Frencisa i Dženi. — Imalo je samo da se utvrди dan.

Pošto su se svi složili da svečanost treba da se izvrši u što kraćem

raku, razgovor nije dugo trajao.

Da li su gospodin Din Forsajt i gospodin Hadelson poklonili ovom pitanju dovoljno pažnje? Pre bi moglo da se poveruje, da su oni bili otišli u traženje nekog meteora izgubljenog u prostranstvu, svaki od njih strahujući da ga drugi nije otkrio.

U svakom slučaju oni nisu ništa primetili na to da svadba bude zakazana kroz nekoliko nedelja. Sada je bio 21 mart. Određen je 15. maj kao dan venčanja.

Utvrdiši ovako, ipak su imali vremena, ako se malo požure, da urede nov stan.

— I da se sašije moja haljina — dodade Lu sa najozbiljnijim izrazom.

## Glava IV

KAKO SU DVA PISMA, JEDNO UPUĆENO OPSERVATORIJI U PITSBURGU A DRUGO OPSERVATORIJI U CINCINATU, DOSPELA U DOSIJE O METEORIMA

*Gospodinu direktoru opservatorije u  
Pitsburgu, Pensilvanija*

Uaston, 24 marta...

»Gospodine direktore,

Čast mi je dostaviti Vam do znanja sledeću činjenicu, koja je takve prirode da može da interesuje nauku. Ujutru 16. marta, otkrio sam meteor koji je severnim delom neba prolazio dosta velikom brzinom. Njegova putanja, primetno na sever-jug, činila je sa meridijanom ugao od  $3^{\circ}31'$ . Što sam mogao tačno izmeriti. Pojavio se pred objektivom moga dogleda tačno u sedam časova i trideset sedam minuta i dvadeset dve sekunde, a iščezao u sedam časova i trideset sedam minuta i dvadeset osam sekundi. Posle toga mi je bilo nemoguće, i pored najbrižljivijeg traženja, da ga ponova opazim. Zbog toga Vas molim da budete ljubazni i ovo zabeležite i potvrdite mi prijem ovog pisma, što će mi, u slučaju da se ovaj meteor ponova pojavi, osigurati prvenstvo u njegovom otkrivanju.

»Izvolite primite, gospodine direktore, izraze moga osobitog poštovanja i smatrajte me svojim poniznim slugom

Din Forsajt  
ulica Elizabete«

*Gospodinu direktoru opservatorije u Cincinatu, Ohio*  
Uaston, 24 marta...

Gospodine direktore,

»Ujutru 16. marta, između sedam časova trideset sedam minuta i dvadeset sekundi i sedam časova trideset sedam minuta i dvadeset osam sekundi, bio sam tako srećan da otkrijem jedan nov meteor koji se kretao sa severa na jug, severnim delom neba, dok je očigledno njegov pravac činio sa meridijanom ugao od  $3^{\circ}31'$ . Posle toga, nisam mogao pratiti njegovu putanju. Ali, ako se ponova pojavi na našem vidiku, u šta ja ne sumnjam izgleda mi da je pravo da budem smatran kao onaj koji je prvi učinio ovo otkriće, koje zасlužuje da bude zabeležno u astronomskim analima našeg vremena. U ovom cilju bio sam sloboden da Vam uputim ovo pismo, i biću vam zahvalan ako mi njegov prijem potvrdite.

»Izvolite primiti, gospodine direktore, zajedno sa mojim najponiznjim pozdravima, izraze moga osobitog poštovanja.

Doktor Sidni Hadelson  
17, ulica Moriš.«

## Glava V

U KOJOJ SU I PORED SVEG SVOG ZALAGANJA, GOSPODIN DIN FORSAJT I DOKTOR HADELSON JEDINO IZ NOVINA SAZNALI NOVOSTI O SVOM METEORU

Na ona dva gornja pisma, poslata preporučeno. u trostrukom kovertu upućena direktorima opservatorije u Pittsburghu i opservatorije u Cincinatu. odgovor se sastojao samo iz potvrde o njihovom prijemu sa označenjem njihovog broja u kartoteci Zainteresovani nisu ni tražili ništa više. Obojica su se nadala da će ga uskoro ponova naći Da bi se meteor mogao izgubiti u nebeskom prostranstvu izbegavši zemljinu težu, i, sledstveno. da se više nikad neće pojaviti na ovozemaljskom svetu — oni nisu mogli ni prepostaviti. Ne, podvrgavajući se ustaljenim zakonima, on se mora pojavit: na nebu Uastona: moraju ga uhvatiti pri prolazu. ponovo ga opisati, odrediti mu koordinate, i on će dobiti svoje mesto na nebeskim kartama, pod slavnim imenom svoga pronalazača.

Ali, ko ga je prvi opazio? Vrlo osetljivo pitanje koje bi dovelo u nedoumicu i samoga Solomona. Onog dana kada se meteor pojavio, obojica su polagala pravo da su ga u isti mah opazili. Da su Francis Gordon i Dženi Hadelson bili svesni opasnosti položaja, oni bi sigurno molili nebo da učini da njihovo venčanje bude obavljen pre ponovnog pojavljivanja ovog kobnog meteora.

A tako isto bi se i gosooda Hadelson Lu. Mici i svi prijatelji obeju porodica pridružili njihovoj molbi.

Ali niko nije ništa znao te, i pored sve veće prezaposlenosti dvojice suparnika, prezaposlenosti koju su opazili ali nisu umeli da objasne, nijedan stanovnik kuće u ulici Moriš, izuzev doktora Hadelsona. nije se interesovao za ono što se događa na nebeskom svodu. Niko od njih nije bio prezaposlen; zaposlen, da, i to raznim poslovima. Primanje i vraćanje poseta i čestitanja, spremanje i slanje pozivnica, pripreme za venčanje i izbor svadbenih poklona — sve ovo, po reći ma male Lu, moglo se uporediti sa dvanaest Herkulovih dela i nije bilo ni časka za gubljenje.

— Kada se prva kći udaje, to je veliki posao, — govorila je — Nema se u tome iskustva. Za drugu kćer biće to jednostavnije: steći će se iskustvo, i neće biti bojazni da se što zaboravi. Tako će za mene sve ići samo po sebi.

— Šta! — odgovori Frencis Gordon, — gospođica Lu već misli o udaji? Da li bi se moglo znati ko je taj srečni smrtnik?

— Starajte se vi da se oženite mojom sestrom. — odvrati mu devojčica. — Taj vam posao oduzima sve vaše vreme. I ne mešajte se u moje stvari!

Kao što je i obećala, gospođa Hadelson poseti kuću u ulici Lambet. Što se doktora tiče, bila je ludost računati na njega.

— Ono što vi budete uradili, gospođo Hadelson, biće dobro urađeno, i ja imam u vas puno poverenje. — odgovorio je kada su mu predolžili da poseti budući stan mladog para.

— Uostalom, to se poglavito tiče Frencisa i Dženi.

— Ali, tata, zar vi ne mislite da za svadbu siđete sa svoje kule? — upita Lu.

— Ali kako ne, Lu, sigurno.

— I popećete se do crkve Sent-Andre, pod ruku sa svojom kćeri?

— Naravno, Lu, naravno.

— U vašem crnom odelu i belom prsniku, u crnim pantalonama i sa belom kravatom?

— Pa da, Lu, da.

— I pristaćete da zaboravite vaše zvezde da bi saslušali govor

prečasnog O'Gortia. koji će on držati sa toliko uzbudjenja?

— Pa naravno. Lu, naravno. Ali još nismo stigli do toga! Onda pošto je nebo tako čisto danas, što se dosta retko događa, idite bez mene.

Gospođa Hadelson, Dženi, Lu i Frencis ostaviše doktora da udešava svoj dogled i svoj teleskop, dok je gospodin Din Forsajt, u to se ne može posumnjati isto tako udešavao svoje instrumente u kuli u ulici Elizabet. Da li će ova uzajamna upornost dobiti zadovoljenje i da li će meteor, jednom već priingćejk ponovo proći pred objektivima njihovih dogleda?

Da bi stigli do ulice Lambet, četvoro šetača moralo je da siđe ulicom Moriš i da pređe trg Konstitucije, gde ih je pri prolazu pozdravio ljubazni sudija Džon Prot. Zatim su morali da se popnu ulicom Ekseter, isto onako kao što je to učinio, pre nekoliko dana, Set Stanfort očekujući Arkadiju Volker — i najzad stigoše u ulicu Lambet.

Kuća je bila veoma prijatna, sa rasporedom koji su zahtevala pravila savremene udobnosti. Pozadi su se nalazile soba za rad i trpezarija, koje su gledali u vrt. Vrt je imao samo nekoliko akra, ali su lepe bukve širile hlad po njemu a džbunovi cveća u kojima su počeli da se razvijaju prvi prolećni cvetovi, davali su mu veselo izgled. Soba za послugu i kuhinja su se, prema anglosaksonske modi, nalazile u prizemlju.

Prvi sprat je ličio na prizemlje i Dženi je samo mogla da čestita svome vereniku što je otkrio ovaj lep stan, vrstu vile sa dražesnim izgledom. Gospođa Hadelson se u potpunosti slagala sa mišljenjem svoje kćeri i tvrdila da bi teško bilo naći nešto bolje ma u kojoj četvrti Uastona.

Ovo laskavo mišljenje dobilo je još bolju potvrdu kada su se popeli na drugi sprat. Tu se, oivičena ogradom, pružala prostrana terasa, sa koje se pogledam mogao obuhvatiti veličanstven izgled. S nje se mogao pratiti tok reke Potomak i Iza njega se mogla opaliti ona varošica Stil, odakle je došla gospođica Arkadija Volker, da bi se srela

sa Setom Stanfortom.

Cela varoš je ležala pod njom, sa zvonicima svojih crkava, visokim krovovima javnih zgrada i zelenim krošnjama drveća.

— Evo trga Konstitucije, — reče Dženi služeći se dogledom koji su po Frencisovom savetu, poneli sobom, — evo ulice Moriš... Vidim našu kuću. sa kulom i zastavu kako se na vetru leprša! . Gledajte! neko se nalazi u kuli.

— Tata! — odgovori bez oklevamja Lu.

— To samo on može biti, — izjavi gospođa Hadelson.

— To je on, — potvrди devojčica, koja se bez ustručavanja dočepala dogleda. — Poznajem ga... udešava svoj durbin... I, videćete, neće mu pasti ni na um da ga okrene u našem pravcu. Ah! da se nalazimo na mesecu!...

— Pošto ste opazili vašu kuću, gospodice Lu, — prekide je Frencis, — možda biste mogli naći i kuću moga ujaka?

— Da, — odgovori devojčica, — ali me ostavite da tražim. . Lako će mi je poznati po kuli. .. Mora se nalaziti na ovoj strani... Čekajte... Dobro!... evo je!... Uhvatila sam je!

Lu se nije varala. To je stvarno bila kuća gospodina Dina Forsajta.

— Ima nekoga u kuli, — produži ona, pošto je jedan minut posmatrala.

— Sigurno je to moj ujak, — odgovori Frencis.

— Nije sam.

— Sa njim je Omikron.

— I ne treba se pitati šta rade, — dodade gospođa Hadelson.

— Oni rade isto što i moj tata, — reče sa malo tuge Dženi, kojoj je potajno suparništvo između gospodina Dina Forsajta i gospodina Hadelsona uvek izazivalo malo nespokojsstva.

Kada je poseta bila završena i Lu izjavila da je savršeno zadovoljna, gospođa Hadelson, njene dve kćeri i Frencis Gordon vratiše se kući u ulicu Moriš. Još koliko sutra sklopiće ugovor o zakupu sa sopstvenikom vile, pa će se onda zabaviti njenim nameštanjem, tako da bude gotova za 15 maj.

Za to vreme gospodin Din Forsajt i gospodin Hadelson nisu sa svoje strane gubili ni trenutka. Šta ih je stalo i psihičkog i fizičkog napora, neprekidnog posmatranja za vreme lepih dana i vedrih noći traženje njihovog meteora koji za inat nije htio da se ponova javi na nebu!

Dosad, i pored sveg njihovog nastojanja, obadvjica astronoma nisu ništa postigli. Ni danju, ni noću, nisu mogli da primete meteor da prolazi na vidiku.

— Da li će uopšte proći? — uzdahnuo bi ponekad Din Forsajt posle dugog gledanja kroz svoj teleskop.

— Proći će, — odgovarao bi Omikron sa nepokolebljivim ubedjenjem. — čak bih rekao: on prolazi.

— Ako je tako, zašto ga ne vidimo?

— Zato što nije vidljiv.

— Žalosno! — uzdahnuo bi ponova Din Forsajt. — Ali, najzad, ako je on nevidljiv za nas, on to mora biti i za druge... u Uastonu, bar.

— To je sasvim tačno, — potvrđi Omikron.

Tako su gospodar i sluga rasuđivali, a razgovore koje su između sebe vodili, vodio je i doktor Hadelson samo u vidu monologa, isto tako očajan zbog neuspeha

Obojica su primili od opservatorije u Pittsburghu i Cincinatiju odgovore na svoja pisma. Primljeno je znanju saopštenje o pojavi meteora na dan 16 marta na severnom delu neba u Uastonu. U njemu su dodali da je dosad bilo nemoguće pronaći ovaj meteor, ali da će. u slučaju ako bude ponovo opažen, gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson biti odmah obavešteni.

Da bi se razumeli, opservatorije su odgovorile svakome posebno, ne znajući da su dvojica amatera astronoma svaki zasebno prisvojili čast za ovo otkriće i tražili prvenstvo.

Otkako su odgovori stigli kula u ulici Elizabet i toranj u ulici Moriš mogli su da se oslobole zamornog traženja. Opservatorije su imale i jače i tačnije instrumente i. ako meteor ne pretstavlja neku lutajuću masu, već sledi određenu putanju, i ako dođe u uslove pod

kojima je već bio primećen, durbini i teleskopi sa opservatorija u Pittsburghu i Cincinatiju će svakako opaziti njegov prolazak. Dakle, gospodin Din Forsajt i gospodin Sidni Hadelson mogli su mirne duše da to prepuste naučnicima sa ove dve čuvene ustanove.

Ali su Din Forsajt i Sidni Hadelson bili astronomi a ne mudraci. Zbog toga su produžili svoj rad. U njega su čak unosili sve veću žestinu. I ako nisu ništa govorili o svojoj preauzetosti, oni su osećali da obojica gone istu divljač, i strah da ga drugi ne pretekne nije im davala nijedan trenutak za odmor. Ljubomora im je nagrizala srce, i odnosi između dveju porodica trpili su zbog stanja u kome su se nalazili.

I doista, imalo je zbog čega biti zabrinut. Njihove sumnje su svakog dana uzimale sve više maha. tako da gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson, ranije tako prisni, nisu više posećivali jedan drugog.

Kakvo teško stadije za dvoje verenika! Oni su se ipak viđali svakog dana, jer, najzad, vrata kuće u ulici Moriš bila su uvek otvorena Frencisu Gordonu. Gospođa Hadelson mu je stalno davala dokaza svog poveranja i prijateljstva, ali je primećivao da doktor ne podnosi njegovo prisustvo bez vidne nelagodnosti. Sasvim bi drugo bilo kada bi se govorilo o gospodinu Dinu Forsajtu ,pred Sidni Hadelsonom. Doktor bi sasvim pobledo, zatim sasvim pocrveneo, iz očiju bi mu sevale munje, brzo skrivene spuštanjem trepavica, i ovi žalosni znaci, dokaz uzajamne netrpeljivosti, bili su isti i kod gospodina Dina Forsajta.

Uzalud se gospođa Hadelson trudila da dozna uzrok ovih sve hladnijih odnosa, čak, šta više, ove odvratnosti koju su dva stara prijatelja osećali jedan prema drugom. Njen muž bi se ograničio da samo odgovori:

— Uzaludno: ti ne možeš razumeti... ali se tome nisam nadao od Forsajta.

Čemu? Bilo je nemoguće dobiti o tome obaveštenja. Čak ni Lu, razmažena Lu kojoj je sve bilo dopušteno, nije ništa znala. Ona je čak predlagala da zbog toga uzinemire gospodina Forsajta u njegovoj kuli,

ali ju je Frencis od toga odvratio.

»Ne, nikada џneću poverovati da je Hadelson sposoban da se prema meni tako ponaša« evo kakav će besumnje biti njegov odgovor, što će jedino, po doktorovom primeru, Frencisov ujak pristati da odgovori.

Dokaz za ovo bio je način na koji je gospodin Din Forsajt primio Mici, koja se usudila da ga o tome pita.

— Gledajte vi vaša posla! — rekao joj je suvim tonom.

Od trerutka kada se gospodin Din Forsajt usudio da ovako odgovori strašnoj Mici, stvari su zaista bile ozbiljne.

A što se Mici tiče, ona je bila *zabezeknuta*, da se poslužimo njenim jakim izrazom, i tvrdila je da je morala, da ne bi odgovorila istom merom na ovaku drskost, da se ugrize za jezik *do koske*. Za nju nije bilo tajne šta se dešava sa njenim gospodarem. Za nju, gospodin Forsajt je bio lud, što je ona jednostavno objašnjavala neugodnim stavovima koje je bio primoran da zauzima prilikom gledanja kroz svoje instrumente, osobito kad bi ga izvesna posmatranja u zenitu prinudila da sasvim zabaci glavu. Mici je pretpostavljala da je gospodinu Forsajtu u ovom položaju nešto moralо *prsnuti u mozgu*.

Ali, najzad, to nije bila tajna tako brižljivo čuvana da se o njoj nije moglo ništa saznati. Napokon se, slučajnom neopreznošćу Omikrona, saznalo o čemu se radi. Njegov gospodar je pronašao neobični meteor i bojao se da isto to nije učinio i doktor Hadelson.

Evo, dakle, uzroka ovoj smešnoj svađi! Meteor! neki bolid, meteorit, lutajuća zvezda. neki kamen, veliki kamen, ako baš treba, ali na kraju krajeva samo kamen, običan kamenčić, koji je pretio da razbije svadbena kola Francisca i Dženi.

Zbog toga se Lu nije ustručavala da pošalje »dođavola meteor a, zajedno s njime, celu nebesku mehaniku!«

Međutim, vreme je prolazilo... Dan po dan, mart prođe i ustupi mesto aprilu. Uskoro će doći određeni dan za venčanje. Ali, da li se nešto neće dotle dogoditi? ... Dosad, ovo za žaljenje suparništvo počivalo je samo na sumnjama, na pretpostavkama, šta će se dogoditi

ako neki nepredviđeni događaj to pretvorи u izvesnost, ako neki iznenadan udar baci suparnike jednog protiv drugog?

Ove sasvim umesne strepnje nisu prekinule pripreme oko venčanja. Sve je bilo spremno, čak i lepa haljina gospodice Lu.

Prvih petnaest dana aprila vreme je bilo grozno: kiša, vetar, nebo pokriveno oblacima, koji su se gomilali bez prestanka. Nije se pokazalo ni sunce, koje je u ovo doba opisivalo dosta visoku krivulju na nebu, ni gotovo već puni mesec koji bi svojim zracima mogao da osvetli nebesko prostranstvo pa, utoliko pre, ni toliko traženi meteor.

Gospođa Hadelson. Dženi i Frencis Gordon nisu ni pomišljali da se tuže što nisu u mogućnosti da vrše astronomска posmatranja.

I nikada Lu, koja je mrzela vetar i kišu, nije više želela da se prodiuži rđavo vreme, i ako se je uvek radovala plavom nebu.

— Neka traje bar do svadbe, — ponavljalа je, — i neka bar još tri nedelje posle ne bude ni sunca, ni meseca, ni najmanje zvezde.

Uprkos željama male Lu, ovo stanje se zavrши i atmosferske prilike se izmeniše u noći između 15 i 16 aprila. Severni vetar razagna oblake i nebo se pokaza u svojoj vedrini.

Gospodin Din Forsajt sa svoje kule, a doktor Hadelson sa sveg tornja, stadoše da pretražuju nebeski svod iznad Uastona od horizonta do zenita.

Da li će meteor ponovo proći ispred njihovih dogleda? ... u to se nikako ne bi moglo poverovati, ako bi se sudilo po njihovom odvratnom izgledu. Njihovo istovetno rđavo raspokloženje svedočilo je o zajedničkom podjednakom gubljenju vremena. I doista, takvo mišljenje bi bilo tačno. Gospodin. Sidni Hadelson nije ništa video na beskrajnom nebu, a i gospodin Din Forsajt nije bio bolje sreće. Možda se radilo samo o nekom lutajućem meteoru koji je za svagda izašao iz domena zemljine teže?

Beleška koja se pojavila u listovima od 19 aprila potvrdila je ovu pretpostavku.

Ova beleška, koju je dala opservatorija u Bostonu, glasila je:

»Prekjuče, 17 aprila, u devet časova devetnaest minuta i devet sekundi uveče, jedan meteor, neverovatne veličine, prešao je zrakom na zapadnoj strani neba vrtoglavom brzinom.

»Veoma čudna okolnost, ali koja može laskati samoljublju Uastona, jeste da su ovaj meteor istoga dana i u isti čas otkrili dva njena uvažena građanina.

»Prema opservatoriji u Pittsburghu ovaj bi meteor morao biti onaj o kome ih je, 14 marta, izvestio gospodin Din Forsajt. Ali, prema opservatoriji u Cincinatu, doktor Hadelson ih je, istoga dana izvestio o njemu. Dakle, gospoda Din Forsajt i Sidni Hadelson, žive obojica u Uastonu, gde ih vrlo poštuju«.

## Glava VI

KOJA SADRŽI RAZNA, MANJE VIŠE FANTASTIČNA MIŠLJENJA O METEORIMA UOPŠTE, A POSEBNO O METEORU O ČIJE SE OTKRIĆE OTIMAJU GOSPODIN FORSAJT I GOSPODIN HAELSON

Ako ikada jedan kontinent može da bude gord na delove iz kojih je sastavljen, kao što bi otac bio gord na svoje sinove, to je onda Sevema Amerika Ako ikada jedna republika može da bude gorda jednom od država koje je sačinjavaju, to su onda Sjedinjene Američke Države. Ako ikada jedna od pedest i jedne države, čija pedeset i jedna zvezda obrazuje ugao na federalnoj zastavi, može da bude gorda na jednu od svojih prestonica, to je onda Virdžinija sa prestpnicom Ričmondon. Ako, najzad, neka varoš u Virdžiniji može da bude gorda na svoje sinove, to je onda varoš Uaston, u kojoj je učinjeno ovo značajno otkriće, koje treba da zauzme dostoјno mesto u astronomskim analima ovoga veka.

Takvo je bar bilo jednodušno mišljenje stanovnika Uastona.

Lako je zamisliti kako su listovi, a osobito listovi u Uastonu, objavljivali najoduševljenije članke o gospodinu Dinu Forsajtu i doktoru Hadelsonu. Zar nije slava ova dva znamenita građanina obasjala i ceo grad? Koji od građana nije u njoj uzeo svoj udeo? Zar neće ime Uastona biti nerazdvojno vezano za ovo otkriće?

Među ovim američkim građanima, kod kojih tok mišljenja raste tako lako i sa takvom strašću, utisak slavopojki uskoro se oseti. Čitalac neće biti iznenađen — uostalom iako bude, pošto je prinuđen

da nam veruje na reč! — ako mu potvrdimo da se od tog dana narod u bučnim i zanesenim ^gomilama uputio kućama u ulici Moriš i u ulici Elizabet. Niko nije znao o suparništvu koje je postojalo između gospodina Dina Forsajta i gospodina Hadelsona. Javno oduševljenje ih je smatralo kao jednog, o tome nije bilo sumnje. Za sve su njihova dva imena bila i ostala nerazdvojno vezana, za večita vremena, nerazdvojno do tog stepena, da će posle nekoliko hiljada godina budući istoričari tvrditi da ih je obadva nosio jedan jedini čovek!

Ostavlјajući da vreme da za pravo nekoj od ovih osnovnih prepostavki, gospodin Din Forsajt je bio prinuđen da se pojavi na terasi svoje kule a gospodin Sidni Hadelson na terasi svog tornja da bi odgovorili na klicanje gomile. Za vreme dok su poklici dopirali do njih, oni su se obojica klanjali uz zahvalne pozdrave.

Međutim, neki posmatrač je opazio da njihovo držanje nije odavalо nepomućenu radost. Neka senka je zaklanjala njihov sjajan uspeh, kao oblak sunce. Kosi pogled prvog bio je upravljen prema tornju, a kosi pogled drugog prema kuli. Svaki od njih video je drugog kako odgovara na pozdrave uastonskih građana i nalazio da su pozdravi upućeni njemu neskladniji, dok druge, koji su se dizali u čast njegovog takmaca, smatrao skladnim.

A u suštini pozdravi su bili istovetni. Gomila nije pravila razliku među dvojicom astronoma. Dinu Forsajtu su isto tako klicali kao i doktoru Hadelsonu i, naizmenično, to su činili isti građani, menjajući se ispred obe kuće.

Šta su mislili, za vreme ovih oduševljenih klicanja koja su svaku četvrt napunila grajom, Frencis Gordon i služavka Mici s jedne strane, a gospđa Hadelson, Dženi i Lu s druge? Da li su se bojali da beleška poslata listovima od opservatorije u Bostonu nema neželjene posledice? Ono što je dosad bilo skriveno, sada se otkrilo. Gospodin Forsajt i gospodin Hadelson su zvanično doznali za svoje suparništvvo. Zar nije bilo mesta verovanju da obojica polažu pravo ako ne na neke koristi ono na čast njihovog otkrića, i da zbog toga ne izbije neki sukob za žaljenje između ove dve porodice?

Nije lako zamisliti šta su osećali gospođa Hadelson i Dženi za vreme dok je gomila klicala pred njihovom kućom. Ako se doktor pokazao na terasi svoga tornja, one su se dobro čuvale da se ne pojave na balkonu. Obe su, stegnuta srca, gledale, sakrivene iza zavesa, ovu manifestaciju koja nije obećavala ništa dobro. Zar neće publika, ako se gospodin Forsajt i gospodin Hadelson, nagnati besmislenom ljubomorom, budu preganjali oko meteora, uzeti učešća u tome, i stati jedni na jednu, drugi na drugu stranu. Svaki je imao svoje pristalice, i usred uzrujanosti koja bi tada zavladala, kakav će biti položaj budućih supružnika, ovog Romea i ove Julije, u jednoj naučnoj zavadi koja bi pretvorila ove porodice u Kapulete i Montegie.

A Lu? Ona je bila besna. Ona je htela da otvori prozor, da izgrdi sav taj svet i izrazila je žaljenje što nema neko crevo za polivanje da polije gomilu i zaguši klicanje potocima hladne vode. Njena mati i sestra imale su muke da ublaže gnev razbesnele devojčice.

U kući u ulici Elizabet stanje je bilo isto. Frencis Gordon bi isto tako rado poslao do sto đavola sve ove zanesenjake koji su pretili da pogoršaju i inače ozbiljno stanje. On se isto tako uzdržao da se ne pojavi, dok su se gospodin Forsajt i Omikron okretali po kuli pokazujući najodvratniju taštinu. Kao što je gospođa Hadelson morala da stišava nestrpljenje Lu, tako je I Frencis Gordon morao da stišava srdžbu strašne Mici. Ona je govorila ništa manje nego da bi trebalo pomesti ovu gomilu, što, u njenim ustima, nije bilo pretnja kojoj se trebalo smejati. Nema nikakve sumnje da bi instrumenat kojim je ona savršeno rukovala svakoga dana, bio strašno oružje u njenim rukama. Na kraju krajeva, dočekati udarcima metle ljudi koji su došli da vam kliču, ipak je malo isuviše!

— Ah! mali moj! — uzviknu stara služavka — zar ovi drekavci nisu ludi?

— Biću primoran da u to poverujem — odgovori Frencis Gordon.

— I to sve zbog nekog velikog kamena koji se Seta po nebu!

— Tačno kao što kažeš, Miči,

— Zbog jednog medeora!

— Meteora, Mici — ispravi je Frencis s mukom se uzdržavajući da se ne nasmeje.

— Onako je kako ja kažem: *medeora* — ponovi Mici sa ubeđenjem. — Kada bi samo mogao da im padne na glavu i da ih porazbija jedno pet-šest. Najzad, pitam te, tebe koji znaš, čemu služi jedan *medeor* ?

— Da bi zavadio porodice — izjavi Frencis Gordon dok su usklici i dalje odjekivali.

Međutim, zašto dva stara prijatelja ne bi pristali da podele svoj meteor? Od njega se nije mogla očekivati nikakva materijalna korist nikakva novčana dobit Radilo se samo o čistoj slavi. Pa kad je tako, zašto ne ostaviti nepodeljeno otkriće, za koje bi njihova imena bila vezana do kraja sveta? Zašto? Zato što se radilo o samoljublju i taštini. Jer, kada je samoljublje u pitanju, i kada se još umeša i taština, ko može da se pohvali da će sačuvati zdrav razum?

Ali, najzad, da li je baš bila tako velika zasluga što su ga opazili? Zar nemaju za to da zahvale jedino slupaju? Da meteor nije tako ljubazno prošao kroz polje vida instrumenata gospodina Dina Forsajta i gospodina Sidni ‘Hadelsona tačno u trenutku kada su oni gledali kroz njih, da li bi ga opazili ova dvojica astronoma, koji su zbog toga bili tako uobraženi?

Uostalom, zar svakog dana i noći ne prolazi stotinama, hiljadama ovih meteora, asteroida, lutajućih zvezda? Da li je uopšte moguće izbrojati ove usijane lopte, koje gomilama obeležavaju svoje nestalne putanje u dubinama mračnog nebeskog svoda? Broj ovih meteora je, prema naučnicima, oko šest stotina miliona što prođu samo u toku jedne noći kroz zemljinu atmosferu, što će reći oko dvanaest stotina miliona za dvadesetčetiri časa. Ona prolaze miriadama, ova svetleća tela, od kojih, prema Njutnu, deset do petnaest miliona može da se vidi golim okom.

»Otsad — primetio je Panč, jedini list u Uastonu koji je stvar uzeo sa šaljive strane — naći meteor na nebu, manje je teško nego naći zrno pšenice u pšeničnom polju, i ima razloga da se kaže da naša dva

astronoma malo zloupotrebljavaju vršidbu, zbog jednog otkrića pred kojim nema zbog čega da se skine kapa«.

Ali ako Panč, satirični list, nije propuštao priliku da isproba svoj šaljivi duh, njegovi ozbiljniji drugovi, daleko od toga da ga podržavaju, iskoristili su priliku da bi izložili znanje skoro stečeno ali sposobno da učini ljubomornim i najbolje potkovane profesionalce.

»Kepler — pisao je *Uaston Standard* — verovao da meteori postaju od zemljinog isparavanja Izgleda verovatnije da je to slučaj kod aerolita, kod kojih je uvek utvrđen trag žestokog sagorevanja. Od vremena Plutarha smatrali su ih kao mineralnu masu. koja pada na našu zemlju, kada je zemljina teža privuče pri prolasku. Ispitivanje meteora je pokazalo da se njihov sastav ne razlikuje od nama poznatih minerala i da u celini, sadrže jednu trećinu prostih tela. Ali kakvu raznolikost pokazuje skup ovih elemenata! Sastavni delovi su čas tanki kao strugotina, čas veliki kao zrno lešnika. velike tvrdoće i pokazuju kada se razbiju tragove kristalizacije. Ima ih čak koji su sastavljeni samo od gvožđa u prirodnom stanju, pokatkad pomešanog s niklom, i koje rđa nije nikada načela«.

Vrlo je tačno, doista, sve ono čime je *Uaston Standard* upoznao svoje čitaoce. Za to vreme je *Dejli Uaston* skretao pažnju na to da su i stari i savremeni naučnici složni u ispitivanju ovog meteorskog kamenja. On je pisao:

»Zar Diogen i Apolon! je ne napominju neki zažareni kamen, čiji je pad u blizini Egos Potamosa zastrašio stanovnike Trakije? Kada bi sličan kamen pao na crkvu Sent-Andrev on bi je srušio do temelja. Neka nam bude dozvoli eno da navedemo nekoliko tih kamenova koji su, došavši iz beskrajnog nebesko«? prostranstva i ušavši u oblast zemljine privlačnosti, bili privučeni na zemlju još pre naše ere — kamene munje, koje su obožavali kao simbole Sibele i Galateje i koji je bio prenesen u Rim; isto kao i onaj drugi koji je bio nađen u Siriji i posvećen kultu sunca; sveti štit koji je nađen za vreme vladavine Nume; crni kamen koji se brižljivo čuva u Meki; kamen grmljavine od koga je skovan čuveni mač Antara. Od početka naše ere bilo je mnogo

meteora koji su opisani zajedno sa uslovima koji su pratili njihov pad: kamen od dve stotine šezdeset livara koji je pao u Ansishajmu, u Alzasu; jedan kamen metalno crn koji je imao oblik i veličinu čovečije glave, a koji je pao na brdo Veson, u Provansi; kamen od sedamdesetdve livre. koji je odavao sumporoviti miris, za koji su govorili da je stvoren od morske pene, koji je pao u Lerinu, u Makedoniji, kamen koji je pao u Liseu, blizu Šartra 1703 i bio toliko zažaren da se nije smeо dotaći. Zar nije na svom mestu da pomenemo meteor koji je 1203 godine pao u normanski grad Legle, i o kome Humbolt ovako govori: »U jedan čas posle podne, dok je nebo bilo sasvim vedro, primećen je veliki meteor kako se kreće sa jugo-istoka na severo-zapad. Nekoliko trenutaka docnije čula se nekih pet ili šest minuta eksplozija koja je dolazila iz jednog crnog oblaka, gotovo nepokretnog. Eksploziju su pratila tri ili četiri pucnja i zvuk koji se može uporediti sa pucnjavom pešadije u koju se mešalo dobovanje mnogih bubnjeva. Svaki pucanj je otkidalo po jedno parče crnog oblaka. Na tome mestu nije primećena nikakava svetlosna pojava. Preko hiljadu meteorskih kamenova palo je na eliptičnu površinu čija je veća osovina, upravljena sa jugoistoka na severo-zapad, iznosila jedanaest kilometara. Ovo se kamenje pušilo, i bilo je vrelo iako nije bilo zažareno, pa je utvrđeno da ga je bilo lakše razbijati nekoliko dana posle pada nego docnije«.

*Dejli Uaston* je produžavao u istom tonu na nekoliko stubaca i doneo obilje pojedinosti što svedoči, u najmanju ruku, o savesnosti njegovih redaktora.

Ni ostali listovi nisu zaostajali za njim. Pošto je astronomija postala aktuelna, svi su govorili o njoj, te tako, posle svega toga, nije bilo ni jednog stanovnika Uastona koji nije bio dobro potkovan po pitanju meteora, sem onoga koji to nije htio.

Obaveštenjima koja je doneo *Dejli Uaston* dodao je svoja *Uaston Njus*. Potsećao je na onu usijanti kuglu, čiji je prečnik bio dvostruko veći od prečnika punog meseca i koja je 1254 opažena jedno za drugim u Harvortu, Darlingtonu, Darhajmu i Dadiu i koja je prošla ne

rasprsnuvši se s jednog kraja neba na drugi, ostavljujući iza sebe dug svetleći trag, boje zlata, širok, neprekidan koji je jasno otskakao od zatvoreno plave boje neba. Potsećao je i na to da, ako se Harvardski meteor nije rasprsnuo, to nije bio slučaj sa onim koga je 14 maja 1864 primetio neki posmatrač iz Kastilije i ako je bio vidljiv svega pet sekundi, njegova je brzina bila tolika da je u ovako kratkom vremenskom razmaku opisao luk od šest stepeni. Njegova boja, isprva plavo-zelenasta, postala je najzad bela i neobično sjajna. Između eksplozije ! prijema zvuka prošlo je oko tri do četiri minuta, što označava daljinu od šezdeset do osamdeset kilometara. Njena eksplozija je imala jačinu veću od najjačih eksplozija koje mogu da se proizvedu na zemljinoj površini. Veličina prečnika ovog meteora, određena prema njegovoj visini, cenila se najmanje na hiljadupetstotina stopa. Njegova brzina je bila veća od sto trideset kilometara u sekundi, brzina nesravnjeno veća od one kojom se zemlja kreće pri svome obrtanju oko sunca.

Zatim je došao na red *Uaston Morning*, posle njega *Uaston Evening* i ovaj se specijalno bavio pitanjem meteora, veoma mnogobrojnih uostalom, koji su gotovo celi sastavljeni od gvožđa. On je potsećao čitaoce da jedna od ovih meteorskih masa koja je nađena u sibirskim planinama, težila je ništa manje do sedam stotina kilograma; drugi, otkriven u Braziliji, težio je šest hiljada kilograma: a treći, težine četrnaest hiljada kilograma, nađen je na Olimpu u Tukumanu. dok je četvrti, koji je pao u okolini Duronca, u Meksiku, dostigao ogromnu težinu od osamnaest hiljada kilograma.

Doista, nećemo pogrešiti ako ustvrdimo da je jedan deo uastonskih građana osetio, Čitajući ove članke, izvestan strah. Pošto je opažen'u uslovima koje znamo i na dosta velikoj udaljenosti, trebalo je da meteor gospode Forsajt i Hadelson ima verovatno mnogo veću veličinu od meteora iz Tukumana i Duranca. Ko zna da njegova veličina nije bila jednak ili čak i veća od aerolita u Kostijona čiji je prečnik krasio hiljadu pet stotina stopa? Može li da se zamisli težina tolike mase? Jer, ako se rečeni meteor pojavio na vidiku u Uastonu,

znači da Uaston leži na njegovoj putanji. On će ponovo proći iznad varoši, da bi njegova putanja opisala svoj put. Ako se desi, ma iz kog razloga, da se u tom trenutku prekine njegov put, onda bi on pao na Uaston sa jačinom koja se ne može zamisliti. Sada ili nikada dala se prilika onim stanovnicima koji to nisu znali da nauče, a onima koji su znali da se potsete, strašni zakon žive sile: masa pomnožena s kvadratom brzine, brzina koja, prema još strašnjem zakonu o padu tela i za meteor koji pada sa visine od četiri stotine kilometara, iznosi blizu tri hiljade metara u sekundi u trenutku kada se bude razbila o zemlju.

Uastonska štampa nije ovo zaboravila nikada, pravo je to utvrditi, dnevni listovi nisu bili tako puni matematičkih formula.

Malo pomalo izvestan strah zavlada u varoši. Opasan i preteći meteor postao je sada predmet svih razgovora na javnim mestima, u klubovima, kao i porodičnim krugovima. Naročito je ženski svet sanjao samo o srušenim crkvama i uništenim kućama. Dok su se ljudi zadovoljavali da samo slegnu ramenima, ali je to sleganje bilo bez ubeđenja. I danju i noću, može se reći, na trgu Konstitucije kao i na najvišim mestima u varoši, neprekidno su se nalazile grupe ljudi. Bilo vreme vedro ili ne, to nije posmatrače sprečavalо. Nikada optičari nisu prodali više durbina, dogleda i ostalih optičkih stvari. Nikada nebo nije više posmatrano nego što su to činili zabrinuti pogledi uastonskih građana. Da li se meteor video ili ne, opasnost je pretila svakog časa, da ne bismo rekli svakog minuta ili svake sekunde.

Ali, reći će neko, ova opasnost je pretila isto tako i raznim predelima i prema tome, varošima, varošicama i selima koja su se nalazila na meteorovoј putanji. Da, nesumnjivo. Ako je meteor, kao što se prepostavljalo, obilazio oko zemlje, sva mesta koja su se nalazila ispod njegove putanje bila bi ugrožena njegovim padom. Ali, Uaston je držao rekord u strahu, ako smemo da upotrebimo ovaj preterano moderni naziv, i to jedino zbog toga što je u Uastonu prvi put meteor primećen.

Ipak je postojao jedan list koji nije podlegao zarazi, i do kraja

odbio da stvar uzme ozbiljno. Naprotiv, ovaj list nije bio blag prema gospodinu Hadelsonu i gospodinu Forsajtu, koji ih je, u šali, činio odgovornim za nesreće koje su pretile varoši.

»Zbog čega su se ovi amateri umešali u ovo — pisao je *Panč*. — Zar su imali potrebe da golicaju nebesko prostranstvo svojim durbinama i teleskopima? Zar nisu mogli da ostave na miru nebeski svod i da ne zadirkuju zvezde? Zar nema dovoljno zar nema i suviše pravih naučnika koji se mešaju u ono što ih se ne tiče, i bezobzirno se šunju po međuzvezdanim prostorima? Nebeska tela su veoma stidljiva i ne trpe da ih neko izbliza gleda. Da, naša varoš je ugrožena, sada niko nije u njoj siguran i ovom stanju nema leka. Može čovek da se osigura od požara, grada, ciklona. — Ali pokušajte da se osigurate protiv nekog meteora možda deset puta većeg nego uastonski grad. A ako bi se desilo da se rasprsne pri padu, što se često događa ovim nebeskim spravama. cela varoš će biti bombardovana, možda čak i upaljena ako projektili budu užareni. To će biti» u svakom slučaju. izvesno uništenje našeg dragog grada, i ne treba se zavaravati Neka se spasava ko može! Dakle, neka se spasava ko može!... Ali zašto gospoda Forsajt i Hadelson nisu ostali mirni u prizemliu svoih kuća, mesto što su špijunirali meteore? Oni su ih izazivali svojom nesmotrenošću. oni su ih privukli svojim zločinačkim spletkama Ako Uaston bude razrušen, ako bude opustošen i spaljen ovim meteorom, to će biti njihova krivica, i njih treba pozvati na odgovornost! ... I dosta, mi pitamo sve stvarno nepristrasne čitaoce, što će reći sve pretplatnike *Uaston Panča*, čemu služe astronomi, astrolozi, meteorolozi i sve ostale životinje njihove vrste? Šta su dobrog ikada doneli njihovi radovi?... Kad se postavi pitanje, treba na njega i odgovoriti, pa što se nas tiče mi ostajemo pri našem već poznatom ubeđenju, koje najbolje izražava ova uzvišena rečenica, koju dugujemo jednom genijalnom Francuzu, slavnom Brija-Savarinu: »Pronalazak neke nove činije čini više dobra čovečanstvu nego pronalazak neke nove zvezde« Kakvim bi bednicima smatrao uvaženi Brija-Savarin dva zločinca koji se nisu ustručavali da na svoju zemlju

navuku najgrozniye nesreće da bi stekli zadovoljstva što su otkrili neki meteor?«.

## Glava VII

U KOJOJ ĆEMO VIDETI GOSPODINA HADELSONA VEOMA  
OŽALOŠĆENA I U KOJOJ ĆEMO ČUTI KAKO JE DOBRA MICI ODBILA  
SVOGA GOSPODARA NA SVOJ NAČIN

Na ova potsmevanja *Uaston Panča* šta su mogli odgovoriti gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson? Ništa, i to zbog izvrsnog razloga što se oni nisu ni obazirali na članak lista koji nisu poštivali Ne obazirati se na neprijatne stvari koje se mogu o nama reći. to je najsigurniji način da zbog njih ne trpimo, rekao je gospodin de la Polis sa neospornom mudrošću. Na svaki način, ova manje ili više duhovita ismevanja nisu nimalo prijatna onima kojih se tiču. Pa čak, ako u datom slučaju ličnosti na koje se odnose ne obraćaju pažnju na njih, nije isti slučaj i sa njihovim rođacima i prijateljima. Osobito je Mic bila besna. Optužiti njenog gospodara da je privukao ovaj meteor koji ugrožava javnu bezbednost! Po njoj bi gospodin Din Forsajt trebalo da tuži pisca članka a sudija Džon Prot bi ga osudio na plaćanje velike oštete, ne govorići o zatvoru koji je zaslužio zbog svojih uvredljivih nagoveštaja.

A što se tiče male Lu ona je stvar uzela ozbiljno i, bez oklevanja, dala za pravo *Uaston Panču*.

— Da, on ima prava — govorila je. — Zbog čega je gospodinu Forsajtu i tati palo na um da otkriju ovaj prokleti kamen? Da nije bilo njih, on bi prošao neopažen, kao i mnogi drugi koji nam ništa rđavo nisu učinili.

Ovo zlo, ili bar nesreća na koju je mislila devojčica, sastojala se u suparništvu koje će se stvoriti između Frencisovog ujaka i Dženinog oca, sa svim svojim posledicama, i to baš uoči veze koja je trebalo da još tešnje učini odnose koji su spajali dve porodice.

Strahovanja gospodice Lu su bila osnovana, i ono što će se dogoditi, dogodilo se. Sve dok su gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson samo uzajamno sumnjali jedan na drugog, nikakav sukob nije izbio. Iako su njihovi odnosi bili hladniji, iako su izbegavali susrete, stvari, bar, nisu išle dalje. Ali sada, posle beleške opservatorije u Bostonu, javno je utvrđeno da otkriće istog meteora pripada obojici astronoma iz Uastona. Šta će oni da urade? Hoće li svaki od njih polagati pravo na prvenstvo otkrića? Da li će zbog toga biti rasprave samo među njima, ili će dobiti polemički odjek, kome će uastonska štampa pružiti gostoprимstvo sa zadovoljstvom?

Nije se znalo, i jedino budućnost može da da odgovor na ova pitanja. Jedino je izvesno da ni doktor Hadelson ni gospodin Din Forsajt više nisu spominjali venčanje, čiji se dan, prema mišljenju verenika, vrlo sporo približavao. Kada bi pomenuli venčanje pred jednim ili drugim, oni bi našli da su nešto zaboravili i da moraju smesta da odu u svoje opservatorije. U njima su, uostalom, provodili najveći deo svog vremena, svakog dana sve više zauzeti i sve više zadubljeni u svoj posao.

Zaista, iako su zvanični astronomi videli ponova meteor, uzalud su gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson pokušavali da ga ponova nađu. Da li se udaljio na takvo otstojanje koje je bilo veliko za domaćaj njihovih instrumenata? Dosta verovatna pretpostavka, ali je ništa nije potvrđivalo. Zbog toga su oni produžili da neprestano bdiju, i danju i noću, iskorišćavajući svaku vedrinu na nebu. Ako se to tako produži, oni će se najzad razboleti.

Obojica su se zamarala uzaludnim naporima da izračunaju elemente asteroida, za čije su otkriće smatrali sebe kao jedinog i isključivog pronalazača. U tome je postojala ozbiljna prilika koja je mogla da reši njihov spor Iako su obojica bili astronomi na ravnoj

nozi, onaj koji se pokaže bolji matematičar, nogao je da odnese pobedu.



*Mici zaustavi svoga gospodara u trenutku kada se ovaj uputio  
stepenicama što vode u kulu..,*

Ali njihovo jedino posmatranje trajalo je suviše kratko da bi njihovim formulama dalo dovoljno osnova. Potrebno je bilo još jedno, čak možda još nekoliko posmatranja, pre nego bi se sa sigurnošću mogla da odredi putanja meteora. Zbog toga su gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson, svaki od njih bojeći se da ga drugi ne pretekne, nadgledali nebo sa istom marljivošću, ali isto tako neplodnom. Ćudljivi se meteor nije ponovo javljao na uastonskom nebu, ili, ako se i javljaо, to je bilo u strogoj tajnosti.

Raspoloženje dvojice astronoma odgovaralo je uzaludnosti njihovih napora. Nije im se smelo prići. Dvadeset puta u toku dana gospodina Dina Forsajta je spopadao bes protiv Omikrona, a ovaj mu je odgovarao istom merom. Dok je doktor, naprotiv, bio primoran da svoj bes iskaljuje na samom sebi, što je bilo najpravičnije.

Pod ovakvim okolnostima, ko bi se usudio da govori o bračnom ugovoru i svadbenim svečanostima?

Međutim su već tri dana prošla otkako je objavljena beleška koju je bostonška opservatorija poslala novinama. Nebesni časovnik, kome je sunce skazaljka, objavio bi zvonjenjem 22. aprila, da je veliki časovničar pomislio da ga snabde zvonom. Još dvadeset dana pa će nastupiti veliki dan, iako je Lu, u svojoj nestrpljivosti, želela da ga nema u kalendaru.

Da li je bilo savetno pominjati ujaku Frencisa Gordona i Dženinom ocu ovaj brak o kome oni ništa nisu spominjali, kao da nikada nije bilo govora o njemu. Gospođa Hadelson je bila mišljenja da je, što se tiče njenog muža, bilo bolje čutati. On se nikada ne bi bavio pripremama za svadbu... kao što se nikada nije bavio ni svojim kućevnim poslovima. Kada bude došao dan, gospođa Hadelson će mu jednostavno reći:

— Evo ti odela, šešira i rukavica. Vreme je da pođemo u crkvu Sent-Andrev. Daj mi ruku i hajdemo.

I on će, bez ikakve sumnje poći ne dajući sebi o tome računa, pod jednini uslovom samo da se ne desi da meteor baš u tom trenutku prođe ispred objektiva njegovog teleskopa!

Ali ako je mišljenje gospođe Hadelson preovladalo u kući u ulici Moriš, ako doktor nije bio stavljen u položaj da se izjasni prema gospodinu Dinu Forsajtu, ovaj poslednji je bio grubo napadnut. Mici nije htela ništa da čuje. Desna na svoga gospodara, čekala je, kako je govorila, da govori s njim *u četiri oka* i da istera na čistinu stanje koje je bilo toliko zategnuto da je najmanja nesuglasica mogla da dovede do prekida odnosa između dve porodice Kakve bi sve bile posledice toga Odloženo venčanje, možda i raskinuta veridba, očajanje dvoje verenika i osobito njenog dragog Frencisa, njenog »malog«, kako je ona imala običaj da ga zove, po jednoj staroj nežnoj i prisnoj navici. Šta bi mogao da radi mladi čovek, ako bi izbio javni skandal koji bi učinio svako izmirenje nemogućim?

Tako, poslepodne 22 aprila, našavši se sama s gospodinom Dinom Forsajtom *u četiri oka* kao što je i želela, ona zaustavi svoga gospodara u trenutku kada se ovaj uputio stepenicama što vode u kulu.

Znamo da se gospodin Forsajt plašio objašnjavanja s Mici Uglavnom je on vodio o njoj računa, pošto ta objašnjavanja nisu išla njemu u korist; smatrao je pametnijim da se tome ne izlaže.

U ovoj prilici, pošto je pogledao odozdo Micino lice, koje mu se učini kao bomba čiji upaljač same što nije prsnuo, gospodin Din Forsajt, želeći da se skloni od posledica eksplozije, počeo je da se povlači prema vratima Ali, pre no što je uhvatio za kvaku stara služavka stade pred njih, i, očiju uperenih u oči svoga gospodara, čiji je pogled izbegavao bojažljivo njene:

— Gospodine — reče ona .— imam s vama da razgovaram.

— Da govorиш sa mnom Mici? Ali ja nemam vremena u ovom trenutku.

— *Bogati!* nemam ga ni ja, gospodine, pošto treba da operem sve sudove od ručka. Vaše *cevke* mogu da pri čekaju kao i moji tanjirići.

— A Omikron?... On me, mislim, već zove.

— Vaš prijatelj Kron? Još jedna lepotica taj gore! Čuče o meni nekog jutra taj vaš prijatelj Kron. Možete ga o tome obavestiti. Kao što je neko rekao, služavka očekuje čas i pozdravlja te! Ponovite mu ovo, reč po reč, gospodine.

— Svakako će to učiniti, Mici. Ali moj bolid?

— Lepi lid? — ponovi Mici Ja ne znam šta je to ali, ma šta mi vi rekli gospodine, to ne može da bude ništa lepo, pošto je od nekog vremena to učinilo da mesto srca imate kamen u grudima.

— Bolid, Mici, strpljivo joj objasni gospodin Din Forsajt, to je meteor, i...

— Ah! —uzviknu Mici — to je taj čuveni medeор! Pa dobro, on će učiniti kao i prijatelj Kron, on će pričekati, taj vaš medeор!

— Zaboga! — uzviknu gospodin Forsajt, dirnut u najosetljiviju tačku.

— Uostalom — produži Mici — vreme je oblačno, padaće kiša, i nije vreme da se zanimate gledanjem u mesec.

To je bilo istina i u tom produžavanju rđavog vremena imalo je šta da ozlojedi gospodina Forsajta i gospodina Hadelsona. Već četrdesetosam časova kako je nebo pokriveno gustim oblacima. Danju, ni zračka sunca, noću ni traga od svetlucanja zvezda! Beli oblaci su se vukli s jednog na drugi kraj neba, kao neki veo od krepa, koga je pokatkad cepao šiljak sa zvonika crkve Sent-Andrev. U ovim uslovima bilo je nemoguće posmatrati nebo, da bi se pronašao toliko traženi meteor. Moglo se računati kao sigurno da vremenske prilike nisu ništa bolje ni za astronoma iz države Ohio ili države Pensilvanije, kao ni za one sa ostalih opservatorija u Starom i Novom Svetu. I doista, nikakva nova beleška koja bi govorila o pojavi meteora nije se pojavila u dnevnim listovima. Istina je da ovaj meteor nije bio toliko važan za naučni svet, da bi se zbog toga uzbudivali. Radilo se o dosta običnoj kosmičkoj pojavi, i trebalo je biti Din Forsajt ili Hadelson pa vrebati njegovu pojavu sa tolikim nestrpljenjem, koje je kod njih čak prelazilo u bes.

Mici, pošto je njen gospodar utvrdio da je sasvim nemoguće da joj

izmakne, produži ovim rečima, pošto je skrstila ruke:

— Gospodine Forsajt, da niste možda slučajno zaboravili da imate nećaka koji se zove Frencis Gordon?

— Ah! dragog Frencisa — odgovori gospodin Forsajt, klimajući dobrodošno glavom. — Ali ne, nisam ga zaboravio. .. Kako se oseća, dragi Frencis?

— Vrlo dobro, hvala, gospodine.

— Izgleda mi da ga već izvesno vreme nisam video.

— Doista, od ručka.

— Zar je to moguće!...

— Zar se vaše oči nalaze na mesecu, gospodine? — zapita ga Mici, primoravajući svoga gospodara da joj se okrene.

— Ali ne! dobra moja Mici!... Ali šta bi ti htela? Ja sam malo prezaposlen...

— Toliko prezaposlen da izgleda da ste zaboravili jednu važnu stvar...

— Zaboravio važnu stvar? — Ali koju?

— To da vaš nećak treba da se uskoro oženi.

— Da se oženi!... Da se oženi...

— Da nećete da me pitate o kakvoj se ženidbi radi?

— Ne, Mici... Ali kuda smeraš tim pitanjima?

— Kakva podmuklost! Ne treba biti vrač pa znati da se pitanje postavlja da bi se dobio odgovor.

— Na kakvo pitanje odgovor, Mici?

— Na pitanje o vašem ponašanju, gospodine, prema porodici Hadelson! — jer sigurno nećete tvrditi da ne postoji porodica Hadelson, da ne postoji neki doktor Hadelson, koji stanuje u ulici Moriš, neka gospođa Hadelson, mati gospodice Lu Hadelson i gospodice Dženi Hadelson, verenice vašeg nećaka?

Ukoliko je ovo ime Hadelson izlazilo, svaki put jačim i jačim glasom, iz usta Mici, gospodin Din Forsajt je prinosio ruku grudima, slabinama, glavi, kao da ga je ovo ime, kao neko tane, pogodašalo svuda. Patio je, gušio se, krv mu se pela u glavu. Videći da on ne

odgovara:

— Pa lepo! jeste li čuli? — navaljivala je Mici.

— Da li sam čuo? — uzviknu njen gospodar.

— Pa onda? — ponovi stara služavka uzdignuvši glas.

— Zar Frencis još uvek misli o toj ženidbi? — upita najzad gospodin Forsajt.

— Da li misli! — potvrdi Mici — ali kao što misli i da diše, dragi mali! Kao što o tome mislimo svi, kao što o tome mislite čak i vi, nadam se!

— Kako! zar je moj nećak još uvek rešen da se oženi kćerkom doktora Hadelsona?

— Gospođicom Dženi, ako vam je po volji, gospodine! *Dajem vam svoju potvrdu*, gospodine, da jeste. *Dovraga*, trebalo bi da je *izgubio kompas* pa da to ne bude. Kako će naći još neku tako ljupku verenicu, takvu dražesnu *mladost*?

— Ako bi čak i dopustili — prekide je gospodin Forsajt

— da kći čoveka koji... čoveka koji... čoveka, najzad, čije ime ne mogu da izgovorim a da me ne zaguši, može da bude dražesna.

— To je već isuviše! — uzviknu Mici, koja naglo otkopča svoju kecelju kao da hoće da je vrati.

— Ali... vidite... Mici... vidite — promrmlja njen gospodar malo zabrinut tako pretećim držanjem.

— Sve sam videla — izjavi ona. Posle pedeset godina služenja, ja ću otići, da crknem u nekom kutu kao šugavo pseto, ali neću ostati kod čoveka koji *upropaćuje svoju sopstvenu krv*. Ja sam samo jedna sirota služavka, ali imam srca, gospodine.

— Ah, tako, Mici — odgovori gospodin Din Forsajt dirnut do srca — ti dalje prelaziš preko onoga što mi je učinio taj Hadelson?

— A šta vam je on to tako učinio?

— Pokrao me!

— Pokrao?

— Da, pokrao, na najgnusniji način pokrao!

— A šta vam je to ukrao? Sat? novčanik? maramicu?

— Moj bolid.

— Ah! dakle opet vaš bolid! — uzviknu stara služavka, potsmevajući se na najironičniji i najneugodniji način po gospodina Forsajta. Dugo je vremena prošlo otkako o njemu nije bilo reči, o vašem čuvenom *medeoru*. *Da li bog dopušta da čovek dođe u takvo stanje zbog neke mašine koja se šeta*. Da li je taj vaš bolid pripadao više vama nego gospodinu Hadelsonu? Da li ste napisali vaše ime na njemu? Zar on ne pripada celom svetu, makar kome, meni, mome psetu, kada bi ga imala... ali, hvala nebu, nemam ga! Da li ste ga platili iz svoga džepa, ili ste ga dobili u nasledstvo!

— Mici! — uzviknu gospodin Forsajt ne vladajući više sobom.

— Nema više Mici! — odluči stara služavka čije je očajanje prelazilo granice. — Dovraga, tako biti *glup kao Saturn* da bi se čovek posvađao sa starim prijateljem zbog nekog prljavog kamena koga nikad više neće videti.

— Ućuti jednom! ućuti! — protestovao je astronom, dirnut do srca.

— Ne gospodine, neću da čutim, a vi možete da pozovete vašeg blesavog *prijatelja Krona* da vam pomogne.

— Moj Omikron blesav!

— Da blesav, i on neće uspeti da me ućutka... kao što ni naš pretdsednik ne bi mogao da naredi čutanje anđelu koji bi dolazio od svemogućeg da objavi smak sveta!

Da li je gospodin Din Forsajt bio stvarno preneražen kada je čuo ovu strašnu frazu, da li se njegov grkljan toliko stegao da nije mogla da prođe ni jedna reč kroz njega, da li su mu glasne žice bile toliko oduzete da nisu mogle ni glaska da puste? Ono što je izvesno to je da nije ništa odgovorio Da nije možda hteo, na vrhuncu besa, da baci kroz vrata svoju večno džandrljivu Mici, da li mu je bilo nemoguće da proslovi uobičajeno: »Napolje!.. smesta napolje, i da vas više nisam video!«

Uostalom, Mici ga ne bi ni poslušala. Ne razdvaja se posle pedeset godina službe tako lako zbog nekog nesrećnog meteora služavka od

svoga gospodara, koga je videla da dolazi na svet.

Ali, bilo je vreme da se ova scena završi Gospodin Din Forsajt shvativši da ne može da pobedi gledao je da izmakne ali da to ne izgleda kao bekstvo.

Tada mu sunce dođe u pomoć. Iznenada se vreme razvedri, jedan sunčev zrak prodre kroz stakla prozora što je gledao u baštu.

Ovog trenutka, besumnje, doktor Hadelson se nalazio u svom tornju, pomisli u taj mah gospodin Din Forsajt. Video je svog protivnika koristeći ovo razvedravanje sa okom na okularu svog teleskopa kako ispituje nebesko prostranstvo.

Nije mogao da izdrži. Ovaj sunčev/zrak imao je na njega isto dejstvo kao i na balon napunjen gasom. On ga je nadimao, povećavao njegovu snagu penjanja, prinuđavao da se digne u zrak. Gospodin Din Forsajt, bacivši kao balast — ovo da bi do kraja izvršio upoređenje — sav gnev sakupljen u njemu, uputi se vratima.

Na nesreću, Mici se nalazila ispod njih. i nije izgledala raspoložena da mu oslobodi prolaz. Da li će biti printoran da je uhvati za ruku, da otpočne, s njom boj, da pribegne Omikronovoj pomoći?

Nije mu bilo potrebno da upotrebi ovo krajnje sredstvo. Da ne bi bilo sumnje, stara služavka je ipak trpela zbog napora koji je učinila. Iako je imala običaj da kara svog gospodara, ipak dosad nije u to unela toliko goropadnosti.

Da li zbog neophodnog fizičkog napora koji joj je bio za tu žestinu potreban, da li zbog ozbiljnosti predmeta rasprave. predmeta veoma osetljivog jer se ticalo buduće sreće njenog dragog »malog« — tek Mici odjednom oseti da je hvata nesvestica i sruši se teško u stolicu.

Gospodin Din Forsajt, treba mu odati priznanje, ostavi sunce, plavo nebo i meteor. Priđe staroj služavci i zabrinuto je zapita šta oseća.

— Ne znam, gospodine. Osećam se kao da mi se *stomak prevrnuo*.

— Prevrnut stomak? — ponovi gospodin Din Forsajt, zaprepašćen ovakovom bolešću, zaista veoma čudnovatom.

— Da, gospodine — potvrди Mici bolnim glasom. — *Imam nešto*

*kao čvor na srcu.*

— Hm! — reče Din Forsajt kome ni ovo drugo objašnjenje nije stvar izvelo na čistinu.

Za svaki slučaj smatrao je da treba preduzeti uobičajene mere u takvim prilikama: raskopčavanje steznika, obloge od sirćeta na glavu i slepoočnice, čašu zašećerene vode.

Ali nije za to imao vremena.

Sa vrata kule odjeknu Omikronov glas:

— Meteor, gospodine — vikao je Omikron. — Meteor!

Gospodin Din Forsajt namah. zaboravi na ceo svet i ustremi se uz stepenice.

Još nije bio ni isčezao, kada se Mici povrati sva njena snaga i ona potrča za svojim gospodarom dok se ovaj brzo peo, preskačući po tri stepenika, osvetnički glas stare služavke ga je pratio:

— Gospodine Forsajte — govorila je Mici — zapamtite dobro da će se venčanje između Frencisa Gordona i Dženi Hadelson održati i to tačno u zakazani dan. Ono će se održati, gospodine Forsajt ili — i ona druga mogućnost imala je svoju draž u ustima poštovane Mici — *ili* — *ću ja izgubiti moć govora.*

## Glava VIII

U KOJOJ RASPRAVA IZMEĐU DNEVNE ŠTAMPE POOŠTRAVA STANJE I  
KOJE SE ZAVRŠAVA TVRĐENJEM TOLIKO ISTO ISTINITIM KOLIKO I  
NEOČEKIVANIM

— To je on, Omikrone, to je zaista on — uzviknu gospodin Din Forsajt, čim je stavio oko na okular teleskopa.

— Da, to je on — izjavi Omikron, pa dodade: — Neka nebo da da doktor Hadelson u ovom trenutku ne bude u svome tornju.

— Ili ako je tamo, — dodade gospodin Forsajt — da učini da ne primeti meteor.

— Naš meteor — izjavi Omikron.

— Moj meteor — ispravi ga Din Forsajt

Obojica su se varali. Dogled doktora Hadelsona bio je, baš u ovom trenutku, upravljen na jugo-istok, na onaj deo neba kojim je prolazio meteor. Njegov dogled ga je uhvatio čim se pojavio, i kao i sa kule, i sa tornja nije gubljen iz vida sve dok se nije izgubio u magli na jugu.

Uostalom, astronomi iz Uastona nisu bili jedini koji su objavili pojavu meteora. Opservatorija u Pittsburghu ga je isto tako opazila, što je činilo tri uzastopna opažanja ako se uračuna i ono sa opservatorije u Bostonu.

Povratak meteora bio je od velikog značaja. — ukoliko je i sam meteor bio od stvarnog značaja. Pošto je i dalje ostao vidljiv za zemaljski svet, značilo je da je išao ustaljenom putanjom. Prema tome to nije bila neka prolazna zvezda koja bi se izgubila pošto je dodirnula

zadnje atmosferske slojeve, jedan od onih meteorita koji se pokažu samo jednom da bi se zatim izgubili u prostranstvu jedan od onih aerolita čiji pad sledi njihovoj pojavi. Ne, ovaj meteor se ponova javljao i kružio je oko zemlje kao njen pratilac. Zasluživao je da mu se pokloni pažnja i to je opravdavalo ogorčenost koju su gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson unosili u svađu oko njega.

Pošto se meteor povinjavao stalnim zakonima ništa nije sprečavalo da se izračunaj u njegovi elementi. Svuda su se time pomalo bavili ali nigde, to se samo po sebi razume, sa toliko energije kao u Uastonu. Na svaki način, da bi problem bio pravilno rešen. potrebno je bilo još nekoliko osmatranja.

Prva stvar koja je bila određena, već posle četrdeset osam časova, od strane matematičara koji se nisu zvali ni Din Forsajt ni Hadelson, bila je putanja meteora.

Ova putanja se tačno pružale sa severa na jug. Malo otstupanje od 3'31 koje je javio Din Forsajt u svome pismu opservatoriji u Pittsburghu bilo je samo prividno i poticalo je od zemljinog obrtanja.

Četiri stotine kilometara razdvajalo je meteor od zemljine površine. Njegova izvanredna brzina nije bila manja od šest hiljada devet stotina šezdeset sedam metara u sekundi. Za obrtanje oko zemlje bilo mu je potrebno jedan čas četrdeset i jedan minut i jedna sekunda i osamdeset tri stotih, iz čega se moglo zaključiti, prema znacima, da će se ponova javiti na Uastonskom zenitu tek kroz sto četiri godine. sto šezdeset šest dana i dvadeset dva časa.

Srećna okolnost koja je mogla da ohrabri uastonske stanovnike, koji su se tako bojali pada nesrećnog meteora. Ako i bude pao, neće pasti na njih.

»Ali kakvog izgleda ima za njegov pad? — pitao se *Uaston Morning* — Ne može se pretpostaviti da će na svom putu naići na neku prepreku, niti da će biti zaustavljen u svome translatornom kretanju.«.

To je bilo očevидно.

»Sigurno je — primećivao je *Uaston Evening* — da ima aerolita koji su pali, i koji još uvek padaju. Ali ovi, ugavnom manje veličine, lutaju prostorom, i padaju samo ako ih zemljina teža privuče pri prolazu«.

Ovo objašnjenje bilo je tačno, i izgledalo je da ne može da se primeni na meteor u pitanju, čiji je put bio tako pravilan, i čijeg se pada trebalo bojati koliko i mesečevog.

Kada je ovo utvrđeno, ostalo je još nekoliko stvari da se rasvetle, pre no što bi se moglo reći da je sve objašnjeno u pogledu ovog meteora, koji je po svemu poslao drugi pratilac zemlje. Kolika mu je bila veličina? Koliko je bio težak? Kakav mu je bio sastav?

Na prvo pitanje *Uaston Standard* je odgovorio ovim rečima:

»Prema visini i njegovoj vidljivoj veličini, njegov prečnik mora da bude veći od pet stotina metara i to je najmanje što dosadašnja osmatranja dopuštaj., da se zaključi, Ali još nije bilo moguće da se utvrdi njegov sastav. Ono što ga čini vidljivim, naravno pod uslovom da se raspolaže jakim instrumentima, to je što ima veoma jak sjaj, a to duguje verovatno atmosferskom trenju, i ako gustina vazduha treba da je veoma mala na takvoj visini Da li je on samo jedno klupko gasovitih materija? Ili se, naprotiv, sastoji od čitavog jezgra okruženog sjajnim omotačem? Kolika je, u tom slučaju, njegova veličina i kakav je sastav jezgra? To se ne zna, i možda se nikad neće ni znati.

»Ukratko, ni po veličini, ni po brzini kretanja, ovaj meteor ne pretstavlja ništa osobito. Jedina njegova osobenost je što se kreće ustaljenom putanjom. Koliko li ima već vremena kako se tako okreće oko naše zemlje? Astronomi od zanata su nesposobni da nam to kažu, pošto ga nikad ne bi osmotrili kroz svoje zvanične teleskope da nije bilo naših sugrađana, gospodina Dina Forsajta i doktora Sidni Hadelsona, kojima pripada slava za ovo veličanstveno otkriće«.

U svemu ovome nije bilo ničeg neobičnog, kao što je to pravilno primetio *Uaston Standard*, sem rečitosti njegovog urednika, Tako se naučni svet bavio samo u uobičajenim srazmerama onim što je toliko oduševilo cenjeni list, a neznalice su tome pridavale slabo interesfvanje.

Jedino su se uastonski stanovnici trudili da saznaju sve što se odnosi na meteor, za čije otkriće se duguje dvojici visokih ličnosti u gradu.

Uostalom, možda bi, kao i ostali stanovnici na zemlji, i oni na kraju sasvim ravnodušno posmatrali ovaj kosmički događaj, koji je *Panč* jednostavno zvao »komičnim«, da ih nisu listovi, sve jasnijim i jasnijim nagoveštajima. upoznali sa suparništvom između gospodina Dina Forsajta i doktora Hadelsona. To je dalo potstrelka brbljanju. Svi su sa žurbom

prihvatali ovu priliku za raspravljanje, i grad se, polako, stao da deli na dva tabora.

U međuvremenu se dan venčanja približavao. Gospođa Hadelson Džen i Lu s jedne strane, Frencis Gordon i Mici s druge, živeli su u brizi koja je stalno rasla Oni su stalno živeli u strahu od skandala koji bi mogao da izbije pri susretu dva takmaca, kao što sudar dva oblaka napojena suprotnim potencijalom izaziva munju i grom. Znalo se da ljutnja nije prošla gospodina Dina Forsajta i da je bes gospodina Hadelsona tražio zgodnu priliku da se izlije.

Nebo je uglavnom bilo lepo, vazduh čist, vidik bez oblaka Dvojica astronoma mogli su udvostručiti svoja opažanja. Prilike im nisu nedostajale, pošto se meteor pokazivao na horizontu četrnaest puta za dvadeset četiri časa, a sada su znali, zahvaljujući tačnim podacima sa opservatorije, određene tačke u koje su, pri svakom prolasku, trebali da uprave svoje instrumente.

Besumnje, udobnost posmatranja je bila nejednaka kao i visina meteora na horizontu. Ali su njegovi prolasci bili tako mnogobrojni da je ova neugodnost gubila mnogo od svoga značaja. Ako se nije baš

nalazio u matematičkom zeniti Uastona, gde su ga čudnim slučajem, prvi put opazili, on je svakog dana prolazio tako blizu njega da je ustvari to bilo jedno isto.

I, doista, dvojica astronoma su mogla da se slobodno opijaju posmatranjem meteora koji je brazdao prostor iznad njihovih glava i bio okružen sjajnim oreolom.

Oni su ga gutali pogledima. Milovali su ga očima. Svaki ga je nazivao svojim imenom, meteorom Forsajt, meteorom Hadelson. To je bilo njihovo dete, meso njihovog mesa. On im je pripadao kao sin svojim roditeljima, čak, šta više, kao delo svome stvoritelju. Njegova pojava ih je stalno dražila. Stalne su opisivali svoja opažanja, svoje zaključke koje su izvodili o njegovom kretanju, o njegovom vidljivom obliku opservatorijama, jedan onoj u Pittsburghu, a drugi onoj u Cincinatiju, a nikad nisu zaboravljali da traže prvenstvo otkrića.

Uskoro ova mirna borba nije više zadovoljavala njihovu mržnju. Nezadovoljni prekidom diplomatskih odnosa i svakog ličnog opštenja, potrebna im je bila otvorena borba, rat javno objavljen.

Jednoga se dana pojavi u *Uaston Standardu* beleška u kojoj se prilično napada doktor Hadelson. Ova se beleška pripisivala gospodinu Dinu Forsajtu. U Ajoj se govorilo da izvesni ljudi imaju veoma dobre oči kada gledaju kroz tuđi dogled i da lako opažaju ono što je već opaženo.

U odgovoru na ovu belešku, već sutradan je u *Uaston Eveningu* pisalo da, što se tiče dogleda, da je on sigurno rđavo obrisan, i da je njegov objektiv imao mrlje, pa su one nevešto smatrane meteorima.

U isto vreme *Panč* objavi vrlo slične karikature dvojice suparnika, na njima su imali ogromna krila i borili se ko će pre. stići do njihovog meteora a on je bio pretstavljen glavom zebre, koja im je ispružila jezik.

Međutim, iako se zbog ovih Članaka, ovih mučnih aluzija zavada između dvojice suparnika iz dana u dan pogoršavala,, oni još nisu imali prilike da se umešaju u pitanje venčanja. Iako o tome nisu govorili, oni su bar ostavljali da stvari idu kako idu, i ništa nije davalo

razloga za sumnju da Frencis Gordon i Dženi Hadelson neće biti spojeni određenog dana

*zlatnim vezama  
koje će samo smrt raskinuti,*

kako kaže stara bretonska pesma.

Nikakva se nezgoda nije desila poslednjih dana aprila. Ali ako se nikakvo pogoršanje nije stvorilo, nije bilo ni smirivanja. Za vreme ručka kod gospođe Hadelson niko nije ni spominjao meteor, a gospođica Lu, nema na majčinu zapovest, besnela je što ne može da govori o njemu onako kako zaslužuje. Dovoljno ju je bilo videti kako seče svoje parče mesa, pa da čovek uvidi da misli na meteor i da želi da ga tako iskomada da mu se ne može naći ni traga. A Dženi nije htela da pokazuje svoju tugu, koju doktor nije hteo ni da opazi. Možda je stvarno ne bi ni opazio, toliko su ga zauzela njegova astronomска istraživanja.

Treba znati da se Frencis Gordon nije pojavljivao za vreme obeda. Dozvoljavao je sebi samo svakodnevne posete, ali u vreme kada bi doktor bio u svome tornju.

I u kući u ulici Elizabet obedi nisu bili veseliji. Gospodin Din Forsajt nije rado govorio, a i kada bi se obratio staroj Mici, ona bi mu odgovorila samo sa da ili ne, i to tako suvim tonom, kao što je i vreme tada bilo.

Jedan jedini put 28 aprila, u trenutku kada se dizao od stola, posle ručka, gospodin Din Forsajt upita svoga nećaka:

— Odlaziš li još uvek kod Hadelsonovih?

— Sigurno, ujače — odgovori Frencis čvrstim glasom.

— A zbog čega da ne ide kod Hadelsonovih? — upita Mici svađalačkim tonom.

— Vama ne govorim, Mici, — progundja gospodin Forsajt.

— Ali vam zato ja odgovaram, gospodine. Pseto ipak *govori* episkopu.

Gospodin Forsajt sleže ramenima i okreće se Frencisu.

— Ja sam vam takođe odgovorio, ujače — reče ovaj — odlazim tamo svakoga dana.

— I posle onoga što mi je doktor učinio! — uzviknu gospodin Din Forsajt.

— A šta vam je to učinio?

— On je sebi dopustio da otkrije...

— Ono što i vi otkrivate, ono što ceo svet ima prava da otkrije. .. Jer, najzad, o čemu se radi? o jednom meteoru, a hiljadama ih prolazi na dogledu u Uastonu.

— Gubiš svoje vreme mali moj — umeša se Mici potsmevajući se

— Zar ne vidiš da je tvoj ujak još uvek *zanet* svojim kamenom, od koga ne može biti veće koristi nego od onog kamena međaša koji se nalazi kraj kuće.

Ovako se izražavala Mici svojim osobenim jezikom. A gospodin Din Forsajt, koga je ovakav odgovor doveo u očajanje, nije mogao više da se savlada i uzviknu:

— E pa lepo! Ja ti, Frencise zabranujem da kročić više kod doktora.

— Žalim što sam prinuđen da vas ne poslušam, ujače — izjavи Frencis Gordon, s mukom sačuvavši svoju mirnoću, toliko ga je ozlojedio ovaj zahtev — ali će ja i dalje ići.

— Da, on će ići, — uzviknu stara Mici — pa makar nas sekli u komade.

Gospodin Forsajt sa prezicom primi ovako drsko povlađivanje.

— Ti, dakle, ostaješ kod svojih planova — upita on svoga nećaka.

— Da, ujače, potvrди ovaj.

— I ti se još uvek nadaš da ćeš se oženiti kćerkom toga lopova?

— Da, i ništa na svetu me ne može u tome sprečiti.

— To ćemo još videti!

I, posle tih reči, prvih koje su nagoveštavale njegovu odluku da se protivi ženidbi, gospodin Din Forsajt napusti sobu i uputi se stepenicama za kulu, zalupivši snažno vratima.

Da je Frencis Gordon bio čvrsto rešen da kao i obično poseti porodicu Hadelson, to nije dolazilo u pitanje. Ali\* ako mu, po primeru gospodina Dina Forsajta, i doktor zabrani dolazak u svoju kuću? Zar se nije moglo sve očekivati od ove dvojice neprijatelja, zaslepljenih uzajamnom ljubomorom, mržnjom pronalazača, najgorom od svih mržnji?

Koliko je muke ovog dana imao Frencis Gordon, kada se ponovo našao u društvu gospođe Hadelson i njenih dveju kćeri, da sakrije svoju tugu. Nije htio ništa da im kaže o neprijatnom događaju koji mu se desio. Zbog čega povećavati nespokojstvo porodice, pošto je on bio rešen da ne vodi računa o zapovestima svoga ujaka, pod pretpostavkom da će on ostati pri njima?

Zar bi ma koje razumno biće moglo da shvati da venčanje dvoje verenika treba da bude sprečeno, ili makar i odloženo, zbog nekog meteora? Pretpostavivši čak šta više da gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson ne budu nikako hteli da se nađu lice u lice prilikom svečanosti — e, pa lepo —. proći će se i bez njih. Na kraju krajeva, njihovo prisustvo nije neophodno. Glavno je da oni ne odreknu svoj pristanak. .. bar doktor, jer pošto je Frencis Gordon bio samo nećak svoga ujaka, Dženi je bila kći svoga oca i ne bi se mogla udati protiv njegove volje. Ako, posle toga, dvojica pobesnelih suparnika budu hteli da jedan drugog požderu, prečasni O'Garti će ipak izvršiti venčanje u crkvi Sent-Andrev.

Kao da hoće da potvrde ovo optimističko rasuđivanje, nekoliko je dana prošlo bez ikakve promene. Vreme je i dalje bilo lepo i nikada uastonsko nebo nije bilo vedrije. Sem malo jutarnje i večernje magle koja se razišla posle izlaska i zalaska sunca, nikakvi oblaci nisu kvarili čistoću neba. na kojoj je meteor produžavao svoj ustaljeni put.

Da li je potrebno ponoviti da su gospodin Forsajt i gospodin Hadelson produžili da ga proždiru očima, da su pružali ruke kao da hoće da ga ščepaju, da su ga udisali punim plućima! Na svaki način bilo bi bolje da se meteor sakrio iza gustih oblaka od njihovih pogleda, jer ih tada njegov izgled ne bi mogao i dalje da raspaljuje. Zbog toga

je Mici svake večeri, pre no što bi legla u postelju, uzdizala pesnicu prema nebu. Uzaludna pretnja! Meteor je dalje obeležavao svoju sjajnu krivulju na nebeskom svodu, punom zvezda.

Ono što je pretilo da stanje pogorša, to je bilo mešanje, svakoga dana sve otvorenije, sveta u ovo lično neslaganje. Dnevni listovi, jedni sa žestinom, drugi sa besom, držali su stranu Diriu Forsajtu ili Hadelsonu. Niko nije ostao ravnodušan. Iako se pitanje prvenstva po pravilu, nije moglo postaviti, нико га се није htio odreći. Sa visine kule i tornja svađa je silazila u redakciske kancelarije, i mogli су се очekivati teški zapleti. Govorilo сe да ће održati mitinzi на коjima би се имала ствар raspravlјати. Sa kakvom neumerenošću u govoru, može сe pomisliti, пошто се zna plahovit karakter građana slobodne Amerike.

Gospođa Hadelson i Dženi bile су veoma zabrinute kada су videle ovu uzrujanost. Uzalud сe Lu trudila да ohrabri svoju majku, а Frencis svoju verenicu. Nije сe moglo više kriti да су се dva suparnika sve više i više ljudili, да су се podavali uticaju ovih gnusnih podbadanja. Prenošene су reči, lažne ili istinite, које су се izmakле gospodinu Dinu Forsajtu, razgovori истинити или lažni које је vodio gospodin Hadelson, i; iz dana u dan, iz časa u čas. stanje je postajalo sve gore.

U ovakvim okolnostima udari grom koji odjeknu, može сe reći, u celom svetu.

Da сe nije meteor rasprsnuo, a оvo rasprskavanje ponovili odjeci sa nebeskog svoda?

Ne, radilo сe само о jednoj veoma čudnoj novosti, коју су telegraf и телефон раширили svojom električnom brzinom по svima republikama i kraljevinama u Starom i Novom Svetu.

Ova novost nije poticala сa kule gospodina Dina Forsajta, ni сa tornja gospodina Hadelsona ni сa opservatorije u Pittsburghu, ni one u Bostonu, па чак ni сa opservatorije u Cincinnatiju. Ovog puta је opservatorija u Parizu stvorila revoluciju u civilizovanom svetu, saopštivši 2 maja štampi belešku sledeće sadržine:

»Meteor, na koji je skrenuta pažnja opservatorijama u Cincinnatiju i Pittsburghu od strane dvojice uvaženih građana

varoši Uaston, u državi Virdžiniji, i čije je kruženje oko zemljine lopte izgledalo da se vrši sa savršenom pravilnošću, odonda je proučavan i danju i noću u svima svetskim opservatorijama od strane mnogobrojnih čuvenih astronoma, čija se velika stručnost jedino ravna njihovoj divljenja dostoјnoj odanosti u službi nauke.

»Iako su, i pored najpažljivijeg ispitivanja, mnoge strane problema još cestale nerešene, pariška opservatorija je ipak uspela da reši bar jedan od njih i da utvrdi sastav meteora.

»Zraci koje je meteor emitovao podvrgnuti su spektralnoj analizi, i raspored njihovih pruga je dopustio da se sa sigurnošću utvrdi materija ovog svetlećeg tela.

»Ovaj meteor je od zlata, i to čistog zlata, pa, ako mu se ne može odrediti prava vrednost, to je zbog toga što je bilo nemoguće, bar dosad, da se tačno izmeri veličina njegovog jezgra.«

Ovako je glasila beleška o čijoj je sadržini bio obavešten ceo svet. Lakše je zamisliti nego opisati kakvo je dejstvo proizvela. Kugla od zlata, jedna masa skupocenog metala, čija vrednost nije niukom sučaju manja od nekoliko milijardi, kruži oko zemlje! Kakve li je sve snove ovaj senzacionalni događaj izazvao. Kakve li je sve žudnje on probudio u celom svetu, a posebno u gradu Uastonu, kome pripada čast njenog otkrića, a osobito u srcima dvojice njegovih građana, otsad besmrtnih, a koji su se zvali Din Forsajt i Sidni Hadelson.

## Glava IX

U KOJOJ SE DNEVNI LISTOVI, SVET GOSPODIN FORSAJT I DOKTOR HADELSON ODAJU MATEMATIČKIM ORGIJAMA

Od zlata! On je od zlata!..

Prvo osećanje je bilo neverovanje. Za jedne je to bila zabluda, koja će ubrzo biti otkrivena; za druge neizmerna pretvara zamišljena od genijalnih šaljivčina.

Da je to stvarno tako bilo, nema sumnje da bi pariška opservatorija hitno demantovala belešku, koju je neko, u tom slučaju, lažno dao u njeno ime.

Da odmah kažemo, ona je nije demantovala. Čak naprotiv, astronomi iz ostalih zemalja, ponavljujući što su bolje mogli opite svojih francuskih kolega, potvrdili su jednoglasno njihove zaključke. Moralo se dakle uzeti da je ova čudna pojava stvar izvesna i istinita.

Tada nastade ludilo.

Kada se desi sunčev pomračenje zna se da se optička stakla prodaju u dosta velikim količinama. Može onda da se zamisli koliko je prodato durbina, dogleda i teleskopa zbog ovog čuvenog događaja! Nikada nekog vladara ili vladarku, neku čuvenu pevačicu ili balerinu nisu toliko i sa takvom strašću posmatrali. kao ovaj čudesni meteor, koji je, ravnodušan i iznad svih njih, produžavao svoj utvrđeni put kroz beskrajnost prostora.

Vreme je stalno bilo lepo i uslužno se nudilo posmatračima. Tako gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson nisu više napuštali svoje

osmatračnice Obojica su se trudili da utvrde poslednje elemente meteora, njegovu zapreminu, težinu, bez štete po pojedine neočekivane osobenosti koje je pažljivo izučavanje maglo da otkrije. Ako je bilo stvarno nemoguće rešiti pitanje prvenstva, kakva prednost za onoga od dvojice takmaka koji bi mu oteo koju od ovih tajni. Zar pitanje meteora, nije bilo dnevno pitanje? Uprkos Galima koji se ničeg nisu bojali sem da im nebo ne padne na glavu, celo čovečanstvo je imalo samo jednu želju, a to je da meteor, zaustavljen u svom kretanju i privučen zemljinom težom obogati zemlju ovim lutaj učim milijardama.

Koliko je samo računanja izvršeno da bi se utvrdio broj ovih milijardi! Na nesreću! sva ova računanja nisu imala podlogu, pošto je količina jezgra ostala nepoznata.

Vrednost ovog jezgra, ma koliko ono bilo, morala je, u svakom slučaju, biti ogromna, a to je bilo dovoljno da rasplamti maštu.

Već 3 maja *Uaston Standard* objavi belešku po ovom pitanju, koja se posle raznih razmišljanja, svršavala ovim rečima:

»Prepostavivši da jezgro meteora Forsajt-Hadelson pretstavlja loptu čiji prečnik ima samo deset metara, ova lopta bi težila, kada bi bila od gvožđa, tri hiljade sedam stotina sedamdeset tri tone. Ali ako je ta ista lopta jedino od čistog zlata, ona bi težila deset hiljada osamdeset i tri tone, i vredela više od trideset jednu milijardu franaka.«

Kao što se vidi *Standard*, koji je bio veoma moderan, uzeo je decimalni sistem za osnovu svoga računanja. Neka nam bude dopušteno da mu iskreno čestitamo.

Dakle, i sa ovako malom veličinom, meteor bi imao takvu vrednost!

— Da li je to moguće, gospodine? — promuca Omikron, pošto je pročitao ovu belešku.

— To nije samo moguće: to je izvesno, — odgovori samouvereno gospodin Din Forsajt. Dovoljno je bilo, da bi se dobio taj rezultat, da se težina pomnoži srednjom vrednošću zlata, što će reći po 3.100

franaka za kilogram, a težina je proizvod veličine pomnožene specifičnom težinom metala, tj. sa 19,258. Veličina, tj. obim, dobija se na najprostiji način obrascem:

$$V = \frac{\pi D^3}{6}$$

— Doista!.. — potvrdi Omikron sa izrazom kao da je to znao, iako su za njega to bila španska sela.

— Ali ono što je odvratno — produži gospodin Din Forsajt — jeste što novine vezuju moje ime sa imenom one individue.

Vrlo je verovatno da je i doktor, sa svoje strane, isto tako razmišljaо.

A gospodica Lu, kada je pročitala belešku u *Standardu* tako je prezrivo napućila svoje rumene usne da je trideset i jedna milijarda bila sasvim unižena.

Zna se da novinare njihov temperamenat i nesvesno vodi ka preuveličavanju. Kada jedan kaže dva, drugi, i ne misleći o tome. kaže tri. Tako se нико неće iznenaditi što je, još iste večeri, *Uaston Evening* odgovorio ovim rečima, što su odavale pristrasnost, koja je za osudu, u korist tornja:

»Ne razumemo zbog čega je Standard bio tako uzdrživ u svojoj proceni. Što se nas tiče, bićemo smeliji, ali ćemo uzeti, a da ipak ostanemo u granicama prihvatljivih pretpostavki, da je prečnik Hadelsonovog meteora, sto metara. Oslanjajući se na tu veličinu, izlazi da bi težina takve lopte od čistog zlata iznosila deset miliona osamdeset tri hiljade četiri stotine osamdeset osam tona i da bi njena vrednost premašila trideset i sedam triliona dve stotine šeset milijardi franaka — što znači broj od četrnaest cifara«.

»Ali ipak nisu uzeti u obzir santimi« — primetio je negodujući *Panč*, navodeći užasne cifre koje ljudska uobrazilja ne može da shvati.

Međutim, pošto je vreme i dalje bilo stalno lepo, gospodin Din

Forsajt i doktor Hadelson nastavili su sa još više žara svoje traženje podržavani nadom da će bar biti prvi koji će odrediti tačno veličinu jezgra meteora. Na nesreću, bilo je vrlo teško opaziti njegove konture usred njegovog blistavog omotača.

Svega jednom, u noći između 5 i 6, gospodin Din Forsajt se ponadao da će u tome uspeti. Zračenje je za trenutak bilo smanjeno, dopuštajući pogledu da opazi kuglu jakog sjaja.

— Omikrone! — pozva gospodin Din Forsajt glasom koji je usled uzbuđenja postao prigušen.

— Gospodine?

— Jezgro!

— Da... vidim ga.

— Najzad! uhvatili smo ga!

— Lepo! — uzviknu Omikron, — više se ne može razlikovati!

— Nije važno, ja sam ga video!.. Jr. sam imao tu čast!.. Ujutru, još u zoru poslati telegram opservatoriji u Pittsburghu... i ovog puta taj bedni Hadelson neće moći da se nada...

Da li je gospodin Din Forsajt samo sebe obmanjivao, ili je stvarno doktor Hadelson dopustio svom protivniku takvu prednost? Nikada se to neće saznati, kao što nikada nije ni poslato nameravano pismo opservatoriji u Pittsburghu.

Još izjutra 6 maja pojavila se sledeća beleška u svim listovima na svetu:

»Opservatorija u Grinviču ima čast da upozna svet da je! svojim računanjima i skupom veoma zadovoljavajućih posmatranja utvrdila da meteor o kome su prvi javili dvojica poštovanih građana varoši Uaston. a za koji je pariška opservatorija ustanovila da je sastavljen od čistog zlata jeste lopta čiji je prečnik sto deset metara 1 čija je zapremina otprilike šest stotina osamdeset sedam hiljada kubnih metara.

»Takva lopta, ako je od čistog zlata, treba da teži više od trinaest mi li ona tona. Račun, međutim, pokazuje da to nije istina. Stvarna težina meteora jedva dostiže sedminu gornje cifre i približno je

jednaka jednom milionu osam stotina šeset i sedam tona, težina koja odgovara zapremini otprilike od devedeset sedam hiljada kubnih metara i čiji približni prečnik iznosi pedeset sedam metara.

»Iz svega prednjeg možemo neizbežno da izvedemo zaključak, pošto je hemiski sastav meteora van diskusije, da, ili postoje prostrane šupljine u meteoru od kojih je jezgro sastavljeno, ili. što je verovatnije, da se metal u njemu nalazi u prahu, zbog čega bi jezgro, u tom slučaju, bilo šupljikavo slično kao kod sunđera.

»Bilo kako bilo. računanja i posmatranja dopuštaju da se tačno odredi vrednost meteora. Njegova vrednost, prema sadašnjoj ceni zlata, nije više od pet hiljada sedam stotina osamdeset osam milijardi franaka«.

Dakle, ako prečnik jezgra nije iznosio sto metara, kao što je pretpostavljaо *Uaston Evening*, još manje je iznosio deset metara kao što je smatrao *Standard*. Istina se nalazila između ove dve prepostavke. 'Takva kakva je, uostalom, bila je sposobna da zadovolji i najneskromnije želje, samo ako meteoru nije bilo suđeno da večno sledi svoju putanju iznad zemaljske lopte.

Kada je gospodin Din Forsajt saznao vrednost svoga meteora, uzviknuo je:

»Ja sam ga otkrio, a ne onaj ugursuz sa tornja. On meni pripada i, ako bi se desilo da padne na zemlјiji, ja ću se obogatiti sa pet hiljada osam stotina milijardi.«

Uostalom, sa svoje strane doktor Hadelson je ponavljaо pružajući preteći ruku prema kuli:

»To je moje dobro — moja stvar — to je nasledstvo moje dece što luta. prostranstvom Ako padne na našu zemlju, pripašće mi sasvim u svojinu i ja ću postati pet hiljada osam stotina puta milijarder!«

Izvesno je da će, u ovom slučaju. Vanderbilti, Astori, Rokfeleri, Pierpon Morgan, Makeji, Guldi i ostali američki Krezusi, ne govoreći o Rotšildima, biti sitni rentijeri prema doktoru Hadelsonu ili gospodinu Dinu Forsajtu!

Evo dokle su oni došli! Ako zbog toga ne budu izgubili glavu,

znači da su im glave jake!

Frencis i gospođa Hadelson su vrlo lako predviđali način na koji će se sve ovo svršiti. Ali kako zadržati dva suparnika na ovako klizavoj nizbrdici? Nije bilo moguće s njima mirno govoriti. Oni su izgleda zaboravili na ugovorenio venčanje i mislili samo na svoje suparništvo koje su varoške novine nažalost podržavale.

Članci u ovim listovima, obično sasvim umereni, postali su besomučni, i ličnosti dostoje žaljenja koje su se u to umešale pretile su da uvedu u borbu i ljude po običaju veoma društvene.

Sa svoje strane *Panč*, svojim epigramima i karikaturama nije prestajao da draži protivnike. Ako to i nije bilo ulje što je ovaj list bacao na vatru, to je bar bila so, so njegovih svakodnevnih šala, od kojih je vatra sve više pucketala.

Došlo se dotle da je postojala bojazan da gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson ne poželete da reše pitanje meteora sa oružjem u ruci i da urede ovu stvar u dvoboju na američki način. Ovo niukom slučaju ne bi pomoglo da se stvari dvoje verenika dovedu u red.

Srećom po mir celog sveta, za vreme dok dva manijaka svakog dana gubila po malo svoga dobrog raspoloženja, ostali se svet utoliko smirivao. Na kraju krajeva celom svetu se prirodno nametnula misao da je bezvredno što je meteor od zlata i što vredi milijarde milijarda sve dok se do njega ne može doći.

A jasno je da se do njega nije moglo doći. Pri svakom svom prolazu, on se tačno pojavljivao na tački koja je računanjima određena. Njegova je blizina bila ujednačena kao što je od početka primetio *Uaston Standard*, nije bilo razloga da se ona ikada smanji. Kao logična posledica, meteor će večno kružiti oko zemlje i u budućnosti, kao što je verovatno kružio od pamтивека u prošlosti.

Ova razmatranja, neprestano ponavljana od svih listova u svetu, doprinela su smirivanju duhova. Iz dana u dan sve se manje mislilo o meteoru, i svaki se vratio svojim poslovima, sa jednim uzdahom žaljenja upućenog neuhvatljivom blagu.

U svome broju od 9. maja, *Panč* je konstatovao ovu sve veću

ravnodušnost publike, za ono za šta se bila pre nekoliko dana zagrejala i, nastavljujući ruganja koja je verovatno smatrao izvrsnim, on je našao novog povoda da se obori na dvojicu pronalazača meteora.

»Dokle će oni — sa negodovanjem je *Panč* završavao svoj članak — ostati nekažnjeni, ova dvojica zločinaca koje smo mi već izložili javnom preziru? Ne zadovoljavajući se time što su hteli da unište jednim jedinim udarcem varoš u kojoj su se rodili, on: sada stvaraju propast najpoštovanijih porodica. Poslednje nedelje, jedan od naših prijatelja, naveden njihovim lažnim i varljivim navodima, pročerdao je za dvadeset i četiri časa svoje dosta veliko nasledstvo. Nesrećnik je računao na milijarde koje će se dobiti od meteora! Šta će biti od sirote male dece našeg prijatelja sada kada nam milijarde prolaze ispred... ne, nego iznad nosa? Da li je potrebno da naglasimo da taj jedan prijatelj služi samo kao primer onako kao što je uobičajeno, a da ih je ustvari mnoštvo takvih? Mi predlažemo da svi stanovnici na zemlji jednoglasno povedu parnicu protiv gospode Dina Forsajta i Sidni Hadelsona i da izdejstvuju da budu osuđeni na pet hiljada sedam stotina osamdeset osam milijardi i to sa kamatom. I mi tražimo da je bez ikakve milosti oni plate!«

Oni kojih se to ticalo nisu ni slutili da im je ovakva parnica, na svaki način bez presedana dosad, i čije bi izvršenje, uostalom, bilo teško, ikada pretila.

Dok je ostali svet poklanjao pažnju zemaljskim stvarima, gospodin Din Forsajt i Sidni Haderlon su nastavili da lutaju nebom i produžili su da ga pretražuju svojim teleskopima.

## Glava X

U KOJOJ ZEFIRINU KSIRDALU PADA NA UM JEDNA, ČAK I DVE MISLI

U porodičnim razgovorima, obično se govorilo: »Zefirin Ksirdal? ... Kakav tip!« Zefirin Ksirdal je bio, kako u fizičkom tako i u moralnom pogledu, nimalo obična ličnost.

Dugačko rasklimatano telo, košulja često bez kragne a uvek bez manžeta, pantalone uvek kao vadičep, prsluk na kome je nedostajalo svako treće dugme, ogroman kaput čiji su džepovi bili naduveni od hiljadu najraznovrsnijih predmeta, sve veoma prljavo i uzeto bez biranja sa neke gomile razne odeće — takav je bio opšti izgled Zefirina Ksirdala, i takav je bio način na koji je on shvatao eleganciju. Iz njegovih ramena savijenih kao svod u nekom podrumu, padale su kilometarske ruke koje su se završavale ogromnim rutavim šakama — koje su, uostalom, bile čudesno hitre, — i koje je njihov sopstvenik stavljao u dodir sa sapunom samo u izuzetnim slučajevima.

Ako je glava bila, kao i kod ostalog sveta, najviša tačka kod ove ličnosti, to je zato što drukčije nije mogao učiniti. Ali je on to nadoknađivao pokazujući svetu da se divi lice tako bledo da je to već izgledalo nemoguće. Međutim, ništa nije bilo tako »zanosno« kao njegove neskladne crte: teška i četvrtasta brada, velika usta sa debelim usnama, u kojima su se nalazili savršeni zubi, široko spljošten nos, uši gotovo bez ruba izgledala su da sa strahom beže od dodira s lubanjom — sve ovo je bila bleda slika lepog Aninaksa.

Nasuurot, čelo, veličanstveno izvajano, sa plemenitošću osobitih linija, krunisalo je ovo čudnovato lice, kao što neki hram kruniše brežuljak, hram na stasu najuzvišenijih misli. Najzad, da bi sasvim zaveo svoj svet, Zefirin Ksirdal je pružao, ispod ovog prostranog čela, svetlosti dana dva velika ispupčena oka. koja su izražavala, prema času i trenutku, najčudesniju inteligenciju ili najveću tupavost.

I u moralnom pogledu je isto tako jako otskakao od prosečnosti svojih savremenika.

Protivnik svakog redovnog školovanja, on je izjavio, još u mladim danima, da će on sam sebe obrazovati, i njegovi roditelji su morali da se pokore njegovoј nesalomljivoј volji. To im, uglavnom, nije nanelo štete. U dobu kada se ostala deca još vuku po klupama i školama, Zefirin Ksirdal je konkurisao — zabave radi. kako je govorio — na svim visokim školama jedno za drugim i na svim ovim konkursima je on uvek dobijao prvo mesto...

Ali su njegovi uspesi zaboravljeni tek što su bili stečeni. Visoke škole su jedna za drugom brisale iz svoga staranja ovog dobitnika nagrada, koji je zanemarivao da se javi na ponovnim kursevima.

Pošto je smrću svojih roditelja, u osamnaestoj godini, postao gospodar svojih postupaka i vlasnik petnaest hiljada franaka rente, požurio se da da sva ovlašćenja koja mu je tražio njegov tutor i kum, bankar Robert Leker koga je on zvao »moj ujak« po navici još iz detinjstva. Zatim, oslobođen svih briga, on se nastani u dve majušne sobe, na jednom spratu u ulici Kaset u Parizu.

Tu je živeo još i u svojoj trideset i prvoj godini.

Otkada se u njemu nastanio, stan se nije povećao, dok je međutim količina stvari koja je tu nagomilana bila neverovatna. Darmar, u kome su se razlikovale mašine i električne testere, dinamo-mašine, optički instrumenti, retorte i stotinu najraznovrsnijih aparata. Čitave piramide brošura, knjiga, hartije dizale su se od poda do tavanice, gomilale su se na jedinoj stolici i na stolu, jednovremeno im povećavajući nivo, tako da naš osobenjak nije opažao promenu kada bi, sedeći na jednom, pisao na drugom. Čak šta više kada bi mu ove

hartije isuviše smetale, on bi bez po muke našao tome leka. Jednim udarcem ruke on bi bacio po nekoliko svežnjeva preko sobe. Zatim, smiren, on bi nastavio rad za stolom potpuno u redu, pošto na njemu ne bi bilo ničega, i koji je bio usled toga spremjan da primi buduće najeze.

Šta je, dakle, radio Zefirin Ksirdal?

Uglavnom, to treba znati, on se zadovoljavao sanjarenjem uz mirisavi dim svoje neugasive lule. Ali pokatkad, u neredovnim razmacima, pala bi mu na um koja misao. Tada bi, uredivši svoj sto na svoj način, što će reći počistiti ga jednim udarcem šake seo za nj i napustio bi ga tek kada bi posao bio završen, bez obzira da li bi on trajao četrdeset minuta ili četrdeset časova. Zatim, kada bi bila stavljena tačka na kraju, ostavljao bi hartiju koja bi sadržavala rezultat njegovih istraživanja na stolu. Na njemu bi hartija privlačila buduću gomilu, koja će biti počišćena kao i prethodna. u vreme budućeg nastupa za radom.

Za vreme ovih naizmeničnih i neredovnih nastupa, on se pomalo dodirnuo svačega. Transcendentalna matematika, fizika, hernija, psihologija, filozofija, čista i primenjena nauka su redom privlačile njegovu pažnju. Ma kakav bio problem, on bi mu prilazio sa tolikim žarom, sa tolikom snagom i ne bi ga napuštao pre nego što bi rešio, sem ako.

Sem ako ga neka druga misao ne bi odvukla sa istom naglošću. Moglo se dogoditi da se ovaj preterani zanesenjak baci strmoglavce u predele snova i traženja drugog leptira čije bi ga sjajne boje opčinile, i da bi se izgubio u svojim unutarnjim maštanjima u opijenosti svoga novog sna.

Ali u ovom slučaju to ne bi bila nerešena stvar. Jednog lepog dana, našavši iznenada nedovršeni rad, on bi se bacio na nj s novim žarom, i, makar i posle dva ili tri uzastopna prekida, on bi došao do njegovog rešenja.

Koliko genijalnih i dubokih opažanja, koliko konačnih zabeležaka o najtežim pitanjima egzaktne i eksperimentalne nauke, koliko

praktačnih pronalazaka je ležalo u gomilama hartije koje je Zefirin Ksirdal prezrivo gurao nogom! Nikada on nije pomislio da izvuče neku korist iz ovog blaga, sem kada bi se neki od njegovih retkih prijatelja požalio pred njim o uzaludnosti nekog svog istraživanja.

»Pričekajte malo — govorio bi tada Ksirdal — treba da imam nešto o tome.«

U isto vreme bi pružio ruku i odmah našao, čudesnim njuhom, između hiljadu više manje zgužvanih listova, onaj baš o svojim izučavanjima o tom predmetu, i predao bi to delce svom prijatelju sa dozvolom da se njim koristi bez ikakvog ograničenja. Nijednom mu nije palo na um, da, radeći tako, šteti svoje interesu.

Novac? Zbog čega? Kada bi mu bio novac potreban, on bi otisao kod svoga 'kuma' gospodina Roberta Lekera. Iako on više nije bio njegov tutor, gospodin Leker je ostao njegov bankar, i Ksirdal je bio siguran, da će, vraćajući se od njega, biti snabdeven sumom koju će trošiti do njenog iscrpljenja. Otkako je stanovao u ulici Kaset, on je uvek tako radio na potpuno svoje zadovoljstvo. Imati bez prestanka nove želje i biti u mogućnosti da ih ostvari, to je očevidno jedna vrsta sreće. Ali to nije i jedina. Bez senke i za najmanju želju, Zefirin Ksirdal je bio savršeno srećan.

Ovoga jutra, 10 maja, udobno zavaljen u svoju jedinu stolicu, sa nogama nekoliko santimetara višim od glave, jer ih je namestio na prozorsku prečagu, pušio je lulu osobito priyatnu, zabavljajući se rešavanjem rebusa i ukrštenih reči otštampanih na kesi od hartije, koju mu je njegov bakalin poklonio, kada mu je predao neke životne namirnice. Kada je završio ovaj važan posao i rešio probleme, on baci hartiju među ostale, zatim pruži nemarno svoju levu ruku u pravcu stola, u cilju da na njemu nađe neku stvar bez obzira koju.

To našta je naišla leva ruka bio je neraspakovani paket novina. Zatim Ksirdal uze na sreću jednu od tih novina, a to je bio jedan broj Žurnala, starog već osam dana. Ova antika nije mogla da uplaši čitaoca koji živi van prostora i vremena.

On baci pogled na prvu stranu, ali naravno nije počeo da je čita.

On na isti način preleti pogledom i drugu i ostale, sve do poslednje. Na njoj se dosta zadrža na oglasima; zatim, želeći da pređe na sledeću, on se i nehotice vrati na prvu.

I ne misleći na to, njegov pogled se zaustavi početku uvodnika, i blesak inteligencije obasja njegove velike ženice koje su dosad izražavale savršenu tupavost.

Blesak se pojača, postade plamen, i ukoliko se čitanje produžavalо, ugasi se.

»Gledajte! .. Gledajte!... Gledajte!... — promrmlja u tri razna tona Zefirin Ksirdal, koji stade da čita članak po drugi put.

Imao je naviku da govori glasno u samoći svoje sobe. Čak je rado govorio u množini da bi, verovatno, stvorio laskavu iluziju da ima slušaoce, zamišljene slušaoce, čiji broj mora da je bio veoma veliki, pošto je tu ubrajao sve svoje učenike, sve svoje obožavaoce, sve svoje prijatelje, koje Zefirin Ksirdal nikada nije imao i koje neće nikada imati.

Ovog puta je bio nešto manje rečit i ograničio se na svoj trostruki uzvik. Snažno zainteresovan člankom u *Žurnalu*, on produži čuteći čitanje.

Šta je tako strastveno čitao?

Poslednji na celom svetu, jednostavno je otkrio uastonski meteor i u isto vreme saznao o njegovom čudnom sastavu, pošto je slučajno nabasao na članak posvećen ovoj neverovatnoj kugli od zlata.

»Baš, je ovo neka lakrdija!« — izjavи за sebe, kada je bio pri kraju ponovnog čitanja.

On osta izvesno vreme zamišljen, zatim skide noge sa prozorske prečage i približi se stolu. Groznica rada tek što nije nastupila.

Bez oklevanja on nađe, između ostalih, naučnu reviju koja mu je bila potrebna.

Jedna naučna revija ima pravo da bude na višem tehničkom stupnju nego dnevni list. I ova je takva bila. Elementi meteora, putanja, brzina, zapremina, masa, sastav — nisu bili dati u nekoliko reči već na nekoliko strana sa krivuljama i algebarskim jednačinama.

Zefirin Ksirdal je bez napora svario ovu intelektualnu hranu, iako je ona po svom sastavu teško svarljiva, posle čega on baci pogled na nebo i mogao je utvrditi da nijedan oblačak ne kvari njegovo plavetnilo.

»Pogledaćemo i to!« — promrmlja on, vršeći nestrpljivom rukom nekoliko brzih proračunavanja.

Posle toga, on odvuče ruku pod hrpu nagomilane hartije u jednom uglu i, jednim pokretom kome je samo dugo vežbanje moglo da da tako veliku tačnost, posla celu hrpu u drugi ugao.

»Pravo je čudo kako je kod mene sve na svom mestu« — reče on sa vidnim zadovoljstvom, utvrdivši da ovo »uređivanje« tačno kako je i predviđao, otkri jedan astronomski dogled tako prašnjav kao i stogodišnja boca.

Da se sa dogledom približi prozoru, da ga uperi u pravcu onog dela neba što ga je odredio računanjem, da prisloni oko na okular, — za sve to mu je bio potreban samo jedan trenutak.

»Savršeno tačno« — reče posle nekoliko minuta posmatranja.

Još nekoliko minuta razmišljanja, pa odlučno uze svoj šešir i poče da silazi «a svog šestog sprata, uputivši se ulici Druu i svom bankaru, Lekeru.

Zefirin Ksirdal je poznavao samo jedan način za svoje šetnje. Nikada nije upotrebljavao ominibus, tramvaj ili kola. Bez obzira kolika je bila udaljenost, on je nepromenljivo išao peške.

Ali i u ovom vežbanju, najprikladnijem i najviše upotrebljavanom u svim sportovima, on nije mogao da čini drukčije nego da bude originalan. Spuštenih očiju, njihajući svojim širokim ramenima levo i desno, on je išao gradom kao da se nalaz: u pustinji. Sa istom ozbiljnošću prezirao je i kola i pešake. Zbog toga koliko su ga puta počastili sa »zvekanom«, »gejače«, »grubijane« prolaznici koje je gurao, ili kojima je, ne ustručavajući se nimalo stao na žulj. Koliko mu je. psovki bilo upućeno umilnim glasom kočijaša koji bi bili primorani da naglo zaustave svoju zapregu, jedva sprečivši nesreću, u kojoj bi Zefirin Ksirdal igrao ulogu žrtve.

On o tome nije vodio računa. I ne čuvši čitav koncert kletvi koji se podizao iza njega, kao brazda, koju ostavlja lađi što plovi, on je nepokolebljivo nastavljao svoj put, velikim jednakim i čvrstim koracima.

Bilo mu je dosta dvadeset minuta da bi stigao do ulice Druo i bankara Lekera.

— Da li je moj ujak tu? — upita on momka u kancelariji, koji se diže pri njegovom ulasku.

— Da, gospodine Ksirdal.

— Da li je sam?

— Sam je.

Zefirin Ksidal gurnu postavljena vrata i uđe u radnu sobu bankara.

— Gle... to si ti? — upita i nehotice gospodin Leker, videći da se pojavljuje njegov nazovi nećak.

— Pošto me vidiš glavom i kapom — odgovori Zefirin Ksidal — usuđujem se da mislim da je tvoje pitanje izlišno i da bi odgovor bio suvišan.

Gospodin Leker, naviknut rta nastranosti svoga kumčeta, koga je sa pravom smatrao kao malo šašavog, ali u izvesnim stvarima kao genijalnog stade da se smeje od svega srca.

— Doista! — priznade on — ali odgovoriti jednostavno da. bilo bi mnogo kraće. A imam li prava da zapitam za cilj tvoje posete?

— Imate, jer...

— Nepotrebno! prekide ga gospodin Leker. — Moje drugo pitanje je isto tako izlišno kao i prvo. pošto me iskustvo uči da te Viđam samo onda kada ti je potreban novac.

— Eh! — primeti Zefirin Ksirdal! — zar vi niste moj bankar?

— To je istina — složi se gospodin Leker —ali ti, ti si vrlo čudnovat klijent! Dopushtaš li, povodom toga, da ti dam jedan savet?

— Ako vam to čini zadovoljstvo!

— Taj savet je da budeš malo manji štediša. Dovraga, dragi prijatelju, šta radiš sa svojom mladošću? Ali imaš li približnu sliku o stanju tvog računa kod mene?

— Ni najmanju!

— Tvoj račun je ogroman, sasvim, jednostavno. Pa naravno! tvoji roditelji su ti ostavili nešto više od petnaest hiljada franaka rente, a ti nisi u stanju da potrošiš ni četiri!

— Bah... — reče Ksirdal praveći se da je veoma iznenađen ovom primedbom iako je, u najmanju ruku, čuo dvadeset puta.

— Tako stvari stoje Interesi rastu. Ja ne znam sasvim tačno koliko novaca imaš na računu, ali sigurno prelazi svotu od što hiljada franaka. Na šta treba da se upotrebi taj novac?

— Proučiću to pitanje — potvrди Zefirin Ksirdal što je mogao ozbiljnije. — Uostalom ako vam taj novac smeta, treba samo da ga se oslobobite.

— Kako?

— Dajte ga. To je bar prosto.

— Kome?

— Kome bilo. Šta me se to tiče?

Gospodin Leker sieže ramenima.

— Napokon, koliko ti treba danas? — upita ga. — Dve stotine franaka, kao i obično?

— Dve hiljade franaka! — odgovori Zefirin Ksirdal.

— Dve hiljade franaka — ponovi gospodin Leker veoma iznenađen. — Evo najzad, nečeg novog, Šta ćeš da radiš sa te dve hiljade franaka?

— Da otpušujem.

— Izvrsna misao. U koju zemlju?

— Ne znam još — izjavи Zefirin Ksirdal.

Gospodin Leker, veoma zainteresovan, posmatrao je potsmešljivo svoje kumče i klijenta.

— To je neka lepa zemlja — reče on ozbiljno. — Evo ti tvoje dve hiljade franaka. Je li to sve što želiš?

— Ne — odgovori Zefirin Ksirdol. — Potrebno mi je još i neko zemljište.

— Neko zemljište — ponovi gospodin Leker, koji padaо iz jednog

u drugo iznenađenje. — Kakvo zemljište?

— Zemljište, kao svako zemljište. Dva ili tri kvadratna kilometra, na primer.

— To je malo zemljište — potvrdi hladno gospodin Leker i upita potsmešljivo: — Bulevar dez Italijen?

— Ne — odgovori Zefirin Ksirdal. — Ne u Francuskoj.

— Pa gde onda? Govori.

— Još ne znam — po drugi put ponovi Zefirin Ksirdal, ni najmanje se ne uzbudujući.

Gospodin Leker se s mukom uzdržavao da se ne nasmeje.

— Za to, stvarno, postoji veliki izbor — potvrdi on. — Ali, reci mi, dragi moj Zefirine, da nisi ti malo čaknut, slučajno? Kakvog smisla ima sve to pitam te?

— Imam jedan posao u izgledu — izjavи Zefirin Ksirdal dok mu se čelo, naboralo od napornog mišljenja.

— Posao!... uzviknu gospodin Leker, na vrhuncu iznenađenja.

Da ovaj zanesenjak misli na poslove, imalo je, doista razloga da se čovek zbuni.

— Da — potvrdi Zefirin Ksirdal.

— Važan?

— Pih! — reče Zefirin Ksirdal. — Radi se o pet ili šest hiljada milijardi franaka.

Ovog puta gopodin Leker pogleda zabrinuto svoje kumče. Ako se ovaj ne potsmeva, znači da je lud, i to lud da ga treba vezati.

— Ti reče? ... upita ga.

— Pet do šest hiljada milijardi franaka — ponovi Zefirin Ksirdal mirnim glasom.

— Da li se dobro osećaš, Zefirine? — upita gospodin Leker — Znaš li da na celom svetu nema toliko zlata da se skupi i stoti deo ove basnaslovne svote?

— Na zemlji možda — reče Ksirdal — na drugom mestu, to je već druga stvar.

— Na drugom mestu?

— Da Na četiri stotine kilometara odavde pravo u vis.  
Nešto sinu kroz um bankaru. Obavešten, kao i svi ostali,  
od novina koje su već po stoti put ponavljale istu stvar, on pomisli  
da je shvatio. I shvatio je, doista.

— Meteor? — promuca on, pobledivši i preko volje.

— Mateor — potvrdi Ksirdal mirno.

Da mu je ma ko drugi nego njegovo kumče održao takav govor, gospodin Leker bi ga besumnje izbacio kroz vrata. Vreme jednog bankara je isuviše skupoceno, da bi dopustio da ga gubi slušajući ludorije. Ali Zefirin Ksirdal nije bio što i ostali svet. Iako mu glava, nažalost, uistinu nije bila sasvim čitava, ali se ipak u ovoj glavi nalazio mozak jednog genija, za koga ništa nije nemoguće *a priori*.

— Ti ćeš da iskorišćavaš meteor? — upita gospodin Leker, gledajući svoje kumče pravo u lice.

— A zašto ne? čega ima neobičnog u tome?

— Ali se ovaj meteor nalazi na četiri stotine kilometara od zemlje, i sam si to malopre rekao. Mislim da ne nameravaš da se popneš tako visoko?

— Čemu to, ako učinim da on padne?

— A način?

— Imam ga, i to je dovoljno.

— Ti ga imaš!... Kako ćeš da utičeš na telo tako udaljeno? Gde ćeš naći tačku oslonca? Kakvu ćeš silu upotrebiti?

— Bilo bi suviše dugo da vam sve to objasnim — odgovori Zefirin Ksirdal — a, uostalom, i besmisleno: ne biste razumeli.

— Vrlo ljubazno od tebe — zahvali mu gospodin Leker ne ljuteći se.

Na njegova navaljivanja njegovo kumče ipak pristade da mu da izvesna kratka objašnjenja. Pripovedač ove priče skratiće još više njegova objašnjenja, nagoveštavajući da, i pored njegove poznate sklonosti, za smelete teorije, on nikako ne pristaje da uzme učešća u ovim interesantnim, ali suviše smelim, teorijama.

Za Zefirina Ksirdala materija je samo prividna; ona stvarno ne

postoji. On je to dokazivao nemogućnošću da se zamisli njen suštinski sastav. Iako je možemo rastaviti na molekule, atome, najsitnije čestice, uvek će još ostati neka deoba za koju se problem mora postaviti sasvim iznova, i to će se večito ponavljati, sve do trenutka dok se ne dođe do prapočetka a to neće biti materija. Taj prapočetak je nematerijalan, to je energija.

Šta je to energija? Zefirin Ksirdal je priznao da o tome ništa ne zna. Pošto čovek stoji u dodiru sa spoljnim svetom pomoću svojih čula, a pošto su ljudska čula jedino osetljiva na materijalne nadražaje, sve ono što nije materija ostaje mu nedokučivo. Ako je i u stanju da naporom čistog razuma i pretpostavi postojanje nematerijalnog sveta, on je u nemogućnosti da shvati njegovu prirodu, pošto nema mogućnosti za upoređenje. To će ostati tako sve dok čovečanstvo ne bude dobilo nova čula što *a priori* nije nemoguće.

Bilo kako bilo. po Zefirinu Ksirdalu, energija ispunjava svemir i večno osciluje između dve krajnosti: absolutne ravnoteže, koja se može postići ravnomernom raspodelom u prostoru, ili absolutnim prikupljanjem u jednoj tački, koju bi u tom slučaju okruživala absolutna praznina. Pošto je svemir utvrđen, ove dve krajnosti su podjednako nepostižne. Iz tog proizilazi da se bitna energija nalazi u stanju stalnog sinematizma. Materijalna tela upijajući bez prestanka energiju iz ovog prikupljanja koje na drugom mestu stvara relativno ništavilo, s druge strane materija zrači u prostor energiju koju je držala sakupljenu.



*Zefirin Ksirdal upravi metalni reflektor...*

Dakle, u suprotnosti sa klasičnom aksiomom »Ništa se ne gubi i ništa se ne stvara«, Zefirin Ksirdal tvrdi da se »Sve gubi i sve stvara«. Supstanca, večno uništavana, večno se i obnavlja. Svaka promena stanja je praćena zračenjem energije i uništavanjem odgovarajuće

supstance. Ako ovo uništavanje ne može da bude utvrđeno našim instrumentima, to je zbog toga što su oni nesavršeni, pošto je velika količina energije zatvorena u nemerljivu količinu materije, što objašnjava po Zefirinu Ksirdalu, zbog čega su zvezde razdvojene ogromnim prostranstvima upoređenim prema njihovoј osrednjoj veličini.

Iako ovo uništavanje nije utvrđeno, ono ipak postoji. Zvuk, toplota, elektricitet, svetlost su psredan dokaz za to. Ove pojave potiču od zračenja materije, i njima se oblikuje oslobođena energija, iako u obliku još uvek grubom i polumaterijalnom. Čista, donekle prečišćena energija, može da postoji samo izvan granica materijalnosti svetova. Ona oblaže ove svetove jednom *dinamo-sferom* koja se nalazi u stanju napona koji je proporcionalan njihovoј masi i koji je utoliko manji ukoliko se udaljava od njihove površine. Ispoljavanje ove energije i njena težnja za što većim prikupljanjem — to je privlačenje.

To je bila teorija koju je Zefirin Ksirdal izložio malo zgranutom gospodinu Lekeru.

— Kada tako stoje stvari — zaključi Zefirin Ksirdal, kao da izlaže najobičnije predlog — dovoljno je da ja oslobodim malu količinu energije, i da je uputim na određenu tačku u prostranstvo po mojoj želji, da bih mogao da utičem na neko telo koje se nalazi u susedstvu te tačke, naročito ako je ovo telo od male važnosti, što će reći da nije i samo detektor veće količine energije. To je dečja igračka!

— I ti imaš sredstva da oslobodiš ovu energiju? — upita gospodin Leker.

— Ja imam, što se svodi na isto, da joj stvorim prolaz, uklanjajući ispred nje sve što je supstanca i materija.

— Kada« je tako — uzviknu gospodin Leker — ti možeš da uništiš ceo nebeski mehanizam!

Zefirin Ksirdal izgleda da nije bio uznemiren strahotom ovakve prepostavke.

— Zasada — odgovori sa skromnom prostosrdačnošću

— mašina koju sam konstruisao može da mi da mnogo slabije

rezultate. Ali je ipak dovoljno da ima uticaja na jedan meteor od nekoliko hiljada tona.

— Neka bude tako! — zaključi gospodin Leker koji je najzad bio pokoleban. — Ali gde misliš da učiniš da padne taj tvoj meteor?

— Na moje zemljište.

— Na koje zemljište?

— Na ono koje će mi vi kupiti, kada budem završio neophodna izračunavanja. O tome ću vam pisati. Ja ću gledati da izvršim izbor, ukoliko mi to bude moguće, u nekom skoro pustom kraju, gde je zemlja bez vrednosti. Ali se može dogoditi da će imati teškoće da izvršite kupovinu. Nisam sasvim slobodan u svom izboru, i može se desiti da pristup toj zemlji bude neugodan.

— To je već moja stvar — odgovori bankar. — Zbog čega je sada izmišljen telegraf! Ja ti asa to jemčim.

I snabdeven ovim uveravanjem i sa dve hiljade franaka u džepu, Zefirin Ksirdal se vrati kući krupnim koracima, kao što je i došao, i, čim se zatvorio, sede za sto pošto ga je prethodno očistio jednim pokretom ruke, prema svom utvrđenom običaju.

Groznica rada je dostigla svoj vrhunac,

Cele noći se bacio na računanje, ali, kada je svanulo, rešenje je bilo nađeno. On je utvrdio kolika je snaga potrebna da se upotrebi na meteor, vreme za koje ona treba da dejstvuje, pravac koji joj treba dati, mesto i dan pada meteora.

On odmah uze pero i napisala gospodinu Lekeru obećano pismo, siđe da bi ga bacio u poštansko sanduče i vrati se.

Pošto je zaključao vrata, približi se jednom uglu svoje sobe i to baš onom u koji je juče poslao svojom nepogrešivom tačnošću gomilu hartije što je pokrivala dogled. Ovog puta je trebalo izvršiti obrnuto. Ksirdal podvuče dakle svoju ruku ispod nagomilane hartije, i, sigurnim potezom, poslao je onamo odakle je i došla.

Drugo »uređivanje« je dalo kao rezultat pojavu jedne crnkaste kutije koju je Zefirin Ksirdal podigao bez napora i preneo na sredinu sobe, baš prema prozoru.

Izgled ove kutije nije imao ničeg osobitog, bila je to obična kocka od drveta obojenog tamnom bojom. U njoj su se nalazili samo kalem ovi umetnuti u jednu seriju staklenih ampula, čiji su šiljati vrhovi bili dva po dva spojeni najtanjom bakarnom žicom. Iznad kutije, u vazduhu, videla se stavljeni na držač žiže metalnog reflektora, još jedna ampula duplo spiralna, koju nikakav sprovodnik nije spajao s ostalim ampulama.

Pomoću preciznih instrumenata, Zefirin Ksirdal upravi metalni reflektor tačno u pravac koga su mu dala njegova proraeunavanja od prošle noći. Zatim, utvrdiši da je sve u redu, on postavi u donji deo kutije jednu malu cev koja je sijala gasnim sjajem Radeći, on je, po svojoj navici, govorio kao da je htio da zadivi svojom rečitošću mnogobrojne slušaoce.

»Ovo je, gospodo — govorio je — *Ksirdalium*, telo sto hiljada puta radioaktivnije od radiuma. Priznaću vam, među nama, da, ako i upotrebljavam ovo telo, to je malo i zbog slušalaca. Ne zbog toga što bi ono bilo škodljivo, ali zemlja zrači dovoljno energije da bi bilo nepotrebno dodati joj je. To je kao zrno soli u moru. Ipak, lako udešavanje ne odgovara, za mene, u jednom ovakovom opitu.«

Jednako govoreći, on zatvori kutiju i spoji je dvema žicama sa elementima jednog stuba nameštenog na policu.

»Strujanje neutrohelikoidalna, gospodo — produži on — našta su neutronska, imaju sasvim prirodno svojstvo, da odbijaju sva strana tela, pa bila ona nanelektrisana manje ili više. S druge strane, pošto su helikoidalna, ona imaju oblik zavojnica, to će i jedno dete razumeti... Pa ipak sam imao grdne muke da smislim kako da ih otkrijem. Tako ti je to u životu.«

Pošto je električno kolo zatvoreno, začu se tiko zujuće u kutiji, i plavičasta svetlost izbi iz ampule na stubu. Gotovo u isto vreme ampula stade da se obrće, ispočetka polako, zatim sve brže i brže, tako da ubrzo stade da se obrće vrtoglavom brzinom.

Zefirin Ksirdal je posmatrao nekoliko trenutaka ampula koja je igrala vrtoglavi valcer, zatim se njegov pogled upravljen u paralelnom

pravcu sa osovinom metalnog reflektora, izgubi u prostoru.

Na prvi pogled izgledalo je da rad mašine ne daje nikakav vidljivi znak. Međutim, pažljivi posmatrač mogao je da opazi pojavu, koja, iako se dešavala gotovo sasvim neprimetno, bila je ipak vrlo čudnovata. Prašina, koja se nalazila u vazduhu, pošto je došla u dodir sa ivicama metalnog reflektora, izgledala je da ne može da pređe tu granicu i okretala se snažno u kovitlac, kao da udar;» u neku nevidljivu prepreku. Ta prašina je imala oblik zarubljene kupe, čiju je osnovicu činio obim reflektora. Na dva ili tri metra od mašine, ova kupa, sastavljena od nepipljivih i kovitlajućih čestica, polako je menjala oblik u cilindar prečnika od nekoliko santimetara. Ovaj cilindar od praštine bio je postojan i na slobodnom vazduhu, i poreci dosta jakog povetarca, sve dok se nije izgubio u daljini.

»Imam čast da vam objavim, gospodo da sve ide kao što treba« — izjavili Zefirin Ksirdal, sevši na svoju jedinu stolicu i zapalivši lulu umetnički nabijenu duvanom.

Posle pola sata on zaustavi mašinu koju je ponova puštao u rad nekoliko puta u toku istog dana kao i sledećih dana, trudeći se da upravi, za vreme svakog opita, reflektor na uvek drugu tačku u prostoru. Za vreme devetnaest dana, on je radio na isti način, i to sa apsolutnom tačnošću.

Dvadesetog dana, stavio je mašinu u pokret i zapalio svoju vernu lulu, kada demon istraživanja obuze još jednom njegov mozak. Jedna od posledica njegove teorije o neprekidnom uništavanju materije, koju je onako sažeto izložio gospodinu Robertu Lekeru, blesnu u njegovom duhu Jednim mahom, kao što mu se obično i dešavalo, shvatio je princip električnog stuba sposobnog da se obnavlja sam od sebe neprestanim reakcijama, od kojih će poslednja dovesti rastavljena tela u njihovo prvobitno stanje. Tako bi jedan stub očevидно funkcicnisao sve do potpunog nestanka supstance koja je upotrebljena i do njenog potpunog pretvaranja u energiju. To bi ustvari pretstavljalio neprekidno kretanje.

»Je li moguće!.., bože blagi!... je li moguće!« — mucao je Zefirin

Ksirdal obzet ja^im uzbudjenjem.

On je razmišljaо onako kako je samo on umeo, što će reći koncentrišući svu vitalnu snagu svoga organizma na jednu jedinu tačku i jednu jedinu stvar. Ta ovako koncentrisana misao koju je on upravljaо u tamu nekog problema, bila je kao neka sjajna kičica u kojoj su skupljeni svi sunčevi zraci.

»Bez prigovora — zapovedi najzad, izlažući glasno rezultat svoga unutrašnjeg napora. — Treba smesta pokušati«.

Zefirin Ksirdal uze svoj šešir sruči se niz šest spratova i požuri kod nekog malog stolara čija se radnja nalazila na drugoj strani ulice U malo jasnih i tačnih reči. on objasni ovom majstoru šta od njega traži i, jest neku vrstu točka postavljenog na gvozdenu osovinu na čijem obimu treba da se nalazi dvadeset sedam udubljenja. čije mu je dimenzije dao, a koja su bila određena da prime isto toliko staklenih lopti, koje su morale, da stoje vertikalno za vreme okretanja njihovih nosača.

Pošto je to objasnio, naredivši da posao ima biti odmah izvršen, on uđe, pet stotina metara dalje, kod nekog trgovca hemikalijama, koga je već izranije poznavao. Tamo izabra ovih dvadeset sedam staklenih kugli, koje mu pomoćnik zavi ti debelu hartiju i zaveza debelim kanapom, na koje mu stavi jednu zgodnu drvenu dršku.

Pošto je pakovanje bilo završeno, Zefirin Ksirdal se reši da se vrati kući, sa paketom u ruci, kada se na vratima trgovine nađe lice u lice sa jednim od svojih retkih prijatelja, baktereologom stvarno zaslужnim Ksirdal, zadubljen u svoje misli, i ne vide baktereologa, ali baktereolog vide Ksirdala.

— Gle! Ksirdal! — uzviknu on, poluotvorenih ustiju uz ljubazan osmejak. — Nema šta, ovo je susret!

Na ovaj poznat glas, oslovljeni pristade da otvorи oči za spoljni svet.

— Gle! — reče u odgovor — Marsel Leru!

— On glavom.

— Pa kako ste? ... Veoma sam zadovoljan što vas vidim, vi već

zname.

— Kao čovek koji se žuri na voz. Ovakav kakvog me vidite, sa torbom preko ramena, u kojoj se nalazi tri maramice i ostale sitnice za toaletu, iz ovih stopa idem na morsku obalu, gde^ ču se opijati čistim zrakom za vreme osam dana.

— Srećni čoveče! — uzviknu Zefirin Ksirdal.

— Samo od vas zavisi da budete kao ja. Stisnuvši se, obojica se možemo smestiti u vozu.

— U redu!... reče Zefirin Ksirdal.

— Sem ako vas nešto ne zadržava u Parizu?

— Ništa.

— Ne radite ništa osobito?... Nemate U neke opite u toku?

Ksirdal se trudio da se priseti.

— Nemam ništa — odgovori.

— Ako je tako, onda pustite da vas zavedem. Osam dana odmora prijaće vam neobično. A kako ćemo samo brbljati na pesku.

— Ne računajući — prekide ga Ksirdal — što ču moći iskoristiti priliku da rasvetlim neke stvari koje mi nisu jasne u pogledu plime i oseke. To ima veze u izvesnom pogledu sa glavnim problemima koji su predmet mojih proučavanja. Baš sam na to mislio, kada sam vas sreo — potvrdi on sa dirljivom iskrenošću.

— Dakle, to je rešeno?

— Rešeno.

— Onda, na put!... Ali, mislim, treba prvo da svratimo do vas, a ne znam da li čas polaska voza ..

— Nepotrebno — odgovori Ksirdal sa ubeđenjem — ja imam pri ruci sve što mi je potrebno.

I rasejanko pokaza ovom paket sa dvadeset i sedam kugli.

— Savršeno — zaključi veselo Marsel Leru.

Dvojica prijatelja se uputiše, krupnim koracima, u pravcu stanice.

— Vi razumete, dragi moj Leru, ja prepostavljam da površinski napon...

Neki par, koji im je išao u susret, primora dvojicu sabesednika da

se rastave jedan od drugog, te se ostatak izgubi u buci vozila. To nije moglo da pokoleba Zefirina Ksirdala, koji nepokolebljivo produži svoja izlaganja, obraćajući se naizmenično raznim prolaznicima, koji su time bili veoma iznenađeni. Govornik to nije ni opažao i nastavio je da govori rečito, probijajući se kroz ljudske talase pariškog okeana.

A za vreme dok se Ksirdal, sasvim zanesen svojom novom budalaštinom, udaljavao krupnim koracima ka vozu, koji će ga odneti daleko od grada, u ulici Kaset, u sobi na šestom spratu, jedna crnkasta kutija, nevina izgleda, tiho je zujala neprestano, jedan metalni reflektor je zračio svoju plavičastu svetlost, a jedan cilindar od prašine, tako krut i tako loman, gubio se u nepoznato u prostranstvu.

Prepuštena sama sebi mašina, koju je Zefirin Ksirdal zaboravio da zaustavi i čije je čak postojanje smetnuo s uma, produžila je slepo svoj mračni i tajanstveni posao.

## Glava XI

U KOJOJ GOSPODIN DIN FORSAJT I DOKTOR HADELSON  
DOŽIVLJUJU VEOMA JAKO UZBUĐENJE

Otsada je meteor bio savršeno proučen. Bar mišlu je bio sasvim ispitani. Određena mu je bila putanja, brzina, obim, težina, sastav i vrednost. Nije više izazivao strahovanja, pošto sledeći svoju putanju jednolikim kretanjem, nije bio određen da ikada padne na zemlju. I nije ništa prirodnije što se pažnja sveta okrenula od ovog neuhvatljivog meteora, koji je izgubio svoju draž.

Besumnje da je u opservatorijama poneki astronom bacio s vremena na vreme brzi pogled na ovu zlatnu kuglu koja je kružila iznad njegove glave: ali. bi se brzo okrenuo, da bi se posvetio drugim zagonetkama prostranstva.

Zemlja je dobila još jednog pratioca, i to je sve. Da li je taj pratilac od gvožđa ili zlata, šta je to bilo važno za naučnike za koje je ceo svet bio samo jedna matematička apstrakcija?

Bilo je za žaljenje što gospodin Din Forsajt i doktor Sidni Hadelson nisu bili tako bezazlene duše Ravnodušnost koja je rasla oko njih nije smirila njihovu grozničavu uobrazilju, i oni su i dalje nastavili da posmatraju meteor — njihov meteor! — sa žestinom koja se graničila sa pomamom. Pri svakom njegovom prolazu bili su na mestu, sa okom na okularu dogleda ili teleskopa, čak i u časovima kada se meteor dizao samo za nekoliko stepeni iznad horizonta.

Vreme, koje je stalno bilo veličanstveno lepo. išlo je na ruku

njihovoj manji, dozvoljavajući im da opaze zvezdu latalicu dvanaestak puta za dvadesetčetiri časa. Da li će se desiti da padne ili ne na zemlju, neobične osobine ovog meteora, osobine koje su ga činile jedinstvenim i koje će ga ma kada učiniti slavnim, povećavale su njihovu bolesnu želju da budu proglašeni ta njegovog isključivog pronalazača.

U ovim uslovima bila bi ludost nadati se da će se izmiriti dvojica protivnika, između kojih se, naprotiv, svakoga dana uzdizala sve viša prepreka mržnje. Gospođa Hadelson i Frencis Gordon su to sasvim jasno shvatili. Ovaj više nije sumnjao da će se njegov ujak svim sredstvima koja su u njegovoj moći protiviti nameravanoj ženidbi, a ona je osećala manje pouzdanja u poslušnost svoga muža, kada bude došao veliki dan. Nije bilo vreme da se predaju iluzijama. Na očajanje dvoje verenika, i na bes gospodice Lu i Mici, izgledalo je da će svadba, i pored sporazuma biti odložena na neodređeno vreme, i to verovatno na vrlo dugo.

Rekli smo da će se ovo stanje, i onako ozbiljno, još više pogoršati.

Uveče 11 maja gospodin Din Forsajt koji je, po navici, držao oko na okularu teleskopa, udalji se naglo od instrumenta ispustivši prigušeni krik, vrati se teleskopu pošto je nešto zabelčio na hartiji, ponova se izmače i ponova mu priđe, i nastavi ovo sve dok meteor ne iščeznu iznad horizonta.

U tom trenutku je gospodin Din Forsajt bio bled kao vosak i disao s takvim naporom, da je Omikron, verujući da mu je gospodin bolestan, pohitao mu u pomoć. Ali ga ovaj jednim pokretom udalji i, nesigurnim korakom pijana čoveka, povuče se u svoju sobu za rad i dvaput je zaključa.

Otada niko nije više video gospodina Dina Forsajta. Više od trideset časova ostao je bez pića i jela. Svega jednom je Frencisu uspelo da na silu otvorи vrata ali i to samo malo, i, kroz otškrinuta vrata mladić opazi svoga ujaka tako slomljenog, iznurenog, i sa takvim ludilom u očima, da je stojaо zaprepašćen na pragu.

— Šta hoćeš od mene? — upita ga gospodin Forsajt.

— Ali, ujače — uzviknu Frencis — prošlo je već dvadeset i četiri časa kako ste se zaključali! Dozvolite nam bar da vam donesemo nešto za jelo!

— Ništa mi nije potrebno — odgovori gospodin Din Forsajt — sem mira i tišine, i molim kao osobitu milost da niko ne uznemirava moju usamljenost.

Posle takvog odgovora, izgovorenog sa nepokolebljivom čvrstином ali, u isto vreme, sa blagošću na koju Frencis nije bio naviknut, ovaj nije imao smelosti da i dalje navaljuje. Uostalom, to bi bilo veoma teško, pošto su se vrata zatvorila pri poslednjim rečima astronoma. Njegov se nećak povuče, ne saznavši ništa.

U podne 13 maja, na dva dana pre svadbe. Frencis po dvadeseti put izloži ovaj novi uzrok nespokojsstva gospođi Hadelson, koja ga je uzdišući slušala.

— Ništa ne mogu u tome da razumem — reče ona najzad.

— Po tome bi se moglo verovati da su gospodin Forsajt i moj muž sasvim poludeli.

— Šta kažete — uzviknu Frencis — i vaš muž? ... Zar se i doktoru nešto dogodilo?

— Da — potvrди gospođa Hadelson. — Ova su gospoda izgleda dala jedan drugome reč da će Vaditi isto. Samo što je kod mog muža kriza nastupila malo kasnije. On se je tek juče ujutru zaključao u svojoj radnoj sobi. Otada ga niko nije video, i vi možete zamisliti koliko smo zabrinuti.

— Ima razloga da čovek izgubi glavu! — uzviknu Frencis.

— To što ste mi vi ispričali o gospodinu Forsajtu — produži gospođa Hadelson — navodi me da verujem da su obojica učinili neko otkriće u pogledu njihovog prokletog meteora. I ne pretkazujem ničeg dobrog prema njihovom duševnom stanju.

— Ah! kada bih ja imala neku moć!.. umeša se Lu.

— Šta biste uradili, draga moja sestrice? — upita Frencis Gordon.

— Šta bih uradila? .. To je sasvim prosto. Poslala bih taj užasni meteor od zlata neka se šeta tako daleko, tako daleko da ga nj

najboljim dogledima ne bi mogli uhvatiti.

Nestanak meteora možda bi, doista, vratio mir gospodinu Forsajtu i doktoru Hadelsonu. Ko zna da ne bi, kada bi se meteor izgubio da se više ne vрати, njihova besmislena ljubomora bila odjednom izlečena?

Ali nije bilo nade da se to dogodi. Meteor će se nalaziti tamo i na dan venčanja, biće tamo i docnije, biće večito tamo, pošto je on sa stalnom pravilnošću sledio svoju neizmenljivu putanju.

— Najzad — zaključi Frencis — uskoro ćemo videti. Kroz dvadeset četiri časa, oni moraju doneti konačnu odluku, i mi ćemo znati na čemu smo.

Vrativši se kući u Ekster ulici, mogao je verovati, uostalom, da sadašnji nemio slučaj bar neće imati ozbiljnih posledica. Jer je gospodin Din Forsajt. doista, napustio svoju usamljenost, i čutke je pojeo obilan obed. Sada je, slomljen, nahranjen, nakljukan spavao stegnutih pesnica, dok je Omikron otišao da u varoši izvrši neki nalog svoga gospodara.

— Da li si videla mog ujaka pre nego što je zaspao? — upita Frencis staru služavku.

— Kao što vidim tebe, mali moj, — odgovori ona — pošto sam mu ja poslužila ručak.

— Da li je bio gladan?

— Gladan kao vuk. Pojeo je ceo doručak: kajganu od jaja, hladan rostbif, krompir, puding s voćem. Nije ništa ostavio.

— Kako je izgledao?

— Ne baš tako rđavo, sem što je bio bled kao *skiptar*, a oči su mu bile sasvim crvene. Savetovaja sam mu da ih opere burovom vodom. Ali nije izgledalo da će me poslušati.

— Nije ništa govorio o meni?

— Ni o tebi, ni o kom drugom. *Jeo je ne otvarajući usta*, i otišao je da spava, pošto je poslao *prijatelja Krona* u *Uaston Standard*.

— U *Uaston Standard!* — uzviknu Frencis. — Kladio bih se, da ga je poslao da im saopšti rezultat svoga rada. Ponovo će otpočeti rasprave preko štampe. On to neće propustiti.

Ovo saopštenje gospodina Dina Forsajta Uaston Stanfordu Frencis pročita sutradan ujutru sa očajanjem, shvativši da je soubina dala nov potstrek suparnitšva koje je već bilo toliko štetno po njegovu sreću. A ovo očajanje se još poveća kada utvrdi da su dva suparnika još jednom dobili *pata karte*. Dok je *Standard* objavio belešku gospodina Dina Forsajta, *Uaston Morning* je objavio sličnu od strane doktora Sidni Hadelsona. Dakle, produžavala se ova ogorčena borba, u kojoj nijedan od dvojice protivnika nije dosad uspeo da stekne ma i najmanju prednost.

Gotovo istovetne u početku izlaganja, beleške dvojice astronoma su se znatno razlikovale u svojim konačnim zaključcima. Ovo razmimoilaženje koje će sigurno izazvati prepirke, moglo je da ima i korisne posledice, u datom slučaju, dopuštajući da se docnije suparnici rastave.

U isto vreme kada je Frencis, ceo Uaston, i, u isto vreme kada i Uaston, ceo svet, kroz koji je jednovremeno raširena pomoću telegrafske i telefonske mreže, doznao iznenađujuću vest koju su svetu dali astronomi iz ulice Elizabet i ulice Moriš, vest koja je odmah postala predmet najstrastvenijih komentara na obađve zemljine polulopte.

Da li je moglo da postoji šta senzacionalnije i da li je uzbudjenje javnosti bilo opravdano, prepustićemo brigu čitaocu da odluči.

Gospodin Din Forsajt, doktor Sidni Hadelson počeli su svoja izlaganja objasnivši da su im njihova stalna posmatranja dozvolila da opaze neospornu promenu u kretanju meteora. Njegova putanja, dosad tačna u pravcu sever-jug, sada je blago skrenula u pravcu sever-istok — jug-zapad. S druge strane, utvrđena je mnogo važnija promena u njegovoj udaljenosti od zemlje, udaljenosti koja se malo, ali nezadrživo smanjila, iako se brzina obrtaja nije povećala. Iz ovih osmatranja i izračunavanja koja su mu sledila, dvojica astronoma su zaključili da će meteor, umesto da se kreće večitom putanjom, neizbežno pasti na zemlju, na jedno mesto i jednog dana koji se već sada mogu tačno odrediti.

Ako su se dosada slagali, gospodin Forsajt i doktor Hadelson su to prestali za ostalo.

Dok su naučne jednačine jednoga dovele do toga da pretskažu da će meteor pasti 28 juna na krajnjem jugu Japana, jednačine isto toliko naučne drugoga primorale su ga da tvrdi da će se ovaj pad dogoditi jedino 7 jula na jednom mestu u Patagoniji.

Evo kako su se slagali astronomi! Ostavljen je svetu da bira!

Za trenutak svet nije mnogo mislio na izbor. Jedna ga je stvar interesovala, a to je da će meteor pasti a s njime i milijarde koje on šeta prostorom. To je bilo bitno. Za ostalo, da li će to biti u Japanu, Patagoniji, ili ma gde na drugom mestu, milijarde će se već naći.

Posledica takvog jednog događaja, ekonomski poremećaj, koji tako ogroman prliv zlata mora da izazove, bili su predmet svih razgovora. Uglavnom, bogataši su bili očajni zbog verovatnog smanjenja njihovog bogatstva, a siromasi očarani mogućnošću, verovatno varljivom, da će dobiti parče kolača.

Što se tiče Frencisa, on je stvarno bio očajan. Šta mogu njemu da donesu ove milijarde i ovi bilioni? Jed no što je on želeo, to je bila njegova draga Dženi,' blago beskrajno skupocenije od meteora i njegovog odvratnog bogatstva.

On otrča do kuće u ulici Moriš. I tamo su znali za tužnu novost i shvatili njene žalosne posledice. Snažna zavada bez leka bila je neizbežna između dvojice bezumnika koji su prisvojili pravo na nebesku zvezdu, osobito sada kada je profesionalnom samoljublju data i materijalna korist.

Koliko je puta uzdahnuo Frencis, stežući ruke gospođe Hadelson i njenih ljupkih kćeri! Kako je udarala nogama od besa uskipela Lu! Koliko je suza prolila Dženi, koje nisu mogli da zadrže ni sestra, ni majka, ni verenik, čak kada je ovaj svečano izjavio svoju nepokolebljivu vernost, i kada se zakleo da će čekati ako to bude potrebno, do dana kada i poslednj: su od ovih pet hiljada sedam stotina osamdeset i osam milijardi bude potrošen od stvarnog sopstvenika čuvenog meteora, nerazumna zakletva koja ga je, prema svim

izgledima, osuđivala na večito momaštvo.

## Glava XII

U KOJOJ VIDIMO GOSPOĐU ARKADIJU STANFORT KAKO SADA ONA ČEKA, I TO SA ŽIVOM NESTRPLJIVOŠĆU U KOJOJ DŽON PROT IZJAVLJUJE DA NIJE NADLEŽAN

Ovog jutra se sudi ja Džon Prot nalazio na svom prozoru, dok je služavka Keti ulazila i izlazila iz sobe. Možete biti sigurni, da se on nije brinuo da li će meteor proći iznad Uastona ili ne. Ne, bez ikakvog cilja, on je pogledom prolazio preko trga Konstitucije na koji su gledala ulazna vrata njegovog mirnog stana.

Ali ako to nije imalo nikakvog interesa za njega, to je ipak imalo nekog značaja u Ketinim očima.

— Znači, gospodine, da je on od zlata? — upita ona, zaustavivši se pred svojim gazdom.

— Izgleda — odgovori sudi ja.

— Čini mi se da to na vas ne utiče baš mnogo gospodine.

— Kao što vidite, Keti.

— Ali, međutim, on je od zlata i vredi milione.

— Milione i milijarde, Keti... Da, to se milijarde šetaju iznad naših glava.

— I koje će pasti, gospodine.

— Tako kažu, Keti.

— Pomislite, gospodine, neće više biti nesrećnika na svetu.

— Biće ih još te kako, Keti.

— Ali, gospodine...

— To traži duga objašnjenja. Ali mi prvo recite, Keti, šta mislite  
šta je to jedna milijarda?

— Milijarda, gospodine, to je... to je...

— To je hiljadu puta po milion.

— Samo to!

— Da, Keti, i kad bi živeli sto godina, vi ne biste stigli da izbrojite  
jednu milijardu, čak kada bi tome posvetili po deset časova svakog  
dana.

— Je li to moguće, gospodine!

— Tačno je tako.

Služavka ostade zaprepašćena mišlju da je čitav vek malo da bi se  
izbrojala milijarda! Zatim ponova uze svoju metlu i svoju pajalicu i  
nastavi rad Ali, s vremena na vreme, zastala bi, kao zadubljena u svoje  
misli.

— Koliko bi pripalo svakome, gospodine?

— Čega, Keti?

— Meteora, gospodine, ako bi ga podjednako podelili svima.

— To treba izračunati, Keti — odgovori Džon Prot.

On uze hartiju i olovku.

— Prepostavljući — reče on, stalno računajući — da na svetu  
ima milijardu i pet stotina hiljada stanovnika, to bi iznosilo... to bi  
iznosilo tri hiljade osam stotina pedeset devet franaka i dvadeset  
sedam santima po glavi.

— Ne više... promrmlja Keti razočarano.

— Ne više — potvrdi Džon Prot, dok je Keti gledala nebo  
sanjalačkim pogledom.

Kada se seti da siđe na zemlju, ona opazi, pri ulazu u Ekseter  
ulicu, dve osobe, na koje skrenu pažnju svoga gazde.

— Vidite li — reče ona — one dve gospođe što tamo stoje.

— Da, Keti, vidim ih.

— Pogledajte jednu od njih... ona veća... ona što ne može da se  
skrasi od nestrpljenja.

— Doista, ona je veoma nestrpljiva. Ali ja ne znam koja je to

gospođa.

— Eh, gospodine, to je ona što se venčala pred nama, pre dva meseca i ne silazeći s konja.

— Gospođica Arkadija Volker? — upita Džon Prot.

— Sada gospođa Stanfort.

— Doista je to ona — prepoznade je sudija.

— Šta radi ovde ova gospođa?

— Potpuno mi je nepoznato — odgovori gospodin Prot

— i dodajem da neću sebi dati nimalo truda da bih to doznao.

— Da li će joj naše usluge ponova zatrebati?

— Nije verovatno, pošto je u Uniji bigamija <sup>5</sup> zabranjena — reče sudi ja zatvarajući prozor. — Uostalom, bilo kako bilo, ne smem da zaboravim da se u sudu, gde se danas vodi rasprava o jednoj važnoj stvari, tačno o meteoru kojim ste toliko zainteresovani Ako bi ova gospođa došla da me traži budite ljubazni da joj izrazite moje žaljenje.

Govoreći, Džon Prot se spremio za odlazak. Mirnim korakom je sišao niz stepenice, izašao na mala vrata što gledaju na ulicu Potomak, i nestade' ga u sudnici, koja se uzdizala baš prema njegovoju kući, sa druge strane ulice.

Služavka se nije varala: to je zaista bila gospođa Arkadija Stanfort, koja se tog jutra nalazila u Uastonu sa svojom sobericom Bertom. Obadve su išle tamo-amo nestrpljivim korakom, prateći očima dugi uspon Ekseter ulice.

Deset časova otkuca na gradskom časovniku.

— Zamisli da ga još nema! — uzviknu gospođa Arkadija.

— Možda je zaboravio dan sastanka? — pokuša da je ubedi Berta.

— Zaboravio! — ponovi mlada žena ljutitim glasom.

— Možda se nije setio — nastavi Berta.

— Nije setio! — ponovi po drugi put njena gospođa sa još većom ljutinom.

Ona koraknu nekoliko koračaji ka Ekseter ulici, a njena soberica za njom.

— Ne vidiš ga? — upita ona nestrpljivim glasom posle nekoliko

minuta.

— Ne, gospođo.

— To je već i suviše!

Gospođa Stanfort vrati se k trgu.

— Ne! još nikoga nema... nikoga! — ponavljala je. — Ostaviti me da čekam... posle onoga što smo se među sobom dogovorili... A, međutim, danas je ipak 18 maj.

— Da, gospođo.

— I uskoro će biti deset i po časova?

— Kroz deset minuta.

— Pa lepo! neka ne mi\$li da će zamoriti moju strpljivost! Ostaću ovde celog dana, čak i posle, ako bude potrebno.

Hotelska posluga sa trga Konstitucije zapazila je ovo šetanje tamo-amo ove mlade žene, kao što je dva meseca ranije zapazila nestrpljenje konjanika koji ju je onda izgledao da bi je odveo kod matičara. Ali danas su svi: ljudi, žene, deca, mislili na sasvim drugu stvar... stvar na koju, jedina u celom Uastonu, nije nikako mislila samo gospođa Stenfort. Svet je bio zaokupljen jedino čudesnim meteorom, njegovim prolaskom na nebu, njegovim padom predviđenim u određene dane — iako različite! — od strane dvojice gradskih astronoma. Grupe ljudi okupljene na trgu Konstitucije i hotelska posluga na vratima hotela malo je vodila računa o prisustvu gospođe Arkadije Stanfort. Ne znamo da li, kao što hoće da uspostavi narodno verovanje o mesečarima, mesec vrši izvestan uticaj na ljudski mozak. U svakom slučaju, dozvoljeno nam je da tvrdimo da je među svetom bio ogroman broj »meteoričara«. Oni su zaboravljali i na jelo i na piće. misleći samo kako se jedna kugla koja vredi milijarde šeta iznad njihovih glava, i da će se dogoditi da se uskoro jednog dana slomi o zemlju.

Gospođa Stenfort je očigledno imala sasvim drugih briga.

— Ne vidiš ga, Berta? — ponovi ona posle kratkog iščekivanja.

— Ne, gospođo.

U tome trenutku čuše se uzvici sa kraja trga. Prolaznici pojuriše u

tom pravcu. Pošto je nekoliko stotina ličnosti dotrčalo iz susednih ulica, skup je bio uskoro prilično veliki. U isto vreme, hotelski prozori se načetiše radoznalcima.

— Evo ga!.. evo ga!..

Ove reči su išle iz usta u usta. A ove reči su tako odgovarale želji gospođe Arkadije Stanfort. da ona uzviknu: »najzad«!, kao da su one bile upućene njoj.

— Ali ne, gospođo — reče joj njena služavka — to se ne odnosi na gospođu.

I doista, zbog čega bi gomila dočekala ovakvim uzvicima onoga koga je očekivala gospođa Arkadija? Zbog čega bi uopšte primetili njegov dolazak?

Uostalom, sve su glave bile uzdignute nebu sve ruke su bile opružene, svi pogledi upravljeni prema severnom delu horizonta.

— Je li se to čuveni meteor pojavio iznad grada? Da li su se stanovnici okupili na trgu da pozdrave njegov prolazak?

Ne. U ovom času, on je prolazio drugom stranom polulopte. Čak šta više, kada bi on i brazdao prostor iznad horizonta, ne bi bilo moguće opaziti ga golim okom.

— Gospođo... to je neki balon — reče Berta. — Pogledajte!... evo, pojavljuje se iznad vrha crkve Sen-Andrev.

Silazeći iz visokih atmosferskih slojeva, doista se pojavljivao balon, pozdravljen naklonošću gomile. Zbog čega ovi pozdravi? Da li je ovo spuštanje imalo osoben značaj? Da li je bilo razloga da mu svet priređuje ovakav doček?

Da., zaista, bilo je razloga.

Juče uveče balon se podigao iz susedne varoši, noseći Sobom slavnog letača Voltera Vrega sa jednim pomagačem, i njegovo penjanje imalo je za cilj da se pokuša posmatranje meteora u povoljnijim uslovima. To je bio uzrok uzbudjenju gomile željne da sazna rezultate ovog originalnog pokuša ja.

Samo se po sebi razume da je, kako je odlučeno penjanje, gospodin Din Forsajt, na užasan strah stare Mici, zatražio »da bude u

tome«, kako kažu Francuzi, a tako isto se samo po sebi razume da se našao lice u lice sa doktorom Hadelsonom, koji je imao istovetnu nameru, na isto tako veliki užas gospode Hadelson. Veoma tugaljivo stanje, pošto je letač mogao da povede samo jednog putnika. Otuda su nastale velike pismene rasprave između dvojice protivnika, koji su polagali ista prava. Na kraju su učtivo i jedan i drugi odbijeni u korist trećeg, koga je Volter Vreg pretstavio kao svog pomagača, i tvrdio da bez njega ne može da bude.

Sada je lagani veter gonio balon iznad Uastona, i narod se spremao da letačima priredi triumfalni doček.

Blago gurnut neprimetljivim vetrićem balon, produžujući svoje mirno spuštanje, dotače zemlju tačno u sredini trga Konstitucije. Stotinu ruku ščepa odmah gondolu balona, dok se Volter Vreg i njegov pomagač iskrcaše na zemlju.

Ovaj poslednji, ostavivši svoga Šefa da se bavi osetljivim poslom ispražnjavanja, približi se brzim korakom nestrpljivoj gospodi Arkadiji Stenfort.

Kada joj se približi reče joj, poklonivši se:

— Evo me, gospođo.



*Stotinu ruku ščepa odmah gondolu balona...*

— U deset časova trideset pet minuta — ustanovi suvim tonom gospođa Arkadija Stanfort, pokazujući prstom na gradski časovnik.

— A zakazali smo sastanak za deset i po časova, koliko znam — priznade novodošavši sa ravnodušnom učtivošću. Molim vas da me izvinite, pošto se baloni ne pokoravaju uvek našoj volji sa tačnošću koja bi bila poželjna.

— Nisam se, dakle, prevarila? To ste vi bili u ovom balonu sa Volterom Vregom?

— Ja glavom.

— Hoćete li da mi objasnите?

— Ništa prostije. Izgledalo mi je originalno, da stignem na naš sastanak na ovaj način, i to je sve. Kupio sam za dolazak jedno mesto u gondoli, uz obećanje Voltera Vrega da me spusti ovde kada otkuca deset i po časova. Mislim da mu se može oprostiti što se prevario za pet minuta.

— Može — pristade gospođa Arkadija Stanfort, — pošto ste ovde. Vaše namere se nisu promenile, nadam se?

— Niukom pogledu.

— Vaše mišljenje je još uvek da ćemo pametno uraditi ako odustanemo od zajedničkog života?

— Takvo je moje mišljenje.

— Moje je da nismo stvorenji jedno za drugo.

— Delim u potpunosti vaše mišljenje.

— Na svaki način, gospodine Stanforde, ja sam daleko od toga da potcenjujem vaše osobine...

— Ja vaše cenim prema njihovoj stvarnoj vrednosti.

— Može jedno drugo da ceni, ali ne mora da se jedno drugom dopada. Poštovanje nije isto i ljubav. Ono ne može da podnese tako veliko neslaganje u karakterima.

— Tako govoriti vredi zlata.

— Očevidno da smo se mi voleli...

— To bi bilo sasvim nešto drugo.

— Ali mi se nismo voleli.

— To je sasvim tačno.

— Mi smo se voleli nepoznavajući se, i mi smo doživeli uzajamno

izvesna razočarenja... Ah! da smo mi jedno drugom učinili neku značajnu uslugu koja bi mogla da utiče na našu uobrazilju, stvari ne bi stajale kako sada stoje.

— Nažalost, to se nije desilo. Vi niste mogli da žtrvujete svoje imanje da biste me spasli propasti.

— Ja bih to učinila gospodine Stanforte. Sa vaše strane, nije vam dato da mi spasite život izlažući opasnosti svoj.

— Ni trenutka ne bih oklevao, gospođo Arkadija.

— Ja sam u to ubeđena, ali se nije za to pružila prilika. Bili smo stranci jedno drugome, stranci smo i ostali.

— Nažalost tačno.

— Mislili smo da imamo isti ukus, bar što se tiče putovanja.

— A nikad se nismo mogli da složimo u kom pravcu da otpotujemo.

— Istina, kada sam ja htelo da idem na jug, vi ste želeli da idete na sever.

— A kada sam ja imala namjeru da otpotujem na zapad, vaša je bila da otpotujete na istok.

— Ova stvar sa meteorom je prepunila čašu.

— Ona je zaista prepunila.

— Jer ste vi uvek bili odlučni, zar ne, da držite stranu gospodinu Dinu Forsajtu?

— Stvarno odlučna.

— I da otpotujete u Japan, da biste prisustvovali padu meteora?

— Zaista.

— A kako sam ja bio rešen, da sa svoje strane sledim mišljenje doktora Sidni Hadelsona...

— I da otpotujete u Patagoniju....

— Nema mogućnosti za izmirenje.

— Nema ga.

— Nama ostaje samo jedna stvar da je uradimo.

— Samo jedna!

— To je da odemo do sudije, gospodine.

— Sledim vas, gospođo.

Oboje, u istoj liniji, razdvojeni, tri koraka, uputiše se kući gospodina Prota, praćeni na pristojnom rastojanju sobericom Bertom.

Stara Keti stojala je na vratima.

— Gospodin Prot? — upitaše u jedan mah gospodin i gospođa Stanfort.

— Otsutan je — odgovori Keti.

Lica ovo dvoje parničara izdužiše se na isti način.

— Za drugo vremena? — upita gospođa Stanfort.

— Do ručka — reče Keti.

— A on ruča.

— U jedan sat.

— Mi ćemo se vratiti u jedan sat — potvrдиše u jedan glas gospodin i gospođa Stanfort udaljavajući se.

Kada su stigli do sredine trga, još uvek zakrčenog balonom Valtera Vrega, oni se zaustaviše za trenutak.

— Moramo da izgubimo dva sata — ustanovi gospođa Arkadija Stanfort.

— Dva sata i četvrt ispravi je gospodin Set Stanfort.

— Da li vam se dopada da ova dva sata provedemo zajedno?

— Ako ste vi tako dobri da rta to pristanete.

— Šta kažete za jednu šetnju obalom Potomaka?

— Taman sam htela da vam to predložim.

Muž i žena tek što su počeli da se udaljavaju u pravcu Ekseter ulice, kad se zaustaviše posle nekoliko koraka.

— Dozvoljavate li mi jednu primedbu? — upita gospodin Stanfort.

— Dozvoljavam — odgovori gospođa Arkadija.

— Utvrđio sam da smo se složili. To se prvi put desilo, gospođo Arkadija.

— I poslednji put! — odvrati ona nastavljujući put.

Da bi došli do ulaza u ulicu Ekseter, gospodin i gospođa

Stanfort morali su da krče put kroz gomilu sve više i više zbijenu oko balona. I što ova gomila nije bila zbijenija, što svi stanovnici

Uastona nisu bili okupljeni na trgu Konstitucije, to je zbog toga što je jedna još veća privlačnost privukla u istom trenutku interes publike.

Još od rane zore, cela varoš se skupila pred sudnicom pred kojom se uskoro stvorio ogroman red. Čim su vrata bila otvorena, u gužvi su se svi ugurali u dvoranu za suđenje, koja je bila dupke puna. Bila je muka udaljiti one koji nisu mogli da dobiju mesta u sobi, i ti koji nisu imali sreće i koji su zakasnili u naknadu ^u mogli da prisustvuju spuštanju Valtera Vrega.

A oni bi ipak mnoge dali da su mogli biti prignječeni sa ostalima koji su imali sreće i koji su ispunili sobu za suđenje, gde se sudila u tom trenutku najveća parnica koja se ikad dogodila u prošlosti i koja se nikad neće ponoviti u budućnosti pred ocenom sudsija!

Doista, izgledalo je da je ludilo gomile došlo do svojih krajnjih granica, kada je opservatorija u Parizu objavila da se meteor, ili bar njegovo jezgro, sastoji od čistog zlata. A međutim, to ludilo ne može da se uporedi sa onim koje se ispoljilo u celom svetu, kada su gospodin Din Forsajt i Sidni Hadelson odlučno potvrdili da će meteor pasti. Bezbrojni su bili slučajevi ludila koji su se povodom ovoga desili, i nije bilo ludnice koja nije postala mala svega za nekoliko dana.

Ali, između svih tih luđaka, sigurno je da su najluđi bili tvorci ovog uzbuđenja koje je potreslo celu zemlju.

Dotle, ni gospodin Din Forsajt, ni doktor Hadelson nisu mogli da predvide sličnu mogućnost. Iako su sa toliko žara tražili prvenstvo otkrića meteora, to nije bilo zbog njegove vrednosti, zbog njegovih milijardi od kojih nikad niko ne bi dobio ništa, već zbog toga da bi ovom velikom astronomskom otkriću dali jedan ime Forsajt, a drugi ime Hadelson.

Međutim stanje se sasvim promenilo, kada su, u noći između 11 i 12 maja, utvrdili poremećaj koji se desio u kretanju meteora. Njima se postavilo pitanje važnije od svih ostalih.

Kome će pripasti meteor posle svoga pada? Kome će pripasti trilioni jezgra koga je sada okružavala svetleća oreola? Kada ona

iščezne — a, uostalom, ona je samo zračila neopipljive zrake — jezgro će biti tu. A njega će se lako oslobođiti pretvorivši se u zvečeći novac.

Kome će on pripasti?

— Meni — uzviknuo je bez oklevanja gospodin Din Forsajt — meni koji sam prvi objavio njegovo prisustvo na Uastonskom nebu.

— Meni — uzviknuo je sa istim ubeđenjem doktor Hadelson — pošto sam ja tvorac otkrića.

Ova dvojica bezumnika nisu propustila da ova svoja protivrečna i nepomirljiva prava i preko štampe potvrde. Puna dva dana uastonski listovi su imali prepune stupce besomučnih izlaganja dvojice protivnika. Ovi su bacili jedan drugom u lice najneprijatnije izraze povodom nepristupačnog meteora, koji izgleda da im se stvarno potsmevao sa visine od četiri stotine kilometara.

Shvatiće se da nije moglo biti, u ovim uslovima. ni govora o predviđenom venčanju Tako je i 15 maj prošao a Frencis : Dženi su i dalje ostali verenici.

Da 11 su oni imali osnova da se i dalje zovu verenicima. Gospodin Din Forsajt je odgovorio svome nećaku, kada je ovaj učinio poslednji pokušaj, od reci do reči:

— Ja smatram doktora bednikom, i nikada neću dati svoj pristanak za tvoje venčanje sa čerkom jednoga Hadelsona.

A gotovo u isti čas. rečeni doktor Hadelson je kratko presekao jadanja svoje kćeri, povikavši istim rečima:

— Frencisov ujak je nepošten čovek, i nikada se moja kći neće udati za nećaka jednog Forsajta.

To je rečeno odlučno i moralо se tome prikloniti.

Vazdušno uzletanje Valtera Vrega dalo je novu priliku da se ispolji mržnja koju su osećali jedan prema drugom. U pismima koja je sa žurbom objavila štampa željna skandala, bila je nečuvena žestina upotrebljenih izraza i s jedne i s druge strane, što nije učinilo, mora se priznati, da se stanje poboljša.

Najzad, vređati se nije nikakvo rešenje. Kako postoje razmirice,

treba raditi ono što ceo svet čini u takvom slučaju, a to je obratiti se pravdi. To je najbolji i jedini način da se spor reši.

Dvojica su protivnika najzad na to pristali.

Zbog toga je 17 maja upućen poziv doktoru Hadelsonu od strane gospodina Dina Forsajta da se već sutra javi sudu uvaženog gospodina Džona Prota; zbog toga je istovetni poziv odmah poslat gospodinu Dinu Forsajtu od strane doktora Hadelsona. zbog toga je, najzad, ovog jutra, 18 maja, bučna i uzdrhtala gomila preplavila sudnicu.

Gospodin Din Forsajt i gospodin Sidni Hadelson bili su prisutni. Postavljeni jedan prema drugom prema sudiji, našli su se lice u lice.

Mnoge su parnice bile rešene već u početku samog suđenja i parničari, koji su dolazili preteći jedan drugom pesnicama, napuštali su sudnicu ruku pod ruku, na potpuno zadovoljstvo gospodina Prota. Da li će se to desiti i sa dvojicom protivnika koji su se nalazili pred njim?

— Sledeća parnica — naredi on.

— Forsajt protiv Hadelsona i Hadelson protiv Forsajta — pozva pozivar.

— Neka se ova gospoda približe — reče sudija, podigavši se u svojoj naslonjači.

Gospodin Din Forsajt i doktor Sidni Hadelson izdvojiše se iz grupe svojih pristalica koji su ih pratili. Bili su tu, jedan pored drugog, mereći se pogledima, usijanih očiju, stisnutih ruku, kao dva topa napunjena do cevi i kojima je dosta jedna varnica da proizvede duplu eksploziju.

— O čemu se radi, gospodo? — upita sudija Prot, koji je uostalom znao o čemu se radi.

Din Forsajt prvi uze reč:

— Došao sam da mi budu priznata moja prava...

— A ja za moja — odmah ga prekide gospodin Hadelson.

Tada je nastao, bez prelaza, jedan neskladni duo, u kome se nije pevalo ni u terci, ni u siksti, već, protivno svima pravilima harmonije, u neprestanom neskladu.

Gospodin Prot stade da udara brzim udarcima svoga noža od slonovače po stolu, kao što svojom dirigentskom palicom čini dirigent kada hoće da završi neku nepodnošljivu kakofoniju.

— Milost, gospodo — reče on — objasnite vaše stvari jedan posle drugog. Poštujući azbučni red, dajem reč gospodinu Forsajtu; gospodin Hadelson daće odgovor posle po svojoj želji.

Dakle, prvi je gospodin Din Forsajt izložio stvar, dok se doktor za to vreme uzdržavao na jedvite jade. On ispriča kako je, 16 marta, u sedam časova trideset sedam minuta i dvadeset sekundi ujutru, dok se nalazio u svojoj kuli u ulici Elizabet, pri osmatranju, opazio jedan meteor kako prolazi nebom sa severa na jug, da je pratio ovaj meteor za sve vreme dok je bio vidljiv i kako je najzad, nekoliko dana docnije, poslao pismo opservatoriji u Pittsburghu da bi joj javio svoje otkriće i da bi ustanovio prvenstvo.

Doktor Hadelson, kada je došao red na njega da govori morao je da da istovetno objašnjenje, tako da sud, posle ova dva izlaganja, nije ništa vi? znao nego ranije.

Ali je izgledalo da je to ipak dovoljno, pošto gospodin Prot nije zatražio nikakva naknadna objašnjenja. Jednim blagim pokretom on jednostavno naredi tišinu, i, kada je to postigao, stade da čita presudu koju je sastavio dok su dvojica protivnika govorila.

»Uzevši u obzir, s jedne strane, — glasila je presuda — da je gospodin Din Forsajt izjavio da je otkrio meteor koji je prolazio nebom iznad Uastona 16 marta, u sedam časova i trideset sedam minuta i dvadeset sekundi ujutru;

»Uzevši, s druge strane, da gospodin Sidni Hadelson izjavljuje da je opazio isti meteor u isti čas, u' isti minut i u istoj sekundi.

— Da! Da! — uzviknuše doktorove pristalice, podigavši oduševljeno pesnice nebu.

— Ne! Ne! — protestovale su pristalice gospodina Forsajta udarajući nogama o pod.

»Ali s obzirom, da ovaj spor počiva na pitanju minuta i sekundi, i da je on isključivo naučne prirode;

»S obzirom da ne postoji član u zakonu koji bi se mogao primeniti na prvenstvo astronomskog otkrića,

»Iz tih razloga izjavljujemo da smo nenađeni i osuđujemo obojicu parničara na zajedničko plaćanje sudskih troškova.«

Očevidno je da sudija nije mogao drukčije odgovoriti.

Uostalom — a takva je možda i bila sudijina namera — pošto je parničare ostavio bez rešenja, on se bar nije morao bojati da će oni, u takvom položaju, pribeci sili uzajamno. A to je bila značajna prednost.

Ali ni parničari, ni njihove pristalice nisu očekivali da će se parnica svršiti na takav način. Ako se gospodin Prot nadao da će se izvući izjavljujući svoju nenađenost, trebalo mu je uskratiti tu nadu.

Dva glasa nadvisiše jednoglasno gundjanje koje je dočekalo čitanje presude.

— Tražim reč — vikali su u jedan mah i gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson.

— Iako nikad ne menjam svoju odluku — odgovori sudija onim ljubaznim glasom, koji ga nikad nije napuštao, čak ni u najtežim prilikama — ja drage volje dajem reč gospodinu Dinu Forsajtu i doktoru Hadelsonu, pod uslovom samo da govore jedan posle drugog.

To je bilo isuviše tražiti od dvojice suparnika. Oni stadoše u jedan glas odgovarati sa istom govorljivošću, sa istom žestinom u govoru, pošto nijedan nije htio da zaostane ni za jednu reč, ni za jedan slog iza drugog.

Gospodin Prot shvati da će najpametnije biti da ih pusti neka govore, i slušao je što je pažljivije mogao. Uspeo je da shvati smisao njihovog novog dokazivanja. Nije se više radilo o astronomskom pitanju, nego se radilo o koristi, o traženju prava sopstvenosti. Jednom rečju, pošto meteor mora najzad da padne na zemlju, kome će on pripasti? Da li će to biti gospodin Din Forsajt? Da li će to biti doktor Hadelson?

— Gospodinu Forsajtu! — vikale su pristalice kule.

— Doktoru Hadelsonu! — vikale su pristalice tornja.

Gospodin Prot, čije se dobro lice ozari dražesnim osmejkom

filozofa, zatraži tišinu, i odmah je dobi, toliko je zainteresovanost svih bila nadražena.

— Gospodo — reče on — dozvolite mi pre svega da vam dam jedan savet. U slučaju ako meteor doista padne...

— On će pasti! — ponoviše nadvikujući se pristalice gospodina Dina Forsajta i doktora Hadelsona.

— Neka bude! — složi se sudija sa popustljivom učtivošću što kod suda nije čest slučaj, čak ni u Americi. — Ja, sa svoje strane, ne vidim u tom ničeg neugodnog i jedino želim da on ne padne na cveće u mojoj bašti.

Nekoliko osmeha primetiše se kod okupljenog sveta. Gospodin Prot iskoristi ovo popuštanje zategnutosti da uputi dvojici parničara jedan blagonaklon pogled. Nažalost! uzaludna blagonaklonost. Pripitomiti gladne tigrove bio bi mnogo lakši posao nego pomiriti ove nepomirljive pamičare.

— U ovom slučaju — produži očinski sudija — kako će se raditi o meteoru koji vredi pet hiljada sedam stotina osamdeset i osam milijardi, ja će vas obavezati da ga podelite.

— Nikada!

Ova reč tako jasno odrečna, odjeknu sa svih strana. Nikada gospodin Forsajt i gospodin Hadelson neće pristati na deobu. Besumnje, to bi svakako donelo blizu triliona; ali nema triliona koji mogu da opstanu kada je u pitanju samoljublje.

Sa svojim poznavanjem ljudske slabosti, gospodin Prot nije bio iznenađen što je njegov tako mudar savet izazvao jednodušno ceo skup protiv njega,. On je i dalje ostao sređen, i pričeka da se buka utiša.

— Pošto je svako pomirenje uzaludno — reče on što je glasnije mogao da bi ga čuli — sud će izmeniti svoju odluku.

Na ove reči nastade kao čarolijom duboka tišina, i niko se ne usudi da prekine gospodina Prota, dok je mirnim glasom diktirao svom pisaru:

»Sud,

»Saslušavši parničare,

»S obzirom da su izrečeni navodi iste vrednosti i s jedne i s druge strane i da su potkrepljeni istim dokazima.

»S obzirom da otkrićem nekog meteora ne^proističe neophodno njihovo pravo svojine, da u tom pogledu zakon čuti, i da, u nedostatku zakonskih propisa, ne postoji nikakve druge analogije u sudstvu,

»Da bi ostvarivanje ovog prava na svojinu, kada bi ono bilo ozakonjeno, moglo, uzevši u obzir osobene okolnosti parnice, da dođe u sukob sa nepremostivim teškoćama, i da kakva, presuda može da ostane mrtvo slovo na hartiji, što bi, ka veliku štetu osnova na kojima počiva celokupno civilizovano društvo, moglo da bude takve prirode da smanji u očima javnosti pravu vrednost presuđene parnice;

»Pošto je potrebno, u ovalno osobenoj stvari, raditi sa mudrošću i opreznošću;

»S obzirom, najzad, da parnica počiva, ma kakva bila trvđenja parničara, na jednom mogućem događaju koji se isto tako lako može i ne dogoditi;

»Da meteor, uostalom, može da padne i u more, koje prekriva tri četvrtine zemlje;

»Da, bilo u jednom ili drugom slučaju, stvar može da postane bez vrednosti. usled nestanka spornog predmeta,

»Iz ovih razloga,

Odlaže da odredi posle stvarnog i valjano utvrđenog pada spornog meteora.

»Tačka — završi gospodin Prot i istovremeno se diže sa svoje naslonjače.

Suđenje je bilo završeno.

Slušaoci su ostali pod utiskom mudrih »s obzirom« gospodina Prota. Sasvim je bilo moguće, doista, da meteor padne u morske dubine, i odatle se ne bi mogao izvaditi. S druge strane, na kakve je »nepremostive teškoće« sudija ciljao? Šta su značile ove tajanstvene reči?



*Oni stadoše u jedan glas odgovarati sa istom govorljivošću...*

Sve je to nagonilo na razmišljanje, a razmišljanje obično umiruje prenадražene duhove.

Mora se pretpostaviti da gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson nisu razmišljali pošto se oni nisu smirili, nego čak naprotiv. Sa dve suprotne strane sudnice oni su jedan drugome pokazivali pesnicu podbadajući svoje pristalice.

— Ja ne priznajem ovu presudu — protestovao je go

spodin Din Forsajt gromkim glasom. — Ona je zapravo besmislena.

— Presuda je nemoguća — vikao je iz sve snage u isto vreme gospodin Sidni Hadelson.

— Reći da moj meteor neće pasti!

— Sumnjati u pad moga meteora!

— Pašće tamo gde sam ja objavio!

— Ja sam tačno odredio mesto njegovog pada!

— I pošto ne mogu da dobijem pravdu...

— I pošto mi se suprotstavlja sudsko odricanje...

— Ići ću do kraja da tražim svoja prava, otpotovaću još večeras...

— Tražiću svoja prava do krajnjih mogućnosti, i poći ću na put još danas...

— Za Japan! — zaurla gospodin Din Forsajt.

— U Patagoniju! — tako isto zaurla doktor Hadelson.

— Ura! — odgovoriše, im u jedan glas glasovi iz dva protivnička tabora.

Kako je ceo svet bio napolju, gomila se podeli u dva dela, kojima se pridružiše radoznalci koji nisu mogli da dobiju mesto u sudskoj dvorani. To je bila lepa gužva, povici, izazivanja, pretnje od strane ovih ludaka. I besumnje nisu bili daleko od nasilja, jer, očevидно, pristalice gospodina Dina Forsajta tražili su samo da linčuju gospodina Hadelsona, a pristalice gospodina Hadelsona jedva su čekale da linčuju gospodina Forsajta, što bi bio više nego amerikanski način da se okonča jedan spor.

Na sreću vlasti su preduzele mere opreznosti. Mnogobrojni

policajci posređovali su koliko odlučno toliko i razumno, i razdvojili zavađene strane.

Tek što su protivnici bili rastavljeni jedni od drugih kada njihov dosta površan bes spade. Kako im je, međutim, bio potreban izgovor da bi pravili što veću buku, to, pošto su prestali da viču protiv šefa stranke koja nije uživala njihovu naklonost, produžili su da se deru u čast onoga čiju su zastavu prisvojili.

— Živeo Din Forsajt!

— Živeo Hadelson!

Ovi uzvici su se ukrštali kao grmljavina. Uskoro se oni sliše u jednu riku:

— Na stanicu! — urlali su najzad protivnici složno.

Gomila, najzad, obrazova dve povorke, koje stadoše uskoro prolaziti trgom Konstitucije koji je najzad bio oslobođen balona Valtera Vrega. Na čelu jedne povorke šepurio se gospodin Din Forsajt, a na čelu druge doktor Sidni Hadelson.

Policajci su ih ravnodušno ostavili da rade šta hoće, pošto je bojazan od nezgoda bila uklonjena. Nikakva opasnost, doista, piye pretila od sudara dveju povorki, od kojih je jednu pobedosno vodio gospodin Din Forsajt na zapadnu stanicu, prvu njegovu etapu na putu za San Francisko i Japan, a drugu ništa manje pobedosno doktor Sidni Hadelson na istočnu stanicu, krajnju tačku pruge za Nju-Jork gde će se ukrcati za Patagoniju.

Malo pomalo dreka se smanjivala dok se nije sasvim izgubila u daljini.

Gospodin Džon Prot, koji se, sa kraja svojih vrata, zabavljaо gledajući bučnu gomilu, pomisli da Je najzad vreme ručku i učini pokret da uđe u kuću.

U tom trenutku mu priđoše jedan gospodin i gospođa koji su mu se približili obilazeći trg.

— Jednu reč, molim vas, gospodine sudi ja, — reče gospodin.

— Stojim vam na usluzi, gospodine i gospođo Stanfort

— odgovori ljubazno gospodin Prot.

— Gospodine sudijo, — produži gospodin Stanfort, — kada smo se pre dva meseca pojavili pred vama to je bilo zbog toga da sklopimo brak...

— I čestitam sebi, — izjavi gospodin Prot, — što sam se mogao upoznati s vama u takvim prilikama.

— Danas smo došli, gospodine sudijo, — dodade gospodin Stanfort, — pred vas da nas razvedete.

Sudija Prot, kao iskusan čovek, shvati da sad nije bio trenutak da se pokuša pomirenje.

— Isto tako čestitam sebi na ovoj prilici što mogu da obnovim naše poznanstvo, — izjavi on, ne zbumujući se.

Njih dvoje se pokloniše.

— Hoćete li se potruditi da uđete, — predloži sudac.

— Da li je zbilja neophodno? — upita gospodin Set Stanfort, kao što je to učinio i dva meseca ranije.

I, kao i pre dva meseca, gospodin Prot odgovori hladnokrvno.

— Niukom slučaju.

Nemoguće je bilo da neko bude predusretljiviji. Uostalom, iako nisu baš naročito česti u ovako posebnim uslovima, ipak zbog toga nije teško dobiti razvod u velikoj Ujedinjenoj Republici.

Izgleda da ništa nije od toga lakše, u ovoj čudnoj zemlji Americi lakše se je razvesti nego venčati. U izvesnim američkim državama, dovoljno je ustanoviti izmišljeno mesto stanovanja, i čak nije pogrebno biti lično prisutan da bi se neko razveo. Specijalne agencije se primaju da nabave svedoke i davaoce imenu. One zato imaju specijalne vrbovalce i među njima ima i čuvenih.

Gospodin i gospođa Stanfort nisu imali potrebe da pribegavaju ovakvim sredstvima. Oni su u svom stvarnom mestu boravka, u Ričmondu, usred Virdžinije, učinili potrebne korake i ispunili potrebne formalnosti. A što su se sada nalazili u Uastonu, to je bila posledica njihove čudljivosti jer su hteli da raskinu svoj brak u istom mestu gde su ga sklopili.

— Vaše su hartije u redu? — upita sudac.

— Evo mojih — reče gospođa Stanfort.

— Evo mojih — reče gospodin Stanfort.

Gospodin Prot uze hartije, ispita ih i utvrdi da su načinjeni dobro i u zakonskoj formi. Posle toga, on se zadovolji da odgovori:

— A evo otštampanog formulara za razvod. Potrebno je samo popuniti imena i potpisati. Ali ne znam da li ćemo moći ovde...

— Dozvolite mi da vam ponudim savršeno nalivpero,

— umeša se gospodin Stanfort pružajući ga gospodinu Protu.

— A ovo će vam savršeno poslužiti kao podmetač, — dodade gospođa Stanfort, uvezši iz ruku svoje sobarice veliku ravnu kutiju koju pruži sudiji.

— Vi imate odgovora na sve, — potvrди ovaj i poče da ispunjava otšampam blanket.

Kada je to završio, on pruži nalivpero gospođi Stanfort.

Bez ikakve primedbe, bez ikakvog ćekanja koje bi učinio da joj ruka zadrhti, gospođa Stanfort potpisa svoje ime: Arkadija Volker

Sa istom takvom hladnokrvnošću gospodin Set Stanfort potpisa posle nje.

— Zatim svako od njih, pruži, kao i pre dva meseca, novčanicu od pet stotina dolara:

— Kao nagrada za trud — ponova reče gospodin Set Stanfort.

— Za siromahe — ponovi gospođa Arkadija Volker.

Ne zadržavajući se dalje, oni se pokloniše sudiji. uzajamno se pozdravivši i udaljiše se ne okrećući glave jedno ka predgrađu Vilkoks. a drugo u suprotnom pravcu

Kada su se oni izgubili iz vida, gospodin Prot najzad uđe u stan где ga je već prilično dugo čekao ručak.

— Znate li, Keti, šta ću morati da stavim kao natpis na vratima? — upita on svoju staru služavku, nameštajući servijetu ispod brade.

— Ne gospodine.

— Moraću da stavim ovo: »Ovde se venčava na konju, i razvodi peške«.

## Glava XIII

U KOJOJ SE POJAVLJUJE, KAO ŠTO JE PREDVIDEO SUDIJA DŽON  
PROT, TREĆI KRADLJIVAC, ZA KOJIM BRZO SLEDI I ČETVRTI

Bolje je odreći se namere da se opiše veliki bol porodice Hadelson i očajanja Frencisa Gordona. Sigurno da ovaj ne bi oklevao da raskine sa svojim ujakom, da se odrekne njegovog odobrenja, da prkosи njegovom besu i neizbežnim posledicama. Ali ono što je mogao učiniti protiv gospodina Dina Forsajta, nije mogao protiv gospodina Hadelsona. Uzalud je gospođa Hadelson pokušavala da dobije pristanak svoga muža i da potvrди svoju, prvobitnu odluku: ni njena preklinjanja, ni njeni prekori nisu mogli da slome tvrdoglavog doktora. Lu, čak i mala Lu, bila je nemilosrdno odbačena, i pored svojih molbi, svojih ulagivanja i svojih nemoćnih suza.

Otsada neće biti u mogućnost: da obnove svoje pokušaje, pošto su ujak i otac, sasvim obuzeti ludilom otputovali u daleke zemlje.

A koliko je ovaj njihov odlazak bio uzalusan. Koliko je bio uzalusan razvod kome je glavni uzrok bilo tvrđenje dvojice astronoma, za gospodina Seta Stanforta i za gospođu Arkadiju Volker! Da su ove četiri ličnosti primorale sebe na razmišljanje od dvadeset četiri časa\*, njihovo bi držanje svakako bilo sasvim drukčije.

Već sutradan, zaista, uastonski i ostali listovi objavili su, pod potpisom I.B.K Leventaja, direktora opservatorije u Bostonu, belešku koja je u mnogome izmenila stanje. Ova beleška koju donosimo opširno nije bila nežna prema ovim dvema astronomskim veličinama.

»Saopštenje učinjeno ovih dana od strane dvojice uastonskih amatera snažno je uzbudilo javnost. Nama pripada da stavimo stvari na svoje mesto.

»Najpre nam se mora dozvoliti da zažalimo što su ovako ozbiljna saopštenja učinjena tako olako, a da nisu podvrgnuta prethodnoj kontroli pravih naučnika. Ovi naučnici ne bi pogrešili Njihovo znanje potvrđeno poveljama i diplomama, ogleda se u velikom broju zvaničnih osmatrana.

»Besumnje da je zasluga opaziti prvi neko nebesko telo koje se rešilo da pređe ispod polja vida dogleda upravljenog prema nebnu Ali ova povoljna slučajnost nema tu osobinu da jednim mahom pretvoriti obične amatere u profesionalne matematičare. Ako se zaboravi ova istina koju nalaže osećanje mere, čovek prilazi problemima koji zahtevaju osobenu stručnost, on se izlaže tome da unese greške u nju što je naša dužnost da ispravimo.

»Tačno je da je meteor kojim se u ovom trenutku bavi ceo svet pretrpeo izvesne poremećaje. Ali su gospoda Forsajt i Hadelson učinili veliku grešku što su se zadovoljili samo jednim osmatranjem i što su na ovom nepotpunom podatku zasnovali svoja izračunavanja, koja su, uostalom, pogrešna. Uzimajući u obzir samo poremećaj koji je primećen uveče 11 ili ujutru 12 maja, morali su doći doista, do rezultata sasvim različitih od njihovih. Ali to nije sve. Poremećaj u kretanju meteora niti je počeo niti se završio 11 i 12 maja. Prvi poremećaj desio se 10 maja i on još uvek traje.

»Ovaj poremećaj, ili bolje reći uzastopni poremećaji imaju kao posledicu s jedne strane približavanje meteora zemljinoj površini a s druge strane devijaciju njegove putanje. Na dan 17 maja udaljenost meteora smanjila se za otprilike 78 kilometara, a skretanje njegove putanje dostiglo je blizu 55 lučnih minuta.

»Ova dvostruka izmena u stanju stvari nije se izvršila odjednom. Ona je, naprotiv, zbir veoma malih promena koje su sledile jedna za drugom još od 10 ovog meseca.

»Dosad je bilo nemoguće otkriti uzrok poremećajima koje je

meteor pretrpeo. Ništa na nebu nije bilo takve prirode da bi moglo da to objasni. Istraživanja u tom pogledu su u toku, i nema mesta sumnji da neće biti uspešna u kratkom roku.

»Bilo kako bilo u svakom slučaju je preuranjeno objavlјivati pad ovog meteora a tim više određivati mesto i dan ovog pada. Očevidno, ako bi nepoznata sila koja dejstvuje na meteor, produžila svoj uticaj u istom smislu, on će morati pasti, ali nam ništa ne daje prava dosad da tvrdimo da će tako i biti. Zasad je tačno da se njegova relativna brzina povećala, pošto opisuje manju putanju. On neće pokazivati smer za pad u slučaju ako sila koja na njega utiče prestane sa svojim dejstvom.

»Ako se prepostavi suprotno, pošto su poremećaji utvrđeni prilikom svakog prolaska meteora do danas bili nejednaki, i pošto njihova različnost u jačini izgleda ne podleže nikakvom zakonu, ne bi se moglo, iako bi pad bio neminovan, da, tačno odredi ni njegovo mesto ni dan.

»Mi iz svega izvodimo sledeći zaključak: pad meteora izgleda moguć, ali nije izvestan. U svakom slučaju, nije tako blizak.

»Mi dakle, preporučujemo mirnoću pred događajem koji ostaje neizvestan i čije izvršenje čak šta više ne mora doneti nikakve praktične rezultate. Uostalom, mi ćemo se postarati da u buduće javnost obaveštavamo svakodnevnim beleškama u kojima ćemo izveštavati iz dana u dan u toku događaja.«

Da li su gospodin Set Stanfort i gospođa Arkadija Volker saznali o zaključcima I.B.K Leventala? To je pitanje ostalo nerasvetljeno. Ali što se tiče gospodina Dina Forsajta i. doktora Sidni Hadelsona, prvi je saznao u Sen-Luiu, u državi Misuri, a drugi u Nju-Jorku, o tome kako ih je ispreskakao direktor opservatorije u Bostonu. Oni su zbog toga pocrveneli kao da ih je neko stvarno išamarao.

Ma koliko da je bilo njihovo poniženje, nije im ostalo ništa drugo, do da sagnu glavu. Ne može se raspravljati sa naučnikom kao što je I.B.K Levental. Dakle, gospodin Forsajt i gospodin Hadelson vratiše se pokunjeni u Uaston. Prvi je morao da žrtvuje svoju voznu kartu plaćenu do San-Franciska, a drugi da prepusti parobrodskom društvu

cenu za kabinu koju je rezervisao do Buenos-Ajresa.

Vratiše se svaki u svoj dom, popeše se nestrpljivo jedan na svoju kulu, drugi na svoj toranj. Nije im bilo potrebno mnogo vremena da utvrde da je I.B.K Levental imao pravo, jer su imali dosta muke da ponovo pronađu svoj meteor sftitnicu i nisu ga našli na onom mestu na kome je trebalo da bude po njihovim, stvarno netačnim, računanjima.

Nije trebalo dugo vremena pa da gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson osete posledice svoje teške zablude. Šta se desilo sa njihovim pristalicama koje su ih onako pobedonosno otpratile do stanice? Očigledno je bilo da se naklonost publike okrenula od njih. Kako je za njih bilo bolno da, često su dugo uživali slavu, tako odjednom budu lišeni ovako opojnog pića!

Ali uskoro jedna mnogo ozbiljnija briga zaokupi njihovu pažnju. Tačno onako kao što je sudija Džon Prot uvijenim rečima predvideo, pojavi se pred njima jedan treći takmac. U početku je to bio prigušen šapat što je prolazio gomilom, da bi, kroz nekoliko časova, taj prigušeni šapat postao zvanična vest Objavljena na sva zvona celom svetu.

Teško je bilo boriti se protiv ovog trećeg lopova, koji je u svojoj osobi oličavao ceo civilizovani svet. Da gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson nisu bili zaslepljeni do te mere svojom strašću, oni bi još od početka morali predvideti njegovo uplitanje u stvar. Umesto što su jedan protiv drugog podigli smešnu parnicu, morali su sebi reći da će se razne vlade u svetu morati neizbežno pozabaviti ovim hiljadama milijardi, čiji bi iznenadni prliv, mogao prouzrokovati užasne finansiske katastrofe. Ovako nisu razmišljali, iako je to bilo sasvim prirodno i prosto, gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson, pa ih je vest o sazivu Svetske konferencije ošinula kao udar munje.

„Oni su potrčali da potraže novosti. Vest je bila tačna. Već su označavali i članove buduće konferencije koji će se skupiti u Vašingtonu. Dan sastanka zbog dužine puta izvesnih delegata na nesreću nije mogao biti tako uskoro kao što se želelo. Ali, primorane okolnostima vlade su odlučile da se ne ‘čekajući delegate, u

Vašingtonu održe prethodni sastanci između dipomatskih pretstavnika akreditovanih kod američke vlade. Izvanredni opunomoćenici stići će za vreme održavanja ovih prethodnih sastanaka, na kojima će se raščistiti izvesna pitanja, tako da konferencija konačno konstituisana, ima još na prvom sastanku utvrđeni program.

Nije se očekivalo da se tu stvori lista država sposobnih da učestvuju na konferenciji. Kao što je već rečeno, ova lista je obuhvatala ceo civilizovani svet. Nijedno carstvo, nijedna kraljevina, nijedna republika, nijedna kneževina nije bila nezainteresovana za pitanje koje je bilo u sporu, i svaka od njih je odredila svog pretstavnika, od Rusije i Kine, koju su predstavljali gospodin Ivan Saratov iz Rige i njegova ekselencija Li-Mao-Čio iz Kantona do Republike San Marrino i Andore čije će interese čvrsto braniti gospoda Bereragi i Ramunčo.

Svaka ambicija je bila dopuštena, i svaka nada zakonita, pošto niko nije znao gde će meteor pasti, pretpostavljajući da će stvarno pasti.

Prvi prethodni sastanak održan je u Vašingtonu 25 maja. On je počeo rešavanjem pitanja Forsajt-Hadelson, zašto im je bilo potrebno svega pet minuta. Ova gospoda koja su hitno doputovala, uzaludno su tražili da budu saslušani. Njih su ispratili kao bedne uljeze. Može se zamisliti njihov bes kada su se vratili u Uaston. Ali nas istina sili da kažemo da su njihove žalbe ostale bez odjeka. U štampi, koja ih je tako dugo obasipala cvećem, nije se našao nijedan jedini list koji bi ustao u njihovu odbranu. Ah! dosta su ih nazivali »poštovani građani Uastona«, »genijalni astronomi«, »matematičari isto toliko čveni koliko i skromni«! Sada se ton promenio.

»Šta su tražile ove dve budale u Vašingtonu? Oni su prvi objavili pojavu meteora... A posle? Da li im ova slučajnost daje ikakva prava? Da li su oni nešto zaslужni za njegov pad? Doista, nema čak ni mesta da se raspravlja o ovakvim smešnim pretenzijama!« Evo kako se sada štampa izražavala. Sie transit gloria mundi!

Pošto je ovo pitanje bilo uređeno, prešlo se na ozbiljne stvari.

Isprva je nekoliko sednica bilo posvećeno da se utvrdi lista suverenih država kojima će se priznati pravo da učestvuju na konferenciji. Mnoge od njih nisu imale svoga opunomoćenog pretstavnika u Vašingtonu. Radilo se o utvrđivanju prava njihove saradnje za dan kada konferencija bude otpočela raspravu o glavnoj stvari. Utvrđivanje ove liste nije išlo lako i rasprava o njoj dospila je takav stepen živosti koji je obećavao da će tako biti i u buduće. Mađarska i Finska, na primer, tražile su da budu direktno zastupljene, protiv čega su živo ustale vlade u Beču i Petrogradu. S druge strane, Francuska i Turska započeše živu raspravu, u koju se lično umešao i Bej i još više je komplikovao. Sa svoje strane Japan je imao velikih neprilika zbog Koreje. Ukratko, pošto je većina nacija naišla na slične teškoće, nije se došlo ni do kakve odluke ni posle sedam uzastopnih sednica, kada 1 juna jedan neočekivani događaj uzbudi duhove.

Kao što je bio i obećao, I.B.K. Levental davao je svakog dana obaveštenja o meteoru, u vidu kratkih saopštenja štampi. Dosad ova obaveštenja nisu pružila ničeg osobitog. U njima se samo obaveštavalo čovečanstvo da hod meteora i dalje podleže veoma malim promenama, što uzevši u celini čini njegov pad sve više verovatnim, ali da se još uvek on ne može smatrati sigurnim.

Ali beleška objavljena 1 juna sasvim se razlikovala od prethodnih. Moglo se poverovati, da poremećaj meteora ima nešto zarazno toliko je sada I.B.K. Levental izgledao uznemiren.

»Mi sa stvarnim uzbudnjem — pisao je on, — stavljamo do znanja svetu čudnovate pojave kojih smo bili svedok, činjenice koje će morati da uzdrmaju osnove na kojima počiva astronomska nauka, što će reći i sama nauka, pošto ljudsko saznanje čini jednu celinu čiji su svi delovi u skladu. U svakom slučaju mi ne možemo, zbog toga što nismo objasnili i nećemo moći da objasnimo ove pojave, da ne priznamo njihovo nepobitno postojanje.

»Naša saopštenja preko javnosti obavestila su svet da je hod uastonskog meteora pretrpeo izvesne uzastopne i neprekidne poremećaje, kojima je dosad bilo nemoguće utvrditi uzrok i

zakonitost. Ova činjenica je bila veoma nenormalna. Astronomija, doista, čita sa neba kao iz kakve knjige, i obično se na njemu ne dešava ništa, što nije predviđeno, i čiji se rezultati, bar, ne bi mogli predvideti. Tako su se izvesna poremećenja, predviđena stotinama godina ranije, dogodila u određenoj sekundi, kao da se pokoravaju naređenju prolaznog bića, čije ih je predviđanje videlo u maglovitoj budućnosti i koje u trenutku kada se njegovo proročanstvo ispunjava, već vekovima spava večnim snom.

»Međutim, iako su uočeni poremećaji bili nenormalni, ipak nisu bili suprotni naučnim prepostavkama, pa i ako je njihov uzrok ostao nepoznat, mi smo to mogli smatrati uzrokom naših nesavršenih metoda analize.

»Danas to više nije tako. Od prekuće, 30 maja, hod meteora je pretrpeo neke poremećaje, i ovi su u absolutnoj suprotnosti sa najboljim teoriskim znanjem. To će reći da mi gubimo svaku nadu da ćemo za te poremećaje ikada naći zadovoljavajuće objašnjenje, pošto se principi koji imaju snagu aksioma i na kojima počivaju sva naša računanja, ne mogu da budu upotrebljeni u ovom slučaju:

»I manje vešti posmatrači mogli su lako da opaze da je još od svog poslednjeg prolaska, poslepodne 30 maja, meteor, umesto da produži da se približava zemlji, kako je činio besprekidno od 10 maja, naprotiv osetno od nje udaljio. S druge strane, skretanje njegove putanje, koje je za ovih dvadeset dana sve više i više bilo u smeru sever-istok-jug-zapad, odjednom je prestalo.

»Ova nagla pojava već je imala u sebi nečeg neobjasnjivog, kada juče, 31 maja, pri četvrtom prolasku meteora, posle rađanja sunca, moglo se utvrditi da je njegova putanja opet dobila svoj stari pravac, gotovo tačno sever-jug, dok je rastojanje od zemlje od juče ostalo bez promena.

»Takvo je sadašnje stanje. Nauka je nemoćna da objasni događaje, koji izgleda da nemaju nikakve veze među sobom, ako išta može biti bez veze u prirodi.

»Mi smo rekli, još u prvoj svojoj belešci, da pad, iako nesiguran,

može bar da se smatra mogućim. Mi sada ne možemo ni to da tvrdimo, i mi više volimo da se ograničimo na to da skromno priznamo naše neznanje«.

Da je neki anarchist bacio bombu usred zasedanja prethodne konferencije ne bi postigao veći učinak nego gornja beleška I.B.K. Leventala. Raspravljaljalo se o novinama koje su je donele, proprativši je komentarima načičkanim znacima čuđenja. Celo posiepodne je prošlo u razgovorima i nezvaničnoj izmeni gledišta na veliku štetu rada konferencije.

Idućih daha je bilo još gore. Beleške I.B.K. Leventala sustizale su jedna drugu i svaka je u sebi sadržavala sve veća iznenađenja. Usred tako uslovljenog zvezdanog baleta, izgledalo je da meteor igra pravi kan-kan, zaneseni kavaljer bez mere i pravila. Čas je njegova putanja skretala za tri stepena na istok a čas se dizala za četiri na zapad. Ako je, pri nekom njegovom prolazu, izgledalo da se približio zemlji, pri drugom bi se udaljio za više kilometara od prethodnog prolaska. To je bilo da čovek poludi.

Ovo ludilo je malo pomalo obuzimalo internacionalnu konferenciju. Neubeđeni u praktičnu vrednost njihovih rasprava diplomati su radili mltavo : bez čvrste volje za uspeh.

Međutim, vreme je prolazilo. Sa raznih tačaka na zemlji, delegati svih nacija putovali su punom brzinom prema

Americi i Vašingtonu. Mnogi od njih su već bili stigli, i uskoro će njihov broj biti dovoljan da bi mogli da se redovno konstituišu ne čekajući svoje kolege iz udaljenijih zemalja.

Da li će oni naići na sasvim nerešeno pitanje, čija ni prva tačka nije bila rasvetljena?

Članovi prethodnog zasedanja bili su dirnuti u čast i, po cenu žestokog rada, oni su uspeli da na drugih osam zasedanja naprave spisak država čiji će delegati biti prisutni sednicama. Njihov broj je utvrđen na pedeset dva, i to dvadeset i pet iz Evrope, šest iz Azije, četiri iz Afrike i sedamnaest iz Amerike. Spisak je obuhvatio dvanaest carevina, dvanaest naslednih kraljevina, dvadeset dve republike i šest

kneževina. Ove pedeset dve carevine, kraljevine, republike i kneževine, bile same sobom, bilo sa svojim vazalima i kolonijama, priznate su kao jedini vlasnik celokupne zemlje.

Već je bilo vreme da prethodna zasedanja donesu ovakvu odluku. Delegati pedeset dve države kojima je priznato pravo da učestvuju u većanjima bili su već u velikoj većini u Vašingtonu a ostali su pristizali svakog dana.

Internacionalna konferencija se sastala po prvi put na dan 10 juna, u 2 časa poslepodne, pod predsedništvom najstarijeg po godinama, a to je bio gospodin Solie, profesor okeanografije i delegat kneževine Monako. Odmah se pristupilo izboru stalnog predsedništva.

Na prvom glasanju, za predsednika je izabran, u znak počasti za zemlju koja ih je primila, gospodin Harvej, Čuveni pravnik koji je predstavljao Sjedinjene Američke Države. O potpredsedniku se više raspravljalio. Najzad je to mesto pripalo Rusiji u ličnosti gospodina Saratova. Zatim su francuski, engleski i japanski delegat izabrani za sekretare.

Pošto su ove formalnosti bile izvršene predsednik je održao veoma uglađeni govor kome se mnogo pljeskalo, zatim on objavi da će se pristupiti imenovanju potkomišija, čiji će zadatak biti da nađu najbolji način<sup>1</sup> rada za raspravljanje raznih pitanja.

Baš je trebalo da otpočne glasanje, kada jedan poslužitelj priđe naslonjači pretečućeg i predade telegram gospodinu Harveju.

Gospodin Harvej stade da čita telegram, i što je dalje čitao, njegovo je lice izražavalo sve veće čuđenje. Posle kratkog razmišljanja on sleže prezrivo ramenima, što ga ne spreči, da posle ponovnog razmišljanja zazvoni u zvono, da bi privukao pažnju svojih kolega.

Kada nastade tišina, gospodin Harvej reče:

»Gospodo, smatram da mi je dužnost da vam stavim do znanja da sam primio ovaj telegram. Ja ne sumnjam da se ovde radi o delu nekog rđavog šaljivdžje, ili luđaka. Ali mi se čini ipak, da će biti pravilnije ako Vam ga pročitam. Telegram, uostalom nepotpisan, glasi:

»Gospodine pretsedniče,

»Čast mi je izvestiti Internacionalnu konferenciju da meteor, koji treba da bude predmet raspravljanja, nije *res nullius*,<sup>6</sup> pošto je on moja lična sopstvenost,

»Prema tome ne postoji nikakav razlog da se konferencija održava i, ako ona i pored toga produži sa zasedavanjem, njen je rad unapred osuđen na neuspeh.

»Meteor se po mojoj volji približava zemlji, i on će pasti na moje imanje: prema tome on meni pripada«.

— I ovaj telegram je bez potpisa? — upita engleski delegat.

— Bez potpisa.

— U tom slučaju, nema mesta da o njemu vodimo računa — izjavlja pretstavnik nemačkog carstva.

— To je i moje mišljenje, — potvrđuje pretdsednik, — i mislim da će odgovarati jednoglasnom osećanju mojih kolega ako jednostavno ovaj dokument stavimo u arhivu konferencije. Je li takvo vaše mišljenje, gospodo?.. Niko nema ništa protiv?.. Gospodo, sednica se nastavlja.

## Glava XIV

U KOJOJ UDOVICA TIBO, ODAVŠI SE NESMOTRENO NAJVIŠIM PROBLEMIMA NEBESKE MEHANIKE, PROUZROKUJE OZBILJNE BRIGE BANKARU ROBERTU LEKLERU

Pametni ljudi misle da će tokom vremena malo pomalo nestati sinekura. Mi ćemo im verovati na reč. U svakom slučaju, ipak se računalo bar na jednu u vreme čudnovatih događaja koje ovde iznosimo.

Ova sinekura bila je vlasništvo udovice Tibo, stare kasapke, kojoj je bilo povereno staranje o domaćinstvu gospodina Zefirina Ksirdala.

Služba udovice Tibo sastojala se jedino u spremanju sobe ovog neuravnoteženog naučnika. Dakle, posto je nameštaj u ovoj sobi bio sveden na najneophodnije stvari, njeno održavanje se ne bi moglo uporediti sa trinaestim Herkulovim delom. Uostalom veći deo stana nije spadao u njenu nadležnost. Njoj je šta više zabranjeno da dira, ma pod kakvim izgovorom, u rpe hartije koje su se svuda nalazile, i njeno čišćenje se moralo ograničiti, kako je bilo ugovorenno, na mali kvadrat u sredini gde je parket bio go.

Uдовica Tibo koja je imala prirodnu sklonost za urednost i čistoću, patila je pri pogledu na haos kojim je bio okružen kvadrat od parketa, kao neki talas ogromnim morem i bila je stalno proždirana željom da jedanput sve to uspremi. Jednom, kada je bila sama u stanu, ona se odvažila da to preduzme. Ali Zefirin Ksirdal, vrativši se iznenada, pokaza takav bes, njegovo lice obično tako dobroćudno

izražavalo te takvu divljačnost, da je udovica Tibo kroz osam dana stalno osećala nervno drhtanje. Otada, ona se više nije usuđivala da prodre na teritoriju oduzetu iz njene nadležnosti.

Zbog mnogobrojnih prepreka koje su slomile njen profesionalni polet usledilo je da udovica Tibo nije imala gotovo šta da radi. To je, uostalom, nije sprečavalo da svakog dana provodi po dva sata kod svoga gazde — tako je ona nazivala Zefirina Ksirdala sa učtivošću koju je ona smatrala prefinjenom — od kojih je sedam četvrti posvećeno bilo razgovoru, ili tačnije monologu. Među svojim mnogobrojnim svojstvima gospođa Tibo je imala, doista, i začuđujuću lakoću govora. Izvesni su govorili da je ona neverovatno brbljiva. Ali je to bila čista zlonamernost. Ona je volela ga govoriti i to je sve.

Nije pričala nikakve izmišljotine. Uglavnom, počela bi razgovor pričom o ugledu porodice među čije je članove sebe ubrajala. Zatim počinjući poglavljje o svojim nesrećama, ona je objašnjavala kakvim je kobnim sticajem okolnosti jedna mesarka mogla da se pretvori u služavku. Nije bilo važno da li je neko već znao ovu bolnu priču. Udovica Tibo je uvek osećala isto zadovoljstvo pri ovoj priči. Kada bi taj predmet bio iscrpljen, pregazila je na razne ličnosti koje služi ili koje je služila. Njihova mišljenja, navike, ponašanja upoređivala je sa Zefirinom Ksirdalom i delila je sa nepristrašnošću pokude i pohvale.

Njen gazda, nikada ne odgovarajući, pokazivao je nepokolebljivo strpljenje. Istina, zadubljen u svoje snove, on nije ni čuo ovo brbljanje. A to je, uvezši sve u obzir, umanjavalo njegovu vrednost. Bilo kako bilo, stvari su tekle vrlo dobro kroz godine, ona uvek brbljajući, on nikad je ne slušajući, oboje, uostalom, veoma zadovoljni jedno drugim.

30 maja udovica Tibo, kao što je činila svakog dana, uđe u stan Zefirina Ksirdala u devet časova u jutru. Pošto je ovaj naučnik juče oputovao, sa svojim prijateljem Marselom Leruom, stan je bio prazan.

Udovica Tibo nije time bila preko mere iznenađena. Pošto je i ranije imao običaj da nestane, njoj je izgledao sasvim prirodan ovaj

njegov iznenadan odlazak. Jedino joj je smetalo što je bila lišena slušaoca, ali je spremila sobu kao i obično.

Pošto je završila spremanje spavaće sobe, ona uđe u drugu, koju je svečano nazivala soba za rad. Ušavši, bila je veoma iznenadžena.

Jedan neobičan predmet, neka vrsta crnkaste kutije, smanjio je površinu neprikosnovenog kvadrata koji je bio rezervisan za njenu metlu. Šta je to značilo? Rešena da ne dozvoli takvo uskraćivanje svojih prava, udovica Tibo premesti predmet čvrstom rukom, zatim mirno nastavi da se bavi svojim svakodnevnim poslom.

Pošto je bila malo nagluva, ona nije čula zujanje koje se čulo iz kutije i, u isto vreme, pošto je svetlost metalnog reflektora bila vrlo slaba, ona je nije zapazila svojim rasejanim pogledom. U jednom trenutku, neka čudna stvar privuče njenu pažnju. Kako je prolazila ispod metalnog reflektora, neki neodoljivi pritisak svali je na parket. Uveče, svlačeći se, ona se iznenadi kada primeti jak udarac, veliku crnu modricu na desnoj strani bedara, što joj se učini veoma čudno, jer je pala na levu stranu. Pošto je slučaj nije ponova doveo pred osovinu reflektora, pojava se nije ponovila, pa zbog toga ona i nije pomislila ni na kakvu vezu između njenog pada i kutije koju je nepromišljeno pomerila rukom. Ona pomisli da je rđavo stala i nije više o tome mislila.

Udovica Tibo, koja je imala veliko osećanje dužnosti, nije propustila, kada je završila čišćenje, da ponova vrati kutiju na svoje mesto. Ona je čak učinila što je bolje mogla; te joj se mora priznati, da je namesti tačno kao što ju je naišla. Što u tome nije sasvim uspela, mora joj se oprostiti, i to nije zbog nebrižljivosti što je mali cilindar uskovitlane prašine upravila u malo različitom pravcu od pređasnog.

I sledećih dana, udovica Tibo produži na isti način, jer, zbog čega bi menjala svoje navike, kada su one bile i častite i za svaku pohvalu?

Ali ipak, mora se priznati da, pošto se na nju navikla, crnkasta kutija je gubila pomalo od važnosti u njenim očima i nije više poklanjala toliko pažnje da je stavi u prvobitan položaj, posle dnevnog čišćenja. Nema sumnje, opna nije propuštala da je odvuče do prozora,

pošto je gospodin Ksirdal našao da je najbolje da tu stoji, ali je otvor metalnog reflektora bivao upravi jer svaki put u drugom pravcu. Udovica Tibo nije mislila ništa rđavo i nije ni sanjala o teškim mukama koje je njeni saradnji prouzrokovala I.B.K. Leventalu. Čak šta više jednom je nepažnjom okrenula reflektor na njegovom postolju, i nije smatrala ni najmanje nepriličnim što ga je upravila pravo ka tavanici.

Kada se je Zefirin Ksirdal vratio kući 10 juna, odmah posle ručka, našao ga je upravljenim pravo ka zenitu.

Njegov boravak na moru prošao je najpriyatnije, i možda bi ga i produžio da mu, dvanaestak dana posle dolaska, nije pala na um čudna misao da promeni rublje. Ova njegova čud ga je naterala da otvori svoj paket u kome je, na svoje najveće čuđenje, našao dvadeset sedam bočica sa širokim grlićem. Zefirin Ksirdal razrogači oči. šta traže ovde ovih dvadeset sedam bočica? Ali uskoro se lanac uspomena uspostavi, i on se seti svoga projekta električnog stuba, projekta za koji se toliko zaređao i koji je tako savršeno zaboravio.

Pošto je zadao sebi, za kaznu, nekoliko udaraca pesnicom, on se požuri da ponova spakuje svojih dvadeset sedam bočica, i, ostavivši tamo svoga prijatelja Marsela Lerua, uskoči u voz, koji ga dovede pravo u Pariz.

Moglo se dogoditi da za vreme puta Zefirin Ksirdal zaboravi hitan razlog koji ga je nagnao da se vrati. To ne bi bilo ništa čudnovato. Jedan događaj mu osveži pamćenje, čim je stupio u stanicii Sen-Lazar.

On je uložio toliko truda da ponova načini paket od svojih dvadeset sedam bočica, da se ovaj pocepa baš u tom trenutku i njegov sadržaj pade na asfalt gde se razbi sa strašnom bukom. Dve stotine osoba se okrenu, misleći da je to atentat nekog anarhističkog. Oni . nisu opazili kako je Zefirin Ksirdal posmatrao ovu nesreću zabezeplnutog izgleda.

Ova nezgoda je bar imala tu prednost što je sopstvenika izlomljenih bočica potsetila zbog čega se vratio u Pariz. Ovaj, pre nego što se vratio svojoj kući, ode do trgovca hemiskim proizvodima,

gde uze novih dvadeset sedam bočica, i kod drvodelje, gde je poručeni točak čekao uzalud već deset dana.

Natovaren ovim raznim stvarima, goreći od želje da otpočne 9a opitima, on u velikoj žurbi otvorи vrata. Ali zastade prikovan na pragu, kada opazi svoju mašinu, čiji je reflektor bio upravljen ka zenitu.

Istog trenutka Zefirina Ksirdala zaplјusnu talas uspomena, i takva je bila jačina njegovog uzbuđenja, da mu se ruke nemoćno opustiše i ispustiše svoj teret. Ovaj, pokoravajući se smesta zakonu težine, nije oklevao da se u pravoj liniji uputi ka središtu zemlje. Nema sumnje da bi stigao na svoje odredište, da ga nije zadržao na nesreću parket, o koji se točak prelomi na dva dela, a dvadeset sedam bočica se slomiše uz veliki tresak. To je ukupno iznosilo pedeset četiri bočice za manje od jednog sata. Ako ovako bude produžio, Zefirin Ksirdal će uskoro izravnati: svoj račun u banci, koji je bio tako nečuveno porastao.

Ovaj čuveni lomilac stakla nije ni opazio ovu lomnjavu. Nepokretan na pragu svojih vrata, posmatrao je svoju mašinu sanjalačkim pogledom.

»Ovo, ovo miriše na udovicu Tibo«, — reče on. odlučivši se da uđe, što je, u svakom slučaju, dokaz da ima izvršan njuh.

Podigavši pogled, on otkri na tavanici i, iznad tavanice na krovu malu rupu tačno u pravcu metalnog reflektora, u čijoj se žiži ampula okretala neprestano vrtoglavom brzinom. Ova rupa, veličine olovke, imala je tako oštре ivice kao da su nožem izrezane.

Širok osmejak rasceri usta Zefirina Ksirdala, koji stade najzad da se zabavlja.

— Ah! tako!... Ah! tako! — mrmljaо je.

Međutim, odluči da se umeša.. Nagnuvši se nad mašinu, on zaustavi njen rad. Zujanje namah prestade, plavičasta se svetlost ugasi, ampula malo pomalo, postade nepokretna.

— Ah! tako!... Ah! tako!... ponovi Zefirin Ksirdal, — lepe su se stvari morale dogoditi!

Nestrpljivom rukom on pocepa zavoje sa novina nagomilanih na stolu i pročita, jednu za drugom, beleške kojima je I.B.K. Levental

upoznao svet sa nemogućim čudima uastonskog meteora. Zefirin Ksirdal se u pravom smislu previjao od smeha.

Čitanje izvesnih brojeva naprotiv, učini da on nabra obrve. Čemu služi ova Internacionalna Konferencija, čija se prva sednica, posle nekoliko pripremnih sastanaka, treba da održi baš ovog istog dana? Kakva je potreba da se prigrabi svojina meteora.? Zar to pravo ne pripada onome koji će ga privući na zemlju i bez koga bi on večito kružio prostorom?

Ali Zefirin Ksirdal pomisli da niko i ne zna za njegov uticaj u toj stvari. Trebalо je, dakle, na to potsetiti, da ne bi Internacionalna konferencija gubila vreme na rešavanje stvari koje su unapred osuđene na neplodnost.

Odgurnuvši nogom parčad od dvadeset sedam bočica, on otrča, do najbliže pošte, odakle uputi telegram koji je gospodin Harvej pročitao sa svoje pretsedničke naslonjače. Nije ničija krivica što je, rasejanošću zbilja čudnom kod jednog tako malo rasejanog čoveka, zaboravio da potpiše svoje ime.

Kada je to svršio, Zefirin Ksirdal se ponova pope u svoj stan i iz jednog časopisa dobi obaveštenja o kretanju meteora, zatim, iskopavši po drugi put svoj dogled, izvrši izvesno osmatranje koje mu posluži kao podloga za izračunavanja.

Oko ponoći, pošto je sve savršeno rešio, on stavi ponova u rad svoju mašinu. On rasu u prostor zračeću energiju sa onoliko snage i u povoljnem pravcu, pa zatim, posle pola časa zaustavi mašinu i leže mirno i zaspa snom pravednika.

Kroz puna dva dana Zefirin Ksirdal je nastavio svoj opit i tek što je prekinuo rad svoje mašine po treći put toga poslepodneva, kada neko zakuca na vrata. Otišavši da otvori, nađe se lice u lice sa bankarom Roberom Lekerom.

— Najzad! Evo te! — uzviknu ovaj prešavši prag.

— Kao što vidite — reče Zefirin Ksirdal.

— To je sreća, — odgovori gospodin Leker. — Ne znam već koliko sam se puta uzaludno peo na šesti sprat. Gde si, dođavola, bio?

— Bio sam otsutan, — odgovori Ksirdal pocrvenevši i preko svoje volje.

— Otsutan! — uzviknu gospodin Leker gnevnim glasom.

— Otsutan!... Ali to je gnusno!... Ne ostavljaju se ljudi u takvom nespokojstvu!

Zefirin Ksirdal pogleda svoga kuma sa čuđenjem. Zaista, on je znao da može da računa na njegovu naklonost. Ali u tolikoj meri!

— Ah, to, ali, ujače, šta je to moglo da vam smeta? — upita on.

— Da mi smeta? — ponovi bankar. — Ti i ne znaš, nesrećniče da cela moja imovina leži u tvojoj ruci.

— Ne razumem, — reče Zefirin Ksirdal sevši na sto i ponudivši svoju jedinu stolicu posetiocu.

— Kada si mi saopštio svoje neobične planove, — produži gospodin Leker, — ti si uspeo da me ubediš, eto šta je.

— Dođavola! — uzviknu Ksirdal.

— Ja sam onda čvrsto stao da igram na tvoju sreću, i ja sam počeo na berzi da špekulišem na pad.

— Na pad?

— Da, postao sam prodavač.

— Prodavač čega?

— Zlatnih rudnika. Ti razumeš da će, ako meteor padne, rudnici pasti, i onda...

— Pasti?... Razumem sve manje i manje, — prekide ga Ksirdal. — Ne razumem kakav uticaj može imati moja mašina na rudnike.

— Na rudnike ne, besumnje, — složi se gospodin Leker. — Ali na njihove akcije, to je druga stvar.

— Neka bude tako, — pristade Ksirdal ne protiveći se.

— Vi ste, dakle, prodali akcije zlatnih rudnika. To nije ništa teško. To samo potvrđuje da ste ih imali.

— Naprotiv, nisam imao ni jednu.

— Bah! — reče Ksirdal zaprepašćen. — Prodati ono što se nema, to je zbilja nečasno. Ja ne bih bio u stanju za tako nešto.

— To je ono što se zove igranje na rok, dragi moj Zefirine, objasni

bankar. Kada bude došlo vreme da prodam akcije, ja će ih kupiti, eto to je sve.

— Ako je tako, u čemu je onda korist? ... Prodavati da bi se kupilo, to mi, na prvi pogled, ne izgleda osobito oštromno.

— U tome se varać, pošto će u tom trenutku akcije rudnika biti jevtinije.

— A zbog čega će one biti jevtinije?

— Zato što će meteor staviti u promet više zlata nego što ga sada ima cela zemlja. Cena zlata će prema tome pasti bar za polovinu, i zbog toga će akcije zlatnih rudnika pasti gotovo na ništa Da li si sada razumeo?

— Na svaki način, — reče Ksirdal neubedljivo.

— U početku, — produži bankar, — ja sam sebi čestitao što sam imao poverenja u tebe. Poremećaji primećeni u kretanju meteora, i objavlјivanje da je njegov pad neizbežan, izazvali su prvi pad od dvadeset pet od sto kod rudnika. Oduševljen ovim, ubeđen da će se pad nastaviti još jače, ja sam povećao prodaju do prilično velikih razmara.

— Što će reći?

— Sto će reći da sam prodao jednu još veću količinu akcija zlatnih rudnika.

— A stalno ih niste imali?

— Dobro urađeno... dakle, možeš zamisliti moja strahovanja kada sam video šta se događa: ti iščezao, meteor zaustavljen u svom padu i šeta se na sve strane neba. I kao posledica svega toga: akcije skočile i ja gubim ogromne sume novca... Šta bi želeo da mislim na sve to?

Zefirin Ksirdal je posmatrao svoga kuma radoznalo. Nikada nije video ovog hladnog čoveka obuzetog takvim uzbuđenjem.

— Nisam baš najbolje razumeo vaše kombinacije, — reče on' najzad. — Te priče su malo preteške za mene. Ali sam ipak razumeo da bi vam bilo priyatno kada bi meteor pao. Pa dobro! budite spokojni, on će pasti.

— I ti mi to potvrđuješ?

— Ja vam tvrdim.

— Izričito?

— Izričito... Ali, sa vaše strane, da li ste kupni zemljište za mene?

— Van svake sumnje, — odgovori Leker. — Mi smo Izravnali, račune. Imam u džepu isprave o vlasništvu.

— Kad je tako, sve je u redu, — reče Zefirin Ksirdal.

— Mogu čak da vam objavim da će moj opit biti gotov idućeg 5 jula. Tog dana ću napustiti Pariz i otići u susret meteoru. .

— Koji će pasti?

— Koji će pasti!

— Otputovaću s tobom! — uzviknu oduševljeno gospodin Leker.

Bilo da je osećanje odgovornosti u pogledu gospodina Roberta Lekera, bilo samo naučni interes koji ga je celog obuzeo, tek ga je neki povoljni uticaj sprečio da učini neku novu glupost.

Započeti opit se prema planu nastavlja i tajanstvena mašina je zujala sve do 5 jula, skoro po četrnaest puta za dvadeset četiri časa.

S vremena na vreme Zefirin Ksirdal bi izvršio astronomsko osmatranje meteora. On se tako mogao uveriti da se sve događa bez ikakvih smetnji i tačno onako kako je predvideo.

Ujutru 5 jula on poslednji put upravi svoj dogled nebu.

— Sve je u redu. — reče on spustivši dogled — Sada se može ostaviti neka sam ide.

Odmah uze da sprema stvari za put.

Na prvom mestu je bila njegova sprava sa nekoliko ampula za zamenu i dogled. On ih uvi dosta spretno i zaštiti ih postavljenim kutijama od svake nezgode na putu. Zatim dođe red na njegove lične stvari. Jedna ozbiljna nezgoda umalo ga na početku nije sprečila. Ušta da upakuje stvari koje su mu bile potrebne da ponese? U sanduk? Zefirin Ksirdal ga nikada nije imao. Onda, neki kofer?

Posle dubokog razmišljanja, on se seti da mora imati, doista, jedan kofer. A dokaz da ga je zaista imao jeste to što ga je našao, ali tek posle brižljivog traženja u jednoj sobici gde su se gomilali svi otpaci njegovog domaćeg života, usled kojih bi se i najbolji starinar teško

snašao.

Ovaj kofer, koji je Zefirin Ksirdal izvukao na svetlost dana, nekada je bio prekriven platnom. To nije bilo sporno, pošto je nekoliko dronjaka ove tkanine visilo još uvek sa njegovog skeleta od kartona. A što se tiče kajiševa, njihovo ranije postojanje je bilo verovatno, ali ne i izvesno, jer od njih nije ostao nikakav trag.

Zefirin Ksirdal otvorio kofer nasred sobe i osta dugo zamišljen pred prazninom koja se pred njim otvorila. Šta da stavi unutra?

»Samo ono najpotrebnije, — reče on sam sebi. — Ima razloga da se radi sistematski i da se izvrši razuman izbor.«

Držeći se ovog načela on poče tim što u njega stavi tri cipele. On će se zbog toga docnije mnogo kajati, jer od te tri cipele jedna je bila, nesrećnim slučajem, duboka cipela na zakopčavanje, druga plitka na šniranje, a treća domaća cipela. Ali, bar za trenutak to nije pretstavljalno nepriliku i jedan kraj kofera je bio napunjen. Ali je to bilo sve.

Pošto je upakovao tri cipele, Zefirin Ksirdal, veoma zamoren, obrisa čelo. Posle toga, stade opet da razmišlja.

Posledica ovog razmišljanja je bila da je stekao nnejaso saznanje o svojoj nesposobnosti u pogledu umetnosti pakovanja. Zbog toga, očajavajući da neće ispasti ništa dobro ako se bude držao sistematskog načina, reši se da radi prema nadahnuću. On uvuče cele ruke u ormane i u gomilu odeće, koja je pretstavljala celu njegovu garderobu. Za veoma kratko vreme, jedna gomila raznoraznih predmeta napuni do vrha onu stranu kofera u koju je bila bačena. Možda je druga bila prazna, ali Zefirin Ksirdal nije o tome imao ni pojma. Tako je bio primoran da sabija ovaj tovar petom, dok nije došlo do sklada između prostora i onoga čime je bio napunjen.

Kada je kofer bio obavljen jakim užetom koje je bilo vezano serijom tako zamršenih čvorova da je njihov tvorac docnije bio nesposoban da ih razdreši. Posle toga Zefirin Ksirdal stade da posmatra svoje delo sa dosta hvalisavim zadovoljstvom.

Još je ostalo da ode na stanicu. Ma koliko da je bio neustrašivi

pešak, Zefirin Ksirdal nije mogao ni da pomisli da peške prenese svoju spravu, durbin i kofer. Evo ti nezgode!

Mora se pretpostaviti da bi na kraju krajeva došao do saznanja da u Parizu postoje i kola. Ali mu je taj trud bio ušteđen. Gospodin Robert Leker pojavi se na pragu.

— E, pa, — upita on, — jesи ли готов, Zefirine?

— Kao što vidite, očekujem vas, — odgovori skromno Ksirdal, koji je bio sasvim zaboravio da i njegov kum treba s njim da otputuje.

— Onda, na put — reče gospodin Leker. — Koliko ima§ stvari?

— Svega tri; moju spravu, durbin i kofer.

— Daj mi jednu od njih, a ti uzmi druge dve. Moja kola \$u dole.

— Kakva izvrsna misao! — oduševi se Zefirin Ksirdal, zatvarajući iza njega vrata.

## Glava XV

U KOJOJ I.B.K. LEVENTAL OZNAČAVA DOBITNIKA GLAVNOG  
ZGODITKA

Život je postao bez radosti za gospodina Dina Forsajta i za doktora Sidni Hadelsona otkako im je I.B.K. Levental oštro ukazao na njihovu zabludu, što je bila prva neprilika kojoj je sledovalo ponižavajuće odbijanje njihovog pokušaja kod Internacionalne Konferencije. Zaboravljeni, stavljeni u isti red sa ma kojim zanemarenim građaninom, oni nisu mogli da podnesu ravnodušnost sveta, oni koji su upoznali pijanstvo slave.

U svojim razgovorima sa poslednjim pristalicama koji su im ostali verni, oni su sa žestinom ustajali protiv zaslepljenosti gomile i branili su svoju stvar pomoću mnogobrojnih dokaza. Ako im se desila neka greška, da li je bilo pravo tako im zbog toga prebaciti? Zar se i naučnik I.B.K. Levental, njihov strogi kritičar, nije isto tako prevario, i zar nije bio prinuđen da na kraju prizna svoju nemoć? Šta se odatle može zaključiti sem da je njihov meteor bio izuzetak, nešto neuobičajeno? Pod ovakvim uslovima zar nije bilo sasvim za oproštaj napraviti neku grešku?

— Tako je! — povlađivali su im poslednji vernici.

A što se tiče Internacionalne Konferencije, da li se može zamisliti nešto nepravednije nego njeno odricanje njihovih prava? Što ona hoće da preduzme mere da sačuva finansisku ravnotežu u svetu, u redu! Ali kako se ona usuđuje da odriče prava pronalazaču meteora? Zar ne bi

meteor ostao nepoznat i, ako bi se desilo da na kraju padne na zemlju, da li bi njegov pad bio pretskazan bez njegovog pronalazača koji je na nj privukao pažnju celog sveta?

— A taj pronalazač sam ja! — tvrdio bi odlučno gospodin Din Forsajt.

— To sam ja! — tvrdio bi sa svoje strane doktor Sidni Hadelson sa istom takvom odlučnošću.

— Tako je! — povlađivali bi iznova njihove poslednje pristalice.

Ma koliku utehu da su donosila njihova povlađivanja dvojici astronoma, ona nisu mogla da zamene oduševljeno klicanje gomile. Pa pošto im je bilo stvarno nemoguće da ubedaju svakog prolaznika jednog po jednog, morali su da se zadovolje skromnim povhalama njihovih sve rednih obožavalaca.

Neprijatnosti koje su doživeli nisu smanjile njihovu žestinu, već naprotiv. Ukoliko su im sve više osporavali pravo na meteor, utoliko su se više trudili da to dokažu; ukoliko su sve neozbiljnijim smatrali njihove pretenzije, utoliko se svaki od njih tvrdoglavo trudio da dokaže svoje pravo jedinog i isključivog vlasništva.

U takvom stanju, pomirenje je bilo nemoguće. , Zbog toga na to se više nije ni mislilo. Čak šta više, izgledalo je da svaki dan sve više razdvaja nesrećne verenike.

Gospoda Forsajt i Hadelson glasno su izražavali svoju nameru da će se do poslednjeg dana boriti protiv pljačke čije su oni bili žrtve, i da će ići do najvišeg suda. To će biti izvanredan prizor. S jedne strane gospodin Forsajt a s druge doktor Hadelson, a protiv njih sav ostali svet! To će zbilja biti veličanstvena parnica)... ako se uopšte nađe nadležan sud.

U međuvremenu dvojica starih prijatelja pretvorenih u nepomirljive suparnike nisu više izlazili iz svojih kuća. Divlji i usamljeni, oni su provodili život na balkonu svoje kule i svoga tornja. Odatle im je bilo moguće da prate kretanje svog meteora koji ih je zaludeo i da se uvere, mnogo puta preko dana, da produžava da se kreće svojom sjajnom putanjom na nebeskom svodu. Vrlo su retko

silazili sa svojih visina, gde su bar bili zaštićeni od svoje neposredne okoline, čije je očigledno neprijateljstvo dodavalo gorčinu već isuviše zagorčenom životu.

Frencis Gordon, koga su zadržavale uspomene iz detinjstva, nije napustio kuću u ulici Elizabet. ali više nije upućivao ni jednu reč svome ujaku. Doručkovalo se, ručalo, ne govoreći ni jednu reč. Pošto je Mici stalno išla stisnutih zuba i pošto više nije puštala na volju svojoj sočnoj rečitosti, kuća je bila čutljiva i sumorna kao manastir.

I kod doktora Hadelsona porodični odnosi nisu bili ništa prijatniji. Lu se nemilosrdno durila, i pored molečivih pogleda koje joj je upućivao otac; Dženine suze su bile nepresušive, i pored opomena njene majke. Što se majke tiče, ona se zadovoljavala uzdisanjem, nadajući se da će vreme biti lek ovome stanju koje je bilo koliko smešno, toliko i odvratno.

Gospođa Hadelson je imala pravo, pošto vreme, kako se kaže, dovodi sve u red. Ali treba priznati da se u ovom slučaju ono nije žurilo da izravna nesuglasicu između dve nesrećne porodice. Iako gospodin Din Forsajt i doktor Hadelson nisu bili neosetljivi na neodobravanje kojim su bili okruženi, ovo neodobravanje im nije, doista, prouzrokovalo žalost koja bi se mogla uporediti sa onom koju su osetili zbog drugih okolnosti.

Njihova fiks ideja ih je učinila neosetljivim na uzbuđenja čiji predmet ne bi bio meteor. Ah! taj meteor!.., Njemu je pripadala sva njihova ljubav, sve njihove misli, svaki dah njihovog bića!

Sa kakvom su strašcu čitali svakodnevne beleške I.B.K. Leventala, izveštaje sa sednica Internacionalne Konferencije! Tamo su bili njihovi zajednički neprijatelji i protiv njih su bili ujedinjeni u svojoj istovetnoj i podjednakoj mržnji.

Zbog toga je veoma veliko bilo njihovo zadovoljstvo kada se saznalo o teškoćama na koje su naišla prethodna zasedanja a još veće potom, kada su saznali kako polako, kakvim teškim putevima je Internacionalna Konferencija konačno konstituisana, morala da prolazi do sporazuma koji je još uvek ostajao neizvestan i nesiguran.

Da upotrebimo jedan odomaćen izraz, imalo je dosta da se zapne u Vašingtonu, da bi se došlo do cilja.

Već od druge sednice dobio se utisak da Internacionalna Konferencija neće bez muke uspeti da izvrši najvažniji posao. I pored produbljenih ispitivanja u potkomisijama izgledalo je od početka da će sporazum biti vrlo teško ostvariti.

Prvi predlog koji se pojavio bio je da svojina meteora pripadne zemlji na koju bude pao s neba. To je bilo svesti cela pitanje na lutriju u kojoj bi postojalo satno jedan zgoditak i to kakav zgoditak!

Ovaj predlog koji je stavila Rusija a koji su podržavale Engleska i Kina, države sa prostranim teritorijama, izazva ono što se parlamentarnim jezikom naziva »razne pokrete«. Vrlo su neodlučne bile ostale države. Sednica je morala da se prekine. Bilo je tajnih sastanaka, intriga po kuloarima... Najzad, da bi se bar izbeglo neprijatno glasanje, švajcarski predlog da se stvar odloži, ujedini većinu.

Neće se, dakle raspravljati o ovom rešenju, sem ako se ne bi uspelo da se postigne sporazum o pravednoj deobi.

Ali kako u sličnoj stvari, doći do rešenja šta je pravilno a šta ne? Veoma osetljivo pitanje Ako se ne dođe do određenog mišljenja u diskusiji, Internacionaona Konferencija je uzalud gomilala sednice, od kojih su neke bile toliko bučne da je pretsednik gospodin Harvej morao da uzme šešir i napusti pretseđničko mesto.

Ako je ovaj postupak bio dovoljan da umiri uznemireni skup, da li će to tako biti i dalje? Sudeći po prenadraženosti duhova, po žestini izmenjanih izraza, moglo se u to posumnjati. Doista, opšta razdraženost je bila tolika da se moglo pretpostaviti da će se jednog dana morati pribići oružanoj sili, što bi bilo veoma ponižavajuće za prestiž suverenih država zastupljenih na Konferenciji.

Međutim, sličan skandal bio je neizbežan po prirodi same stvari. Nije bilo razloga da se ludilo stiša. Naprotiv, ono će se iz dana u dan povećavati, pošto iz dana u dan, prema beleškama I.B.K. Leventala, pad meteora je bio sve verovatniji.

Posle desetak veoma uzbudljivih saopštenja koja su se odnosila čas na uzbudljivu igru meteora čas na očajanje njegovog posmatrača, izgledalo je da je ovaj ponova stekao sigurnost. Odjednom u noći između 11 i 12 juna, on je ponova stekao spokojnost, utvrdivši da je meteor, prekinuvši svoja čudnovata putovanja, ponova se pokorio redovitoj i stalnoj sili, koja, iako nepoznata, nije zbog toga bila u protivnosti sa zdravim razumom. Od tog trenutka. I.B.K. Leventaj, ostavljujući da docnije pronađe usled čega je ovo nebesko telo bilo za vreme ovih deset dana obuzeto ludilom, povratio je svoju mirnoću što je prirodna odlika matematičara.

Preko njega je čovečanstvo bez zakašnjenja bilo obavešteno o normalizovanju i od tog dana njegove svakodnevne beleške javljale su o lojalnoj promeni kretanja meteora, čija putanja je opet počela da skreće na sever-istok-jug-zapad i čija se udaljenost od zemlje smanjivala neprestano i čiju zakonitost I.B.K. Levental još nije uspeo da utvrdi mogućnost pada meteora postajala je svakim danom sve veća. Iako to nije bila baš izvesnost, ona je svakim danom to sve više postajala.

Kakav snažan potsticaj da Internacionalna Konferencija pohita da završi posao!

Direktor opservatorije u Bostonu, u svojim poslednjim obaveštenjima u vremenu od 5 do 15 jula pokazao se još smelijim u svojim predviđanjima. U isto vreme je skretao pažnju, svakog dana sve otvorenije, da se nova i veoma značajna promena dogodila u kretanju meteora i da će po svim izgledima, svet moći biti obavešten o posledicama koje se iz "toga mogu izvesti.

Tačno na dan 14. jula Internacionalna Konferencija je stigla u čorsokak. Pošto su sve kombinacije o kojima se raspravljalo bile odbačene jedna za drugom, nedostajalo je sada predmeta za raspravljanje. Delegati su se međusobno zgleđali u nepriliku. Sa koje strane ponova početi razmatranje pitanja, o kome je već sa svih strana raspravljano bez ikakvog uspeha?

Još na prvim sednicama bio je odbačen predlog da se raspodela

meteorskih milijardi izvrši između država srazmerno prema veličini njihove teritorije. A međutim ovaj predlog je poštovao pravičnost, koja se tražila, pošto su zemlje sa velikom površinom imale i veće potrebe a, s druge strane, činile su žrtvu, pristajući na deobu, pošto je postojala veća verovatnoća da će meteor pasti kod njih, što je tražilo naknadu. Ali sve to nije sprečilo da ovaj način bude odbačen pred nesalomljivim otporom zemalja sa gustom naseljenošću.

Ovi su predlagali da se raspodela izvrši ne prema broju kvadratnih kilometara već prema broju stanovništva. Ovaj način, koji je u sebi imao isto tako dosta pravičnosti, pošto je bio u saglasnosti sa principom jednakosti svih ljudskih bića, bio je odbačen od strane Rusije. Brazilije i Argentine i mnogih ostalih zemalja sa retkom naseljenošću. Prelsednik Harvej, verni pristalica Monroeve doktrine, morao je da se složi sa mišljenjem dveju američkih republika, i njegov uticaj odluči glasanje. Dvadeset uzdržanih glasova i devetnaest protiv pretegoše na stranu koja je bila protiv predloga.

Vlade čije su finansije bile nesređene, a bolje je da ih tačno ne označimo, predložile su tada da bi bilo pravično da se zlato koje bude palo s neba podeli na takav način da svi stanovnici na zemlji dobiju istu količinu. Odmah je pala primedba da ovaj način, sa svojim socijalnim posledicama, sadrži nagradu za "lenjost i da će raspodela biti tako komplikovana da se praktično može smatrati neizvodljivom. To nije sprečilo ostale govornike da još više zamrse stvar predlažući, putem amandmana, da treba voditi računa o ovim činjenicama: površini, naseljenosti i bogatstvu, za svaki predlažući takav koeficijenat koji bi bio u saglasnosti sa pravičnošću.

Pravičnost! Ta im je reč jedino bila u ustima. Manje je sigurno da im se ona nalazila i u srcima, i bez sumnje zbog toga su ovi predloži bili odbačeni kao i prethodni, pošto su svi očekivali da će im vreme doneti neku prednost.

Poslednje glasanje je bilo izvršeno 14. jula, i tada su se delegati zgledali u neprilici. Našli su se pred bezizlaznošću.

Rusija i Kina nađoše da je sad povoljan trenutak da obnove

predlog odbačen u početku, ublažujući u njemu ono što je bilo odviše neprihvatljivo. Ove dve države, dakle, predložiše da svojina nebeskih milijardi pripadne onoj državi koju sudbina bude izabrala, s tim da je obavezna da ostalim državama isplati oštetu koja bi iznosila po hiljadu franaka za svakog stanovnika.

Možda bi, pošto je tolika bila zamorenost, ovaj kompromisni predlog bio izglasан još iste večeri, da se nisu sudarili sa opstrukcijom republike Andore. Njen pretstavnik, gospodin Ramunčo, počeo je beskrajan govor, koji bi možda još uvek trajao, da presedavajući, videći da su sve klupe prazne, ne odluči da zaključi sednicu i da za sutra odloži raspravu.

Ako je republika Andora, čija je prednost bila stečena načinom učešća koji je jedino počivao na broju stanovnika mislila da će učiniti dobar potez sprečavajući neposredno glasanje o ruskom predlogu, onda se republika Andora grdno prevarila. Baš kada joj je taj predlog ipak, u svakom slučaju, osiguravao znatne prednosti, ona se sada izlagala opasnosti da ne primi ni jedan centim, rđav ishod na koji nije računao gospodin Ramunčo, koji je izgubio tu lepu priliku da čuti.

Još ujutru sutradan, 15 jula, desio se, doista, događaj takve prirode koji je činio bezvrednim rad Internacionalne Konferencije i konačno stavio u pitanje njen uspeh. Ako je i bilo moguće da se još nije znalo mesto gde se meteor pasti, pa se raspravljalo o mogućim načinima raspodele, zar se moglo s tim nastaviti kada više ta neizvesnost nije postojala? Zar ne bi bilo veoma teško izmoliti deobu, kada je već izvršeno vučenje, od dobitnika glavnog zgoditka?

U svakom slučaju jedna je stvar bila izvesna, da se jedna ovakva deoba ne bi mogla izvršiti na prijateljski način. Nikada zemlja kojoj je sudbina bila naklonjena neće na to pristati dobrovoljno. Nikada ubuduće neće prisustvovati sednicama i učestvovati u radu Internacionalne Konferencije gospodin Šnek, pretstavnik Grenlanda, srećni dobitnik kome je u svojoj svakodnevnoj belešci I.B.K. Levental, dodelio, ovog jutra, lutajuće milijarde.

»Već nekih deset dana, — pisao je učeni doktor bostonske

opsvatorije, — govorili smo u nekoliko mahova o značajnoj promeni koja je nastala u kretanju meteora. Mi se na to vraćamo danas sa većom tačnošću, pošto nam je proteklo vreme dozvolilo da utvrdimo konačni karakter ove promene, a pomoću izračunavanja smo došli do mogućnosti da odredimo njene posledice.

»Promena se sastoji jedino u tome što se, još od 5 jula, sila koja je dejstvovala na meteor, prestala da dejstvuje. Od toga dana, nije više primećeno ni najmanje skretanje putanje i meteor se približio zemlji tačno za onoliko koliko su mu određivali uslovi u kojima se nalazi. Oh je danas udaljen od zemlje otprilike pet stotina kilometara.

»Da je sila koja je dejstvovala na meteor iščezla nekoliko dana ranije, ovaj bi mogao, usled centrifugalne sile, da se udalji od naše planete na razdaljinu blisku svojoj prвobitnoj udaljenosti. Ubuduće nije više tako. Brzina meteora, smanjena usled trenja sa gušćim atmosferskim slojevima, tačno je dovoljna da ga održi na njegovoj sadašnjoj putanji.

On bi tu, dakle, mogao da ostane večito, ako bi uzrok kome duguje svoje usporenje, što će reći otpor vazduha, bio uklonjen. Ali, kako ovaj uzrok ostaje stalан, može se smatrati kao sigurno da će meteor pasti.

»Ima još nešto. Pošto je otpor vazduha pojava koja je ispitana i savršeno poznata, moguće je još sada odrediti krivulju pada meteora.

»Izuzimajući neočekivane događaje, čiji nas unutrašnji uzroci sprečavaju da ih odbacimo, mi smo sada u mogućnosti da utvrdimo sledeće:

»1° Meteor će pasti.

»2° Pad će se dogoditi 19 avgusta između dva časa i devet časova izjutra.

»3° Pad će se desiti u krugu od deset kilometara od varoši Upernivika, prestonice Grenlanda«.

Da je bankar Robert Leker bio u mogućnosti da dozna za ovu belešku I.B.K. Leventala, imao bi zbog čega da bude zadovoljan. Doista, jedva što se vest počela širiti, kada se veliki pad osetio na

svima berzama a akcije zlatnih rudnika i Novog i Starog sveta pale su za četiri petine svoje vrednosti.

## Glava XVI

U KOJOJ VIDIMO MNOGE RADOZNALCE KAKO KORISTE PRILIKU DA  
ODU NA GRENLAND I DA PRISUSTVUJU PADU NEOBIČNOG METEORA

27 jula, u jutru, brojna gomila sveta prisustvovala je odlasku parobroda *Mozik*, koji je napuštao Čarlston, veliko pristanište Južne Karoline. Tolika, je bila navala radoznalaca željnih da otpisuju na Grenland da već nekoliko dana nije bilo nijedne raspoložive kabine na ovoj lađi od hiljadu pet stotina tona, iako ona nije bila jedina zakupljena u tom cilju. Mnogobrojni drugi parobrodi raznih narodnosti stavili su se na raspoloženje da pređu Atlantik do Devisovog Moreuza i do Bafinovog Mora, iznad granice Arktičkog Polarnog Kruga.

Ova navala nije bila iznenađujuća u stanju prenадraženosti u kome su se nalazili duhovi posle poslednjeg saopštenja I.B.K. Leventala.

Ovaj učeni astronom nije mogao da se prevali. Pošto je onako strogo dao lekciju gospodinu Forsajtu i Hadelsonu, nije se smeо izložiti da doživi ista prebacivanja. U ovako osobitim uslovima bilo bi bez izvinjenja govoriti olako, i to bi ga izložilo gnevnu publike, a on je to znao.

Trebalo je, dakle, primiti njegove zaključke kao tačne. Meteor nije trebalo da padne ni u nepristupačne polarne predele ni u dubine okeana, odakle ga nikakava ljudska sila ne bi mogla izvući. Ne, on je trebalo da se razbije o zemlju na Grenlandu.

To je bila ona prostrana oblast, što je nekada pripadala Danskoj, i

kojoj je ova kraljevina velikodušno priznala nezavisnost nekoliko godina pre pojave meteora, koju je izgleda sreća izabrala pre svih ostalih zemalja na svetu.

Istina je da je beskrajan ovaj predeo, za koji se ne zna da li je kontinenat ili ostrvo. Moglo bi se dogoditi da zlatna kugla padne na neko mesto vrlo udaljeno od obale, na stotine kilometara u unutrašnjost, u tom slučaju bi bila velika teškoća da se do njega dođe. Ipak bi, to se samo po sebi razume, ta teškoća bila savladana, prebrodila bi se arktička hladnoća i snežne bure, i otišlo bi se, ako je potrebno, i do samog pola, u potrazi za hiljadama milijardi.

Bila je naravno, veoma srećna okolnost što se neće morati izložiti naporima i što je mesto pada moglo biti tako tačno označeno. Grenland je bio dovoljan celom svetu i niko nije želeo malu i suviše hladnu slavu Peri ja, Nanzena i ostalih moreplovaca na severnim širinama.

Ako bi se čitalac prošetao *Mozikom*, usred stotine putnika, među kojima je bilo i nekoliko žena, on bi opazio petoro putnika koji mu nisu bili nepoznati. Njihovo prisustvo, ili bar prisustvo četvorice putnika, ne bi ga inače iznenadilo.

Jedan je bio gospodin Din Forsajt koji je, u pratnji Omikrona, plovio daleko od svoje kule u ulici Elizabet. Drugi je bio gospodin Sidni Hadelson koji je napustio toranj u ulici Moriš.

Čim su dobro obaveštene transportne kompanije organizovale putovanja na Grenland, dva suparnika nisu oklevala da uzmu karte za odlazak i povratak Ako ustreba, oni bi zakupili svaki po lađu za Upernivik. Očigledno, nisu imali nameru da stave ruku na zlatni blok. da ga prisvoje, da ga prenesu u Uaston. Međutim, hteli su da budu tamo u trenutku pada meteora.

Ko zna, posle svega, da im neće grenlandska vlada, kada bude dobila u svojinu meteor, odrediti neki deo od ovih milijardi palih s neba...

Samo se po sebi razume da su se gospodin Forsajt i doktor Hadelson brižljivo čuvali da na *Moziku* ne izaberu kabine jedan do

drugog. Tokom ove plovidbe, kao i u Uastonu, između njih neće biti nikakvih odnosa.

Gospođa Hadelson se nije protivila odlasku svoga muža, kao što ni staru Mici nije nagovarala svog gazdu da ne preduzima ovo putovanje. Pa ipak, doktor je bio izložen takvim usrdnim molbama svoje starije kćeri da je na kraju krajeva, pošto ga je uostalom osećanje tuge koju je on izazvao svojim protivljenjem potsticalo na slabost i milosrđe, pristao da je povede. Dakle, Dženi je pratila svoga oca.

Tražeći to uporno kao što je činila, mlada devojka je imala svoj cilj. Odvojena od Frencisa Gordona burnim scenama koje su konačno zavadile obe porodice, ona je pretpostavljala da će on pratiti svog ujaka. U tom slučaju, to će još uvek biti sreća za dvoje verenika. da žive tako blizu jedno drugome, ne računajući mogućnost koja će im se besumnje pružiti da se sastanu i da se razgovaraju za vreme plovidbe.

Događaji su potvrdili da je pravilno mislila. Frencis Gordon je stvarno odlučio da prati svoga ujaka. Sigurno on nije htio da za vreme doktorovog otsustva prekrši njegove naredbe pojavljujući se u kući u ulici Moriš. Bolje je bilo, dakle, da i on učestvuje u putovanju, kao i Omikron, da bi mogao da posreduje, u datom slučaju, između dva suparnika i da iskoristi svaku priliku da izmeni ovo žalosno stanje. Možda će se ono samo od sebe ublažiti posle pada meteora, bilo što će on postati svojina grenlandskog naroda, bilo što će potonuti u dubine arktičkog okeana I.B.K. Levental je, na kraju krajeva ipak samo čovek i, kao takav, podložan greškama. Zar se Grenland ne nalazi između dva mora? Dovoljno je neko skretanje koje bi izazvale atmosferske prilike, pa da toliko žuđeni predmet izmakne ljudskoj lakomosti.

Jedna ličnost, koju ovakav rasplet ne bi nikako zadovoljio, bio je gospodin Evald Šnek, pretstavnik Grenlanda na Internacionalnoj Konferenciji, koji se sada nalazio među putnicima na Mozik u. Njegova zemlja je imala jednostavno postati najbogatija država na svetu Da bi se smestili toliki trilioni vladine kase nisu bile ni dovoljno velike, ni mnogobrojne.

Srećna zemlja, gde neće postojati nikakva vrsta poreza i gde će

siromaštvo biti iskorenjeno! Pošto je utvrđena mudrost skandinavske rase, nema sumnje da će ova ogromna masa zlata biti otuđivana samo sa velikom smotrenošću. Bilo je, dakle, mesta nadi da novčano tržište neće pretrpeti naročito veliki poremećaj zbog postojanja ove kiše kojom je

Jupiter potopio lepu Danae, ako je verovati mitološkim pričama.

Gospodin Šnek je postao junak na brodu. Ličnosti gospodina Dina Forsajta i doktora Hadelsona gubile su se pred ličnošću pretstavnika Grenlanda, i u zajedničkoj mržnji su se slagala oba takmaka prema pretstavniku jedne države koja im nije ostavljala nikakvo učešće — pa makar to bilo i samo učešće u taštini — u njihovom besmrtnom otkriću.

Put od Čarlstona do grenlandske prestonice iznosi oko tri hiljade tri stotine milja, što će reći više od šest hiljada kilometara. On treba da traje oko petnaest dana, uračunavši tu i zadržavanje u Bostonu, gde *Mozik* treba da se snabde ugljem. Što se tiče namirnica, on ih je nosio za nekoliko meseci, kao i ostale lađe sa istom namerom, jer, zbog navale radoznalaca, bilo je nemoguće snabdeti se njima u Uperniviku.

*Mozik* se uputi prvo ka severu. na dogledu južne obale Sjedinjenih Država. Ali, sutradan po odlasku, pošto je ostavio za sobom rt Hateros, krajnu tačku Severne Karoline, on se uputi na pučinu.

U julu mesecu, nebo je obično vedro u ovom delu Atlantika, i, iako je vetar duvao sa zapada, parobrod, zaklonjen obalom, klizio je mirnim morem. Na nesreću, pokatkad, vetar bi dunuo sa pučine, i tada bi bočno i poprečno ljljanje izazvali uobičajene posledice.

Ako je gospodin Šnek imao čvrsto srce trilionera, to nije bio slučaj sa gospodinom Dinom Forsajtom i doktorom Hadelsonom.

To im je bilo prvo putovanje morem, i oni su obilno plaćali danak bogu Neptunu. Ali ni jednog trenutka oni nisu zažalili što su se upustili u ovaku pustolovinu.

Nije ni potrebno nagašavati da je njihova slabost, koja ih je dovela do nemoći, bila iskorišćena od dvoje verenika. Oni nisu patili od morske bolesti. Tako su oni nadoknađivali izgubljeno vreme, dok su

otac i ujak ječali bolno pod gadnim udarcima lukavog Amfitrita. Oni su se razdvajali samo da bi ukazali pomoć dvojici bolesnika, čak šta više, bilo je i malo prefinjene lukavosti u njihovom staranju. Za vreme dok je Dženi davala utehe gospodinu Dinu Forsajtu, Frencis Gordon bi podizao uzdrmaju hrabrost doktora Hadelsona.

Kada bi talasi bili slabiji, on i Dženi izvodili bi iz kabina dvojicu nesrećnih astronoma, dovodili ih na svež vazduh na palubu, posadili svakog od njih u po jednu pletenu stolicu, ne mnogo udaljene jednu od druge, trudeći se da pomalo smanje ovu udaljenost.

— Kako se osećate? — govorila je Dženi nameštajući pokrivač preko nogu gospodina Forsajta.

— Veoma rđavo, — uzdisao je bolesnik ne znajući kome govori.

A, nameštajući doktora u dobro namešetene jastuke:

— Kako se osećate, gospodine Hadelsone? — ponavljač bi Frencis ljubaznim glasom, kao da se nikad nije rastajao sa kućom u ulici Elizabet.

Dvojica suparnika ostali bi tamo nekoliko časova, imajući samo nejasno shvatanje o svom susedu Da bi ih malo povratio u život, trebalo bi da gospodin Šnek prođe pored njih, čvrst na nogama, siguran u sebe kao čuvar na katarci koji se smeje talasima, uzdignute glave kao čovek koji samo misli o zlatu, koji sve vidi u zlatu. Jedna umiruća munja prošla bi kroz oči gospodina Forsajta i gospodina Hadelsona, koji su našli toliko snage da za sebe promucaju grdnje pune mržnje.

— Pljačkaš meteora! — mrmljač je gospodin Forsajt.

— Kradljivac meteora! — mrmljač je gospodin Hadelson.

Gospodin Šnek nije na to obraćao pažnju, on čak nije ni primećivao njihovo prisustvo na brodu. On se šetao prezrivo, sa držanjem čoveka koji će u svojoj zemlji naći više novca nego što bi bilo potrebno da se plate svi javni zajmovi celoga sveta.

Međutim, plovidba se nastavljala uglavnom pod povoljnim uslovima. Moglo se verovati da i druge lađe, koje su isplovile sa istočne obale idu ka severu, ploveći ka Moreuzu Devis, a da i druge

takođe, koje imaju istu namenu prelaze u ovom trenutku Atlantik.

*Mozik* je prošao pučinom pored Nju-Jorka ne zaustavljući se i, uputivši se na severo-istok, produži svoj put ka Bostonu. Ujutru 30. jula on se ukotvi pred ovom prestonicom države Masačusets. Jedan dan je bio dovoljan da napuni svoja skladišta, jer na Grenlandu ne bi mogao da obnovi zalihe goriva.

Iako putovanje nije bilo rđavo, ipak je većina putnika dobila morsku bolest. Petoro ili šestoro između njih smatralo je da im je to dovoljno, i, odrekoše se daljeg putovanja, iskrcaše se u Bostonu. Sigurno, to nisu bili ni gospodin Din Forsajt ni doktor Hadelson. Čak i da su morali, pod udarcima uzdužnog i poprečnog ljudjanja, da dođu do izdisaja, ipak bi na to pristali, ako bi ih to dovelo do meteora, predmeta njihovih žarkih želja.

Iskrcavanje ovo nekoliko putnika koji su bili manje izdržljivi, osloboди nekoliko kabina na *Moziku*. Ali je bilo dovoljno amatera koji iskoristiše priliku da otpočnu putovanje u Bostonu.

Između ovih, mogao se primetiti jedan džentlmen lepog stasa, koji se među prvima javio da sebi osigura jednu od slobodnih kabina. Taj džentlmen je bio Set Stanfort, muž gospođe Arkadije Volker, koji se njom oženio, zatim razveo, u okolnostima koje su nam poznate pred sudijom Protom u Uastonu.

Posle razvoda, od koga je prošlo već više od dva meseca, gospodin Set Stanfort se vratio u Boston. Još uvek željan putovanja., i pošto ga je beleška I.B.K. Loventala nateralala da odustane od puta u Japan, on je posetio glavna mesta u Kanadi: Kvebek, Toronto, Montreal, Otavu. Da li je tražio da zaboravi svoju pređašnju ženu? To je bilo malo verovatno. Iako su se dva supružnika u prvo vreme jedno drugom dopadali, posle je to prešlo u nedopadanje. Razvod, toliko isto originalan kao i venčanje, rastavio ih je jedno od drugog. Sve je među njima bilo rečeno. Besumnje se više nikada neće sresti, ili, ako se sretnu, možda se neće ni prepoznati.

Gospodin Set Stanfort je stigao u Toronto, sadašnju prestonicu Dominiona, kada je saznao za senzacionalno saopštenje I.B.K.

Leventala. Čak kada bi pad trebalo da se desi na udaljenosti od nekoliko hiljada milja, u najudaljenijim predelima Azije ili Afrike, on bi učinio i nemoguće da tamo dospe. To nije zbog toga što bi ga ova meteorska pojava osobito zanimala, ali prisustvovati, prizoru kome je mogao da bude prisutan samo vrlo skučeni broj posmatrača, to je bilo dovoljno da dovede u iskušenje jednog pustolovnog džentlmena, velikog ljubitelja putovanja, a kome je bogatstvo dopuštalo i najčudnovatija putovanja.

Ali, nije se radilo o putovanju na drugi kraj zemlje. Pozornica ovog čarobnog astronomskog prizora nalazila se blizu Kanade.

Gospodin Set Stanfort sede u prvi voz koji je polazio za Kvebek, zatim, odatle, onaj koji je jurio ka Bostonu preko ravnica Dominiona i Nove Engleske.



*Po dolasku, gomila, sastavljena od najrazličitijih ljudi, razmile se...*

Četrdeset osam časova posle njegovog ukrcavanja, *Mozik*, ne gubeći zemlju iz vida, prođe pučinom pored Portsmouta, zatim

Portlanda, na dometu semafora. Možda su one bile u stanju da dadu novosti o meteoru, koga je sada bilo moguće opaziti golim okom kada je nebo bilo vedro.

Semafore su ostale neme, a i ona iz Halifaksa nije bila govorljiva, dok je parobrod prolazio pored ovog velikog pristaništa Nove Švedske.

Koliko je putnika moralo da zažali što zaliv Fendi, između Nove Švedske i Novog Bremsvika, nije pružao izlaz ni ka istoku ni ka severu. Ne bi imali da podnose besne talase koji su ih napadali sve do rta Breton. Mnogobrzni, su bili bolesnici, među kojima su se, i pored sveg staranja Dženi i Frencisa Gordona, gospodin Forsajt i gospodin Hadelson i dalje isticali.

Zapovednik *Mozika* se sažali na svoje putnike koji su se tako rđavo osećali. On uđe u struju Sen-Lorana, da bi stigao na široko more moreuzom Bel-II, pod zaklonom obale sa Nove Zemlje. On se zatim uputi južnoj obali Grenlanda, presecajući zaliv Devis svom njegovom širinom! Tako je plovidba postala nešto mirnija.

Rt Kanfort opaziše ujutru 7 avgusta. Grenlandska zemlja završavala se malo dalje na istoku, kod rta Fervel, o koji se lome talasi Atlantskog Okeana. I to sa kakvim besom, to dobro znaju hrabri ribari sa Nove Zemje i Islanda.

Srećom, nije bilo u pitanju da se plovi duž istočne obale Grenlanda. Ova obala je tako reći nepristupačna. Ona ne pruža nikakvo pristanište za odmor lađama i talasi sa pučine biju je punim besom. Naprotiv, u moreuzu Devis ima dosta skloništa. Bilo u dnu fjordova, bilo iza ostrva, može se lako naći zaklon i, izuzev kad južni vetrovi duvaju u lice, plovidba se obavlja pod povoljnim uslovima

Prelaz se nastavjao, doista, bez velikih žalbi putnika.

Ovaj deo grenlandske obale, od rta Fervel do ostrva Disko, je uglavnom oivičen stenovitim grebenima, koji su prilično visoki i koji zaustavljaju vetar sa pučine. Čak i za vreme zime, ova obala je manje zakrećena ledom koji polarna struja donosi iz Severnog Okeana.

U ovim uslovima je *Mozik* tukao svojom brzom elisom vodu

zaliva Žilbert. On se zaustavio na nekoliko časova u Gothabu gde se kuvar sa lađe mogao da snabde velikom količinom sveže ribe. Zar nije istina da grenlandsko stanovništvo iz mora dobij a svoju glavnu hranu? Zatim je prošao jedno za drugim pored pristaništa Holštajnberga i Kristianshaba. Ove varošice, od kojih se drugi, krije u dnu zaliva Disko, tako su sakrivene stenama, da niko ne može ni da posumnja da postoje One su korisno sklonište za manje ribare koji plove zalistom Devis i tu love kitove, narvale, morževe i foke, upuštajući se čak pokatkad do krajnjih granica Bafinovog Mora.

Ostrvo Disko, do koga je parobrod stigao u prvim časovima 9 avgusta, je najvažnije od svih čiji se niz proteže duž grenlandske obale. Na ovom ostrvu sa bazaltnim grebenima glavno mesto je Godhuvn, podignuto na njegovoju južnoj obali. Kuće u ovom mestu nisu građene od kamena, već od drveta, sa zidovima od balvana jedva nešto malo istesanim i premazanim gustim slojem katrana da bi se sprečilo prodiranje vazduha. Na Frencisa Gordon? i Seta Stanforta. putnike koji nisu bili opčinjeni meteorom učinila je dubok utisak, ova crnkasta varošica u kojoj se tamo amo opažao koji crveni krov ili prozor. Kakav je morao biti život za vreme zime u ovom podneblju? Veoma bi ih iznenadilo kada bi im se tvrdilo da je on bio skoro isti kao u Stokholmu ili Kopenhagenu. Izvesne kuće, iako su siromašno nameštene, nisu bez ugodnosti. One imaju salon, čak i biblioteku, jer »visoko društvo«, ako se sme tako izraziti, poreklom iz Danske, nije nepismeno. Vlast u njoj pretstavlja izaslanik vlade čije je sedište u Uperniviku.

U pristaništu ove varoši *Mozik*, pošto je ostavio za sobom ostrvo Disko, baci kotvu 10 avgusta oko šest časova uveče.

## Glava XVII

U KOJOJ ČUDESNI METEOR I JEDAN PUTNIK SA »MOZIKA« SREĆU:  
PRVI ZEMLJINU LOPTU A DRUGI JEDNOG PUTNIKA SA »OREGONA«

Grenland znači »Zelena Zemlja«. Ali ovoj prostranoj oblasti prekrivenoj snegom znatno bi bolje odgovarao naziv »Bela Zemlja«. On nije mogao biti tako nazvan samo zbog duhovite ironije svoga kuma, izvesnog Erika Crvenog, moreplovca iz desetog veka\* koji verovatno nije bio crveniji no što je Grenland zelen. Uostalom, možda se taj Skandinavac nadao da će nagovoriti svoje zemljake da nasele tu zelenu oblast na krajnjem severu. Ali u tome nije uspeo. Ovo očaravajuće ime nije nimalo privlačilo naseljenike, a sada, podrazumevajući tu i domoroce, stanovništvo Grenlanda ne prelazi deset hiljada lica.

Treba priznati da nikada jedna zemlja nije bila nepodesni ja nego Grenland da primi meteor, čija vrednost iznosni pet hiljada sedam stotina osamdeset i osam milijardi Među tom gomilom putnika, koju je ljubopitstvo dovelo u Upernivik, više njih su sebi dozvolili tako rasuđivanje. Zar tom meteoru ne bi bilo isto tako lako da padne nekoliko stotina morskih milja južnije, na prostrane ravnice Dominiona ili Ujedinjenog Kraljevstva, gde bi se on mogao veoma lako pronaći? ... Ne, pozornica ovog znamenitog događaja imala je biti jedna od najneprohodnijih i najnegostoljubivijih oblasti!

Uistinu, treba potsetiti na neke ranije slučajeve. Zar meteori nisu već padali na Grenland? Zar Nordenskiold nije našao na Ostrvu Disko

tri ogromna komada gvožđa od kojih je svaki bio težak dvadeset i četiri tone? Bili su to verovatno meteoriti, koji se sada nalaze u Stokholmskom muzeju.

Srećom, ako I.B.K. Levental nije napravio pogrešku u svom proračunu, trebalo je da meteor padne u neki pristupačni predeo i to u toku meseca avgusta, kada se temperatura povećava iznad tačke smrzavanja. U to godišnje doba može se za pojedina mesta i tla i opravdati podrugljiv naziv zelene zemlje, koji je dat tom delu Novog Kontinenta. U vrtovima i povrtnjacima rastu neka povrća i izvesne travne biljke, ali dublje u unutrašnjosti kakav botaničar bi mogao da nabere samo mahovinu i vres. Na pribrežju pašnjaci se pojavljuju tek posle otapanja leda što omogućava da se održi malo stoke. Doista, tamo se ne mogu sresti ni volovi ni krave na stotine, ali se mogu naći kokoši i koze izuzetne izdržljivosti, ne izostavljajući pritom irvase i mnogobrojni pasji soj.

Na primer, posle najviše dva do tri letnja meseca, zima se vraća svojim beskrajnim noćima, svojim surovim vazdušnim strujama, koje dolaze iz polarnih predela, i svojim »blizerdima«.<sup>7</sup> Preko krutog prekrivača tla preleće neka vrsta sive prašine koja se naziva ledena prašina, kriokonita prepuna mikroskopskih biljaka, od kojih je Nordenskiold sakupio prve primerke.

Ali, samo na osnovu činjenice da meteor ne mora pasti u unutrašnjost velikog kopna, nije se moglo zaključiti da je njegovo vlasništvo obezbeđeno Grenlandu.

Ne samo da se Upernivik nalazi na morskoj obali, već ga more opkoljava sa svih strana. To ostrvo nalazi se usred arhipelaga koji se sastoji od mnogobrojnih malih ostrvaca posejanih duž pribrežja. To ostrvo koje nema ni deset morskih milja u obimu, bilo je, mora se priznati, vrlo mala meta za vazdušno đule. Ako ga ne bude pogodilo sa matematičkom tačnošću, ono će promašiti svoj cilj i talasi Bafinovog Mora zaklopiće se nad njim. Ali. more je duboko u ovim najsevernijim predelima i tu sonda dostiže dno tek na jednu ili dve hiljade metara. Pokušajte, dakle, da pronađete i izvučete iz te dubine

masu težine devet stotina hiljada tona.

Jedna takva moguća slučajnost veoma je zabrinjavala gospodina Šneka koji je u više mahova poverio svoje strahovanje Setu Stanfortu sa kim se sprijateljio u toku putovanja. Ali ništa se nije moglo učiniti protiv takve opasnosti i ništa drugo nije ostajalo već da se osloni na proračun naučnika I. B. K. Leventala.

Nesreću, od koje je strepeo gospodin Šnek, Frencis Gordon i Džen Hadelson smatrali bi naprotiv kao najsrećnije resšenje. A posle nestanka meteora oni od kojih je njihova sreća zavisila, ne bi imali više šta da zahtevaju, čak ni čast da ga nazovu svojim imenom.

Bilo je sumnjivo da će takav način shvatanja dvoje mladih prihvati mnogobrojni putnici sa *Mozika* i sa desetine drugih brodova raznih pripadnosti, koji su se tada nalazili usidreni ispred Upernivika. Oni su hteli da nešto vide, jer su zato i došli.

U svakom slučaju to neće biti noć koja će sprečiti zadovoljenje njihove želje Na toj geografskoj širini u toku dvadeset i četiri dana, od kojih pola vremena pre a pola posle, letnjeg suncostaja <sup>8</sup> sunce niti se rađa niti zalazi. Prema tome, postoje najbolji izgledi da tamo bude sasvim vidno, kako bi se razgledao meteor ako ga prema tvrđenju I.B.K. Leventala, sudbina bude uputila u blizinu osmatračnice.

Već sutradan po dolasku, gomila, sastavljena od najrazličitijih ljudi, razmile se oko drvenih kućica Upernivika. Na glavnoj od ovih kućica bila je istaknuta bela grenlandanska zastava sa crvenim krstom. Nikada dotada Grenlandani i Grenlandanke nisu videli toliko mnogo sveta koji je vrleo po njihovim raštrkanim obalama.

Ti Grenlandani, poglavito oni sa zapadne obale, imaju prilično zanimljive osobenosti Malog ili srednjeg uzrasta, zdepasti, snažni, kratkih nogu, nežnih ruku i zglobova, beložute boje kože, širokog i pljosnatog lica, skoro bez nosa, smeđih i malo uokvirenih očiju, crne i grube kose, čni su pomalo ličili na tuljane od kojih su nasledili blag izgled a takođe i udoban sloj sala koje ih štiti od hladnoće. Oba pola odevaju se na isti način: čizme i pantalone zvane »amaut« ili one u obliku kapuljače. Ali ipak, žene, vrlo ljupke i nasmejane u mlađim

godinama, nose frizuru u obliku šlema, umotavaju se modernim tkaninama, ukrašuju šarenim pantljikama. Pod uticajem misionara moda šaranja kože, nekada vrlo omiljena potpuno je iščezla. Ali ova plemena sačuvala su još i sada strastvenu naklonost za pesmu i igru koje pretstavljuju njihovu Jedinu razonodu. Za piće oni imaju vodu a za hranu meso od tuljana i pasa koji se jedu, zatim ribu i alge. Ustvari život ovih Grenlandžana vrlo je tužan.

Prispeće tako velikog broja stranaca na Ostrvo Upernivik izazvalo je ogromno iznenađenje kod nekoliko stotina domorodaca-ostrvljjanina i kada su saznali uzrok ovoj navali njihovo se zaprepašćenje nije nimalo smanjilo već naprotiv ono se još i pojača. Ovi siroti ljudi nisu više bili u stanju u kome se ne zna vrednost zlata. Ali iznenadna dobit nije bila njima namenjena. Ako se na njihovo tle sruče milijarde one neće napuniti njihove džepove, mada grenlandžanska odela ne oskudevaju u džepovima, koje nije isto kao kod Polinežana, što ima svoga razloga. Sve te milijarde sjuriće se u državnu kasu odakle, kao i obično, više nikada neće izaći. Međutim, oni nisu mogli da zanemare tu »stvar«. Ko zna, možda će iz svega toga proizići neka dobit i za sirote građane Grenlanda?

Makar šta bilo trebalo je da dođe do raspleta te »stvari«.

Ako budu i dalje pristizali parobrodi pristanište u Uperniviku neće biti dovoljno da ih sve primi. Sem toga zalazilo se u mesec avgust a brodovi nisu smeli da se još mnogo dugo zadržavaju na tim velikim geografskim širinama. U mesecu septembru već nastaje zima. jer ona dovodi led iz severnih moreuza i tesnaca a Bafinovo More ubrzo zatim postaje neprohodno. Znači treba bežati, treba se udaljiti iz tih predela, treba ostaviti iza sebe Rt Farvel inače će se brodovi izlagati opasnosti da budu zahvaćeni ledom sedam do osam meseci u toku surove zime Arktičkog Okeana.

Za vreme iščekivanja neustrašivi turisti pravili su dugačke izlete po ostrvu. Njegovo stenovito tle, skoro ravno, izdignuto samo u svom središnjem delu, vrlo je pogodno za pešačenje. Ovde-onde prostirale su se ravnice na kojima je, iznad zastora od mahovine i trave koja je

bila više žuta nego zelena, raslo šiblje koje nikada neće postati drveće, nekolika zakržljalih breza koje se viđaju i iznad sedamdeset i drugog uporednika.

Nebo je obično bilo maglovito i po njemu su najčešće prelazili gusti niski oblaci koje su gonili istočni vetrovi. Temperatura nije prelazila deset stepeni iznad nule. Zato su putnici bili vrlo srećni što su mogli na svojim brodovima da dobiju potrebnu udobnost koju nisu mogli naći u selu, kao i hranu koju ne bi našli ni u Godhavnu niti u kojoj drugoj obalskoj postaji.

Bilo je prošlo pet dana od prispeća *Mozika* kada se ujutru 16 avgusta i poslednji brod pojavi na pučini prema Uperniviku. To je bio jedan parobrod koji se provlačio između ostrva i ostrvca arhipelaga da bi se probio do pristaništa gde će se ukotviti. Na roglju njegove brigantine <sup>9</sup> lepršala se zastava sa pedeset i jednom zvezdom Sjedinjenih Američkih Država.

U tome nije moglo biti sumnje, taj je parobrod dovodio novu grupu radoznalaca na pozornicu velikog meteorološkog događaja, one zakasnele koji, uostalom, nisu stigli kasno pošto je zlatni globus još uvek kružio po atmosferi.

Oko jedanaest časova pre podne parobrod *Oregon* spustio je svoje sidro usred flotide ostalih brodova. Odmah zatim od njega se odvoji jedan čamac i prebaci na kopno jednog od putnika koji je, besumnje, bio užurbaniji od svojih saputnika.

Kao što se odmah raznese vest bio je to jedan astronom iz bostonske opservatorije, neki g. Varf i on ode pravo šefu grenlandjanske vlade. Ovaj odmah bez odlaganja izvesti o tome g. de Šnega i izaslanik dođe u kućicu na kojoj se vila državna zastava.

Zavladalo je strahovito nespokojsstvo. Da/ slučajno, meteor ne prevari ceo ovaj svet i otperja ka drugim nebeskim predelima poput želje Frencisa Gordona?

U tom pogledu ubrzo je zatim nastalo umirenje. Proračun I.B.K. Leventala doveo je do tačnih zaključaka i g. Varf je preuzeo ovaj dugački put isključivo da bi u svojstvu pretstavnika svog šefa

prisustvovao padu meteora.

.Bio je tada 16 avgust. Trebalо je da prođe još tri puta po dvadeset i četiri časa pa da se meteor spusti na grenlandjansko kopno.

»Sem ako ne bude otišao na dno?..«, šaputao Je Frencis Gordon, koji je, jedini, uostalom, imao tu zamisao i izrazio takvu nadu.

Ali kroz tri dana već će se znati da li će ta stvar dobiti ili ne svoj rasplet. Tri dana ustvari nije ništa a ponekad ipak oni mnogo čine poglavito ovde na Grenlandu, gde bi bilo smelo reći da se nedostatak zadovoljstva sastoji u njihovom izobilju. Dakle, tu je bilo vrlo dosadno i zarazno zevanje razvaljivalo je vilice tih dokonih turista.

Jedan od onih kojima vreme nije izgledalo tako dugo doista je bio mister Set Stanfort. Zakleti globtroter, on je rado jurio tamo gde je bilo nečeg naročitog da se vidi inače je bio naviknut na samoću i umeo je, kako se kaže »da sam sebi pravi društvo«.

To je njemu isključivo išlo u prilog — jer je uvek takva nepravda — što je morala da se prekine ta dosadna monotonija poslednjih dana iščekivanja.

Mister Set Stanfort šetao je po obali kako bi prisustvovao iskrcavanju putnika sa *Oregon*a kad se on odjednom naglo zaustavi videvši jednu ženu koju je čamac baš toga časa iskrcavao na pesak.

Ne verujući svojim očima Set Stanfort se približi i glasom koji je odavao iznenađenje ali ne i nezadovoljstvo reče:

— Ako se ne varam misis Arkadija Volker?

— Mister Stanfort! — odgovori putnica.

— Nisam očekivao, misis Arkadija, da ћu vas videti na ovom dalekom ostrvu.

— Ni ja ništa više, mister Stanfort.

— Kako ste, misis Arkadija?

— Ne može bolje biti... A vi?

— Vrlo dobro! Sasvim dobro!

Bez ikakvih daljih uvoda oni počeše da razgovaraju kao dva stara znanca koji su se susreli najvećom mogućom slučajnošću.

Najpre misis Arkadija Volker, pružajući ruke prema vasioni,

zapita:

- Nije li još pao?
- Ne još! Možete biti spokojni. Ali to će se uskoro dogoditi.
- Dakle, ja ču biti tu! — reče misis Arkadija Volker.
- Isto kao što ču i ja biti tu, — odgovori mister Set Stanfort.

Zaista to su bile dve vrlo otmene osobe, ljudi iz visokog društva, da se ne kaže dva stara prijatelja koje je zajednički osećaj ljubopitljivosti sastavio na toj obali Upernivika.

Uostalom, zašto bi bilo drugojačje? Zaceleo misis Arkadija Volker nije našla svoj ideal u Setu Stanfortu, ali može biti da taj ideal uopšte i ne postoji pošto dosada nigde na nj nije naišla. Nikada varnica, koja se u romanima naziva »udarac groma«, nije sevnula u njoj, i u nedostatku te legendarne varnice niko se nije dočepao njenog srca u znak zahvalnosti za neku značajnu uslugu. Pošto je časno izvršen pokušaj, brak nije, njoj odgovarao a isto tako ni mister Set Stanfortu. Ali je ona gajila mnogo naklonosti prema čoveku koji je imao obazrivosti da odbije da bude i dalje njen muž, on je sa svoje strane svoju bivšu ženu zadržao u uspomeni kao osobu vrlo inteligentnu, originalnu koja je postala sasvim savršena kada je prestala da mu bude žena.

Oni su se rastali bez zameranja, bez uzajamnog okrivljavanja. Mister Set Stanfort putovao je na jednoj strani a misis Arkadija na drugoj. Njihova mašta i radoznalost doveli su ih oboje na ovo grenlandčansko ostrvo. Zašto bi se oni pretvarali da se ne poznaju? Da li ima nečeg prostačkijeg od onoga kada čovek sebe smatra vezanim predrasudama i glupim obavezama? Pošto su izmenjali prve reči mister Set Stanfort stavi se na raspoloženje misis Arkadiji Volker, koja sa svoje strane vrlo rado prihvati ponuđene usluge mister Set Stanforta. Među njima više nije bilo niočemu drugom govora sem o meteorološkoj pojavi čiji je ishod bio tako blizu.

Što je više vreme odmicalo raslo je uzbuđenje i uznemiravalo radoznali svet koji se sakupio na ovoj udaljenoj obali, a naročito zainteresovane među kojima treba istaći, osim stanovnika Grenlanda, mister Forsajta i doktora Sidni Hadelsona pošto su oni uporno držali

do toga da ih takvima smatraju.

»Samo da sigurno padne na ostrvo!« mislili su g.g. Forsajt i Hadelson.

»A nikako po strani!« mislio je šef grenlandanške vlade.

»Ali samo ne na naše glave!« dodavali su u mislima nekolicina plašljivaca.

Isuviše l ili isuviše daleko bila su, doista, dva jedina zabrinjavajuća pitanja.

Dani 16 i 1? avgust prođoše bez ijednog događaja. Na nesreću vreme se pogorša i temperatura poče da osetno pada. Možda će ova zima biti vrlo rana. Planine na pribrežju već su bile prekrivene snegom i kada je sa te strane duvao vетar on je bio tako oštar i prodoran da su putnici bili prinuđeni da potraže utočišta u brodskim salonima. Dakle, nije moglo doći u obzir da će duže vremena provede na takvim geografskim širinama i kada bude zadovoljena njihova ljubopitljivost radoznalci će rado krenuti natrag putem prema jugu. ,

Jedino, možda, ova dva suparnika, uporna u iskorišćavanju svojih prava, kako su oni to nazivali, želeli su da ostanu pored toga blaga. Moglo se svašta očekivati od tako pomamnih ljudi i Francis Gordon misleći na svoju dragu Dženi sa strepnjom je predviđao mogućnost jednog dugog zimovanja.

U toku noći 17 i 18 avgusta razbesne se nad arhipelagom stahovita oluja. Bostonском astronomu pošlo je za rukom dvadeset časova ranije da izvrši osmatranje meteora čija je brzina kretanja neprestano opadala. Ali silina bure bila je tako ogromna da su se svi morali zapitati da li ona neće odneti meteor.

Na dan 18 avgusta nije nastupilo ni najmanje stišavanje nepogode a prvi noćni časovi doneše sobom znatno pojačanje bure što vrlo mnogo zabrinu zapovednike brodova u luci.

Međutim, oko pola noći između 18 i 19 avgusta jačina oluje naglo opade. Već u pet časova ujutru svi putnici iskoristiše ovo stišavanje nepogode za izlazak na kopno. Zar 19 avgust nije bio određen za pad meteora?

Bilo je već krajnje vreme. U sedam časova začu se potmuo udar.  
tako snažan da se» ostrvo zatrese u svojoj osnovi...

Nekoliko trenutaka kasnije jedan domorodac dojuri u zgradu u  
kojoj je bio smešten g. de Šnek. On je nosio značajnu vest. .

Meteor je pao na severozapadni rt Ostrva Upernivik.

## Glava XVIII

KAKO G. DE ŠNEK I NJEGOVI MNOGOBROJNI SAUČESNICI VRŠE  
ZLOČINE UPADA I RAZVALJVANJA DA BI DOSPELI DO METEORA

Odmah zatim masa sveta pohrli sa sviju strana.

Trenutno rasprostranjena ova vest ustalasa turiste i grenlandjanske stanovnike, posade brodova napustiše svoja mesta i prava ljudska bujica pojuri u pravcu koji je označio urođenički glasonoša.

Da pažnja sviju nije bila usredsređena na meteor tačno u tom trenutku mogla se zapaziti jedna činjenica koja se ne može lako objasniti. Kao da postupa po nekom tajanstvenom nalogu jedan od brodova usidrenih u luci, jedan parobrod koji je od same zore izbacivao velike količine dima kroz svoj dimnjak, podiže sidro i zaplovi punom parom prema pučini. Bio je to brod duguljastog oblika, po svemu sudeći odličan hodač. Za nekoliko minuta on iščeznu iza strme obale.

U takvom držanju ovog broda bilo je nečeg iznenađujućeg. Zašto je on došao u Upernivik pošto ga napušta baš u trenutku kada je imalo da se nešto vidi? Ali, usled tako velike žurbe, niko nije primetio ovaj odlazak koji je, međutim, bio vrlo čudnovat.

Jedina briga ove mnogobrojne gomile u kojoj se nalazilo nekoliko žena, pa čak i dece, bila je da se ide što brže. Išlo se u pravom neredu, gurajući se i sudarajući se jedan s drugim. Međutim, ipak je bilo bar jednog čoveka koji je sačuvao svu svoju hladnokrvnost. U svojstvu oprobanog *globtrotera* koga ništa više nije moglo uzbuditi, mister Set

Stanfort sačuvao je, pored opšte uzrujanosti, svoju prezrivu ljubav prema veštinama. Ali — da li je to bila isključivo prefinjena učtivost ili ma kakav drugi osećaj? On je najpre iskreno okrenuo leđa pravcu u kome su se kretali njegovi saputnici da bi se zatim priključio misis Arkadiji Volker i pravio joj društvo. Uostalom, imajući u vidu njihovo prijateljstvo, zar to nije bilo sasvim prirodno, da oni zajedno prisustvuje otkriću meteora.

— Najzad pao je, mister Stanfort! — behu prve reči misis Arkadije Volker.

— Najzad pao je! — odgovori mister Set Stanfort.

— Najzad pao je! — ponovi i stalno ponavljaše sva ta gomila idući prema severozapadnom rtu ostrva.

Međutim pet lica je uspelo da se izdvoji i održi ispred ostalih. Bio je tu pre svega g. Evand de Šnek, izaslanik Grenlanda na Međunarodnoj Konferenciji, koga su ostali najnestrpljiviji ljubazno propustili ispred sebe.

U međuprostor, koji je tako ostao sloboden, odmah se uvukoše dvojica turista i sada su se na čelu kolone nalazili gg. Din Forsajt i Hadelson, a za njima su verao išli Frencis i Dženi. Oboje mladih su nastavili sa izmenom svojih prirodnih uloga kao što su radili i na brodu *Moziku*. Dženi se brižljivo starala o mister Din Forsajtu, dok je Frencis Gordon obasipao pažnjom doktora Sandeja Hadelsona. Treba priznati da njihovo blagonaklono staranje nije bilo uvek lepo primljeno, ali ovoga puta dvojica suparnika bili su obuzeti tako snažnim uzbudjenjem da nisu primećivali prisustvo jedan drugoga. Dakle, nije se moglo postaviti pita« nje da se čine primedbe na obešenjaštvo dvoje mladih koji su uporedno išli između njih.

— Izaslanik će prvi preuzeti meteor, — promrmljao je mister Forsajt.

— I da ga uzapti, — dodade doktor Hadelson misleći da odgovara Frencisu Gordonu.

— Ali to me neće sprečiti da ostvarim svoja prava! — izjavи mister Din Forsajt želeći da ove reči čuje Dženi.

— Zaista, ne! — potvrdi mister Sidni Hadelson misleći na svoja prava.

Na najveće zadovoljstvo kćeri jednoga i nećaka drugoga, začelo je izgledalo da su dva suparnika, zaboravljajući lične razmirice, udružili svoju mržnju. protivu zajedničkog neprijatelja.

Zahvaljujući jednom srećnom slučaju okolnosti atmosferske prilike sasvim su se izmenile. Bura je prestala pošto je vetar promenio pravac prema jugu. Mada se sunce izdiglo još uvek samo nekoliko stepeni iznad horizonta ipak je bacalo svetlost kroz poslednje oblake, koje je zračenje znatno oslabilo. Više nije padala kiša. nije duvao vetar! Nebo je bilo vedro, vreme tiko, a temperatura se održavala između osam i devet Celzijusovih stepeni.

Postaju od rta razdvajala je jedna morska milja koju je trebalo preći peške. Nije se moglo računati da će se u Uperniviku naći ma kakvo prevozno sredstvo. Uostalom, po ovom ravnom tlu, kamenog sastava, pešačenje je bilo vrlo lako. Njegov reljef znatnije se isticao u sredini ostrva i pri obali gde se izdizalo nekoliko strmih stena.

Dogodilo se da je meteor pao baš iza ovih stena. On se mogao sagledati i sa same postaje.

Domorodac, koji je prvi doneo vest o padu meteora, predvodio je gomilu. Odmah iza njega išli su g. de Šnek g.g. Forsajt i Hadelson, zatim Dženi i Frencis, a za ovima Omikron, bostonski astronom i celo stado turista.

Malo pozadi mister Set Stanfort koračao je pored misis Arkadije Volker. Bivšim supružnicima nije bio nepoznat raskid između dveju porodica koji je postao legendaran. U toku plovidbe mister Set Stanfort sklopio je prijateljstvo sa Frencisom koji mu je poverio posledice ovog raskida.

— To će se ipak nekako izgladiti, — potrudi se misis Arkadija Volker da pretskaže rasplet ove razmirice pošto je saznala za stvar.

— Trebalо bi to želeti. — saglasi se mister Set Stanfort.

— Svakako! — reče misis Arkadija, — i sve će posle bolje ići. Vidite, mister Stanforde, nije loše pre braka imati malo teškoća,

uznemirenja. Vrlo lako sklopljeni brakovi izlažu se opasnosti da budu isto tako lako i raskinuti! Nije li to i vaše mišljenje?

— To je sasvim tačno. misis Arkadija. Eto mi, naš primer to najbolje dokazuje za pet minuta... na konju... samo potrebno vreme da se da reč...

— Da bi se šest nedelja kasnije vratila — ali nama samima i to uzajamno ovoga puta! — prekide ga smešeći se misis Arkadija Volker. Pa lepo, Frencis Gordon i mis Dženi Hadelson ako se ne zaruče pri jahanju biće samo sigurniji da će biti srećni u braku.

Nije potrebno isticati da su, u ovoj gomili radoznalih, mister Set Stanfort i misis Arkadija Volker morali biti jedini, izuzimajući dvoje verenika. koje u ovom trenutku nije interesovao meteor. Oni nisu ništa govorili, samo razmišljali kao Što bi verovatno uradio mister Džon Prot. čije su ih nekoliko reči, koje su baš tada izgovorili, potsećali na lice sa izrazom blage dobroćudnosti.

Pešačilo se dobro po ravnici načičkanoj zakržljalim šibljem iz koga su izletale mnogobrojne ptice zastrašene kao nikada dotada u okolini Upernivika.

Za pola sata pređeno je tri četvrtine milje. Ostalo je da se prevali još oko hiljadu metara kako bi se dospelo do meteora koji je bio skriven od pogleda nizom strmih stena na obali. Oni će ga tu na tom mestu naći prema izjavi grenlandjanskog vodiča a taj domorodac nije se mogao u tome prevariti. Dok je obrađivao zemlju on je savršeno dobro video munjevito svetlucanje meteora i čuo prasak snažnog udarca koji su čuli i drugi mada su se nalazili dalje od mesta pada.

Jedna protivurečna okolnost u ovom predelu prinudila je turiste da se trenutno zaustave i malo odmore. Bilo je veoma toplo. Da! Ma koliko to čudnovato izgledalo ljudi su brisali znoj sa čela kao da su se nalazili na pojusu umerene klime. Da li je to bio brzi marš koji je kod radoznalih putnika izazvao početak ovog pretvaranja u tečno stanje. Besumnje je i brzina hoda doprinela tome, ali ne može se poreći da temperatura vazduha nije rasla. Na tom mestu, u blizini severozapadnog rta ostrva termometar bi izvesno pokazao nekoliko

stepeni razlike sa postajom u Uperniviku. Čak je^ izgledalo da se sa približavanjem cilju ispoljava sve jača temperatura.

— Da nije nastupila promena u klimi na arhipelagu usled prisustva meteora? — upita smejući se ser Stanfort.

— To bi bila vrlo srećna okolnost po Grenlandjane! — odgovori istim glasom misis Arkadija.

— Verovatno da se ogroman komad zlata, zagrejan usled trenja u vazdušnim slojevima, nalazi još u užarenom stanju, — objasni bostonski astronom, — i da se zračenje njegove topote oseća i ovde.

— Pa dobro, — uzviknu mister Set Stanfort, — da li je potrebno da čekamo da se on ohladi?

— Njegovo bi hlađenje bilo znatno brže da je pao izvan ostrva umesto što je pao na njega — primeti više za sebe Frencis Gordon vraćajući se na svoje omiljeno mišljenje.

I njemu je bilo toplo, ali u tome nije bio sam. Poput njega preznojavali su se i g. de Šnek, g. Varf, a isto tako i cela gomila sveta i svi Grenlandjani koji se nikada, nisu pojavili na takvoj svečanosti.

Pošto su se malo izdahtali, put se nastavi. Još samo pet stotina metara i na okuci stenovite obale meteor će se pojavit u svoj svojoj blještavoj veličini.

Na nesreću posle dve stotine koračaj a g. de Šnek, koji je išao na čelu povorke, morao je ponovo da se zaustavi. Iza njega g.g. Forsajt i Hadelson, a pozadi njih cela povorka bili su takođe prinuđeni da to isto učine. To nije bila toplota koja ih je prisilala na ovaj drugi zastoj, već jedna neočekavana prepreka, prepreka koja se mogla najmanje predvideti u jednoj takvoi oblasti.

Jedna ograda u polju napravljena od tri gvozdene žice, izvijala se u beskrajnoj krivoj liniji i protežući se levo i desno dospevala do obale i zatvarala pristup sa sviju strana. Mestimično bilo je postavljeno veće kolje na kome su se nalazile table sa istim natpisom na engleskom, francuskom i danskom jeziku. G. de Šnek, koji je baš pred sobom imao jednu takvu tablu, čitao je sa dubokim zaprepašćenjem:

»Privatan posed. Ulaz zabranjen!«

Privatan posed u ovim udaljenim predelima zaista je bilo vrlo čudnovato! Na sunčanim obalama Sredozemnog Mora ili onom maglovitom primorju Atlantskog Okeana sasvim se lako može shvatiti poljsko imanje. Ali na obalama Ledenog Okeana! .. Šta bi mogao raditi sa ovim neplodnim i stenovitim zemljištem taj njegov sopstvenik?

U svakom slučaju to nije bila stvar g. de Šneka. Besmisleno ili ne, njemu je sprečavao put nekakav privatan posed i ta prepreka sasvim je skrhala njegov polet. Jedan zvanični izaslanik svakako poštuje principe na kojima počiva civilizovano društvo i neprikosnovenost privatnog stana pretstavlja načelo koje je usvojeno u celome svetu.

I sopstvenik ovog poseda pobrinuo se da na to osnovno načelo upozori svakoga ko bi došao u iskušenje da ga prenebregne. »Zabranjen ulaz!« izrično je isticalo na sva tri jezika teoriju natpisa.

G. de Šnek bio je u nedoumici. Ostati tu izgledalo mu je vrlo bolno. Ali s druge strane upasti u tuđ posed, uprkos svih zakona božjih i ljudskih!...

Gundjanje, koje je sve više raslo, začulo se na kraju povorke i za nekoliko trenutaka prenese se do njenog čela. Poslednji redovi, ne znajući razlbge koji su prouzrokovali ovaj zastanak žučno su protestovali protiv tog zastoja svom snagom svoga nestrpljenja. Saznavši za uzroke događaja oni se time nisu zadovoljili. Malo pomalo nezadovljstvo je raslo i uskoro se pretvori u paklenu galamu u kojoj su svi istovremeno govorili.

Da li će se večito ostati pred tom ogradom? Zar će oni dozvoliti da budu tako glupo zaustavljeni pred tim zlobnim parče tom gvožđa pošto su prešli hiljade milja da bi dospeli dovde? Sopstvenik terena ne može polagati suludi zahtev i na vlasništvo meteora. Dakle, on nije imao nikakva prava da zabrani prilaz meteoru. Uostalom, to je sasvim jednostavno. Ako on odbije prolaz treba samo proći.

Da li je g. de Šnek bio pokoleban naletom tih snažnih dokaza! Ipak se dogodilo da su osnovna načela popustila. Tačno baš prema njemu nalazila su se na ogradi jedna vratanca privezana običnim kanapom.

G. de Šnek nožem preseče kanap i ne razmišljajući o tome da je ovim pravim razvaljivanjem postao običan prestupnik, on stупи na zabranjen teren.

Cela gomila pojuri za njim, jedni ulazeći kroz vrata, drugi opkoračavajući gvozdene žice. Za nekoliko trenutaka više od tri hiljade lica preplavilo je »privatni posed«. Uzrujana gomila, praskala je živo raspravljalala o ovom neočekivanom događaju.

Ali odjednom, kao kakvom čarobnošću, zavlada potpuna tišina.

Na stotinu metfcra od ograde naglo se ukaza jedna kolibica koja je dотле bila skrivena u dvostrukom prevoju terena. Vrata ovog bednog kućerka otvorиše se i na njima se pojavi čovek najčudnovatijeg izgleda. Ovaj čovek obrati se osvajačima.

— Ej, vi tamo! — povika on na francuskom, rapavim glasom, — nemojte se snebivati! Budite ovde kao kod svoje kuće!

G. de Šnek znao je francuski. Zato se g. de Šnek naglo zaustavi a iza njega se takođe zaustaviše i turisti koji kao po komandi, odjednom okrenуše tri hiljade zabrinutih lica prema neobičnom domaćinu.

## Glava XIX

U KOJOJ ZEFIRIN KSIRDAL PREMA METEORU OSEĆA SVE VEĆU  
ODVRATNOST I ŠTA IZ TOGA PROISTIČE

Da li bi Zefirin Ksirdal dospeo bez smetnji do mesta opredeljenja da je bio sam? To je moguće, jer sve se može dogoditi. Međutim, trebalo je biti oštouman i oprezan pa se kladiti za suprotno.

Ma kako bilo da bilo, promašena je prilika da dođe do opklade pošto ga je njegova dobra zvezda stavila pod zaštitu nekog Mentora čiji je praktični smisao ublažavao krajnje uobraženje ovog nastranog čoveka. Zefirin Ksirdal nije, dakle, poznavao teškoće puta, da sve treba smatrati složenim ali koje je g. Robert Leker uspeo da učini jednostavnijim od obične šetnje po okolini.

U Havru, gde su ekspresnim vozom stigli ja nekoliko časova, ova dva putnika dočekani su sa najvećom pažnjom na jednom divnom parobrodu koji odmah zatim diže kotvu i uputi se prema pučini i ne čekajući druge putnike.

I zaista *Atlantik* nije bio putnički brod već jahta od pet do šest stotina tona koju je sagradio i opremio g. Rober Leker isključivo za njihovu upotrebu. S obzirom na vrednost uloženih sredstava, bankar je smatrao korisnim da raspolaže plovnim objektom kojim će po svojoj volji moći da održava vezu sa civilizovanim svetom. Ogromna dobit koju je ostvario svojim unosnim poslovima u rudnicima zlata omogućavali su mu prinčevska razmetanja i nabavio je za svoje lično uživanje ovaj. brod koji je izabrao u Engleskoj između stotinu drugih.

*Atlantik* je bio izgrađen za najveće brzine, po čudi jednog lorda višestrukog milionara. Finog i izduženog oblika, on je mogao pod dejstvom svojih mašina od četiri hiljade konjskih snaga da postigne i više od dvadeset čvorova na sat. Izbor g. Lekera zasnivao se na toj pojedinosti koja će u slučaju potrebe biti od dragocene prednosti.

Zefirin Ksirdal nije ispoljavao ni najmanje iznenađenje što je takav brod imao pod sobom. Istinu govoreći možda on nije ni zapazio tu pojedinost. Uostalom, on pređe preko palube i smesti se u svoju kabinu ne učinivši ni najmanju primedbu.

Razdaljina između Havra i Upernivika iznosi otprilike osam stotina morskih milja, koje je *Atlantik*, ploveći punom parom, mogao preći za šest dana. Ali s obzirom da nije žurio, g. Leker je posvetio ovoj plovidbi dvanaestinu dana i tek 18. jula uveče stiže pred postaju Upernivika.

Za vreme tih dvanaest dana Zefirin Ksirdal jedva da je otvorio usta. U toku obeda koji ih je bezuslovno okupljaо oko zajedničkog stola g. Leker je dvadesetak puta nastojao da navede razgovor na cilj njihovog puta. Ali nije mogao dobiti nikakav odgovor. Mogao se truditi da govori o meteoru koliko je god htio, izgledalo je da se njegovo kumče ništa o tome ne seća i nikakav zrak razuma nije zablistao u njegovom bezizraznom pogledu.

Ksirdal je trenutno bio udubljen u druge misli i nastojao da reši druge probleme. Koje? On to nije kazao. Ali, unekoliko predmet tih problema moralо je biti more, jer je Ksirdal provodio čitave dane posmatrajući morske talase, bilo da se nalazio na prednjem ili zadnjem delu broda. Možda ne bi bilo isuviše smelo prepostaviti da je on razmišljao o svojim istraživanjima po pitanju površinskog naprezanja, o čemu bi kazao koju reč nizu prolaznika misleći da govori svome prijatelju Marselu Leru. Čak možda zaključci, koje je on tada izveo, nisu bez veze sa nekoliko njegovih izvanrednih pronađazaka, kojima je on kasnije zadivio ceo svet.

Sutradan po prispeću u Upernivik g. Leker, koji je počeo da očajava, želeo je da pokuša da pobudi pažnju svoga kumčeta

stavljujući mu pred oči njegovu mašinu lišenu svoga zaštitnog omotača To je bilo dobro sračunato i sredstvo je bilo korenito. Ugledavši svoju mašinu Zefirin Ksirdalse strese kao kada se čovek budi iz nekog sna i osmotri oko sebe pogledom u kome se ogledala odlučnost i vedrina velikog dana.

- Gde se mi nalazimo? — upita on.
- U Uperniviku, — odgovori g. Leker.
- A moj teren?
- Tamo upravo i idemo.

To nije bilo sasvim tačno. Trebalo je prethodno svratiti kod g. Biarna Holdorsena, šefa Severnog inspektorata, čiji je stan lako pronađen po zastavi koja se nad njim lepršala. Pošto su izmenjeni izrazi učtivosti, prešlo se na raspravljanje ozbiljnih stvari putem jednog tumača čiju je saradnju g. Leker sebi mudro obezedio.

Odmah u samom početku iskrsnu prva teškoća. To nije bilo zbog toga što je g. Biarn Haldorsen imao želju da osporava dokumenta o sopstvenosti koja su mu stavljeni na uviđaj. već stoga što njihovo tumačenje nije bilo očigledno. Po slovu tih dokumenata, koji su bili sasvim ispravni i snabdeveni svima potpisima i svima zvaničnim pečatima, grenlandžanska vlada, preko svoga diplomatskog pretstavnika u Kopenhagenu ustupila je g. Zefirinu Ksirdalu površinu zemljišta od devet kvadratnih kilometara koja se graniči sa četiri jednakе strane od po tri kilometra upravljene u smeru strana sveta i koje se sekut pod pravim uglom na sličnoj razdaljini od jedne središnje tačke na  $72^{\circ}51'39''$  severne geografske širine i  $55^{\circ}35'18''$  zapadne geografske dužine, sve po ceni od pet stotina kruna po kvadratnom kilometru, što čini ukupno malo više od šest hiljada franaka.

G. Biarn Haldorsen ništa drugo nije tražio nego da se pokloni pred tom činjenicom, samo je trebalo utvrditi položaj te središnje tačke Doista, ne može se reći da on nije čuo da se govori o geografskoj širini i dužini i nije mu bilo nepoznato da i takve stvari postoje. I na tome se ograničavalo znanje g. Biarna Haldorsena. Da li je geografska širina životinja ili biljka, geografska dužina mineral ili nameštaj njemu je to

izgledalo podjednako verovatno i on se najradije toga klonio.

U nekoliko reči Zefirin Ksirdal dopuni kosmografsko znanje šefa Severnog inspektorata i u njemu ispravi što je bilo netačno. Zatim ponudi da izvrši on sam pomoću instrumenata sa *Atlantika* potrebna osmatranja i odgovarajuće proračune. Uostalom, kapetan jednog danskog broda, koji se nalazio baš tada u luci, mogao je da proveri dobivene rezultate da bi najzad sasvim umirio Njegovu Ekselenciju Gospodina Biarna Haldorsena.

I tako je bilo odlučeno.

U toku dva dana Zefirin Ksirdal završi svoj rad čiju savršenu tačnost proveri danski kapetan, a zatim se pojavi druga teškoća.

Tačka zemljine površine, koja je kao koordinate imala  $72^{\circ}51'30''$  severne geografske širine i  $55^{\circ}35'18''$  zapadne geografske dužine, nalazi se usred mora otprilike na dvestotine pedest metara severno od ostrva Upernivik.

Zapanjen ovim otkrićem g. Leker pade u žučna optuživanja. Šta da se radi? Tako, dakle, došao je u ove zabačene predele da bi glupo video kako će se meteor sjuriti u more! Da li se može pretpostaviti takva jedna nepomišljenost! Kako je mogao Zefirin Ksirdal, jedari naučnik, da učini tako grubu grešku?

Objašnjenje te greške bilo je sasvim jednostavno. Zefirinu Ksirdalu nije bilo poznato da se imenom Upernivik naziva ne samo jedno naselje već i jedno ostrvo i to je sve! Pošto je odredio matematičkim putem mesto na kome će meteor pasti on se oslonio na jednu zlobnu kartu koju je izvukao iz školskog atlasa, kartu koju izvadi iz jednog od svojih mnogobrojnih džepova i stavi pred razjarenog bankara! Na ovoj karti zaista je bila označena tačka zemljine lopte na  $72^{\circ}51'30''$  severne geografske širine i  $55^{\circ}35'18''$  zapadne geografske dužine koja se nalazila u blizini naselja Upernivik, ali na njoj je izostajala oznaka da se to naselje, koje je smelo naznačeno dosta napred na kopnu, nalazi naprotiv na istoimenom ostrvu na samoj ivici mora. Ne tražeći ništa više Zefirin Ksirdal verovao je na reč toj prilično od oka izrađenoj karti.

Kad bi samo ova greška mogla poslužiti kao pouka! Kad bi čitaoci ove povesti mogli da se posvete proučavanju geografije i da pritom ne zaborave zapravo da je Upernivik ostrvo! To bi im bilo od velike koristi onoga dana kad bi imali da dočekaju meteor od pet hiljada sedam stotina osamdeset i osam milijardi!

Da je teren bar mogao biti omeđen više prema jugu ova podvala bi bila povoljna za slučaj skretanja meteora.

Ali, pošto je Zefirin Ksirdal učinio pogrešku što je upotpunio znanje Njegove Ekselencije Gospodina Biarna Handorsena i što je primio kontrolu koja je postala vrlo nelagodna, tako skromna podvala nije bila više mogućna. Trebalo je pošto-poto prihvati stvar takvu kakva je i preuzeti otkupljeni teren koji se delimično sastojao od morskog i kopnenog dela.

Južna granica ovog drugog dela, najinteresantnija od oba, nalazila se prema poslednjem proveravanju udaljena hiljadu dve stotine i jedan metar od severne obale Upernivika. Njegova dužina iznosila je tri kilometra više od širine ostrva na tom mestu, a iz toga je proizilazilo da je istočna i zapadna granica imala biti povučena usred okeana. Prema tome Zefirin Ksirdal je stvarno primio malo više od dve stotine sedamdeset i dva hektara zemljišta umesto kupljenih i isplaćenih devet kvadratnih kilometara, što je znatno smanjivalo povoljnost ove transakcije nekretnina. Ustvari to je bio rđav posao!

Čak šta više taj posao je bio užasan naročito u pogledu pada meteora. Mesto na koje je sa preterano velikom veštinom ciljao Zefirin Ksirdal bilo je more! Ali, začelo, on je pretpostavio mogućnost skretanja, pošto je sebi dozvolio malo »oduške« na hiljadu i pet stotina metara u svima pravcima oko toga mesta. Ali na kojoj će strani meteor pasti? A to je baš ono što mu je bilo nepoznato. Očevidno, ako bi se dogodilo da meteor padne na suženi prostor koji je ostao u njegovom posedu suprotno ne bi pretstavljalio iznenađenje« Iz toga je proistekla i velika zbumjenost g. Lekera.

— Pa lepo, šta ćeš sada? — zapita on svoga kumića.

Ovaj bespomoćno podiže, ruke prema nebu.

— Međutim, nešto ipak treba učiniti, — nastavi njegov kum srditim glasom. — Treba da nađeš način da se izvučemo iz ove nezgode.

Zefirin Ksirdal razmisli jedan trenutak.

— Prva stvar koju treba uraditi, — reče on najzad, — to je da se ogradi teren i da se sagradi jedna baraka pogodna za naš smeštaj! Zatim ću razmisliti kako ćemo dalje postupiti.

G. Leker se baci na posao. Za osam dana mornari sa *Atlantika* uz pomoć nekolicine Grenlandjana, koji su bili privučeni dobrom platom, podigoše žičanuogradu čiji su krajevi zalazili u more i sagradiše jednu kolibu od dasaka koju snabdeše najpotrebnijim stvarima.

Na dan 26 juna, to jest tri nedelje pre no što će meteor pasti, Zefirin Ksirdal otpoče sa radom. Pošto je izvršio nekoliko osmatranja meteora u visokim slojevima atmosfere on odlete u visoke matematičke sfere. Njegovi novi proračuni potvrđiše savršenu tačnost njegovih ranijih rezultata. Nikakva pogreška nije bila počinjena. Nikakvo skretanje nije se dogodilo. Meteor će pasti tačno na predviđeno mesto, to jest na  $72^{\circ}51'30''$  severne geografske širine i  $55^{\circ}35'18''$  zapadne geografske dužine.

— Prema tome, znači pašće u more, — zaključi g. Leker rđavo prikrivajući svoj bes.

— Očigledno u more, — reče Ksirdal sav blažen, koji je u svojstvu pravog matematičara osećao ogromno zadovoljstvo videći potvrdu krajnje tačnosti svojih proračuna.

Ali odmah zatim pojavi se pred njegovim očima i naličje problema.

— Dođavola! — uzviknu on promenivši glas i pogledavši svoga kuma neodlučnim izrazom lica.

Ovaj se savlada i ostade miran.

— Pa dobro, Zefirine, — nastavi on dobroćudnim glasom kojim se obraća deci, — pretpostavljam da ne možemo ostati skrštenih ruku. Učinjena je jedna greška, treba je popraviti. Kad si bio sposoban da ideš i tražiš meteor po vasioni za tebe će biti prava igračka da ga sada

skreneš za nekoliko stotina metara.

— Vi mislite da je to tako lako! — odgovri Zefirin Ksirdal klimajući glavom. — Kada sam vršio svoj uticaj na meteor on se nalazio na četiri stotine kilometara. Na toj razdaljini privlačna sila zemlje privlačila ga je u takvoj meri da je količina energije koju sam upućivao samo na jednu od njegovih strana bila dovoljna da proizvede znatan ravnotežni poremećaj. Ali sada to se ne može dogoditi tako jednostavno. Meteor se nalazi mnogo bliže i privlačna sila zemlje dejstvuje na njega znatno jače, tako da malo više ili malo manje neće mnogo izmeniti stvar. S druge strane, mada je absolutna brzina meteora znatno smanjena njegova ugaona brzina povećana je vrlo mnogo. On prolazi sada kao munja u svom najpovoljnijem položaju i nema dovoljno vremena da se utiče na njegovo kretanje.

— Znači, dakle, ti ne možeš ništa učiniti? — navaljivaše dalje g. Leker grizući usne da bi se savladao od prenagljenosti.

— To nisam kazao, — ispravi se Zefirin Ksirdal. — Ali stvar je vrlo teška. Međutim, sasvim je jasno da se nešto može pokušati.

I doista, on pokuša sa takvom upornošću da je 17. avgusta smatrao izvesnim da će njegov pokušaj urodit plodom. Konačno skrenut sa svoga pravca meteor će pasti baš na samo kopno na pedesetak metara od obale, koja će razdaljina biti sasvim dovoljna da otkloni svaku opasnost.

Za nesreću, u toku sledećih dana ona strahovita oluja

koja je tako snažno zatresla brodove u luci Upernivika, očisti celu površinu kopna i Ksirdal se s pravom poboja da će

tako strahovito pokretanje vazdušnih slojeva takođe izmeniti putanju meteora.

Kao što nam je poznato stiša van je bure nastupilo je u noći između 18 i 19 avgusta, ali stanovnici kolibe ne iskoristiše predah razbesnelih atmosferskih elemenata. Očekivanje događaja nije im dozvoljavalo ni trenutka odmora. Pošto su osmotrili zalazak sunca nešto posle pola jedanaest časova noću oni ga tri sata kasnije videše kako se ponovo pojavljuje na nebū koje je skoro sasvim bilo očišćeno

od oblaka.'

Pad meteora dogodi se tačno u vreme koje je predvideo Zefirin Ksirdal. U šest sati pedeset i sedam minuta i trideset i pet sekundi munjevito svetlucanje probi se kroz prostor severne oblasti upola zaslepljujući g. Lekera i njegovog kumića koji su već čitav čas osmatrali horizont sa praga svojih vrata. Skoro istovremeno se začu jedan potmuli prasak i zemlja se zatrese pod strahovitim udarcem.

Meteor je pao!

Kada se Zefirinu Ksirdalu i g. Lekeru povratio vid oni najpre primetiše da se ogromni komad zlata nalazi na razdaljini od pet stotina metara.

— On gori, — promrmlja g. Leker pod uticajem snažnog uzbuđenja.

— Da. — jedva odgovori Zefirin Ksirdal. nesposoban da izusti ma šta drugo osim te kratke jednosložne reči.

Međutim, malo pomalo oni se povratiše i ceo prizor im se jasnije ukaza.

Doista, meteor se nalazio u užarenom stanju. Njegova temperatura morala je iznositi preko hiljadu stepeni i bila je blizu temperature topljena. Sastav materije šupljikave prirode jasno se isticao kao što je, uostalom, to predvidela opservatorija u Grinviču, upoređujući ga sa sunđerom. Probijajući se kroz površinu kore, koja je usled ohlađenja u vezi sa zračenjem dobijala zatvorenu boju, bezbroj malih kanala omogućivali su prodiranje pogleda do unutrašnjosti mase gde se metal nalazio u crvenom usijanju. Izdeljeni, izukrštani, savijeni vijugavi ovi su kanali obrazovali ogroman broj ćelijica iz kojih je pregrejani vazduh pišteći isticao.

Mada je meteor bio vrlo iako spljošten pri svom vrtoglavom padu njegov loptasti oblik još se uvek mogao raspoznati. Gornji deo ostao je dosta pravilno zaobljen dok je osnova izvinuta i zgnječena dobila nepravilan oblik tla.

— Ali... on će skliznuti u more! — povika g. Leker posle nekoliko trenutaka.

Njegovo kumče ne reče ništa.

— Ti si predvideo da će pasti na pedeset metara od obale!

— On se nalazi na deset metara, jer treba voditi računa o njegovom poluprečniku.

— Deset nisu isto što i sto i pedeset

— On je skrenuo pod dejstvom oluje.

Dvojica sagovornika nisu više razgovarali već se usredrediše na posmatranje lopte od zlata.

I stvarno, bilo je opravdano što je g. Leker ispoljavao izvesnu strepnju. Meteor je pao deset metara daleko od krajnje ivice strme obalske stene na nagnutom tlu koje je spajalo tu ivicu sa ostalim delom ostrva. Pošto je njegov prečnik iznosio pedeset i pet metara, kako je to tačno utvrdila opservatorija u Grinviču, meteor se nalazio nagnut iznad ponora na visini od četrdeset i pet metara. Ogromna metalna masa, već omekšala zbog topote i tako odbačena bez oslonca, oticala je tako reči duž skoro vertikalne strmine i bedno visila dopirući skoro do same morske površine. Ali onaj drugi deo, bukvalno slepljen za stenu, održavao je celinu iznad okeana.

Pošto nije dalje padao bilo je sigurno da se meteor nalazi u ravnotežnom položaju. Ali ipak ta ravnoteža nije bila stabilna i lako se može shvatiti da bi i najmanji potres bio dovoljan da ovo basnoslovno blago sjuri u ponor. Kad bi jednom krenuo niz strminu ništa na svetu ne bi ga više moglo zaustaviti, i meteor bi tada neodoljivo skliznuo u more koje bi se nad njim zaklopilo za večita vremena.

To je bio razlog više za preuzimanje hitnih mera, odjednom je pomislio g Leker pošto je ponovo došao k sebi. Bila je to velika ludost traći takо vreme u tom besmislenom posmatranju na štetu svojih interesa.

Ne gubeći više ni trenutka on odmah zađe iza kućice i istaće francusku zastavu na jednu dosta visoku motku kako bi je mogli primetiti sa brodova koji su bili usidreni ispred Upernivika. Poznato je već da je ovaj znak imao biti viđen i shvaćen. Odmah je zatim *Atlantik* isplovio na pučinu i uputio se najbližem telegrafu odakle će na adresu

banke Robert Leker u ulici Didro u Parizu biti poslat hitan telegram sastavljen ugovorenim znacima, koji preveden na razumljiv jezik znači: »Meteor pao. Prodajte«.

U Parizu pohitaše da izvrše ovaj nalog, što će g. Lekeru koji je sa sigurnošću špekulisao. doprineti i ovoga puta ogromnu dobit. Kad se bude saznalo za pad meteora rudnici zlata bez ikakve sumnje pretrpeće poslednji slom. I tada će se g. Lekler otkupiti pod savršeno povoljnim uslovima, I eto tako, posao će ispasti odlično ma šta se dogodilo. G. Leker ne može niukom slučaju propustiti da ne zgrne pristojan' broj miliona!

Neosetljiv na te prostačke interese Zefirin Ksirdal bio je zanesen svojim posmatranjem kad mu odjednom do ušiju depre nekakva larma. Okrenuvši se on spazi povorku turista koja se, sa g. de Šnekom na čelu, beše osmelila da stupi na njegov posed. A to je baš bilo nepodnošliivo! On, Ksirdal, koji je kupio taj teren da bi na njemu bio gospodar, sada je ponižen bez ikakvog ustručavanja.

Brzim korakom on istupi ispred radoznalih osvajača.

Dolazeći mu u susret izaslanik Grenlanda uštede mu polovinu puta koji je trebalo preći da dospe do gomile.

— Kako se to moglo dogoditi, gospodine, — reče Ksirdal, obraćajući se g. de Šneku, — da vi uđete na moje imanje? Zar niste videli natpise?

— Oprostite, gospodine, — učtivo odgovori g. de Šnek, — mi smo ih odlično videli, ali smatramo da se s obzirom na tako izuzetne okolnosti, naš istup protivu uobičajenih pravila može opravdati.

— Izuzetne okolnosti? — zapita prostosrdačno Ksirdal.

— Kakve izuzetne okolnosti?

Držanje g. de Šneka s pravom je odavalо izvesno iznenađenje.

— Kakve izuzetne prilike? — ponovi on. — Da li, dakle, treba da vam ja saopštим, gospodine, da je uastonski meteor maločas pao na ovo ostrvo?

— To mi je savršeno poznato, —izjavи Ksirdal. — Ali u tome nema ničeg izuzetnog. Pad jednog meteora pretstavlja sasvim opštu

pojavu.

— Ali ne kada je od zlata!

— Od zlata ili ma čega drugog bio, meteor je meteor.

— To nije mišljenje ove gospode i ovih gospođa, — odvrati g. de Šnek pokazujući gomilu turista među kojima većina nije ni reči razumela iz ovog dijaloga. — Sav ovaj svet nalazi se ovde samo da bi prisustvovao padu meteora. Priznaćete da je vrlo neprijatno posle tolikog putovanja naići ovde na prepreku od gvozdenih žica!

— Zaista to je neugodno, — priznade Ksirdal raspoložen na pomirijivost.

Tako su stvari krenule dobrim putem, kad g. de Šnek učini nesmotrenost dodavši:

— Što se mene tiče ja sam još manje mogao dozvoliti da budem zadržan vašom preprekom zato što se ona suprotstavlja izvršenju zvanične misije koja mi je poverena.

— Misije koja ima za cilj?...

— Da preuzmem meteor u ime Grenlanda čiji sam pretstavnik.

Ksirdal potskoči.

— Preuzeti meteor! — povika on. — Ali vi ste ludi, dobri moj gospodine!

— Ne vidim zašto to, — odvrati g. de Šnek uvredjenim glasom. — Meteor je pao na teritoriju Grenlanda. Prema tome on pripada grenlandskoj državi pošto ne pripada nikom.

— Koliko reči, toliko grešaka, — odvrati Ksirdal sa sve većom žestinom. — Pre svega meteor nije pao na teritoriju Grenlanda, već na moju teritoriju koja meni pripada, pošto mi je nju Grenland prodao sasvim lepo za gotov novac. Sem toga meteor pripada nekome a taj neko to sam ja.

— Vi?

— Sasvim tako. Ja!

— U kom svojstvu?

— Pa u svima mogućim svojstvima, dragi moj gospodine. Bez mene meteor bi još uvek kružio vasionom gde bi vama, makoliko vi

bili pretstavnik, bilo veoma teško da idete da ga tražite. Kako mi on ne bi pripadao kada se nalazi kod mene i kad sam ga ja prinudio da ovde padne?

— Kako to kažete?... navaljivao je g. de Šnek.

— Kažem da sam ga ja prinudio da padne. Uostalom, ja sam se pobrinuo da o tome obavestiir Međunarodnu konferenciju koja se sastala kako izgleda u Vašingtonu. Pretpostavljam da je moj telegram prekinuo njen rad.

G. de Šnek posmatrao je svoga sagovornika sa izvesnom nesigurnošću. Da li je on imao posla sa kakvim lažovom ili ludakom?

— Gospodine, — odgovori on, — ja sam bio u sastavu Međunarodne konferencije i mogu vas uveriti da je ona zasedavala baš kad sam napustio Vašington. Pored toga, mogu vam isto tako potvrditi da mi nije poznato da ste vi poslali telegram o kome govorite.

G. de Šnek bio je iskren. Malo tvrd na ušima on nije čuo nijednu jedinu reč iz toga telegraema, koji je pročitan, kao što je to uobičajeno na svima skupovima koji sebe poštju, usred paklene graje posebnih razgovora.

— Ali to ne znači da ga ja nisam poslao, — tvrdio "je dalje Ksirdal koji je počeo da se rasplamsava. — Da li je on stigao ili ne na mesto opredeljenja, to ne može ni u kom slučaju izmrvti moja prava.

— Vaša prava?... — odvrati g. de Šnek koga je ova neočekivano raspravljanje takođe nerviralo. — Da li se zaista možete usudititi da postavite ma kakav zahtev u pogledu meteora?

— Ali šta mislite, da će se možda ustručavati? — uzviknu Ksirdal podrugljivo.

— Jedan meteor od šest triliona franaka?

— Pa šta s tim?... Makar on stojaо i tri stotine hiljada miliona milijardi bilijardi trilijardi franaka to neće sprečiti da meteor bude moj.

— Vaš? ... Vi se to šalite?... Da jedan čovek ima više zlata nego ceo svet!... To bi bilo nepodnošljivo.

— Ja ne znam da li je to podnošljivo ili nepodnošljivo,

— vikao je Zefirin Ksirdal koji se beše sasvim razbesneo.  
— Ali znam samo jedno, a to je da meteor pripada meni.  
— To ćemo videti, — zaključi g. de Šnek otsečnim glasom. — Ali nasada dozvolite da mi nastavimo svoj put.

Pošto je to izgovorio on se ovlaš dotače oboda svoga šešira i dade znak domorodačkom vođi da krene dalje. G de Šnek pođe njegovim stopama a tri hiljade izletnika podoše stopama g. de Šneka.

Zefirin Ksirdal nasadjen na svojim dugačkim nogama posmatrao je kako prolazi ta gomila sveta koja se činila da ga uopšte ne vidi. Njegova ogorčenost bila je ogromna. Ući u njegov posed bez odobrenja i ponašati se kao u osvojenoj zemlji! Osporavati njegova prava! Pa to je prevazilazilo svaku granicu!

Međutim, ništa se nije moglo preduzeti protiv takve gomile. Zato, kad je i poslednji stranac prošao, on je bio primoran da se povuče u svoju čatrljicu. Ali iako je bio pobeden on nije bio ubeđen i vraćajući se on je dao oduške svome gnjevu.

— To je prosto odvratno... odvratno. — izjavili su više puta naglašavajući kao kakav semafor.

Međutim, povorka je žurila idući pozadi vođe puta. Ovaj se najzad zaustavi u početku krajnjeg rta ostrva. Više se nije moglo dalje ići.

Odmah mu se pridružiše g. de Šnek i g. Varf. Zatim prispeše g.g. Forsajt i Hadelson. Frencis i Dženi, Omikron, mister Set Stanfort i misis Arkadija Volker i najzad cela gomila radoznalih koje je flotila brodova izbacila na ovaj deo obale Bafinovog Mora.

Da, bilo je sasvim nemoguće ići dalje. Toplota koja je postala nepodnošljiva, nije dozvolila ni korak napred.

Uostalom, taj bi korak bio potpuno izlišan. Na daljini manjoj od četiristotine metara pojavila se zlatna lopta i ceo je svet mogao videti kao što su je Zefirin Ksirdal i g. Leker jedan sat ranije posmatrali. Ona nije više zračila kao u vreme kada je opisivala svoju putanju u vasioni, ali njen otsjaj bio je tako snažan da su ga oči jedva podnosile. Ustvari, nedostupna kada se nalazila u beskonačnom prostoru, ona nije bila ništa više pristupačna sad kad se nalazi na zemlji.

Na tom mestu pribrežje je savijalo u obliku neke uzdignite ravni, jedne od onih stena nazvane domorodačkim imenom *unalek*. Nagnuta prema pučini ona se završavala %

jednim vertikalnim padom, od tridesetak metara iznad morske površine. Meteor je pao tu na ivici te uzdignite ravni Da je pao samo nekoliko metara udesno on bi se stropoštao u ponor i zaronio do podnožja vertikalne obalne stene.

— Da! — ne mogade da se uzdrži a da ne promrmlja Francis Gordon. — Dvadeset koračaji dalje i on bi bio na dnu...

— Odakle ga ne bi lako izvukli, — završi misis Arkadija Volker.

— Peh! G. de Šnek ga nema još u rukama, — primeti mister Set Stanfort. — Potrebno je da ga tek dobije grenlandanska vlada.

Doista, to će ipak biti kad tad. To je samo pitanje strpljenja. Biće dovoljno sačekati da se on rashladi, i sa približavanjem arktičke zime to će se ubrzo dogoditi.

Mister Din Forsajt i mister Sidni Hadelson stajali su tu nepomični, takoreći hypnotisani posmatrajući tu masu od zlata koja im je žegla oči. Obojica su pokušavali da prodru napred i obojica su bili prisiljeni da se povuku natrag, isto kao i nestrpljivi Omikron koji zamalo što nije bio ispečen kao rozbif. Na toj razdaljini od četiri stotine metara temperatura je dostizala pedeset Celzijusovih stepeni a toplota koju je meteor zračio toliko je zagrevala vazduh da se nije moglo disati.

— Ali najzad... on je tu... On leži na ostrvu... On nije na morskom dnu... . On nije izgubljen za čovečanstvo... On se nalazi u rukama tog srećnog Grenlanda!... Čekati... biće dovoljno čekati!...

Eto to su neprestano ponavljadi radoznali izletnici koje je zaustavila zagušljiva toplota na ovoj okuci strmih stena.

Da, čekati. .. Ali koliko dugo?' Da se neće meteor odupreti rashlađenju jedan mesec, dva meseca? Tako ogromne metalne mase na tako visokim temperaturama mogu vrlo dugo ostati užarene. To je već ustanovljeno kod meteorita beskrajno manjih zapremina.

Protekoše tri sata i niko ne pomisli da napusti to mesto. Da li su hteli da sačekaju da pristup meteoru bude omogućen? Ali to se neće

dogoditi ni danas,' ni sutra. Oni će morati da se Vrate na brodove sem ako ne bude izgrađen logor i ne budu prenete potrebne namirnice.

— Mister Stanfort, — upita misis Arkadija Volker, — mislite li vi da se ovaj užareni meteor može rashladiti za nekoliko časova?

— Ni za nekoliko časova, ni za nekoliko dana, misis Volker

— Ja ču se onda vratiti na brod *Oregon*, s tim da dođem ovamo kasnije.

— Imate pravog — odgovori mister Stanfort. — I ja ču sledovati vašem primeru i uputiću se *Moziku*. Mislim da je i vreme ručku.

To je bilo najpametnije što se moglo učiniti. Ali Frencis Gordon i Džen nisu mogli tu najpametniju odluku da nametnu g.g. Forsajtu i Hadelsonu. Uzalud što se malo-pomalo gomila razišla, uzalud što se g. de Šnek poslednji odlučio da se uputi ka postaji Upernivika, obojica luđaka tvrdoglavo ostadoše sami lice u lice sa meteorom.

— Najzad, oče, hoćete li da krenemo? — zapita već dvadeseti put Dženi Hadelson oko dva sata popodne.

Umesto odgovora doktor Hadelson napravi desetak koračaji napred. Ali bio je primoran da se naglo povuče. To je bilo kao da se usudio da stane ispred čeljusti peći za topljenje metala. Mister Din Forsajt, koji beše pojurio za njim, morao je takođe da se povuče sa istom užurbanošću.

— Pa zar ne vidite, ujače, — po!2 da navaljuje i Frencis Gordon, — pa zar ne vidite, mister Hадelsone, da je krajnje vreme da ;se vratimo na brod... Dođavola! Meteor nam sad ne može pobeći. Gutati ga očima ništa nam ne pomaže! Neće nam to napuniti stomak!

Uzaludni pokušaji! Tek uveče padajući od umora i gušenja, mister Forsajt i mister Hadelson odlučiše da napuste poprište tvrdo rešeni da se vrate sutradan.

I oni se, zaista, vratiše čim je svanuo dan. Ali pri povratku oni naiđoše na pedesetak naoružanih ljudi — a to je bila celokupna oružana snaga Grenlanda — koji su imali za zadatku da obezbede poredak oko dragocenog meteora.

Protivu koga je vlada preduzimala takve mere predostrožnosti?

Protivu Zefirina Ksirdala? U tom slučaju pedeset ljudi bilo je vrlo mnogo. Ovo utoliko pre što se meteor sam odlično branio. Njegova nepodnošljiva toplota zadržavala je na pristojnoj daljini i najsmelije posetioce Jedva da se moglo napredovati jedan metar dalje od mesta na kome su se sinoć nalazili. Kad bi se tako nastavilo bili bi potrebni meseci i meseci da g. de Šnek stvarno preuzme to blago u ime Grenlanda.

Ali to nije važno pošto je to blago čuvano oružanim snagama. Kad su u pitanju pet hiljada sedam stotina osamdeset i osam milijardi, čovek ne može nikako biti preterano oprezan.

Na molbu g. de Šneka jedan od brodova ukotvljen u luci, otplovio je da najzad svetu telegrafski saopšti novost. Dakle, kroz četrdeset i osam časova pad meteora biće poznat širom celog svet. Da li će to pokvariti planove g. Lekera? Ni najmanje. *Atlantik* je isplovio iz luke još pre dvadeset i četiri sata. Sem toga brzina jahte bila je znatno veća, te je tako bankar raspolagao ogromnom prednošću od trideset i šest časova, koje je vreme bilo dovoljno da se uspešno privede kraju finansiska špekulacija.

Ako je grenlandska vlada već bila ohrabrena prisustvom pedesetorice stražara koliko je tek bila sigurna u svoju stvar kad je popodne istoga dana utvrdila da sada sedamdeset ljudi čuvaju stražu oko meteora.

Oko podne jedna krstarica spustila je kotvu ispred Upernivika. Na roglju lepršala se zvezdasta zastava Sjedinjenih Američkih Država. Tek što se njeno sidro dotaklo dna sa krstarice se iskricalo dvadeset mornara pod zapovedništвом jednog midšipmena [10](#) i ulogorilo u okolini meteora.

Kad je saznao za ovo povećanje snaga za održavanje reda g. de Šneka obuzeše protivurečni osećaji. Mada je bio zadovoljan što je meteor tako brižljivo čuvan, ovo iskrčavanje naoružanih američkih mornara na grenlandjansku teritoriju pobudilo je u njemu najozbiljnije uzinemirenje. Midšipmen, kome se on poverio, nije ga mogao niočemu obavestiti. On je postupao po naređenjima svojih prepostavljenih i

nije se trudio da nešto više sazna.

G. de Šnek prema tome doneće odluku da sutradan ode na krstaricu i uloži žalbu, ali kada je htio da ostvari svoju nameru on se nađe pred dvostrukim poslom.

U toku noći i druga krstarica, ovoga puta engleska, stigla je u luku Upernivika. Saznavši da je meteor pao i ona je, po američkom primeru iskrcala dvadesetak mornara koji su se odmah, pod komandom jednog drugog midšipmena, uputili ubrzanim maršom prema severozapadnoj strani ostrva.

G. de Šnek je bio zbumen. Šta je sve ovo značilo? Ukoliko je vreme odmicalo njegova zbumjenost postajala je sve veća. Po podne pojavi se i treća krstarica na kojoj se vila trobojna zastava Francuske Republike. Dva Časa kasnije dvadeset francuskih mornara pod zapovedništvom jednog pomorskog zastavnika uputiše se da čuvaju stražu oko meteora.

Položaj se zaista sve više pogoršavao. Na tome se nije moglo ostati. U toku noći između 21 i 22 avgusta dođe i četvrti ratni brod, jedna ruska krstarica. Zatim na dan 22 pojaviše se jedan za drugim jedan japanski brod, jedan italijanski i jedan nemački. Sutradan 23 jedna argentinska i jedna španjolska krstarica prispeše nešto pre od jednog čileanskog broda za kim su na malom otstojanju nastupila još dva broda, prvi portugalski a drugi holanđanski.

I tako 2 avgusta šesnaest ratnih brodova, među kojima se neopažen uvukao i usidrio *Atlantik*, sačinjavalo je pred Upernivikom međunarodnu eskadru kakvu nisu nikada ugledali ovi predeli krajnje severa. Pošto su sa svakog od njih bili iskrcani po dvadeset mornara pod komandom jednog oficira, tri stotine dvadeset mornara i šesnaest oficira svih narodnosti sada se tiskalo na ovom tlu. koje, i pored svoje hrabrosti, ne bi mogli odbraniti pedeset grenlandžanskih vojnika.

Svaki brod doneo je sobom i svoj tovar novosti i, sudeći po proizvedenom dejству, te novosti nisu morale biti zadovoljavajuće. Ako je to bilo tačno da Međunarodna konferencija stalno zaseda u

Vašingtonu nije bilo manje tačno da ona nastavlja svoje sednice isključivo radi forme. Sada je imala reč diplomacija... u očekivanju, kako se pričalo u intimnosti, da progovore topovi. Žučno se raspravljalo među vladama i ne bez izvesne gorčine.

Ukoliko su brodovi pristizali jedan za drugim, novosti su postajale sve više uznemiravajuće. Ništa se tačno nije znalo, ali su se širili potmuli glasovi po glavnim štabovima/ i među posadama, a odnosi su postajali svakim danom sve zategnutiji između pojedinih okupacionih trupa.

Kada je američki komodor najpre pozvao za svoj sto svoga engleskog kolegu i kad je ovaj odazivajući se toj počasti iskoristio zatim priliku i učinio srdačnu posetu zapovedniku francuske krstarice bilo je svršeno sa međunarodnim ljubaznostima. Sada je svako od njih ostajao na svom brodu i da bi podesio svoje držanje čekao je da vidi sa koje će strane dunuti vetar, čiji je prvi dah izgledao kao predznak oluje.

Za to. vreme Zefirin Ksirdal nije se udaljavao s mesta. G. Leker imao je premorene uši od njegovih neprekidnih optužbi i uzalud se suprotstavljaо pozivajući se na njegov zdrav razum.

— Ti moraš shvatiti, dragi moј Zefirine, — govorio mu je on, — da je g. de Šnek u pravu i da nije moguće ostaviti jednoj osobi slobodno raspolaganje sa tako ogromnom sumom. Dakle, sasvim je prirodna njegova intervencija. Ali dozvoli mi da ja dalje preduzimam što je potrebno. Kad se prvo uzbuđenje bude utišalo onda ћu ja nastupiti i smatram da neće biti moguće da se ne vodi računa u velikoj meri o pravednosti naše stvari. Ja ћu nešto postići, to je van svake sumnje.

— Nešto! — povika Ksirdal. — Peh! Neka ide dođavola vaše nešto! Zar je meni to potrebno?

— Onda, — primeti g. Leker, — zašto se tako jako uzrujavaš!

— Zato što meteor meni pripada. Ja se bunim zbog toga što hoće da ga uzmu. To neću podneti.

— Ali šta ti možeš učiniti protiv cele zemlje, siroti moј Zefirine?

— Kad bih ja to znao, to bi i učinio. Ali, strpljenja!... To je prosto odvratno što je taj nazovi pretstavnik ispoljio zahtev da uzme moj meteor!... A sada koliko društva toliko i lopova! Ne računajući još i to što će se oni međusobno rastrgnuti, prema onome što se govori... Dođavola, možda bi bilo bolje da sam meteor ostavio gde je i bio! Za mene je to bila igračka da ga oborim. Nalazio sam zanimljivosti u takvom opitu... Da sam samo znao!... Siroti bednici koji nemaju deset sua u džepu sada hoće da se tuku povodom milijardi!... Možete reći što god hoćete ali to je sve odvratnije!

Ksirdal nije napuštao to stanovište.

U svakom slučaju on nije bio u pravu što se razbesneo protiv g. de Šneka. Nesrećni izaslanik, da upotrebimo jedan uobičajeni izraz, nije ni on sa svoje strane ostao ravnodušan. Ovo zaposedanje grenlandjanske teritorije ništa mu dobro nije nagoveštavalo i čudesno blago Republike izgledalo je da se oslanja na vrlo trošne osnove. Međutim, šta je valjalo preduzeti? Da li je on mogao sa svojih pedeset ljudi da natera u more tri stotine dvadeset stranih mornara, da zaspove topovskom vatrom, torpedima, da potopi šesnaest oklopljenih mastodonata koji su ga okruživali?

Očevidno ne, on to nije mogao učiniti. Ali ono što je bar mogao učiniti, ono što je čak morao učiniti a to je da u ime svoje zemlje protestvuje protiv nasilne povrede nacionalnog zemljišta.

Jednoga dana kada su se dva zapovednika, francuski i engleski, zajedno iskrcali na kopno u svojstvu običnih posetilaca g. de Šnek uluči priliku da zatraži od njih objašnjenje i da im učini poluzvanične pretstavke pri čemu diplomatska uzdržljivost nije isključivala žestinu.

G. de Šneku odgovori engleski komodor. G. de Šnek, — rekao mu je on uglavnom — greši što se uzbuduje. Zapovednici brodova koji se nalaze u luci jednostavno postupaju po naređenjima odgovarajućih admiraliteta. Oni nemaju prava ni da raspravljaju o tome, ni da tumače primljene zapovesti, već samo da ih izvršavaju. Ipak se prepostavlja da međunarodno iskrcavanje nema drugog cilja osim održavanje reda pri navali tako mnogobrojnog sveta za koji se smatralo besumnje da će

biti još mnogobrojniji. Na svaki način g. de Šnek je mogao biti spokojan. Pitanje se nalazi u proučavanju i svačija prava biće neosporno poštovana.

— To je sasvim tačno, — potvrđi francuski zapovednik.

— Pošto će sva prava biti poštovana ja mogu, dakle, da branim svoja, — odjednom povika neka osoba upadajući u razgovor bez ikakvog uvoda.

— Sa kim imam čast? — zapita komodor.

— Sa mister Dinom Forsajtom, astronomom iz Uastona, pravim ocem i zakonitim vlasnikom meteora, — značajno odgovori upadač, dok je g. de Šnek ovlaš slegnuo ramenima.

— Aah! vrlo dobro! — izusti komodor. — Ja poznajem odlično vaše ime, mister Forsajte... Ali, doista, ako vi imate prava zašto ih vi ne bi mogli i iskoristiti?

— Prava! — povika u tom trenutku jedan drugi upadač. — Šta ču onda ja reći o svojim pravima? Zar nisam ja jedini, doktor Sidni Hadelson, koji sam prvi ukazao svetu na meteor?

— Vi!... protestovao je mister Din Forsajt, okrenuvši se naglo kao da ga je odjednom ujela zmija.

— Ja.

— Jedan šarlatan iz predgrađa može da pretenduje na takvo otkriće!

— Isto tako kao i jedna nezNALICA vaše vrste!

— Hvalisavac koji ne zna čak sa koje se strane gleda kroz đogled!

— Lakrdijaš koji nikada nije video teleskopi

— Ja, nezNALICA!...

— Ja, šarlatan!...

— Ali, ne toliko nezNALICA da ne bih znao da razotkrijem varalicu.

— Ne toliko šarlatan da ne mogu naći načina da ućutkam jednog lopova.

— Ah! To je već isuviše! — povika mister Din Forsajt, prigušenim glasom i zapenušivši. — Pazite šta govorite, gospodine.

Dva suparnika stojali su jedan prema drugom, stegnutih pesnica,

pomamnih pogleda, pretećih pokreta. I ovaj bi se prizor verovatno rđavo svršio da se Frencis i Dženi nisu isprečili između boraca.

— Ali, ujače! — povika Frencis savladavši snažnom rukom mister Dina Forsajta.

— Oče!... Preklinjem vas... Oče! — molila je Dženi sva uplakana.

— Koja su ta dva bezumnika? — upita mister Set Stanfort pored koga se slučajno nalazio Zefirin Ksirdal koji je na nekoliko koračaji dalje prisustvovao ovom tragikomičnom prizoru.

Na putu se često ne vodi mnogo računa o etikeciji. Mister Set Stanfort bez ikakve forme odgovori na ovo pitanje koje mu je postavio neki neznanac isto tako bez forme.

— Vi ste svakako čuli o mister Dinu Forsajtu i doktoru Sidneju Hadelsonu?

— O dvojici astronoma — ljubitelja iz Uastona?

— Da, o njima.

— O pronalazačima meteora koji je ovde pao?

— A to su oni!

— Radi čega se tako svađaju?

— Ne mogu se saglasiti kome pripada prednost za ovo otkriće?

Zefirin Ksirdal prezrivo saže ramenima.

— Lepa stvar! — reče on.

— I oni obojica zahtevaju da im se prizna pravo vlasništva nad meteorom, — nastavi mister Set Stanfort.

— Pod izgovorom da su ga slučajno videli na nebu?

— Da, baš zbog toga.

— Oni imaju drskosti,... izjavi Zefirin Ksirdal. — Ali ko je onaj mladić i ona devojka i šta oni traže ovde?

Mister Set Stanfort uslužno izloži slanje stvari. On ispriča kakvim su sticajem okolnosti verenici bili prinuđeni da odustanu od svoje bračne namere i kakvom je glupom zavišću strahovita mržnja porodica slomila nežnu i dirljivu naklonost dvoje mladih.

Ksirdal je izgledao uzrujan. Isto kao što bi posmatrao kakvu nebesku pojavu on je gledao mister Dina Forsajta koga je zadržao

Frencis Gordon i Dženi Hadelson, koja je slabim rukama obgrnila svoga razjarenog oca. Kada je mister Stanfort završio svoje pričanje Zefirin Ksirdal i ne zahvalivši se, izbaci jedno gromko:

— Ovo je baš preterano ovoga puta!

Zatim se udalji krupnim koracima.

Pripovedač hladnokrvno isprati pogledom ovog nastranog čoveka. Zatim ne misleći više o tome on se ponovo pridruži misis Arkadiji Volker koja je bila strahovito usamljena za vreme tog kratkog razgovora.

Međutim Zefirin Ksirdal bio je izvan sebe od besa. Grubim dohvatom ruke on otvori vrata kućerka.

— Dragi u jače, — reče on g. Lekeru koga ovaj jetku naglasak trže, — izjavljujem da je ovo isuviše odvratno.

— Šta se sad opet dogodilo? — zapita g. Leker.

— Meteor, zaboga! Uvek taj prokleti meteor!

— Šta je učinio meteor?

— Prosto naprsto on pustoši zemlju. Već se ne mogu nabrojati zla koja je počinio. Nezadovoljan što je od svih ovih ljudi napravio lopove, on izlaže svet opasnosti od ognja i prolivanja krvi. sejući svuda razdor i rat. Ali to nije sve i eto, zar on nije sebi dozvolio da čak i verenike zavada? Idite pogledajte, dragi ujače, tu devojku i vi ćete mi posle reći Šta mislite o tome. Ona će rasplakati i samu stenu. Sve je to, zaista, preterano odvratno.

— Koji verenici? O kojoj devojci govorite? Šta je sad opet sa tim novim čudljivim prohtevom? — zapitkivao je g. Leker zaprepašćen.

Zefirin Ksirdal ne htede da odgovori.

— Da, to je isuviše gadno, — izjavi on sa žestinom. — Ah! Ali to neće tako proći! Ja ću ih sve pomiriti i to. još kako!

— Kakvu ćeš glupost sada učiniti, Zefirine?

— Bogami, zato ne treba biti враč! Ja ću njihov meteor srušiti u vodu.

G. Leker skoči. On preblede u licu pod uticajem strahovitog uzbuđenja koje mu je paralisalo rad srca. Nijednog trenutka nije mu

pala napamet misao da će Ksirdal popustiti u svojoj jarosti i da će ga on obasuti pretnjama koje ne može izvršiti. On je već dao dovoljno dokaza o svojoj moći. Od njega se sve moglo očekivati.

— Ti to ne smeš učiniti, Zefirine, — uzviknu g. Leker.

— Naprotiv, ja ču to učiniti. U tome me ništa ne 'može sprečiti. Meni je svega dosta i to ču učiniti ništa kasnije već sad odmah!

— Ali, nesrećniče, ti valjda ne pomišljaš ozbiljno...

G. Leker naglo se prekide. Jedna genijalna misao, blistava i munjevita, odjednom prostruja kroz njegovu glavu. Bilo je dovoljno nekoliko trenutaka ovom velikom kapetanu finansiskih bitaka da razmotri slabe i jake strane posla.

— Stvarno! — promrmlja on.

Još jedan napor razmišljanja potvrdi mu savršenu ispravnost njegovog plana.

Zatim obraćajući se Zefirinu Ksirdalu:

— Neću ti duže protivurečiti, — reče on odlučno kao užurban čovek kome su minuti važni koliko drugome časovi. — Ti hoćeš da baciš meteor u more? U redu, neka bude tako. Ali, zar mi ne možeš učiniti uslugu i to odložiti za nekoliko dana?

— Na to sam prinuđen, — uzviknu Ksirdal. — Treba da izvršim neke izmene u mašini u vezi sa novim radom koji od nje očekujem Te će izmene zahtevati pet ili šest dana.

— Znači to će trajati do 3 septembra.

— Da.

— Odlično, — reče g. Leker koji izade i uputi se prema Uperniviku, dok se njegov kumić odmah baci na posao.

Ne gubeći vremena g. Leker se prebaci čamcem na *Atlantik*, čiji dimnjak poče da izbacuje perjanice crnoga dima. Dva sata kasnije pošto se njegov vlasnik vratio na kopno *Atlantik* je bežao punom parom i nestade ga sa vidika.

Kao i sve genijalne stvari, plan g. Leker a bio je sasvim jednostavan.

Postojala su samo dva moguća rešenja: ili svoje kumče prijaviti

međunarodnim trupama i onemogućiti ga u njegovim namerama, ili pustiti stvari da se razvijaju svojim tokom. G. Leker je izabrao ovo drugo rešenje.

U prvom slučaju on je mogao da računa na zahvalnost zainteresovanih vlada. Tako bi njemu sigurno bio dodeljen jedan deo spasenog blaga blagodareći njegovoj intervenciju Ali koji deo? Verovatno beznačajan, koji će biti još beznačajniji usled pada cene zlatu, koji će neminovno nastupiti kod takvog priliva tog metala.

Ako, naprotiv, on čuti, pored toga što bi time otklonio sve nedaće koje ta nezdrava masa zlata nosi u začetku u svojim bedrima i koje bi kao bujica pustoši raširila po zemljinoj površini, on bi istovremeno izbegao i lične neprijatnosti i sebi kao naknadu obezbedio ogromnu dobit. Kako je samo on bio upućen u tu tajnu, njemu je bilo vrlo lako da iz nje izvuče najveću korist. Zato je bilo dovoljno da preko *Atlantika* pošalje još jedan telegram u kome će u ulici Didero posle dešifriranja pročitati:

»Neizbešan senzacionalni događaj. Kupujte neograničene količine akcija zlatnih rudnika.«

Ovaj će nalog biti lako izvršen. Začelo je pad meteora u to vreme bio poznat i akcije zlatnih rudnika morale su se srozati na skoro ništavnu vrednost. Bez svake sumnje one su nuđene po beznačajnim cenama i ne nalazeći kupce. Kakvo izenađenje posle toga kada se sazna kraj događaja! Sa kakvom će brzinom one skočiti do visina svojih prvobitnih kurseva u korist srećnog kupca!

Odmah istaknimo da je g. Leker vrlo tačno ocenio stanje. Telegram je predat u ulici Didro i istoga dana je na Berzi najstrožije postupljeno po primljenim upustvima. Banka Leker pokupovala je gotovo i terminski sve ponuđene akcije zlatnih rudnika, a sutradan postupila je isto tako.

Kakva je to bila borba u toku dva dana! Akcije rudnika beznačajne vrednosti kupljene za nekoliko para po komadu akcije ranije najnaprednije sada srozane na dva do tri franka, akcije prvog reda svedene na deset ili dvanaest sve je to banka Leker bez razlike

pokupovala.

Posle četrdeset i osam časova vest o ovoj kupovini poče da se širi na raznim svetskim berzama i proizvede izvesno uzbuđenje. Banka Leker, ozbiljna kuća dobro poznata po svom njuhu, svakako da nije mogla površno postupiti bacajući se tako na jednu specijalnu vrstu vrednosnih papira. Tu je moralno biti nečega. Tako je bilo opšte mišljenje i kursevi osetno skočiše.

Ali već je bilo suviše kasno. Posao je izvršen. G. Robert Leker tada je bio vlasnik više od polovine svetske proizvodnje zlata.

Dok su se ovi događaji odigravali u Parizu, Zefirin Ksirdal za izmene u svojoj mašini koristio je pribor kojim se brižljivo snabdeo pri polasku. U unutarnjosti mehanizma on je izvlačio žice koje su se ukrštale u složena električna kola. Spolja u središtu dva nova reflektora postavljaо je sijalice čudnovatih oblika. Određenog dana, 3 septembra, sve je bilo spremno i Zefirin Ksirdal izjavlja da je spreman da izvrši svoju odluku.

Prisustvo njegovog kuma osiguravalo mu je izuzetno pravi auditorijum. To je bila jedinstvena prilika da ispolji svoje govorničke sposobnosti. I on je ne propusti.

— Moja mašina, — reče on zatvarajući električno kolo, — nema ničeg tajanstvenog ni đavolskog. Ona nije ništa drugo do sprava za preobražavanje struja. Ona prima struju u normalnom vidu a vraća je u višem obliku koji sam ja pronašao. Ova sijalica, koju vidite ovde i koja počinje da se obrće kao luda, poslužila mi je za privlačenje meteora. Pomoću reflektora u čijem su središtu postavljene ona šalje u prostor struju izuzetne vrste koju sam ja odlikovao nazivom neutralna helikoidalna struja. Kao što samo ime označava ono se kreće po primeru elise. S druge strane ona ima svojstvo da snažno odbija svako materijalno telo koje dođe u dodir sa njom Skup svih tih namotaja sačinjava šupalj valjak iz koga je vazduh<sup>^</sup> kao svaka druga materija, izbačen tako da u unutrašnjosti toga valjka nema ničega. Da li, dragi ujače, vi dobro shvatate značaj te reči: *ničega*? Da li vam je poznato da svuda u bezgraničnom prostoru ima *nečega* i da moj nevidljivi

valjak, koji se poput zavrtnja uvija u atmosferi, za vreme jednog trenutka pretstavlja jednu tačku u vasioni u kojoj nema *ničega*? Jednog vrlo kratkog trenutka, kraćeg od trajanja munje.

To jedino mesto, u kome vlada potpun bezvazdušni prostor, jeste žarište iz koga izbija u zbijenim talasima energija koja se ne može uništiti i koju zemljina lopta sadrži zatvorenu i kondenzovanu u teškoj mreži materije. Moja se uloga, dakle, ograničava na to da otkloni jednu prepreku.

Vrlo zainteresovan g. Leker je usredsredio svu svoju pažnju da bi što bolje pratio ovo zanimljivo izlaganje.

— Jedina stvar koja pretstavlja izvesnu teškoću, — nastavi Zefirin, — jeste određivanje dužine talasa neutralne helikoidalne struje. Kad dođe u dodir sa predmetom, na koji se želi uticati ona ga odbija umesto da ga privlači. Treba, dakle, da se njeno dejstvo ugasi na izvesnoj daljini od predmeta, ali da na daljini bude što je moguće manja, tako da oslobođena energija zrači u njegovoj neposrednoj blizini.

— Ali da meteor bude bačen u more treba ga gurati a ne privlačiti ga, — primeti g. Leker.

— Da i ne, — odgovori Zefirin Ksirdal. — Samo me dobro pratite, dragi ujače. Meni je poznata tačna razdaljina koja nas razdvaja od meteora. Ona tačno iznosi pet stotina jedanaest metara i četrdeset i osam santimetara. Prema toj razdaljini ja regulišem domet svoje struje.

U toku svoga izlaganja Ksirdal je podešavao jedan otpornik koji je bio postavljen u kolu između izvora električne struje i mašine.

— Eto, to je gotovo, — nastavi on. — I sada će struja izgubiti svoje dejstvo na tri santimetra od meteora sa strane njegove ispuštenosti prema severoistoku. Prema tome oslobođena energija obuhvatiće ga sa prednje strane Ipak možda to neće biti dovoljno da pokrene tako veliku masu koja je čvrsto prilepljena za zemlju. Stoga, upotrebiću, radi veće sigurnosti još dva pomoćna sredstva.

Zatim Ksirdal zavuče ruku u unutrašnjost mašine. Odjednom jedna od dveju sijalica poče besomučno da prašti.

— Vi možete zapaziti, dragi ujače, — reče on u vidu komentara, — da se ova sijalica ne okreće kao ona druga. To znači da je njen dejstvo druge prirode. Njen izliv je sasvim izuzetan. Mi ćemo je podesiti, ako hoćete, na neutralnu pravolinisku struju da bi je razlikovali od prethodne. Dužina ovih pravoliniskih talasa ne mora biti regulisana i nema za to potrebe. Oni će neviđeni otići u vasionu ako ih ne uputim na jugozapadnu ispučenost meteora koji će ih zaustaviti. Ja vam ne preporučujem da se nađete na njihovom prolazu. Vi ćete dobiti dobar udar »lopate«, kako kažu ljudi koji boluju od »sportmanije«, odakle je očevidno došla reč »sportmen«. Ali vratimo se našim stvarima. Šta je pravoliniska struja? Ništa drugo no što i helikoidalna, uostalom isto što i svaka električna struja ma kakve prirode bila, kao zvuk, kao toplota, čak kao i svetlost, samo prenos atoma materije na najvišem stepenu jednostavnosti. Vi ćete dobiti pretstavu o sićušnosti tih atoma kada vam budem kazao da u ovom trenutku oni udaraju na površinu meteora u koju prodiru njih sedam stotina pedeset miliona svakoga sekunda. To je, dakle, pravo bombardovanje pri kome je mala težina projektila nadoknađena bezgraničnim brojem i brzinom. Dodajući taj potisak sa privlačnom snagom na prednjoj strani mogu se postići zadovoljavajući rezultati.

— Međutim, meteor se ne pokreće, — primeti g. Leker,

— On će se pokrenuti, — spokojno potvrdi Zefirin Ksirdal. Malo strpljen, Uostalom, evo šta će ubrzati stvar. Sa ovim trećim reflektorom ja ću poslati još nove atomske granate, ali ih neću upraviti na sam meteor već na teren na kome leži sa morske strane. Vi ćete videti kako će se taj teren malo pomalo oslobađati uz pomoć zemljine teže i meteor će početi da klizi niz nagib.

Zefirin Ksirdal ponovo zavuče ruku u mašinu. Treća sijalica poče da pucketa.

— Poledajte, dragi ujače, — reče on. — Mislim da ćemo se dobro smejati.

## Glava XX

KOJA ĆE SE MOŽDA ČITATI SA ŽALJENJEM, ALI KOJU JE PISAC IZ  
LJUBAVI PREMA ISTORISKOJ ISTINI IPAK MORAO DA NAPIŠE ONAKO  
KAKO ĆE JE JEDNOG DANA ZABELEŽITI ASTRONOMSKI GODIŠNJACI

Pojedinačni uzvici stopiše se u jedan jedini krik koji kao strahovito urlanje izbi iz gomile pri prvom drhtanju mase zlata.

Svi se pogledi upraviše na istu stranu. Šta se događalo? Da li je to bila kakva halucinacija ili se meteor zaista pokrenuo? U tom slučaju kakav je uzrok tome? Zar se tle nije malo pomalo ugibalo što bi moglo dovesti do konačnog pada meteora u ponor.

— To bi bio čudnovat rasplet ovog događaja koji je ustalasao ceo svet, — primeti misis Arkadija Volker.

— Rasplet koji možda ne bi bio najgori, — odgovori mister Set Stanfort.

— Koji će biti najbolji, — povećavao je cenu licitirajući Frencis Gord on.

Ne, u tome se nisu prevarili. Meteor je nastavio postepeno da klizi prema moru. Više nije moglo biti sumnje da teren neće malo,pomalo popustiti. Ako se to kretanje ne zaustavi, zlatna lopta će se konačno skotrljati do ivice ravni i sjuriće se u morske dubine.

Bilo je to opšte zaprepašćenje, pomešano sa malo prezira za to nedostojno zemljište tako dragocenog tereta. Kakva šteta da se ovaj pad dogodi na tom ostrvu a ne na nepopustljivom bazaltnom stenju grenlandjanske obale gde te hiljade milijardi ne bi bile izložene

opasnosti da Sudu izgubjene za žudno čovečanstvo!

Da, on je klizio, taj meteor! Možda je samo još pitanje časova, možda još i manje, pitanje minuta ako se ravan naglo sruši pod pritiskom njegove džinovske težine.

Usred tih povika, koje je izazvalo pretstojanje jedne takve nesreće, začu se strahoviti krik užasa koji se ote iz grudi g. de Šneka! Za navek su propali izgledi da se obogate svi stanovnici Grenlanda!

Što se tiče mister Dina Forsajta i doktora Hadelsona postojala je ozbiljna opasnost za njihov razum. Oni su očajno pružali ruke. Oni su dozivali u pomoć kao da je bilo moguće odgovoriti na taj poziv.

Posle jednog izrazitijeg pokreta meteora oni konačno izgubiše glavu. Ne vodeći računa o opasnosti kojoj se izlaže, doktor Hadelson, prodre kroz liniju straže i pojuri prema zlatnoj lopti.

Ali, on nije mogao daleko otići. Zagušen u toj zažarenoj atmosferi, on se odjednom zaljulja i sruši se na zemlju kao kakva teška masa.

Mister Din Forsajt morao je biti zadovoljan. Uklanjanjem njegovog konkurenta konačno je uklonjena i svaka mogućnost konkurenčije! Ali pre no što je postao strastan astronom mister Din Forsajt bio je dobar čovek i silina uzbuđenja vratila ga je njegovoj pravoj prirodi. Njegova izveštačena mržnja nestade i u srcu zadrža samo sećanje na stare dane. I tako čak i ne misleći o tome, kao što se napravi nehotični pokret, mister Din Forsajt — a to mu može poslužiti na čast — umesto da se raduje smrti svoga protivnika, hrabro polete upomoć starom prijatelju koji se nalazio u opasnosti.

Ali njegova snaga nije bila na visini njegov hrabrosti. Tek što je dospeo do doktora Hadelsona, tek što mu je pošlo za rukom da ga povuče nazad nekoliko metara, on pade kao mrtav, zagušen i on tim dahom paklene toplove.

Srećom, Frencis Gordon je pojurio za njim, a ni mister Set Stanfort nije se kolebao da sleduje njegovom primeru. Može se misliti da pri tome misis Arkadija Volker nije ostala sasvim ravnodušna...

— Set!... Set!... instinkтивno je povikala ona, užasnuta opasnošću kojoj se izlaže njen bivši muž.

U pratnji nekolicine odvažnih posmatrača Frencis Gordon i Set Stenfort, morali su se vući po zemlji, puzeći s[a](#) maramicom na ustima, toliko je vazduh bio zagušljiv. Najzad oni dospeše do mister Forsajta i doktora Hadelsona. Podigoše ih i preneše izvan granice preko koje je bio zabranjen prolaz pod pretnjom da budu spaljeni.

Bila je prava sreća što su ove dve žrtve svoje nesmotrenosti blagovremeno spasene. Zahvaljujući nezi koja im je obilno pružena, oni se ubrzo povratiše u život, ali to je bilo, avaj, samo zato da bi prisustvovali propasti njihovih nada.

Zaista, meteor je nastavio da lagano klizi, bilo usled svog sopstvenog kretanja na toj strmoj ravni, bilo zbog toga što se površina malo-pomalo savijala pod pritiskom njegove težine. Njegovo središte težišta približavalо se ivici iznad koje se stena vertikalno spuštala ispod vode.

Začuše se krizi sa sviju strana izražavajući uzbuđenje gomile. Mlataralo se u svima pravcima i ne znajući zašto. Nekolicina njih, među kojima mister Set Stanfort i misis Arkadija Volker, pojuriše najvećom brzinom prema moru, da ne bi ispustili nijednu pojedinost ove katastrofe.

Međutim, u jednom trenutku pojavi se zračak nade. Zlatna lopta se zaustavila!..,

Ali to je trajalo samo jedan trenutak. Odjednom se začu strahoviti tresak... Stena je popustila i meteor se sjuri u morski ponor.

Galama gomile nije mogla odjeknuti, jer je bila nadjačana užasnim praskom jedne eksplozije koja je bila snažnija i od samog groma. Istovremeno jaka vazdušna struja projuri površinom ostrva i ne izuzimajući ni jednog jedinog svi očevici bili su neodoljivo oborenii na zemlju.

To je bila eksplozija meteora. Pošto je voda prodrla kroz hiljadu površinskih pora u bezbrojne čelije te sunđeraste mase od zlata, ona se pri dodiru sa užarenim metalom trenutno pretvorila u paru i meteor je eksplodirao kao kakav parni kotao. I sada su njegovi delovi padali svud unaokolo u morske talase praćeni zaglušujućim pištanjem.,

More je bio uzdignuto snagom te eksplozije. Jedan ogroman talas uzdiže se u naletu na obalu i sruči se neodoljivim besom. Zaprepašćeni, oni koji su bili neoprezni i mnogo se približili obali dadoše se u bekstvo nastojeći da se dočepaju vrha padine.



*Oni dospeše do mister Forsajta i doktora Hadelsona...*

Međutim do vrha nisu mogli svi dospeti. Podlo potisnuta od nekih svojih saputnika koje je strah pretvorio u zveri, misis Arkadija Volker bila je dohvaćena i oborena. Ona je neminovno imala biti odneta tečnom masom pri njenom povlačenju prema sprudu!

Ali, mister Set Stanfort je bio na oprezi. Gotovo bez ikakve nade da je spase, stavljajući svoj život na kocku radi nje, on joj pojuri upomoć pod tako strahovitim okolnostima da se moralo svakako računati na dve žrtve umesto jedne...

Ne. Set Stanfort je uspeo da dospe do mlade žene i oslanjajući se o jednu stenu on je uspeo da se odupre čudovišnom vrtlogu. Odmah im pojuriše upomoć mnogobrojni turisti i povukoše ih nazad. Bili su spaseni.

Mister Set Stanfort nije bio izgubio svest, ali je misis Arkadija Volker bila kao mrtva. Blagodareći užurbanoj nezi ona je ubrzo bila povraćena u život. Prve reči koje je izgovorila bile su namenjene njenom mužu.

— Kad sam već morala da budem spasavana najbolje je što ste me vi spasli, — reče mu ona stisнуvši mu ruke i uputivši mu pogled nežne zahvalnosti.

Manje srećan od misis Arkadije Volker meteor nije mogao izbeći svom kobnom udesu! Njegovi ostaci, izvan domaćaja ljudi, ležali su sada na morskom dnu. Kad bi čak bilo i moguće, po cenu natčovečanskih napora, trebalo bi se odreći takve nade. I zaista, razbijeno jezgro Eksplozijom rasturilo se po pučini u hiljade komada. G. de šnek, mister Din Forsajt i doktor Hadelson tražili su po obali i najmanje deliće. Ali ne nađoše ništa. Oni su nestali do poslednje pare tih pet hiljada sedam stotina osamdeset osam milijardi. Nije ništa ostalo od čudesnog meteora.

## Glava XXI

POSLEDNJA GLAVA KOJA OBUHVATA KRAJ OVE PRIČE I U KOJOJ  
POSLEDNU REČ IMA MISTER DŽON PROT, SUDIJA U UASTONU

Pošto je zadovoljila svoje ljubopitstvo gomili radoznalih ništa drugo nije preostajalo već da otpituje.

Da li je zadovoljna? To nije bilo sigurno. Da U je takav rasplet vredeo zamora i troškova jednog tako dugog puta? Videti meteor i ne biti u mogućnosti da mu se približi bliže od četiri stotine metara predstavljal je vrlo rđav rezultat. Međutim, trebalo je ipak zadovoljii se time.

Da li su se oni mogli nadati da jednog dana sve to nadoknade? Da li će se ikada pojaviti jedan drugi meteor na našem horizontu?... Zaista neće! Jedan događaj te vrste ne dešava se dva puta. Besumnje da mogu postojati i druge zvezde od zlata koje kruže vasionom, ali su tako mali izgledi da one budu zadržane u sferi dejstva zemljine teže da se o tome ne može voditi računa.

Uostalom, to je srećna okolnost. Šest triliona zlata bačenih u promet pobiće prekomerno vrednost tog metala, bagatelnog za jedne — oni koji ga nemaju, — ali tako dragocenog za sve druge! Dakle, nije se morao žaliti gubitak tog meteora, koji je, nezadovoljan što je uzrujaо svetsko finansisko tržište, mogao da rasplamti rat na celoj zemljinoj površini.

Međutim, zainteresovani su imali pravo da takav ishod smatraju kao razočarenje. Sa kakvim su samo bolom u srcu mister Din Forsajt i

mister Sidni Hadelson išli da razgledaju mesto na kome se dogodila eksplozija meteora! Teško je vratiti se a ništa ne doneti od toga nebeskoga zlata. Čak ni jedan komadić od čega bi se mogla izraditi igla za kravatu ili jedno dugme za manžetne, nijedno jedino zrno koje bi sačuvali kao uspomena s pretpostavkom da g. de Šnek ne bi zahtevao u ime svoje zemlje njegovo vraćanje.

U svom zajedničkom bolu dvojica suparnika nisu sačuvali čak ni u uspomeni svoje prolazno suparništvo. I zar je moglo biti drugojače? Zar je moguće da doktor Hadelson gaji ravnodušnost prema onome koji je tako plemenito izložio svoj život opasnosti da ga spasao? I, s druge strane, zar to nije čovečanski biti odan onome za koga je zamalo trebalo poginuti? Nestanak meteora okončao bi pomeranje. Čemu bi služila prepirka oko naziva meteora koji ne postoji?

Da li su na to pomicali dva bivša protivnika, da li su oni bili svesni ništavosti njihove zakasnele plemenitosti, da li su činili velike napore samoodricanja šetajući ruku pod ruku u prvoj četvrti medenog meseca obnovljenog prijateljstva?

— Gubitak meteora Forsajt zaista pretstavlja vrlo veliku nesreću,  
— odgovorio je doktor Hadelson.

— Meteora Hadelson, — ispravlja je mister Din Forsajt. — On je bio vaš, dragi prijatelju, sasvim vaš.

— Ni najmanje, — bunio se doktor. — Vaše osmatranje, dragi prijatelju prethodilo je mojem.

— Ono ga je sledilo, dragi moj!

— Ali ne, zaboga! Nedostatak jasnoće u mom pismu upućenom opservatoriji Cincinatiju po potrebi mogli bi biti dokaz. Umesto da sam kazao kao vi od toga do toga časa, ja sam rekao: između toga i toga časa. To je sasvim nešto drugo.

On nije htio da odustane, dobri doktor, ali mister Din Forsajt ista tako nije popuštao. Iz toga se izrodiše nova raspravljanja, srećom ovoga puta bezopasna.

Doteran dotle, ovaj dirljiv preokret imao je u sebi i nečeg komičnog. Međutim, bilo je nekog koji nije ni pomicao da se smeje.

To je bio Frencis Gordon koji je ponovo postao zvanični verenik svoje drage Dženi. Posle tolike bure dvoje mladih koristili su što su bolje mogli povratak lepog vremena i savesno nadoknađivali izgubljene časove.

Ratni brodovi i putničke lađe usidreni na pučini prema Uperniviku digoše kotvu ujutru 4 septembra i uputiše se prema južnim geografskim širinama. Od sviju radoznalih turista koji su nekoliko dana unosili toliko živosti na ovo ostrvo arktičkih predela, ostadoše samo g. Rober Leker i njegov nazovi nećak, koji su bili primorani da sačekaju povratak *Atlantika*.

Jahta stiže tek sutradan. G Leker i Zefirin Ksirdal odmah se ukrcase. Njima je bilo dosta toga naknadnog boravka od dvadeset i četiri časa na ostrvu Upernivik.

Kako je njihova koliba od dasaka bila uništena navalom vode usled eksplozije meteora oni su morali da provedu noć pod vedrim nebom pod najstrašnjim okolnostima. More se nije zadovoljilo da zbriše njihovo skrovište ono ih je još i okvasilo do srži. Nedovoljno osušeni na ovom slabom suncu polarnih predela, oni nisu imali nijednog pokrivača da bi se zaštitili od hladnoće za to nekoliko časova mraka. Sve je propalo u ovoj groznoj nesreći do poslednjig predmeta za logorovanje, do kofera i instrumenata Zefirina Ksirdala. Nestalo je vernog dogleda sa kojim je on toliko puta posmatrao meteor. Nestalo je takođe, mašine koja je privukla meteor na Zemlju pre no što ga je sjurila na morsko dno.

G. Leker nije se mogao utešiti zbog gubitka jedne tako divne sprave. Ksirdal naprotiv, tome se samo smejavao. Pošto je on napravio jednu mašinu, ništa ga neće sprečiti da napravi još jednu znatno veće snage i mnogo bolju.

Začelo, on je to mogao učiniti. To je bilo van svake sumnje. Za nesreću on na to nije nikada ni pomislio. Njegov ga je kum uzalud bodrio da se upregne u posao, ali on je stalno to odlagao za sutradan, sve dok jednog dana nije dospeo do starosti i tako odneo svoju tajnu sobom u grob.

Trebalo se s tim pomiriti da je čudesna mašina zanavek izgubljena za čovečanstvo i njen princip ostaće nepoznat sve dok se na zemlji ne bude pojavio jedan novi Zefirin Ksirdal.

Uostalom, on se sa Grenlanda vratio siromašniji nego što je bio pri odlasku. Ne računajući instrumente i njegovu bogatu garderobu on je tamo ostavio jedan ogroman teren koga je bilo utoliko teže prodati što je ovo imanje bilo dobrom delom ispod mora.

Ali njegov kum, naprotiv, nabrazao je toliko miliona u toku ovog puta! On će te milione naći pri povratku u ulicu Druo. Eto takvo je bilo poreklo basnoslovnog bogatstva koje

Je stvorila banka Leker, jedno od najjačih preduzeća na svetu.

Istina Zefirin Ksirdal nije bio stran ovom usponu te džinovske snage. G. Leker, koji je sada poznavao njegove sposobnosti, svestrano ga je iskorišćavao. Sve izume toga genijalnog mozga banka Leker praktično je ostvarivala i koristila. Ona se na to nije mogla požaliti. U nedostatku nebeskog zlata ona je dobrom delom izvlačila iz zemlje ovaj dragoceni metal i njime punila svoje kase.

Stvarno g. Leker nije bio Šejlok. Zefirin Ksirdal je mogao da zahteva svoj deo od toga bogatstva koje je bilo njegovo delo, i to veći deo da je to samo bila njegova želja. Ali, kada se započinjavao razgovor po tom predmetu Ksirdal bi vas gledao tako glupo da je bolje bilo ne navaljivati. Novac! Zlato! Šta bi on s tim činio? Njemu je sasvim odgovaralo da prima redovno mesečno male sume novaca za zadovoljenje svojih skromnih potreba. Sve do kraja svoga života on je u tom cilju dolazio peške da poseti svoga »ujaka« bankara i nikada nije pristao ni da napusti svoj stan na šestom spratu u ulici Kaset, ni da se razdvoji od udovice Tibo, bivše kasapke, koja je do kraja ostala njegova brbljiva služavka.

Sedam dana posle izveštaja koji je g. Leker dostavio svome povereniku u Parizu vest o konačnoj propasti meteora bila je poznata u svetu. Vraćajući se iz Upernivika francuska krstarica predala je ovu novost prvoj semafornoj stanici odakle se ona rasprostrala po celoj zemljinoj kugli.

Mada je uzbudjenje, kao što se može prepostaviti, bilo ogromno, ono se dosta brzo samo stišalo. Nalazilo se pred svršenom činjenicom i bilo je bolje da se o tome više ne govori. Posle kratkog vremena ljudi su, ponovo obuzeti svojim brigama, prestali da misle na nebeskog vesnika koji je tako žalosno, a može se reći i smešno završio.

O tome se više nije ni govorilo kad je *Mozik*, 18 septembra, bacio kotvu u pristaništu Čarlstona.

Pored svojih prvobitnih putnika *Mozik* je pri povratku ukrcao i jednu putnicu .koju nije bio ukrcao pri dolasku. Ta putnica nije bila niko drugi do misi s Arkadija Volker. Željna da što duže posvedoči svoju zahvalnost svom bivšem mužu, ona je požurila da zauzme slobodna kabinu koju je napustio g. de Šnek.

Od Južne Karoline do Virdžinije nije velika razdaljina. Uostalom, železnički putevi nisu nedostajali u Sjedinjenim Američkim Državama. Već sutradan, 19 septembra, mister Din Forsajt, Frencis i Omikron s jedne, a mister Sidni Hadelson i njegova kći s druge strane vratili su se, prvi u toranj u ulici Elizabet, a drugi u kulu u ulici Moriš.

Na njih su nestrljivo očekivali. Misis Hadelson i njena kći Lu nalazili su se na stanici, kao i cenjena Mici, kad je voz iz Čarlstona iskrcao putnike. I zaista, oni su bili dirnuti priređenim dočekom. Frencis Gordon zagrlji svoju, buduću taštu a mister Din Forsajt» srdačno steže ruku misis Hadelson kao da se ništa nije dogodilo. Nikakve aluzije na mučne dane ne bi bile učinjene da mis Lu, uvek po malo nespokojna, nije htela da ima čistu situaciju.

— Najzad, to je svršeno, zar ne? — uzviknu ona obisnuvši se o vrat mister Forsajtu.

Da, bilo je svršeno i dobro svršeno. Dokaz je to da su 30 septembra zvana na crkvi Sent-Andrev na sve strane rasprostirala svoje zvučne talase. Tako je pred jednim veličanstvenim skupom, koji su sačinjavali rođaci i prijatelji dveju porodica, velečasni otac O'Gart blagoslovio brak Frencis Gordona i Dženi Hadelson, koji su srećno prispeli u pristanište posle tolikih putovanja i tolikih nesreća.

Ne treba sumnjati, mis Lu je bila prisutna obredu u svojstvu

počasne devojke, tako ljupka u svojoj lepoj haljini koja je već četiri meseca čekala spremna. Isto tako i Mici je bila tu, smejala se i istovremeno plakala zbog sreće svoga malog. Nikada ona nije bila tako uzbudena tvrdila je ona onima koji su hteli da je čuju.

Skoro u isto vreme zaključen je na drugom mestu još jedan brak ali sa manjim svečanostima. Ovoga puta to nije bilo ni pri jahanju, ni pri pešačenju, ni u balonu već su mister Set Stanfort i misis Arkadija Volker otišli pravo kod sudi je Džona Prota. Ne, oni su, sedeći jedan pored drugog u udobnim kolima, a zatim ruku pod ruku, ušli prvi put u njegovu kuću da mu pokažu pod manje čudljivim uslovima svoja dokumenta koja su bila sasvim ispravna.

Sudi ja je izvršio svoju dužnost venčavši dva bivša supruga, koji su bili razvedeni pre nekoliko nedelja, zatim im se otmeno poklonio.

— Hvala, mister Prot. — reče misis Stanfort.

— I zbogom, — dodade mister Set Stanfort.

— Zbogom, mister i misis Stanfort, — odgovori Džon Prot, koji se odmah vrati u svoju baštu i nastavi da zaliva cveće.

Međutim izvesna griža savesti uznemiravala je dobroga filozofa. Kod treće kante vode njegova neaktivna ruka prestade da razliva dobrotvornu kišu na oslabele geranijume.

— Zbogom? — šaputao je on, zamišljeno zastavši usred leje... Možda bi bilo bolje da sam im kazao doviđenja.

## Kraj

sken: **cyrano**

obrada: **BABAČ**

1 Jenki — Amerikanac, prim. prev.

2 vrsta oblaka, prim. prev.

3 Igra reči. Omicron — ami Kron; prim. prev.

4 Glavna ličnost u Sevlijском berberinu — personifikaciji berberina, prim prev.

5 Dvoženstvo; prim. prev.

6 Ničija stvar; prim. prim. prev.

7 Bllzerd (blizzard) engleski znači snažna bura; prim. prev.

8 Suncostoj — vreme kad je sunce najudaljenije od polutara; ono tada Izgleda kao da stoji; prim. prev.

9 Vrsta Jedra; prim. prev.

10 Pomorski podoficir; prim. prev.